



БЕТЕКА ЦУРКОБЕК
АВИАТ МАРЕВ
НА БНА

ЕВГЕНИЙ ГУЛЯКОВСКИ ДЪЛГИЯТ ИЗГРЕВ НА ЕНА

Превод: Елена Матева

chitanka.info

БЕЛЕЖКА ЗА АВТОРА

Евгений Гуляковски е роден през 1934 г. в Казан. Завършил е Кишиневския университет — специалност геология, — а по-късно Висш курс за сценаристи. Работил е като инженер-геолог в Източен Казахстан, на Памир и в много други отдалечени точки на съветската страна.

Първата му книга „Високият извор“, излязла през 1964 г., е посветена на геолозите. Евгений Гуляковски работи като сценарист на научно-популярни и художествени филми.

Фантастични произведения започва да издава от 1976 г. Първата му научнофантастична книга „Планета за контакти“ е преведена на полски език, а втората, „Сезонът на мъглите“, излиза у нас през 1986 г. „Дългият изгрев на Ена“ е продължение на романа „Сезонът на мъглите“.

И в новата книга на Евгений Гуляковски продължава да ни вълнува съдбата на космическия инспектор Ротанов главно със своята човечност на фона на поразяващото въображението ни нетипично човешко мислене.

Завидното майсторство на автора да изгражда напрегнат сюжет, да бъде убедителен и аргументиран и в най-фантастичното и не на последно място, безспорният му талант на умел разказвач правят и тази книга много интересна, увлекателна, книга, която се чете на един дъх.

ЧАСТ ПЪРВА
ГОСТИ ОТ БЕЗДНАТА

1.

Денят започна както обикновено. При товаренето бяха объркали корабните документи и на Пирена вместо хладилници пристигнаха електролизни вани. Един автоматичен транспортен кораб бе изчезнал някъде между Елана и Торгос. Патрулът питаше дали да започне търсене. Председателят на Съвета на Серпас си бе подал оставката, защото не бяха удовлетворили молбата му за извънреден отпуск...

Ротанов въздъхна и отмести купчината радиограми. Вече две години не бе излизал в отпуск. Можеше да намери време за това, но ако останеше тук, на Регос, все едно нямаше да се измъкне от дребните всекидневни задачи и отпускът му щеше да се превърне в чиста формалност.

Ами ако полети към Земята... Месец ускорение, месец за намаляване на скоростта... Извънпространственият преход в най-добрия случай ще продължи не по-малко от два месеца. Твърде дълго, за да остане човек затворен в една пътническа каюта.

„Станал съм нерешителен“ — помисли си уморено Ротанов. През последните две години не го теглеше към Земята. Може би защото Олег се бе оженил. Това събитие го накара по-остро да почувствува своята самота. А собствения си личен живот не успя да уреди.

В колектива от сътрудници на управлението за извънземни посоления той се чувствуваше чужд, изолиран. И кой беше виновен? Сигурно самият той.

Длъжността ръководител на управлението, която изпълняваше, като всъщност бе върховен администратор както на Регос, така и на многобройните земни колонии, разраснали се през последните години с неудържима бързина, неволно го караше да спазва дистанция в отношенията си със сътрудниците. Кой знае защо, но преди, по време на далечните експедиции, той не изпитваше такава необходимост.

Подчинявайки се на някакви неясни за него закономерности, мисълта му отново се върна към Земята, към Олег... Дали е щастлив в семейния си живот? Ротанов не познаваше жена му, не беше го виждал

повече от две години, откакто Олег се премести в далечното разузнаване.

Ротанов не обичаше много-много далечното разузнаване. Може би защото с всяка новооткрита годна за заселване планета се увеличаваха и проблемите, които като лавина се стоварваха върху Регос, върху управлението и разбира се, върху него самия... Но по-скоро причината се криеше другаде. Не можеше спокойно да слуша думите „далечно разузнаване“. Те предизвикваха у него и завист, и тъга, и мъка по отминалите походи на неговата младост. Ала не искаше да си го признае дори пред себе си. Затова учудено повдигна рамене и промърмори по адрес на Олег: „Как можа да се ожениш, като се мяркаш у дома само през отпуската?...“ Ето и сега изследователският крайцер „Ленинград“, командван от Олег, седми месец извършваше свободно търсене и нямаше никаква вест от него. Впрочем не можеше и да има до края на полета. И макар да разбираше, че е невъзможна каквато и да е връзка при тези огромни разстояния, Ротанов неволно си помисли как съпругата на Олег живее в тази изпълнена с напрежение неизвестност... Понякога дори се случваше корабите да не се завръщат от далечните неизследвани области на Галактиката. Тогава бяха безполезни и спасителните експедиции. Твърде обширен беше районът на търсенето. Особено ако маршрутът се състоеше от няколко свръхпространствени скока.

Ротанов протегна ръка към пулта и включи видеопрозора. Екранът, който заемаше половината стена, затрептя и почти веднага светна, като откри пред него унила, без нито едно възвишение пясъчна равнина, обрасла с редки синкави регоски бодили. Планета космодрум. Идеално място за етапна и разпределителна база. Съветът реши, че центърът за управление на външните поселения трябва да се намира именно тук, по-близо до големите колонии и по-далеч от Земята... „Но ти нали не възрази?“ — запита се той, като се мъчеше да намери в открилия се пейзаж някаква точка, петно, място, на което да спре погледа си. Но не намери. Пустинята изглеждаше съвсем еднообразна и еднородна. Всекидневните стартове на космическите транспортни кораби не можеха да нарушат екологическото равновесие на тази планета.

„Нима можех да възразя на доводите на Съвета? Всичко беше обмислено, логично, абсолютно правилно.“ Той щракна още един

ключ. В свободните минути обичаше да пътешествува от етаж на етаж в своята база, като оставаше невидим и безшумен. Ето и сега електронната утроба на машината послушно създаде пълна илюзия за движение в асансьор. На стереоскопичния екран се появяваха многометровите междуетажни плочи. Стоманените греди в пространството между стълбите, кабелите за енерговръзка. Мярна се и надпис: „Минус четвърти“.

Ротанов спря спускането и насочи движението на невидимата камера към вътрешността на етажа. Дългите тесни коридори на складовите помещения, задръстени с контейнери, не го интересуваха.

Цели шест минути на екрана непрекъснато се виждаха плътно подредени сандъци, еднотипни контейнери, пълни с резервни части и различни съоръжения, предназначени за колониите на далечните звезди.

Обемът на превозите нарастваше с всяка изминала година. Базата постепенно се превръщаше в гигантски склад. Той не можеше да предвиди това, когато защищаваше проекта си пред Съвета. „Защо се окопавате в земята? — попитаха го тогава. — Въобще защо са тези укрепления, орбитални станции за прикритие, силовата защита? Какво се каните да строите там? База или крепост?“ И той отговори: „Нужен ни е укрепен пост. База за заселване на далечните звездни системи, защитена от всякакви случайности. Още сме новаци в космоса. Само от няколко десетилетия летим към звездите и вече се натъкнахме на останки от други могъщи цивилизации. Все още не сме срещали врагове. Но това не означава, че винаги ще бъде така. Ние създаваме открити, незащитени с нищо колонии на чужди планети. Досега това беше оправдано. Но трябва да построим добре защитена база, та ако се наложи, да има къде да отстъпим.“ Доводите му се оказаха достатъчно убедителни. Съветът го подкрепи и ето че сега разполагат с този мощен укрепен склад.

Почти шестдесет на сто от територията на базата е заета от различни транзитни товари, ремонтни работилници... Хангарите са препълнени с транспортни кораби. Ще трябва да построят временни бараки на повърхността за по-маловажните товари. А нали той искаше базата да бъде изградена така, че от въздуха нищо да не издава гигантското съоръжение, разположено дълбоко под скалната основа на планетата... Оправдаха ли се през изминалите години огромните

средства и усилия, изразходвани за създаване на тази космическа крепост?

Кой знае. Сега е рано да се съди. Времето в космоса се мери с други мерки. И макар опасенията му, че ще срещнат непознат неприятел, да понамаляха, появиха се нови проблеми.

Колкото повече се отдалечаваха предните земни постове и се овладяваха нови планети, колкото повече време минаваше, толкова по-слаби ставаха връзките с родната планета и толкова по-независими се чувствуваха земните колонии, развиващи собствена мощна промишленост, която все по-малко и по-малко се нуждаеше от подкрепата на Земята. Докъде ще стигнат тези изменения? Какви нови конфликти и проблеми ще породят разпокъсаността на земната федерация?

Незабележимо, постепенно протичаше процесът на изменение на самите колонисти. На физическата им структура, на психиката им. Родените на Регос не можеха да се сбъркат с онези, които бяха прекарвали целия си живот на Арон... Колко далеч ще стигне този процес, какво ще стане с разпръснатото по далечните звезди човечество? Ще запази ли то връзката, предаността си към своята далечна родина?

Най-после километровите коридори свършиха. Камерата пренесе Ротанов в кабината за управление на четвъртия етаж.

Дежурен бе Османов и разбира се, вместо да следи автоматиката и да контролира пространството между етажните плочи, той четеше в микропроектора някакъв роман.

Впрочем автоматиката не се нуждаеше от контрол. А дежурствата бяха само спазване на правилника. Твърде много неща тук постепенно се превръщаха в чиста формалност, Все пак никой не смяташе Регос за военна база.

„Пункт за управление, етапен ракетодрум за товари. Добре зареден склад — ето какво представляваме сега...“

Някъде под тавана прокънтя звук на гонг. Беше време за обяд. За миг Ротанов се поколеба дали да отиде в столовата, но като си представи любопитството, което ще предизвика неговото неочаквано появяване, реши да не променя старите си навици.

Щом набра заповедта до кухненските работи да му донесат храната в кабинета, той дочу зад стената лекото бръмчене на

асансьора. Помещението се изпълни с аромати на източни подправки и овнешко. Явно обядът днес бе приготвен по старинни тибетски рецепти, а овнешкото най-вероятно бе синтетично.

Ротанов не помнеше дали бе поръчвал вчера това ядене, но предпочете да не си го изяснява. Напоследък роботът все по-често проявяваше самоинициатива при съставянето на менюто и нанасяше поправки в направените поръчки.

Колкото по-сложна е една система, толкова по-трудно е тя да се задържи в рамките на първоначалните ѝ параметри. Непрекъснато нещо се чупеше, излизаше от строя, своенравничеше, а на него не му стигаха нито времето, нито силите, за да се занимава с дреболии.

С всяка изминала година ставаше все по-трудно и по-трудно да се изискват нови запаси. В Съвета добре разбираха, че Регос се е превърнал в твърде скъпа приумица, която не изпълнява своята основна функция — да защитава колонистите от неприятелските сили в космоса.

Тъкмо се канеше да отвори вратичката на кухненския асансьор и върху контролния дисплей замига сигналната лампа.

— Не ме оставят да хапна спокойно — сърдито измърмори той, но включи екрана и дори не показва, че е раздразнен.

— Извинете, шефе, но пристигна бърза телеграма от Алкол. — Дежурният млъкна, когато забеляза погледа на Ротанов, насочен към вратичката на кухненския асансьор.

— Слушам, Антоне. Какво се е случило пак? Да не би председателят на Съвета да е подал оставка? Този Сизов напоследък ни създаде доста неприятности.

— Съобщават, че тази година няма да изпълнят плана за доставка на аргон. Изпращат ни последния транспорт. Така че ще получим четиристотин тона по-малко.

— А какви са резервите ни?

— След неизпълнението на плана за миналото тримесечие ни останаха около двеста тона.

— Добре. Ще помисля как да излезем от положението.

Ротанов изключи дисплея, стана и се разходи из кабинета. В известен смисъл той превърна базата на Регос в своеобразен буфер между Земята и нейните колонии.

След като създаде тук огромни складове с резервни части и механизми от Земята и продукцията от колониите, засега той успяваше да коригира плановете за доставките, да заобикаля и замазва най-парливите въпроси, да смекчава противоречията. Но често се появяваха и пукнатини, които не успяваше да запуши. Все по-грубо се проявяваше прекалено централизираната политика на външния Съвет на Земята. Все по-често отделът на Ротанов се оказваше между чука и наковалнята. Колонистите пренебрегваха базата и се оплакваха направо в Съвета за намалените доставки.

Веднъж Сизов успя да изрови за Съвета дори делото за изчезналия транспортен кораб. Патрулните кораби на базата случайно се бяха натъкнали на този автоматичен транспортен кораб с повреден двигател и вместо да го препратят на получателя, го докараха на Регос. Целият товар отиде за попълване резервите на базата. Ротанов използва своя авторитет и старите си връзки и в края на краищата успя да потули разследването. Но ставаше все по-ясно, че на Земята проникват сведения за неговата „складова“ дейност на Регос, за самоволното му коригиране на плановете за взаимни доставки.

Всеки момент можеше да пристигне ревизор... Е, може би не точно ревизор. Сигурно щяха да измислят за инспектирането някакъв съвсем невинен параван. Той все още има авторитет в Съвета. Противниците му няма да тръгнат открито срещу него, ако не разполагат с неопровержими доказателства. Управлението на извънземните поселения водеше твърде независима политика.

Основна причина за сегашните нещастия на Регос бе разединеността между отделните части на Земната федерация. С този проблем не успяха да се справят напълно дори свръхпространствените кораби. За ускорение и спиране бяха необходими около два месеца, на пръв поглед като че ли не много голям срок, но съобщенията се забавяха. Колониите нямаха друга връзка освен пощенската. Радиовълните преодоляваха разстоянието от звезда до звезда дълги години. Последните новини пристигаха с поредния кораб със закъснение от два месеца. Но не в това беше работата. Кой знае защо, след като се откъснаха от Земята и овладееха нова планета, хората преставаха да се чувствуват граждани на далечната Земя. Те се привързваха към своята нова родина. И поставяха нейните интереси над всичко. С всяка изминала година ставаше все по-трудно да се бори

с тези настроения и с тази центробежна сила, която разкъсваше Федерацията. Засега на овладените планети се бе родило само първото поколение земни жители. Споменът за далечната им родина бе все още силен. Но какво щеше да стане по-нататък?

„Може би така и трябва да бъде? От какво всъщност се страхувам? Защо толкова упорито се опитвам да задържа разпадането на този многолик организъм? Ако космосът и занапред не окаже съпротива на човешкото настъпление — тогава всичко е наред. Тогава не е задължително хората да са обединени. Ала ако сме разединени, ще бъдем лесно уязвими. Космосът е необхватен, необхватно е и времето, през което под светлината на далечните звезди са могли да се родят неизвестни цивилизации. И какво от това, че още не сме ги срещнали. Просто сме имали късмет. Нали съществуваха ренитите. Съществуваха и изчезнаха безследно, като оставиха след себе си условия за зараждане на новата цивилизация на синглитите. Никой от нас не знае какво ще стане с нея в бъдеще. Трудно е да се предвиди и какви изненади ни очакват на още неоткритите звезди. Трябва да бъдем готови за всякакви изненади. Твърде мъчително ни се удава всяка крачка напред. Сигурно мнозина го разбират. Ето защо и Съветът гледа през пръсти на машинациите с доставките на Регос. Но това няма да продължи дълго. Още два-три случая като този с изчезналия транспортен кораб и на негово място може да застане човек, който отлично владее инструкциите и недостатъчно добре познава космоса. Тогава всичко ще отиде по дяволите. Лесно може да се докаже, че огромните резерви от труд и енергия, концентрирани в базата, са един ненужен и безполезен товар, който ръждява и постепенно губи своята стойност. И това ще бъде почти вярно... Почти.“

Ротанов заобиколи бюрото и замислено прерови папката с перфокартите. Последната поща от Земята. Препоръки, резолюции, инструкции, уточнения, официални запитвания и протести. Не му се искаше да преглежда тази купчина. Може би защото всяко ново искане на Земята бе все по-нереално, все по-далечно от истинските проблеми, с които живееха тук... Изведнъж си помисли, че сега разсъждава като истински колонист.

„Та аз всъщност съм колонист, затова оттук виждам проблема другояче — по-ясно, по-критично“. Звънецът над входа избръмча и Ротанов натисна бутона, за да отвори външната врата.

Влезе непознат млад човек. Изтрака с токове и се представи по всички правила.

Разбира се, той не можел да чака. Бързал да се представи, смятал това за много важно. Ротанов въздъхна и взе от ръцете му пластмасовата карта. Отличник е и са му достатъчни година-две. Две години ще чака събития, които изобщо няма да се случат. Схватки, които няма да се състоят. Приключения, които тук не стават. После ще му дотегне. В най-добрия случай ще го налегне носталгия по Земята и ще започне да търси вратички в закона, който го задължаваше да отработи четири години на избрания обект. А в най-лошия... в най-лошия ще се затвори, ще скрие по-дълбоко мъката си... Постепенно всичко това ще породии у него равнодушие.

Ако имаше право, Ротанов щеше да отпраща обратно тези неопитни хлапаци! Интересно, какво ли ги привлича тук? Славата на Ротанов или все още смятат базата на Регос за преден пост на човечеството, за космически бастион?

— Вероятно ще настоявате да ви направя оператор в защитните блокове или в най-лошия случай се каните да постреляте с лазерните оръдия?

— По специалност съм ентропист. На картата пише...

— Сигурно. Но предпочитам да си съставя собствено мнение за всеки сътрудник. И затова рядко чета картите. А какво представлява тая ентропистика? Май не съм чувал за такава наука.

— Нов клон от философията. Наука, изучаваща особеностите на ентропията в големи затворени системи.

— Тъй ли? Нима на Земята за вас не се намериха подходящи системи?

— Там те се намират във взаимодействие и законите на ентропията не се проявяват така ясно, както тук. На Земята няма достатъчно големи и в същото време напълно изолирани системи, каквато е вашата.

— Не сме чак толкова изолирани — обиди се Ротанов. — Всеки месец тук пристигат десетина транспортни кораба.

Младежът замълча и Ротанов си помисли, че той не е толкова наивен, колкото му се стори отначало. Лицето му бе интелигентно, но май прекалено слабо. Сигурно се увлича от модните сега свръхсензорни тренировки. Разговорът доста се проточи за първа

среща с млад специалист. Неочаквано Ротанов почувствува тревога. Само контролър му липсваше сега! Сизов би могъл да му погоди такъв номер в Съвета, на него отдавна не му харесваше прекалено голямата самостоятелност на Регос.

— С какво по-точно ще се занимавате при нас?

— Ще събирам данни, ще ги анализирам, ще правя изводи. Ентропистиката днес е по-скоро теоретична наука. И рядко намира конкретно приложение, но на мен може да ми провърви.

Ротанов почувствува, че необоснованата му неприязън към младежа се засилва.

— С други думи, няма да имате определен участък за работа.

— Ще събирам твърде разнороден материал. И засега не зная на кое място и на кой участък ще открия нещо наистина интересно...

— Това няма да стане. Тук не е изпитателен полигон, а космическа база... — Ротанов за малко не каза „военизирана“, но навреме промени формулировката. — Във всеки случай ние се подчиняваме на съответен правилник и ред, които никой не може да нарушава. Всеки има свое конкретно място. И вие няма да правите изключение.

Ротанов замълча за миг, като очакваше младежът да му възрази. Сега е моментът ентропистът да се похвали със специалните си пълномощия, ако има такива, или поне с познанства, връзки. Но той не беше толкова глупав. Изпъна се и като не откъсваше поглед от Ротанов, показваше готовност да изпълни всяко разпореждане на началството. Едно от двете: или се е излъгал за негова сметка, или е срещнал достоен противник. Тъй или иначе, разговорът отдавна трябваше да приключи.

— Доколкото си спомням, ентропистиката се занимава предимно с изучаване на баланса на енергиите между две пространствени среди?

Той забеляза мярналото се за миг учудване в очите на младежа и се усмихна безгласно: „Не сме чак толкова необразовани тук.“

— Това е само един от разделите...

— Чудесно. Заемете се засега с него. Ще ви изпратя в отдела на главния енергетик.

„Оттам поне е много по-трудно да се доберете до управляващите центрове и до цялата документация.“ Ротанов все още очакваше младежът да му възрази и едва когато вратата се затвори зад него,

почувства пристъп на глухо недоволство към себе си. „Нима се превръщам в стар мърморко?“ — рече си той и се опита по-бързо да прогони тази мисъл. Храната беше съвсем изстинала и вместо да нареди да я стоплят отново, той с тайно удоволствие изсипа кулинарните шедьоври на източната кухня в сметопровода. Още веднъж отиде до бюрото и преди да изпрати в архива папката с текущата документация, измъкна от нея синята карта на диспечерската служба.

Обикновената информация идваше не по каналите за връзка, а на такива карти. Той сам въведе този ред и сега с учудване научи, че към базата се приближава неидентифициран кораб, който не отговаря на повикванията.

Впрочем подобни неща се случваха често. След големите преходи на корабите не достигаше мощност за далечна връзка. Корабът бе напуснал твърде рано обикновеното пространство и засега беше далеч. Ротанов направи справка в списъка и установи, че в този сектор на пространството няма планирани полети. Диспечерската служба с основание му беше обърнала специално внимание. Какво ли представляваше той? Още един заблуден транспортен кораб? Такъв късмет не се пада всеки ден... Ротанов погледна часовника си. Май вече можеше да научи нещо повече за него. Той не включи вътрешната връзка, реши сам да огледа странния гост.

В диспечерската дежуреше Клестов. От централния екран Ротанов разбра, че Клестов следи госта на максимално увеличение. Корабът все още беше много далеч и на екрана изглеждаше като неясно светло петно.

Ротанов тежко се отпусна на свободното кресло и зачака мълчаливо. Работата на диспечера е много сложна. Върху страничните табла непрекъснато светваха индекси на кораби, които искаха разрешение да кацнат. Заедно с насочването на следящите устройства Клестов трябваше постоянно да коригира отговорите на компютъра на космодрума и не разбираше защо се отдава такова предпочитание на този далечен и незначителен кораб.

— Двайсти, двайсти! Не разрешавам кацане. Напуснете сектора.

— На борда спешен товар! Спешен товар. Повредена помпа в левия охладител, не мога да изляза повторно!

Ротанов взе микрофона и бавно, като провлачваше думите, каза:

— Базата — до корабите. Обявявам шести сектор за напълно затворен. Всички кораби да чакат на външни орбити. Отменям всички стартове.

Тозчас в ефира настъпи тишина. Едва сега радистите и пилотите на многобройните кораби разбраха, че в базата става нещо необикновено.

— Още ли мълчи? — Ротанов остави микрофона и се обърна към Клестов.

— Да. Макар че сега е в зоната на сигурна радиовръзка.

— Виждам. Успяхте ли да установите какъв тип е корабът?

— Засега е трудно да се прецени. Прилича на крайцер за далечно разузнаване.

— Ако разузнавачът е извън регистъра, от него могат да се очакват всякакви изненади. Тези кораби само в краен случай нарушават графика на полета и маршрута.

Ротанов бе обзет от лошо предчувствие, още неясно като петното на екрана.

— Запитайте компютъра за масата на кораба. Може би ще успеем да я установим по косвени данни. Ако е необходимо, включете всички станции за външно наблюдение. Нали имат детектори за маса!

Не мина и минута и той научи масата му. Към Регос се приближаваше тежък разузнавач. Само един кораб от подобен клас можеше да се намира в този сектор на Галактиката. На Олег сигурно му се е случило нещо много сериозно, за да промени маршрута.

Предчувствието му се превърна в увереност, когато петънцето на екрана изстреля цяла верига от светли чертички и точки.

— Имаме телеграфна връзка! Отговаря, виждате ли?! — И като мърдаше с устни, Ротанов зачете съобщението: — Тук „Ленинград“. Сериозни повреди в секторите за навигация и управление. На кораба карантинна трета степен...

— Трета степен... — Ротанов почувствува как кожата на скулите му се опъна. Забеляза, че и диспечерът пребледня.

— Не разполагаме с карантинни спътници от трета степен на защита! Не можем да го приемем!

— Наредете незабавно да приготвят за карантината външната наблюдателна станция. Корабът да легне на дрейф и да чака нашия катер.

— Кой ще закара катера?

— Аз!

— Нямаме право, има инструкции, които забраняват...

— Млъкнете, Клестов, по-добре подгответе катера и станцията.

— Но това е трета степен! В такъв момент не можете да напуснете базата! Нямаме право да приемем този кораб.

— А какво да направим, на Земята ли да го върнем? Нали затова е построена тази база. Тъкмо за такива случаи. Оставям ви за мой заместник и след два часа станцията да бъде готова да приеме екипажа на „Ленинград“!

Ракетният катер напусна хангара и като малка сребриста точка се понесе нагоре срещу нарастващия корпус на звездолета. Отблизо бордът на кораба изглеждаше олющен и сплескан, а стойките за закрепване на двигателя изкривени, но Ротанов знаеше, че това е само илюзия, създадена от големия зрителен ъгъл. Ако беше нарушена центровката на двигателя, при излизане от подпространството от кораба нямаше да остане нищо.

Катерът се приближи на разстояние, от което вече можеха да се включат окачващите механизми, и рязко спря.

Ротанов нарочно се бавеше, очакваше допълнително съобщение. Но корабът мълчеше.

Трета степен... Това можеше да означава само едно — корабът се е сблъскал в космоса с нещо неизвестно, което е представлявало заплаха не само за него, но и за всяко устройство или човек, влезли в контакт с него...

Доколкото си спомняше, карантина трета степен беше обявявана само два пъти досега. Първият път заради излъчване, разрушаващо психиката. Психичното заболяване по някакъв странен начин се предаваше от човек на човек. Земната медицина се оказа безсилна да се справи. Починаха всички лекари, взели участие в спасителната експедиция.

При втория случай успяха да приберат екипажа буквално миг преди корабът да се разпадне в космоса... Неизвестна космическа проказа беше разяла целия му корпус. Не беше ръжда, нито окисляване

— бяха отслабнали междумолекулярните връзки и металът се превръщаше в прах.

И тогава на спасителите не им беше леко. Техният кораб бе изложен на заразата и се разруши при приближаването към базата. Успяха да приберат хората още в космоса. Пластмасовите скафандри устояха на неизвестната болест, поразила метала.

Какво ли ги очакваше сега? Защо Олег не съобщава подробности? Ами ако корабът е останал без капитан?

Ротанов рязко обърна катера и го насочи към окачващия шлюз.

2.

Това бе един дълъг, безкраен ден. Осем курса на карантинния катер от външния спътник до „Ленинград“. Осем уморителни часа в пълна неизвестност. Инструкцията забраняваше използването на вътрешна връзка при карантина трета степен. Кабината на пилота беше отделена от карантинното помещение с плътна бронирана плоча, здраво заварена за обшивката и Ротанов не видя дори лицата на спасените от него хора. Можеше да наруши инструкцията и да включи дисплея, можеше да се свърже и с карантинния спътник. Но той сдържа нетърпението си. И твърдо реши да дочака последния, девети курс.

Ето че окачващите устройства с трясък се съединиха за девети път. Ротанов чуваше как свистят горивните помпи, подготвяйки катера за последния му скок до спътника, как проскърцват шлюзовите сглобки. В космоса всички звуци, разнасящи се в дълбоката, звънтяща в ушите тишина, са ясни и силни.

Ротанов различи стъпките на Олег дълго преди той да напусне кораба. Вървеше бавно, тежко и нищо не можеше да се отгатне от неговите крачки. И когато двете крила на шлюза се затвориха шумно и заработи автоматичното откачване, Ротанов за първи път през този ден наруши инструкцията и включи дисплея за вътрешна връзка.

Лицето на Олег, леко изкривено и синкаво от електрониката, изглеждаше странно спокойно на екрана.

— Здравей, приятелю. Казват, че си измислил тази карантина, за да отсрочиш срещата с любимата жена.

Олег се усмихна. Седна в креслото, въздъхна дълбоко и затвори очи, като си позволи едва сега да се отпусне и да свали от раменете си тежестта на похода. Дълго мълча, сякаш не разбираше нетърпението на Ротанов, а когато заговори, не обърна глава, все едно, че разказваше на себе си и претегляше всичко още веднъж, оценявайки го сега с очите на приятеля си...

Забелязали звездата, когато „Ленинград“ излизал от последния си скок. Експедицията искала да установи принципно възможността за

прокарване на галактически трасета отвъд границите на звездните струпвания.

Галактиката се разстиляла над тях като огромна мъглива спирала, озарена от светлината на неразличими от такова разстояние звезди. А долу, под това светещо петно, се простирала безкрайната тъмна бездна на празното пространство. Само на уредите успявали да различат в дълбините ѝ петънцата на далечни чужди галактики.

И тъкмо тук, съвсем близо до „Ленинград“, блестял яркосинкав гигант от първа величина.

Звезда, която не би трябвало да се намира в този район, а в звездните струпвания в центъра на галактиката.

Установяването дори на факта, че съществува такава звезда скитник, изпаднала от галактическата система, вече било голямо научно откритие. И разбира се, те решили да я изследват.

До звездата се намирала планета, толкова необикновена, колкото и светилото. Орбитата на звездата минавала перпендикулярно на еклиптиката на нашата Галактика и от всичко това следвало, че звездната система е дошла при нас от някакви невъобразимо далечни светове.

Олег замълча, размърда се и се обърна. Погледът му беше устремен някъде в тавана на бронираното помещение. Сякаш отново бе видял онова ослепително феерично видение, своя успех и нещастieto си...

За да не го притеснява и да не му пречи, Ротанов леко придърпа ръкохватката на щурвала. Катерът плавно и незабележимо пое нагоре, като удължи траекторията на полета и времето на кратката, странна среща между двамата приятели, участвували заедно в десетки експедиции, съученици от училището втора степен, принудени сега да разговарят помежду си през бронираната плоча.

Гласът на Олег звучеше хладно и неестествено в шлемофона. Сякаш говореше чужд, непознат човек.

— Голяма част от онова, което сега ти разказвам — предупреди го той, — няма да бъде потвърдено в официалния доклад. Не се запазиха почти никакви материали. Повечето ленти са размагнитени. Дори корабният дневник...

— Добре. Продължавай. Не докладваш пред Съвета, на мен твоите ленти не са ми нужни. Макар че е жалко, разбира се...

— Жалко е слабо казано! Това трябва да се види! С думи не мога да предам и една десета част... И тъй, когато се приближихме, ни се стори, че планетата е забулена в гъста мъгла. Но после се усъмнихме. Имахме впечатлението, че тя изобщо няма повърхност.

— Нещо подобно на Юпитер? Втечен газ?

— Де да беше така. Планетата не отразяваше светлината. В нито една част на спектъра. Повтарям, това трябва да се види. Под мъгливата обвивка се криеше черна бездна. На кораба работеше цялата снимачна апаратура и после десетки пъти разглеждах лентите. Планетата сякаш нямаше повърхност. Лъчът на локатора потъваше надолу като в масло и не се връщаше обратно. Там изчезваха безследно всяка светлина, всяко излъчване.

— И ти, разбира се, реши да кацнеш...

— Така и щях да направя, не исках да изпусна тази черна загадка. Но ми попречиха. Виждал ли си някога кълбовидна мълния?

— Само в лаборатория.

— Тогава си представи няколко подобни светещи бодливи кълба, увеличени петдесетина пъти. Шест такива парчета изневиделица изскочиха от мъглата на планетата и се понесоха към нас, пресичайки курса на кораба по най-прекия път, сякаш за тях не съществуваха нито законите за привличането, нито законите на балистиката. А може би изобщо не притежаваха маса — не знам. На екрана на локатора те не се появиха. Само през оптиката се виждаха пъстрите им обвивки. Ако не беше разликата в електрическите потенциали на тяхната повърхност, щяха да бъдат съвсем незабележими. Отначало не ги приех сериозно. Те минаха встрани от кораба. По-точно, пръснаха се в кръг и нашият кораб се оказа в центъра.

Но не се случи нищо, пресякохме обкръжението им спокойно. После те изведнъж спряха и увиснаха на опашката ни. Това не ми хареса и аз започнах да намалявам скоростта, за да ги пропусна напред. Тогава между тях избухнаха ивици от електрически изпразвания. Доста продължителни. Получи се един вид кръг от огнена мрежа и миг по-късно нашата защита влезе в съприкосновение с тази мрежа.

— Не можеше ли да ги заобиколиш? Опитал ли да се измъкнеш от тях?

— Нямах възможност за маневриране. Междувременно „Ленинград“ се бе приближил твърде близо до планетата. Нейната маса се оказа неочаквано голяма, а на всичко отгоре ни омота и тази мрежа и ни затегли надолу. Спирачните двигатели се задавяха от претоварването. Не ни достигна мощност, за да се съпротивляваме и на притеглянето на планетата, и на напора на мрежата. Насочих кораба напред, откъснах се с пълна мощност от кълбата и по тангентата преминах почти над самата повърхност на планетата, като разчитах, че ще завием по парабола. Тъй и стана, само че завоят се получи много по-остър, отколкото трябваше да бъде при тази маса на планетата, изчислена от щурмана. Заобиколих ме планетата и започнахме да се отдалечаваме. И тогава отново видях пред нас същите кълба... Инструкциите относно контактите с неидентифицираните обекти в космоса забраняват решителни действия в такива положения. Но аз не обичам насилствено да ме мъкнат нанякъде.

— Винаги си бил голям познавач и почитател на инструкциите. Олег, признай, стреля ли по тях?

— Само веднъж. И то не по тях, а по своя собствен катер. Ето как стана... Корабът отново започна да губи скорост в енергийното им поле. Преградните стени едва издържаха на претоварването. Скоростта падаше бавно. Върху носовия екран непрекъснато се появяваха разклонените отблясъци на електрически изпразвания. От двете ни страни, малко изостанали, висяха шестте синкави кълба, излъчвайки мъртвешка електрическа светлина.

Като че ли невидимата енергийна мрежа леко се бе огънала под напора на „Ленинград“, но вече ставаше ясно — двубоят между мощностите не се очертаваше в полза на кораба.

— Какво ще правим? — попита щурманът.

— Нищо. Това не са мишени. Не се знае какво представляват.

— Могат да бъдат механизми, животни или нещо друго...

— Дали са животни, ще проверим, като им поставим една малка задача...

Олег завъртя няколко ключа на пулта и рязко бутна стартовия лост. Автоматичният разузнавач се откъсна от кораба, заобиколи го и

по отвесна дъга започна да се отдалечава в свободния космос. Ясно се видя как стройната редица на кълбата трепна и се залюля.

Няколко секунди те сякаш се колебаеха какво да предприемат, после две от тях се откъснаха от общата група и се спуснаха да го гонят. Олег незабавно намали мощността на двигателите наполовина и изхвърли втория разузнавач в противоположна посока.

Решило, че жертвата губи сили, още едно кълбо се откъсна и се устреми след автоматичния катер.

Олег им даде време да се отдалечат и пусна третия, последен катер напред по курса. Когато той стигна до енергийната преграда и започна да губи скорост, Олег стреля по него с противометеоритното оръдие...

— Бъди сигурен, че не съм бил пестелив. Зарядът беше максимално мощен. Страхувах се, че ще разтопи обшивката, така пламна пред нас. После корабът беше разтърсен от взривната вълна, но и кълбата си изпатиха. Пръснаха се на различни страни и тогава форсирах с всички генератори. Взривът унищожи енергийната мрежа. Пред нас беше свободният космос.

— Добре си го измислил с катера... Знаеш ли, в това положение те са се държали по-скоро като животни. Ако противникът беше умен, нямаше да разпилява силите си за такива нищожни цели, каквито са разузнавателните катери.

— Не избързвай с изводите. Още не съм свършил. Когато разбраха, че са ни изпуснали, кълбата незабавно и забележи, едновременно прекратиха преследването на катерите и се спуснаха да ни гонят. Но ни отстъпиха в скоростта, пък и пропуснаха момента. Докато се опомнят, ние бяхме набрали значителна скорост. И тъкмо тогава започна най-интересното...

Сякаш по команда шестте кълба изведнъж промениха посоката си и се понесоха едно срещу друго. Стори ни се че ще се сблъскат, но това не стана. Те притежаваха завидната способност да снижават до нула енергията на своето движение. Ако въобще я притежаваха, разбира се. За части от секундата се заковаха едно до друго, а миг след това допряха обвивките си и се сляха в едно цяло.

И това не беше кълбо, а светещ продълговат елипсоид. Искрите на електрическите изпразвания, които дотогава безредно играеха по повърхността на всяко кълбо, бяха завъртени от неизвестна сила в стегната спирала, която опасва странното тяло. То се издължи още повече и на мен дори ми се стори, че от планетата към него се насочи някакъв лъч. Но не съм сигурен. По-късно на лентите не успях да открия лъча. След като се преобразува, това нещо веднага се хвърли след нас. И да ти призная, видът му никак не ми хареса. Не ми хареса и това, че почти без форсиране то набра по-голяма скорост от нашата и бързо започна да ни настига. Ще ти кажа и друго, дотогава смятах, че имат известно право да са враждебно настроени към нас. В края на краищата без разрешение се приближихме плътно до тяхната планета. Но сега ние с пълна мощност се отдалечавахме. И вече ни разделяше разстояние от почти цял парсек^[1], пък и на мен ми омръзна да играя ролята на пасивна жертва. Обърнах кораба и забавих движението.

— Не трябваше да го правиш.

— Все едно, щяха да ни догонят. Разбираш ли, Игор, не знам какво представляват те, но съм сигурен, че това не е последната ни среща. Искаше ми се да им покажа, че трябва да се съобразяват с нас.

— Да се съобразяват или да се страхуват?

— Преследваха ме, аз само се защитавах. И после не се знае кой от кого трябваше да се страхува... Електрическото вретено също забави движението си, ала продължаваше да се приближава към нас. Намалих още скоростта и реших да не използвам пръв оръжие, каквото и да ни струва това. Съгласи се, че при възникналото положение от мен не можеше да се иска повече.

Вече знаех как да се справя с енергийната мрежа, ако отново се опитат да ни хванат в нея. Но те явно нямаха намерение да повторят предишната неуспешна атака.

Елипсоидът спря на около четиридесет мили от нас. В същото време ние прекратихме напълно ускорението, но аз нарочно продължих да се отдалечавам от планетата, с което исках да им покажа, че имам намерение да си отида.

Насочихме цялата мощност на генераторите за защита и вече се надявахме само на нея. Чувствувахме, че ще се случи нещо — не ни преследваха току-тъй.

— И в края на краищата стреляха по кораба.

Олег кимна мрачно.

— Ти просто си си изпросил този изстрел. След като си изложил кораба, ти си се лишил от възможност за маневриране и си се предсверил на защитата.

— Тя би трябвало да издържи на импулс най-малко от четиридесет гигавата.

— По мощност им отстъпваш. Спомни си мрежата, която не успя да разкъсаш само с двигателите.

— Не помислих... Пък и работата не беше в мощността. Виж ти... Освен мен никой не забеляза изстрела...

— Как стана всичко?

— Не знам дали това може да се нарече изстрел. От вретеното се отдели някакъв коагулат... Но на всяко материално тяло апаратурата за защита би реагирала само еднозначно. По същия начин през нея не може да мине безследно и енергиен заряд.

— Какво означава „безследно“?

— Както го чуваш. Нямаше нито взривове, нито внезапно нарастване на мощността върху разходомерите на защитното поле. С една дума, нищо.

— А не ти ли се е привидял и самият изстрел?

— Де да беше така... След изстрела, когато взех да проверявам структурата на защитното поле, просто открих в него дупка, голяма колкото футболна топка.

— Не може да бъде!

— Може, Игор, може... На една от лентите успях да видя и самия изстрел. Ракурсът на камерата позволяваше вретеното да се заснеме на фона на Галактиката. На светлия фон съвсем ясно се очертаваше тъмна следа. Нещо подобно на черна мълния беше преминало през нашата защита и бе улучило носа на кораба.

— Но поне е имало удар или тласък?

Олег отрицателно поклати глава.

— Съвсем нищо. След изстрела преследвачът даде заден ход и без да се обръща, започна да се отдалечава към планетата. Скоро останахме съвсем сами. И както се досещаш, състоянието ми не беше много добро. Наредих на аварийната група да прегледа цялата обшивка, не се доверих на роботите. И никаква следа. Нито

вдлъбнатина, нито драскотина, сякаш тая дяволия се бе стопила в защитното поле...

— Може и така да е станало, а?

— Отначало и аз си го помислих. Следата върху лентата не беше много ясна. Най-после трябваше да прекратим търсенето. През това време бяхме изразходвали дяволски много енергия. Дори се съмнявах, че ще ни стигне за връщане. Пък и вече не ми се искаше да се насочвам към тази планета без специална подготовка.

Накратко, изчислихме най-късия път до базата и безпрепятствено влязохме в първия скок.

Чак след като излязохме от втория скок, щурманът каза, че всички навигационни уреди едновременно са отказали да работят. Да си призная, не му повярвах. Но после започнаха неприятностите с управлението, с централния компютър, изобщо с всички механизми в носовото отделение.

За щастие след третия скок успяхме да се доближим макар и встрани до набелязаната точка, но затова пък доста близо до базата на Регос, и решихме да се доберем до нея с помощта на обикновените двигатели. При това състояние на навигационната апаратура не можехме и да помислим за пространствен преход. Пък и генераторите взеха да ни правят номера.

— Да ви „правят номера“ ли?

— Някак необяснимо загубиха мощност... Акумулиращите устройства престанаха да задържат енергия. Тя сякаш изчезваше вдън земя.

Сам разбираш, да се пълзи със скорост, по-малка от тази на светлината, не е много весела работа. До Регос ни предстоеше да се влачим почти четири месеца. Но само след месец у тези, които бяха дежурни в кабината за управление до носовото отделение, открихме необясними заболявания.

Хората започнаха да се разстройват подобно на механизмите. Отначало това напомняше простуда, грип, вирусна инфекция. Събори и доктора. Не помогнаха и антибиотиците. Странен беше и фактът, че след като напуснеха кабината, хората се оправяха по магически начин. И взеха да се страхуват от дежурството в носовата кабина. Наложих да преместим всичко в кърмовото помещение. Но това не реши

въпроса, защото разцентроването на механизмите нарастваше с катастрофална бързина и постепенно обхвана целия кораб.

Кораб без навигация, без управляващи системи, с несигурни генератори, на всичко отгоре и грип, ако това, разбира се, беше грип... Такива ми ти работи...

— Правилно си постъпил, като си обявил карантина.

— Най-неприятното в тази история е, че нищо не е ясно. Всички факти, които могат да се установят и докажат, се намират на границата на нормалните повреди, разстройване и неуспехи най-сетне. Фактите, които изложих пред теб, в доклада, уви, няма да се потвърдят. Карантината също може да се отмени. Сигурен съм, че срещу нея ще се обяви по-голямата част от екипажа. Представяш ли си след едногодишен поход да престоиш затворен в станцията още пет-шест месеца? Мога да ги разбера.

— Какво стана с лентите?

— Размагнитени са. И тук, както и за всичко останало, може да има две причини. Случайно да са попаднали под въздействието на временно магнитно поле, при повредите в апаратурата то е могло да се появи на най-неочаквани места. През дългите походи в корабните системи възникват множество повреди. Колкото по-сложна е системата, толкова по-често се поврежда. Ние свикнахме с този факт и започнахме да дублираме най-важните възли. Цялата работа е в броя на повредите. Едва ли ще успее да докажа нещо. Ще ми кажат: причината е в магнитното поле на планетата. А то наистина се оказва необикновено силно. Липсват ми доказателства, липсват ми неопровержими факти...

Двамата дълго мълчаха. Едва сега Ротанов погледна към екрана и забеляза колко много се е отклонил от спътника.

Наложи се да пренасочи катера и да включи импулсните двигатели. Мигащият фар на спътника започна бързо да се приближава. И двамата разбраха, че всичко вече е казано. Освен може би най-важното... Скоро ще дойде краят на тяхната среща и карантината за дълги месеци ще прекъсне каквото и да било общуване. После ще има комисии, разследване. Ротанов отново ще бъде погълнат от еднообразната всекидневна работа. Всичко, което сега му се струваше много важно, постепенно ще бъде забравено, ще отстъпи на

втори план, изместено от дребните спешни задачи и проблеми... И тогава Олег се реши.

— Искам да ми помогнеш. Трябва да се изпрати специална експедиция до „Черната“, така нарекохме тази планета. Моят доклад вероятно ще се стори на Съвета неубедителен. Разчитам на твоя авторитет...

— Олег, няма да направя това.

— Не ми ли вярваш? И на теб ли са ти нужни доказателства?

— Разбира се, не. Тъкмо защото не се съмнявам, няма да те подкрепя в Съвета. Докато учените не разберат какво е станало, не можем и да помислим за експедиция до твоята „Черна“.

— Как ще разберат от нашите ограничени данни, без ленти, без експерименти? Знае ли някой по кои закони може да се обясни случилото се. Ние не ги познаваме. Помни ми думата — повечето учени ще отрекат всичко. Ние се сблъскахме с принципно ново нещо и забележи, тази звезда не стои на едно място, а се движи към нашия звезден ръкав. И се движи много по-бързо, отколкото предполагаш. Нямаме време да чакаме учените да построят своята теоретична база. Налага се да търсим защита в движение, дори да рискуваме. Тук нищо не можем да направим. Нямаме друг избор. Налага се да приемем предизвикателството, иначе можем да закъснеем.

— Никой не ни е предизвиквал. Случилото се с „Ленинград“ е само единичен случай. Не си струва да се вдига шум за това из цялата Федерация. Няма да ни позволят да излагаме на опасност хора. Още не сме готови да изследваме тази планета. Ти дори не си разбрал колко ти е провървяло.

— И в какво ми е провървяло?

— Че се върна! Че Регос се оказа наблизо! Че сега имаме карантина трета степен вместо поредния пропаднал без вест кораб! Сега поне съществуват някакви обяснения за зачестилото изчезване на наши кораби през последните години!

Олег дълго мълча. Светлините на спътника запълзяха нагоре. Вече се виждаше грапавият му борд, затулил Регос с гърлото на окачващия шлюз. Двигателят изрева за последен път, катерът рязко спря и започна да се обръща.

— Игор, станал си много предпазлив — достигна до него в шлемофона умореният и малко потиснат глас на Олег. — Това не е ли

признак на старост? — Той сякаш четеше мислите му. — Или търсиш оправдание, за да не летиш с мен?

— Човек може да си помисли, че си ме поканил — измърмори Ротанов, като внимаваше да не удари кърмата на катера в шлюза.

— Говори направо. Няма да се обидя. — Олег нарочно го предизвикваше, за да го накара да каже всичко до край. Но Ротанов само прокара длан по лицето си, постара се гласът му да не издаде обзелото го вълнение.

— Станал съм по-мъдър, Олег. По-мъдър, а не по-предпазлив. Трябва да почакаш с тази планета.

Късно през нощта, когато се добра до своето жилище на единадесети хоризонт в базата, Ротанов се просна на леглото, без да се съблича. Отдавна не беше изпадал в толкова лошо настроение.

Животът отминаваше, стегнат във веригата от маловажни неща. Полетите към далечните звезди, към чуждите цивилизации, откритията, потресли цялата Федерация, останаха в миналото. Сега той беше само администратор. Един от многото и може би не особено добър. Наистина, научи се да поставя работата над всичко. Научи се и да отказва на приятелите, да не взема безразсъдни решения, които често пъти в сложни положения се оказваха единствено верните.

Ротанов лежеше по гръб, забил невиждащ поглед в тавана. Струваше му се, че десетте бронирани горни хоризонта на базата крепост притискаха гърдите му. Че от тази дълбока стоманена пещера вече никога няма да се измъкне навън към звездите и корабите... Струваше му се, че през безбройните тавани, които го отделяха от небето, вижда един мъртъв, изоставен от хората кораб с тъмни илюминатори. Вижда познатия олющен борд със степени по краищата ромбове на бронята, с херметически затворени люкове. С изключени електрически вериги и завинаги угаснали двигатели. Кораб, който изобщо вече няма да лети, притаил в себе си тайната, така дълбоко прикрита зад множество въображаеми причини, незначителни факти и още по-незначителни последствия, че няма да успеят да я изтръгнат никога оттам, колкото и да се опитват, и тази тайна ще ръждясва години наред заедно с консервирания кораб, погребана завинаги под

камари от ненужни доклади, безполезни комисии, експертизи и разследвания...

В нещо старият му приятел имаше право. Времето отлита безвъзвратно и полека-лека променя нас, решенията ни, мислите ни. Трябва да стане нещо необикновено, което да излезе извън рамките и да разтърси основите, за да прекъсне рутината, похабяваща хората с възрастта. Но такива събития се случват рядко. Много рядко.

Мислите му започнаха да се объркват. Вече бе на границата между съня и реалността. И в този странен полусън му се стори, че за миг видя мълния...

Черна мълния, която се отдели от борда на звездолета и се устреми надолу, към нищо неподозиращата планета...

[1] парсек — единица за разстояние в астрономията, равна на 3,263 светлинни години. (Б.пр.) ↑

3.

На следващия ден, щом отиде в центъра за управление, Ротанов повика двамата си заместници по научната и техническата част, както и някои завеждащи отдели. Общо взето, той не ги измъчваше със съвещания, тъй като смяташе, че на една военизирана база ръководството трябва да бъде съвсем опростено и всеки да знае задълженията си. Ако някои проявяваха небрежност, той бързо им намираще подходящи заместници и постепенно създаде квалифициран отряд от добри ръководители на различните служби, тъй че при извънредни обстоятелства отделите можеха да функционират самостоятелно.

Ала сега му бяха нужни не само хора, които да разбират поставената пред тях задача, а съратници, готови да поделят с него тежкия товар на отговорността, тъй като това, което беше замислил, нямаше прецедент в практиката на Федералния космически флот.

Докато очакваше сътрудниците си, даде повторна команда на робота чистач. Навсякъде се стелеше дебел пласт прах, в ъгъла се търкаляха дори парчета от счупена ваза.

„Щом приключа с «Ленинград», веднага ще се заема с отдела за вътрешна кибернетика“ — твърдо реши той като гледаше с раздражение как непохватният робот изсипва събрания боклук в ъгъла, където бяха пръснати парчетата от вазата.

Но щом вратата се затвори зад последния от повиканите, щом сложи пред себе си чист лист хартия и извади от горния си джоб измачкания бележник със сребърното моливче, което не намери време да смени с магнитна писалка, всички странични мисли моментално се изпариха от главата му.

— Бих искал да разгледам „Ленинград“.

Забеляза колко ги поразил казаното и веднага, без да изчака възраженията им, продължи:

— Разбирам цялата безпрецедентност на това решение, както и отговорността, която поемаме върху себе си.

Говореше така, сякаш вече бяха съгласни с него, сякаш не можеше да има възражения. Известно време те мълчаха, смаяни от чутото. Пръв дойде на себе си Стрехов — завеждащ отдела за товарни превози.

— Рано или късно Съветът ще научи... и тогава...

— Не възнамерявам да крия от Съвета своите действия — прекъсна го рязко Ротанов. — Положението е твърде сериозно, а повикаме ли специална комисия от Земята, тя ще пристигне след половин година. Имам основания да предполагам, че тогава ще бъде късно да изследваме „Ленинград“.

— Но киберите проучиха кораба!

— Знам. Необходимо е още веднъж да се огледа, и то от хора.

— И после да поставим цялата бригада шест месеца под карантина, тъй ли?

— Ако се наложи, ще я поставим. Зависи от това, какво ще открием на кораба.

— Но ние не разполагаме с висококвалифицирани специалисти микробиолози, нито с пространствен биолог.

— Там няма да търсим следи от чужда микрофлора.

— Какво тогава?

„Ако знаех...“ — помисли си той, а гласно рече:

— Ще провеждаме търсенето със скафандри за свръхзащита. Подгответе необходимата апаратура за съставяне на структурни карти на магнитните и електрическите полета на кораба. Ще се помъчим да измерим в границите на възможното и влиянието на кораба върху гравитационното поле на Регос.

— Масата му е много малка...

— Така е, и въпреки това ще опитаме. След огледа цялата апаратура, в това число скафандрите и механизмите, използвани на кораба, да бъдат унищожени. Подгответе съответния акт...

„Ще рискувам, пък да става каквото ще — реши той. — В края на краищата Съветът ще се добере до мен и ще ме скастри за всичко наведнъж. Но през близките шест месеца това няма да им се удаде, пък и аз сам ще отговарям за действията си.“

На Елсон му се струваше, че асансьорът го отнася на края на света. Пред погледа му се мяркаха светещите цифри на етажите: „минус деветдесет и шести“, „минус деветдесет и седми“... Далеч отгоре над главата му бе надвиснала многокилометровата тежест на планетната кора. Дори въздухът тук му се струваше по-гъст, миришеше на изгоряла гума, на нова пластмаса и на нещо гранясало и лютиво.

И тъй, на Регос няма да може сериозно да се занимава със своята работа. Ще загуби поне две години. Елсон не можеше да си обясни защо Ротанов постъпи толкова несправедливо с него. „Просто ме изпъди като кутре и ме изпрати на първото място, за което се сети. Беше му безразлично дори това, че не разбирам от енергетика и реактори! Искаше да ме прогони по-далеч, за да не му се пречкам, за да не му се мяркам пред очите...“ Може би и в това енергетично подземие ще могат да се направят някои изчисления и наблюдения, постепенно той ще събере данни... Тогава двамата отново ще се срещнат и той ще докаже на Ротанов, че ентропистиката не е толкова теоретична наука...

„Ленинград“ ги посрещна с онази особена тишина на мъртвите механизми, каквато има само на консерви раните кораби.

Преградните стени пращяха, докоснати от космическия студ. Снопове светлина от надшлемните фенери осветяваха бляскави като брилянти огромни фантастични кристали скреж. Тук-там се бяха образували толкова много, че когато тромавите стоманени крака на скафандрите попадаха върху тях, се разнасяше отдавна забравеното скриптене, сякаш вървяха по преспи сняг в своята далечна родина.

Ротанов едва ли можеше да обясни защо се включи в огледа на „Ленинград“. Не беше необходимо и той прекрасно разбираше, че ако успеят да намерят нещо необикновено тук, то ще стане видно по-късно, върху лентите и картите на многобройните прибори, които бяха накачени по техните скафандри.

Всъщност какво търсеше той? Защо реши повторно да се инспектира консервираният кораб? Представи си какъв шум ще предизвика това в щаба на флота за далечно разузнаване, който ревниво пазеше своите владения от нашествие на външни хора, и веднага съжали, че се е забъркал в тази каша.

Първата изненада ги очакваше пред капитанската кабина. Автоматът не реагира на командата да отвори вратата. Синкавият пластмасов панел, който скриваше бронираната плоча, им преграждаше пътя към самата светая светих на кораба. Ротанов се опита да набере капитанския код на ключалката. Тежките клещи на скафандъра с мъка се справиха с тази трудна задача, но резултатът беше същият — вратата не се отвори. Наложиха се да повикат ремонтния робот и с плазмения нож да изрежат парче от преградата. После видяха, че зад вратата, където така яростно напиха да влязат, няма нищо интересно. Автоматичните ключалки се бяха повредили и блокирали... При по-нататъшния оглед Ротанов се увери колко е прав Олег. Поотделно всяка от незначителните повреди на кораба можеше лесно да бъде обяснена. Но всички заедно... Бяха твърде много, за да се търси стандартно обяснение.

Когато започнаха чисто техническите проверки на напрежението на полетата в различните точки на кораба, Ротанов реши да разгледа жилищните помещения, без да очаква, че там ще открие нещо интересно.

Първите три каюти, старателно почистени и подготвени за консервация, му се сториха съвсем еднакви. Липсваха личните вещи на екипажа. Помещенията изглеждаха необитавани и студени. Погледът му просто нямаше върху какво да се спре.

Ротанов отвори вратата на четвъртата каюта и се закова на място. На пода, на леглото — навсякъде се търкаляха различни предмети.

За космонавта редът постепенно ставаше част от неговата природа. За всяка небрежност по време на полет, дори най-дребната, понякога се заплащаше твърде скъпо. Трябва да са настъпили дълбоки вътрешни промени в психиката, та навиците, вкоренени още в детството в специалните училища, да бъдат забравени.

Разхвърляните каюти не бяха много — само шест от четиридесет и седемте. Ротанов си записа номерата и отново се присъедини към групата, която беше завършила измерванията и огледа.

В енергийния сектор се натъкнаха на друга странност. В част от резервните акумулатори, които не бяха използвани по време на полета, липсваше енергия. На пластините нямаше дори остатъчни статични заряди — онези, от които при монтаж на енергийни блокове не може да се избави нито един инженер.

Ротанов търсеше поне искрица, поне светлинка в загадката, с която се бе сблъскал Олег, но новите факти още повече сгъстиха мъглата. Без съмнение подробният анализ на енергийните карти и структурните полета ще ги изправи пред нови проблеми. Оставаше им да чакат компетентна комисия със специална апаратура, но на Ротанов, който знае защо, му се струваше, че нито количеството, нито качеството на новите изследвания ще помогнат да се доберат до нещо. Ако Олег е описал точно създалото се положение, тогава онова, с което се бе сблъскал в космоса, може и да няма материален израз в нашия свят. Ако е така, ако бяха попаднали на някакво особено състояние на пространството, което не е свързано непосредствено с материята на нашия свят, то земната наука ще се изправи пред проблем, който едва ли ще успее да реши с традиционните методи. Може би затова са били толкова трудно уловими последствията, атаките върху кораба...

Впрочем само върху кораба ли? Ами неочакваните болести, сполетели екипажа? Ами тези разхвърляни каюти? Ротанов разбираше, че не е трябвало да се занимава с тая работа. Нека учените да анализират структурата на полетата и физическото естество на феномена, поразил земния кораб. Неговото задължение е да установи има ли тук пръст враждебен разум.

Ами ако това е само първата лястовичка, първият опит на неизвестен и силен враг, който можеше да сложи край на стремежа на човечеството към звездите?

Ако е така, тогава Олег е прав. Тогава не бива да мисли за предпазливостта, на която толкова държи, а трябва незабавно да се заеме с изследването на планетата. Но са нужни доказателства — макар и косвени. Дали не търсеше тъкмо тях на „Ленинград“? Търсеше, но не ги намери...

В същото време човекът, който можеше да отговори на много от въпросите на Ротанов или от когото поне зависеха тези отговори, се спускаше с асансьора в енергийния подземен център на базата, подалеч от очите му, както реши Ротанов.

Най-после асансьорът шумно спря и вратата се плъзна встрани, като откри пред Елсон блестящ от чистота овален коридор. Панелите излъчваха мека разсеяна светлина, от таванските ниши се спускаше

зеленина. И само мощното боботене напомняше от време на време, че тук е енергийният център на базата.

Машинната зала порази Елсон. В нейното многокилометрово пространство, изпълнено с колони, които поддържаха горните етажи, и с еднаквите кубове на неутронните генератори, свободно можеше да се побере цял град. Залата учудваше и със своята просторност и мощ. Като че ли в това царство от машини, способни да натрупат в своята утроба енергията на цяла звезда, нямаше място за човека.

Елсон очакваше тук да е горещо и задушно и беше приятно изненадан от свежия прохладен въздух. Над кожусите на генераторите трептеше пъстра мараня, но вероятно енергетичната реакция, която превръщаше материята във вътрешността на тези машини в студен неутронен пламък, не отделяше много топлина.

Под тавана, над фантастично преплетените тръби и черните кабелни шини, плаваше прозрачна чиния.

Елсон не се досети веднага какво е това и едва като се вгледа, реши, че там сигурно се намира пултът за управление на енергозалата. На какво ли се държеше тази шестметрова стъклена „леща“? Не се виждаха нито възета, нито подпори, които да я поддържат. Залата толкова потисна Елсон, че той се обърка, не знаеше какво да прави по-нататък, накъде да върви.

Стъклената кабина трепна, бавно се спусна и се насочи към него.

— Ей, младежо, дълго ли ще стоиш тук? — разнесе се отгоре нечий насмешлив глас.

Едва след седмица, след дълги медицински процедури, ваксинации и прегледи Елсон най-после можеше да започне работа.

Главният енергетик Гришин беше пълен човек с пронизващи яркосини очи, които изглеждаха като чужди на неговото олющено от радиационните изгаряния лице. Той седеше в просторния салон, който му заместваше кабинета, и премяташе в ръце личната карта на Елсон.

Без да погледне нито веднъж в нея, Гришин замислено изучаваше младежа, като че ли преценяваше колко струва.

— Вероятно не сте очаквали това назначение? — попита най-после той, извърна поглед от Елсон и го насочи някъде встрани, сякаш бе загубил всякакъв интерес към него.

И тогава като че ли нещо се отприщи в Елсон. Той заговори за своята наука, за годините, прекарани в университета. За мечтата си да

работи по специалността. И че само хора, които не следят научната информация, не могат да разберат значението на ентропистиката.

Гришин го слушаше внимателно и кимаше в знак на съгласие, с което още повече разпали младежа. Елсон реши, че най-последно е намерил слушател, който може да го разбере. Не се сдържа и му разказа за обидата, нанесена му от Ротанов. А когато свърши, Гришин неопределено рече:

— Ротанов няма нищо общо с това. Аз го помолих спешно да изпрати ентропист в моя отдел.

Елсон почувствува как кръвта нахлу в главата му.

— Нужен ви е ентропист? В машинното отделение?

Гришин кимна, разтри дебелия си врат, после неочаквано извади от бюрото нахвърлен на ръка чертеж и му го подаде.

— Огледайте го.

Учуден, Елсон разгърна схемата, изпъстрена с непознати знаци и линии.

— Това е план на машинната зала, ето ги и генераторите. — Дебелият пръст на Гришин бавно се разхождаше по чертежа. — Тук са отбелязани мощностите на всички генератори при едно и също натоварване. Виждате ли, те са различни. А трябва да бъдат еднакви.

— Но механизмите не могат да бъдат съвсем еднакви, допустими са незначителни отклонения в технологията, монтажа, условията на експлоатация.

Гришин кимна.

— Така е. И тогава са неизбежни случайните загуби. При нас съществува определена закономерност. Неизвестно защо, но машините работят по-лошо само в един участък. И това започна отскоро, преди няколко дни. Тук тези неща се забелязват веднага. Е, какво, не искате ли да откриете причината? — Гришин скептично разглеждаше Елсон, сякаш искаше да каже: от теб няма да има особена полза, но и вреда също. Току-виж си изнамерил нещо полезно. — Ако успеете да разработите приемливи препоръки, чрез които да се икономиса поне една десета процента от мощността на нашите машини, смятайте, че не са ви учили напразно в земните училища.

Елсон взе схемата. Не очакваше, че този суховат, скептично настроен човек може да му подсказва пътя към практическото приложение на неговата наука, но във всеки случай онова, което му

предлагаше, беше интересно. За да скрие вълнението си, той разгърна схемата и бързо попита:

— Какво се намира над това място на горните етажи? Не са ли забелязали тук индуциране, магнитни или други полета, които да идват отгоре?

Гришин въздъхна.

— Не. Проверихме. Горے са акумулиращите устройства. Там не може да се влезе дори със скафандър за свръхзащита.

— И все пак там се извършва ремонт, прави се профилактика, нали?

— Естествено. За тази цел веднъж в годината сме принудени да спираме машините и да прехвърляме почти цялата енергия в резервните кондензатори. Това е сложна операция и ни струва доста скъпо. Под нас са скалните основи, там няма нищо, а на следващия етаж като че ли всичко е нормално, пък и е трудно да се установи нещо без специална апаратура. Нашите техници не знаят какви уреди могат да помогнат, за да се оправим в тая дяволска работа. И аз помолих да ни изпратят ентропист. Е, ще се заемете ли с този костелив орех?

— Разбира се, ще опитам. Макар че не мога да ви обещавам веднага. Ще се помъча да разбера как стоят нещата.

Жилището, определено за Елсон на етажа на енергетиците, се състоеше от спалня, малък хол и миниатюрен килер с кухненски автомат, който заменяше трапезарията. Всеки момент кухненският автомат беше готов да му поднесе ястия, за които не са мечтали дори някогашните барони. Ала той се чувствуваше някак самотен сред този невероятен комфорт и се надяваше, че принудителната му самота няма да продължи дълго. Ето защо, след като се изкъпа и преоблече, Елсон побърза към централния салон на енергоблока.

Той представляваше голяма зала столова с игрални автомати и задължителните спортни уреди. Но за негова изненада в това разкошно помещение нямаше много хора. И което особено го огорчи — почти не се виждаха женски лица. Елсон си даде дума, че при първа възможност ще огледа всички горни етажи. Но днес, след уморителните медицински прегледи и не по-малко уморителния разговор с Гришин,

не се чувстваше готов за изследователски експедиции. И като помисли малко, реши да си легне рано.

За свое най-голямо учудване, когато се прибра, Елсон намери в стаята си непознат червенокос човек, който се бе разположил нахално на дивана пред видеото.

— А, новакът... — започна червенокосият, без да откъсва очи от увлекателния филм, в който индианци с малки старинни самолети преследваха в пустинята главния герой в космически скафандър.

— Какво търсите тук? — хладно попита Елсон.

Неговият въпрос толкова смая червенокосия, че той дори изключи видеото.

— Не са ли ти казали, че ще живеем заедно?

— Не.

— Ама че работа... Шефът обича да сервира приятни изненади на новациите. Досега ги посрещаше с баснята за блуждаещия генератор, но този път е сменил репертоара.

— За какво? — подозрително попита Елсон. — Какво представлява този блуждаещ генератор?

— Така да се каже генератор, който по неизвестни причини губи мощност. Гришин пробутва тоя номер на всички новодошли. Своеобразен тест за съобразителност и находчивост. Новациите обикновено започват да преплитат крака, суетят се, проверяват мощностите, съставят таблици, а Гришин прави извода дали с течение на времето от тях ще излезе нещо.

— Значи тая история с генераторите е чиста измишльотина? — извика Елсон, като едва сдържаше гнева си.

— Не съм казал това. Генераторите са сложни и трудни за разбиране машинки — един вид „черна кутия“. И в тази „кутия“ все нещо е неизправно и не съвпада с набелязаните параметри. Никой досега не е успял да открие някаква закономерност.

— Аз ще откроя.

— Добре. Дерзай. Гришин ще оцени старанието ти. Време е да вървя на дежурство. И следващия път, маестро, не забравяй да затвориш душа в банята, за водата, между другото, имаме лимит...

Мина почти месец и чак тогава възложиха на Елсон самостоятелно дежурство в енергоблока. През това време той завърши сложните теоретични изчисления за предполагаемата ентропийна аномалия. Но пълна картина от ограничените данни, с които разполагаше, не се получи. Той нямаше търпение да остане сам в енергоблока и да провери сериозно всичко. Да извърши нови, по-прецизни измервания. За това трябваше само да даде съответната задача на кибернетичните машини, които обслужваха енергийния център. Можеше да го направи и по-рано, без да дочака дежурството, но след насмешките на червенокосия си съквартирант Рузаев реши да направи всички предварителни изчисления самостоятелно и по възможност да не ги разгласява, докато не получи някакъв резултат.

Най-после дългоочакваният ден дойде. След едномесечна подготовка, теоретични задачи, разбор на различни ситуации, след шест дежурства като дубльор Рузаев най-после го прати самостоятелно да дежури в залата.

— Най-важното, което се иска от теб — завърши наставленията си Рузаев, — в случай, че стане нещо, е да дръпнеш ей тази червена ръчка. Друго не пипай.

Елсон се усмихна. През изминалия месец той чудесно се ориентира в апаратурата на центъра, а Рузаев явно го подценяваше, инак надали така спокойно щеше да го остави самостоятелно да дежури.

За да го убеди окончателно в своята некомпетентност, той наивно попита:

— Всъщност кога трябва да дръпна червената ръчка?

— При всяко произшествие. Например при нарушаване на режима, претоварване или сигнал на пулта. Така ще прехвърлиш управлението в централния пост и ще сигнализираш на Гришин. Повече от теб не се иска. Гледай да не се намесваш в работата на машините.

— Слушам, шефе!

— Още е рано да дежуриш сам, но Гришин реши, че си узрял. Тъй че действуй.

Щом остана сам, Елсон разгъна на работната маса пред пулта схемата на машинната зала с бележките на Гришин и започна да набира команди за централния компютър. Не беше сигурен, че

ентропийната аномалия е причина за нарушения режим на работа в енергийната зала, но се надяваше да разбере това по характера на неизправностите, по тяхната систематичност и интензивност.

Елсон прекрасно знаеше, че ентропията е теоретично понятие, че под този термин се подразбира общият стремеж на материята на нашия свят да преминава от сложни в по-прости форми, като при това безвъзвратно губи част от енергията си.

Ето защо се изпразваха акумулаторите, старееха и се разрушаваха сложни молекулярни съединения и в света на неорганичната материя разпадането преобладаваше над синтеза.

Само животът не се подчиняваше на този всеобщ световен закон. Той единствен можеше да преобразува простите форми на материята в по-сложни, като същевременно увеличаваше своя енергиен потенциал.

Законът за ентропията е един и същ за всички известни на човечеството части на Вселената. Не се срещат никакви отклонения. И въпреки това, след като завърши съставянето на програмите, противно на всякаква логика Елсон си представи поредния бюлетин на новините приблизително така:

„Младият учен Елсон откри на Регос ентропийна аномалия. Опасността, надвиснала над базата, е предотвратена благодарение на смелите действия на талантливия учен.“ Ентропията е сериозно нещо и всякакви шеги — дупки, аномалии — не са за нея... Но тогава какво ставаше в машинната зала? Ако можеше да изследва горния етаж... Не е изключено там да възниква силово поле, индуциране във веригата или изтичане на акумулиращите устройства. При такава концентрация на енергия, каквато има тук, всичко може да се очаква... Този ефект, изглежда, се появява само при голямо натоварване. Елсон приключи с въвеждането на данните и съставянето на програмите и натисна копчето за пускане в движение. Сега му оставаше да чака резултата.

В залата цареше изумителна тишина, нарушавана само от шумоленето и пращенето на статичните изпразвания, които се образуваха върху кожусите на генераторите. Те превръщаха материята в неутронна плазма, а после на втория етаж, в акумулиращите устройства, тя се преобразуваше в електрическа енергия.

Върху пулта на компютъра светна надписът „Резултатът готов“. Той изщрака, изхвърли карта с резултатите от изчисленията и същевременно на стереоскопичния екран се появи странно скелетно

образование, наподобяващо леща, разсечено на две от хоризонтална плоскост. Колонките от цифри от двете страни на тази конструкция не говореха почти нищо на Елсон. Това не го задоволи и той веднага постави следващата задача на компютъра, която се свеждаше само до фразата: „Да се опрости резултатът.“ Лещата на екрана трепна, залюля се, но формата ѝ в общи линии се запази, макар че значително намалеха ребрата и оредяха колоните от цифри.

Все пак той се досети, че чертежът на екрана представлява обемна структурна карта на електрическите полета в залата, каквато всъщност искаше да получи. Оставаше неясно най-важното — неравномерната напрегнатост на тези полета. Излизаше, че в центъра на лещата изобщо липсваха напрежения, докато в краищата постепенно нарастваха до обичайното равнище на фона...

Разликите в напрегнатостта на полетата бяха едва уловими, на границата на чувствителността на приборите, а центърът на лещата, както разбра Елсон, се намираше на горния етаж. Не случайно искаше да се добере дотам...

Той реши да се разходи из залата и да обмисли получените данни.

Дали да съобщи резултата на Гришин? Но нали трябва по някакъв начин да го обясни... Картината напомняше затворено електрическо поле на кондензатор, само че с отрицателен знак. Ако в кондензатора се натрупват електрически товари, тук те се унищожават. И там, и тук има някакъв геометричен център, полюс... Трябва да помисли какво има във вътрешността на полюса и да го направи незабавно, защото след половин час картината при тези нищожни напрежения може да се промени. Тогава напразно ще търси нещо горе... Елсон добре разбираше, че е безполезно да пита Гришин. Никой нямаше да се съгласи заради проверката на теоретичните му изчисления да рискува живота на хората, които ще трябва да влязат в енергийния сектор. Гришин май каза, че това дори е невъзможно. „Но аз имам право да рискувам. Всеки човек го има!“ Интуицията му подсказваше, че е попаднал на нещо много важно, едва доловимо, и той разбираше, че ако не намери начин незабавно да провери какво става там, никога няма да си го прости. Центърът на загадъчната леща го привличаше като магнит.

До входа, покрай овалната стена на енергозалата, се виждаха вратите на някакви шкафове. От чисто любопитство той дръпна една, втора... Третата неочаквано се отвори. Пред него, внимателно сгънат, стоеше скафандър за свръх защита...

„Значи в случай на необходимост има начин да се проникне в «горещия» радиационен сектор! Тези скафандри не са поставени случайно тук.“

Тънката метализирана материя с двупластова прозрачна пластмаса се оказа гъвкава и лека. Шлемът леко изщрака, застана на мястото си и веднага се включиха регенерационните устройства. Лъхна го малко сладникав, наситен с кислород въздух.

Той нави шнура, който се люлееше на скафандъра, около кръста си и го завърза на възел. Погледът му попадна на стената в дъното на шкафа... Закриваше я завеса от тъмна материя, но при изваждането на скафандъра тя леко се бе отместила и сега зад нея се виждаха някакви големи букви. Елсон дръпна завесата. Върху цялата стена на шкафа пламна червен надпис: „Авариен шлюз“

4.

Ротанов се събуди в пет часа сутринта от тихото бръмчене на звънеца. Събуди се както винаги мигновено, но няколко секунди лежа неподвижно, не бързаше да включи видеофона.

При произшествие автоматиката включваше сигнала за тревога, но на него, разбира се, никой нямаше да звъни в пет сутринта без сериозен повод. И въпреки това не бързаше. Някакво лошо предчувствие за кратко време скова волята му. Помисли си, че ако не отговори, ако не включи апарата, ще възпре лошите новини да проникнат в стаята му в тоя ранен час и така ще ги отдалечи и смекчи до известна степен. Но това беше само минутна слабост, отзвук от отдавна минали времена, когато предчувствието за опасност няколко мига преди действителната ѝ поява неведнъж му бе спасявало живота.

На екрана на видеофона главният енергетик изглеждаше разчорлен и мрачен. Дълго мълча, дори не направи опит да се извини за ранното повикване и това окончателно затвърди лошите предчувствия на Ротанов.

— Какво се е случило? Пак ли се понижи мощността? — попита Ротанов, като вее още се надяваше да отдалечи нещастieto.

— Елсон, младият специалист, когото изпратихте преди месец... — Гришин млъкна и наведе глава.

— Е! Казвай по-бързо!

— Младежът се вмъкнал в „горещия“ сектор...

— Със скафандър?

— Да. Но защитата на скафандъра не е била включена... — И едва сега, сякаш автоматите бяха чакали само тези думи, зави сирената и на всички екрани пламна ярък мигащ надпис: „Човек в опасност!“

Мястото, което търсеше Елсон, се намиреше близо до седма батерия на акумулиращите устройства.

Всяко акумулиращо устройство представляваше десетметров куб, облицован с титанова броня. Светлината на поставените тук-там

лампи се губеше в тесните коридори. Кубовете бяха разположени един зад друг в равни редици и въпреки това пространството между тях напомняше лабиринт, тъй като всеки куб бе заобиколен от цяла система спомагателни устройства.

За разлика от долната зала тук беше доста горещо. Скафандърът, който знае защо, не предпазваше от топлинната радиация.

„Странно — помисли си Елсон, — май нещо със защитата не е наред?“ Но пропъди тая мисъл, вмъкна се в един доста тесен коридор и продължи нататък. Номерата на блоковете бяха изписани с добре забележима рефлексна боя, което му помагаше да се ориентира.

Той недооцени сложността на начинанието си. На всяка крачка залата сякаш му напомняше, че това царство на концентрирана звездна плазма не е за хора. Отвсякъде долитаха странни неразбираеми шумове. Непрекъснато нещо бръмчеше, пращеше, свистеше, скърцаше. Постоянно щракаха някакви релета.

Над осми блок неочаквано избухна синкав пламък и оглушителният грохот на изпразването закова Елсон на място. Мина му през ума, че ако се окаже в зоната на действие на статично изпразване с подобна мощност, защитата на скафандъра няма да му помогне. В този миг му се прииска да се върне назад и трябваше да напрегне цялата си воля, за да помести напред непослушните си крака. Когато мина покрай пети блок, спря, за да си поеме дъх. От него се лееше пот. Все по-трудно му беше да върви. „Ама че герой — наруга се той. — Върви, щом си влязъл!“ И тозчас през бронята на съседния блок до него достигна накъсано басово бучене. Като от огромен кошер, пълен с пчели. Почти веднага ослепителна синкава искра блесна точно пред Елсон, като съедини с ярък плазмен мост два съседни блока. „Тук всичко е наситено с електричество. Но нищо, ще погледна и ще се върна обратно“ — каза той гласно и се учуди колко жалко прозвуча гласът му, заглушен от въздушната възглавница на шлема.

Още петнадесет, двадесет крачки. В мъждивата светлина на надшлемния фенер пред него играеха резки начупени сенки. Постоянно попадеше в плетеница от кабели, отвеждащи тръби. Дишаше все по-трудно, макар че в скафандъра непрекъснато постъпваше пресен въздух. Сърцето му биеше неравномерно и учестено. Потта, която не можеше да избърше под шлема, обливаше лицето му.

Провери плана и разбра, че е пред седми блок, мястото, към което толкова много се стремеше. Пред него се откри още един тесен коридор. Отново непознати механизми, отново плетеница от магистрални линии. „А ти какво си очаквал? — запита се той. — Да не си специалист енергетик? Какво разбираш от всичко това? Откъде можеш да знаеш кое е правилно тук и кое не? Това беше една безсмислена, глупава идея...“

Представи си, че ще трябва да докладва за тази експедиция на Гришин, и пламна от срам. Бетонният под беше покрит с дебел слой прах. Изглежда, роботите чистачи рядко влизаха в това помещение. Повърхността на съседния кожух леко вибрираше, както впрочем и на всички останали...

„Ако остана тук, няма да ме намерят скоро“ — мина му през ума.

От пробуждането под лъжичката и обръча, който болезнено стегна главата му, Елсон разбра, че поредното изпразване ще избухне всеки момент нейде наблизо. Той се олюля и тогава някъде отгоре се разнесе спокойният глас на Ротанов, усилен от металните дискове на високоговорителите.

— Елсон! Слушай ме внимателно. Направи бавно две крачки назад и спри.

Веднага позна този съдържан глас и му се подчини безпрекословно.

— Така. Браво. Сега не мърдай... — И почти веднага косо през мястото, на което току-що стоеше, изтреця изпразване.

Елсон не успя да затвори очи. И пламването, продължило само миг, застина в свитите му зеници.

— Какво виждаш? — попита Ротанов.

— Река...

— Каква е на цвят?

— Червена...

— Тъй и трябва да бъде. За известно време няма да виждаш. Но скоро зрението ти ще се върне, засега стой така, без да мърдаш. Виждаш ли нещо друго?

— Черни брегове...

— Мислех, че ми се е сторило! — като през сън чу Елсон гласа на Гришин.

— Не. Всичко е правилно. Това е необикновено изпразване. Сега ослепялата му ретина вижда негатива от пламването. Там нямаше сърцевина, а само краища и те са му заприличали на брегове...

Боботенето на акумулиращите устройства забележимо затихна, в централната кабина правеха всичко възможно, за да понижат напрежението в залата.

„С много малко време разполагат...“ — вяло си помисли Елсон. Зрението му полека-лека се възвръщаше.

През пъстрите картини, които плуваха пред очите му, той съвсем ясно различи малка топка за тенис, която безшумно и плавно се носеше към него във въздуха. Топката се появи горе-долу в средата на онова място, където току-що пламна изпразването.

— Виждаш ли това нещо? — запита гласът на Ротанов.

— Да! — отвърна Гришин.

— Какво ще правим?

— Трябва да стреляме, нямаме друг изход!

— Не е включена защитата на скафандъра му...

На Елсон му се стори, че попадна в някакво пусто и страшно царство на сънищата, където сред голи каменни стени отекваха безжизнени гласове на хора. Хора, които познаваше от някакъв друг, почти забравен вече ЖИВОТ.

„Сигурно ще умра“ — помисли си той с пълно безразличие.

— Елсон! Елсон! — зовяха го настойчиво гласовете.

Те се отразяваха в стените като еластични топки и се приближаваха все по-близо до него.

— Включи защитата! Шнурът е на кръста ти! Отпред на скафандъра има гнездо! Пъхни щепсела на шнура в него! Чуваш ли ме, Елсон?

Изпълни искането само за да се избави от натрапчивите гласове, които му пречеха да се съсредоточи върху нето наистина важно. В същия миг от тавана на залата, от централния енергопровод надолу се плъзна ослепителен лъч синкава плазма. Той заобиколи Елсон, напита бягащата черна топка и изведнъж избухна виолетов пламък.

Лекарите около реанимационната капсула не бяха толкова много — двама или трима, — но Ротанов все не успяваше да ги преброи, така

бързо сновяха около апаратурата за реанимация.

„Сигурно нещата не вървят добре, щом толкова се суетят“ — помисли си той.

Известно време Ротанов мълчаливо наблюдаваше неестествено опънатата, суха като пергамент кожа на лицето на младежа.

— Ще издържи ли? — запита той.

— Жилаво ни е момчето, ще издържи — рече Гришин зад гърба на Ротанов.

— По-добре да не го беше пращал да дежури, щом не си го инструктирал как да ползува скафандъра.

— Кой можеше да предположи, че ще се напъха в самия пъкъл. В компютъра на енергийния блок са останали негови записи. Решавал е някаква задача, търсил е тайнствен център на втория етаж. Но какъв — не знам.

По заповед на Ротанов в работата се включи целият научен отдел. Математиците подробно анализираха записите на Елсон. Ротанов поиска да се изследва цялата база по метода, използван от Елсон, и се убеди, че на Регос не бяха останали нови центрове на въздействие.

Многобройните апарати и датчици в енергийното помещение бяха зафиксирани двубоя с черното кълбо. Въпреки че самото кълбо не можеше да се види непосредствено на някоя лента, най-после бе намерен начин да се направи видима короната на обкръжаващите го електрически заряди. Успяха дори да изчислят обема на кълбото и количеството енергия, необходима за унищожаването му.

Макар че никой не знаеше какво всъщност са унищожили, не остана съмнение, че черното кълбо престана да съществува след изстрела с мощност десет мегавата. Едва след като сравни обема на кълбото — сто и петдесет кубически сантиметра — с мощността, необходима за неговото унищожаване, Ротанов разбра каква е цената на постигнатата победа. Енергийният сектор бе сърцето на базата. Ротанов не вярваше, че кълбото случайно се е появило там. Въпреки че теоретиците от научния отдел предложиха хипотезата за „черна кълбовидна мълния“, привлечена в долния сектор от натрупаната там енергия, Ротанов, като съпостави всичко, което му бе известно за нападението срещу „Ленинград“, направи извод за себе си, който не беше много утешителен — произшествието в базата не беше

случайност, свързана с неизвестен на науката природен феномен. Събитията се редяха твърде последователно... И тогава за първи път съжали, че не подкрепи веднага Олег, че загуби ценно време. Потвърди карантината и го изпрати на Земята със специален карантинен кораб заедно с екипажа на „Ленинград“. Сега трябваше колкото може по-бързо да привършат работата на Регос и да излетят след тях...

Естествено центърът на най-важните събития неизбежно щеше да се премести към Земята. Там се събираше цялата информация, оттам трябваше да се подготви нова експедиция към Черната. Прав беше Олег, хиляди пъти прав!

Оставаше само проблемът с „Ленинград“. Корабът не можеше да стои като постоянна заплаха над базата, тъй като Ротанов не се съмняваше, че черното кълбо е подарък, донесен от „Ленинград“. Незабавно трябваше да се направи нещо с него...

Надвечер на другия ден, когато най-после завършиха обработката на данните от огледа на базата, Ротанов извика завеждащия научния отдел доктор Рестон.

Рестон, известен физик на Земята, в базата фактически беше поставен наравно с другите инженери. Ротанов не правеше разлика между своите отговорни сътрудници.

— Установихте ли какво представлява гостът?

Рестон замислено поклати глава.

— Мога да ви предложа няколко наименования, но те надали ви интересуват. — Ротанов кимна. — Тогава ще трябва да се задоволите със следното определение: „Земната наука не е срещала досега това явление.“ То представлява коагулат на някаква субстанция, противоположна по своите свойства на енергията. Антиенергия, ако щете. Елсон очевидно я е взел за ентропиен заряд. Може да е бил прав. Кълбото може да се открие само при слабо неутронно облъчване. Тогава по повърхността му се появява корона от електрически изпразвания.

— Но ние го видяхме!

— Видели сте го, защото Елсон е подал команда на автоматите в енергийния сектор да извършат търсене, като използват неутронно

облъчване. Изглежда е предполагал, че явлението е свързано с ентропията. Как е той?

— Уведомиха ме, че кризата е минала. Сега спи. Лекарите навреме успяха да му присадят костен мозък. Може да му се размине, млад е, има здрав организъм.

— Трябва да се направи всичко възможно. На ваше място веднага щях да го изпратя на Земята. Радиационният институт има по-голям опит от нас. Длъжен сте да запазите тази умна глава.

— Добре ще бъде да запазим и още нещо освен главата — измърмори Ротанов. — Запознахте ли се с резултатите от изследването на базата?

— Да. Май гостът е бил единствен. Проверихме навсякъде параметрите на електрическите полета, като приложихме метода на Елсон. Според получените данни в базата няма други странични образувания.

— А „Ленинград“?

— Там нещата са по-сложни. По време на проверката не познавахме новия метод. Там не беше приложено неутронно облъчване и аз се затруднявам да направя каквито и да е изводи. Косвените данни говорят, че в кораба не всичко е наред. Явно ще трябва да започнем отначало, като използваме метода на Елсон.

— И може да предизвикаме нова атака срещу базата. Или да загубим хора и механизми. Покорно благодаря. Налага се да пожертвуваме кораба.

— Нима ще се решите на такава стъпка?

— Нямаме друг избор. И не бива да чакаме. Корабът е твърде опасен. Рисковано е да се вмъкваме отново в него. Наредете незабавно да поставят силов екран, трябва да защитим Регос от кораба.

— Безсмислено е. Никакви полета не могат да задържат ентропийния заряд.

— Да, така е... Но не мога да свикна с тази мисъл... Тъкмо затова е наложително веднага да се отървем от кораба.

Щом остана сам, Ротанов посегна към пулта за свръзка, но ръката му се спря по средата, сякаш пръстите му бяха безсилни за такова просто и решително движение, като завъртането на ръчката...

Добре знаеше какво ще последва след командата, която се канеше да даде. Не че се страхуваше от отговорност. Самият той беше

летец на звездолет и разбираше какво значи да унищожиш собствения си кораб.

Съвсем несъзнателно дръпна ръката си от пулта и взе папката с току-що получената поща. Може би се надяваше, че сведенията, идващи от Земята, ще му подсказват друго решение. Но отлагаше неизбежната развръзка.

Прегледа бегло пакета пластмасови карти, избра една, с червената ивица на Координационния съвет на Федерацията, и я постави в компютъра. На екрана пламнаха редовете на съобщението:

„До всички кораби, до всички поселения на Федерацията. Неизвестен противник е извършил нападение срещу колонията на Дзета. Има човешки жертви. Хората спешно се евакуират. Да се обърне специално внимание на черните обекти, видими само при неутронно облъчване. Не бива да се допускат близо до корабите и селищата. Незабавно да се унищожават с максимално мощни енергийни заряди...“

Ето че се случи онова, от което най-много се страхуваше през тези години, за което се подготвяше и заради което построи тази база. В просторите на Галактиката човечеството се сблъска с неизвестен и страшен противник. Ако това не беше хуманоидна цивилизация, ако изобщо не бе цивилизация — а той не изключваше съществуването на разум, който не се поддава дори на най-общо човешко определение, — преговорите можеха да се окажат невъзможни и тогава ще трябва да приемат боя. Просто няма да имат друг изход, ще им натрапят някоя война. И на тяхно място той щеше да избере за първи удар именно базата на Регос. Нали тя е единствената територия, където може да се скрие техният засега несъществуващ боен флот. Оттук той би могъл да извършва набези, без да излага незащитените планети на ответните удари на врага. Противникът вероятно добре познава техните възможности. Но знае ли някой колко години ги е наблюдавал и е събирал сили, докато най-последно се е решил да ги нападне. Времето, което им оставаше, за да се подготвят за срещата с врага, за чиито оръжия земната техника не познаваше защита, сега може би се измерваше с месеци, ако не и с дни...

Щом спря воят на сирените за обща тревога, обявена за втори път през последните няколко дни, метрономът методично започна да отмерва секундите, които оставаха до залпа на антипротонните оръдия. Хората, които седяха от двете страни на Ротанов пред главния пулт за управление, приключиха с набирането на командите и сега го гледаха в очакване на нови заповеди.

До този момент не му бяха задали никакви въпроси, възпирани от правилника и устава за бойна готовност. Но ето че Протасов пръв наруши тягостните мигове, изпълнени с ритмичното потракване на метронома:

— Подготвяме се за операцията така, сякаш над базата е увиснал вражески крайцер!

— Смятайте, че е така.

Ротанов не обърна глава, не вдигна очи от таймера.

Лицето му застина и в очите му се появи неприсъщ за него жесток, студен блясък.

Четиридесет секунди... Все още не беше късно да отмени заповедта, да спре операцията. Дори така, загледан в показанията на уредите, той видя с периферното си зрение на страничните екрани силуета на кораба, служил вярно и предано години наред, преодолял пространството, защитил и докарал обратно доверилите му се хора. Този мощен, красив кораб бе побрал в себе си човешки труд, знания и надежди. И след тридесет секунди щеше да бъде унищожен.

Ротанов нареди да изчислят залпа от двете страни така, че звездният пламък на анихилацията да обхване изведнъж цялата обшивка, като не остави никаква пролука за притаилата се във вътрешността на кораба черна напасть. Той не пожали енергия за този залп. И никога нямаше да забрави тези мигове на очакване, тепърва щеше да иска сметка за тях от онези, които изпратиха своите черни подаръци на хората...

— Нула-едно, нула-нула...

Защитните полета, прикриващи планетата, трябва да се огънат от удара. Слестов се опасяваше, че няма да удържат радиационната вълна.

Твърде близо бе корабът. Твърде голяма беше масата му за пълна анихилация. Но Ротанов вярваше, че защитните системи на базата ще се справят с тази задача. Той добре познаваше земните инженери, изградили тази крепост...

И все пак, когато на екраните лумна виолетовият пламък, те неволно наведоха глави, като очакваха да чуят страшния грохот и да усетят люлеенето на почвата, които винаги съпровождаха дори учебните стрелби, а сега...

Но не стана нищо. Лумването на екраните угасна учудващо бързо, само силуетът на кораба се стопи, изчезна, сякаш никога не бе съществувал.

Ротанов хвърли поглед на разходомера за антипротони, после на уреда за измерване на радиоактивността и вълновите удари. Стрелките им едва-едва трепнаха.

— Какво стана? — попита той, като се извърна към Рестон.

Рестон повдигна рамене и отвърна:

— Излязохте прав. Енергията на взрива бе осемстотин пъти по-малка от изчислената. Има само едно обяснение. Черните заряди на кораба са неутрализирали почти цялата енергия на нашия удар.

— Да не би да са оцелели?

— Изключено е. В такъв случай не би имало взрив. Лумването, което видяхме, е остатък от онова, което не са успели да погълнат.

Завършил междинния скок до Регос, лайнерът „Ител“ се подготвяше за ново набиране на скорост. Корабите от този клас не се нуждаеха от допълнително зареждане и не се отбиваха в базата.

На „Ител“ свято тачеха старинните традиции и капитан Громов тържествено се отправи към своята маса, където се канеше да обядва сред „пътниците“ от класа „лукс“. Още не бе успял да седне, когато в джоба му изписука радиотелефонът.

— Капитане, Регос моли да приемете един пътник и санитарна капсула...

Ротанов съпроводи капсулата с Елсон до медицинския сектор, убеди се, че всичко е наред, и едва тогава слезе в пътническия салон.

Елсон щеше да спи чак до Земята, лекарите даваха надежда, че ще се събуди съвсем здрав.

Добре, ако стане така... Ротанов още не можеше да си прости, че не успя да разбере този младеж и да оцени както неговите способности, така и смелостта му.

Рядко грешеше по отношение на хората, но ако това все пак се случеше, той се мъчеше да направи всичко, което зависеше от него, за да поправи грешката си.

Ако навреме изправят Елсон на крака, той непременно ще го представи на Съвета и ще го включи във всички операции, свързани с Черната планета.

„Ител“ започна да набира скорост и в салона не останаха много хора. Ускорението на лайнера не беше голямо, но необичайното допълнително натоварване разгони пътниците по каютите. Когато се стягаше за път, Ротанов не предполагаше, че ще попадне на пътнически кораб, и затова не си бе взел необходимите вещи и подходящи дрехи. И сега се чувствуваше неудобно със старото си яке в този комфортен свят, който отдавна беше забравил.

Звучеше тиха музика, полилеите хвърляха обилна светлина върху резбованите стенни панели, зад дъбовия тезгях на бара вместо познатият автомат стоеше истински жив барман със синя униформена куртка.

Ротанов срещна неговия втренчен, безизразен поглед и кой знае защо, не се реши да отиде до бара, макар че му се щеше да изпие нещо по-силно.

Добре, че се отказа от специалния кораб, а се възползува от този пътнически лайнер и за първи път от години насам се почувствува обикновен наблюдател, а не участник в събитията.

Искаше му се да се откъсне от всичко, да се отпусне, да остане сам. Знаеше, че събитията са започнали да се развиват стремително като скъсана пружина и може би това бе последният сгоден случай за такава безгрижна почивка.

Ротанов се приближи до големия, покрит с някакъв белезникав слой екран, вграден в кръгла бронзова рамка, която наподобяваше корабен илюминатор, и натисна копчето.

Белезникавият слой изчезна. Сега екранът наистина се превърна в илюминатор.

Сред ярките познати съзвездия на Регос той лесно различи червеникавата точица на планетата. Беше ѝ отдал голяма част от живота си и знаеше, че я напуска задълго, може би завинаги.

5.

Има планети, където необятното небе се спуска по-близо до хората, където човек престава да се чувства център на Вселената, стопява се в заобикалящия го свят, който го поглъща, и той се превръща в частица от него. В едно цяло със звездите, славеите, пламъка на огъня, лицата на приятелите...

На една такава щастлива планета, която бе позволила на хората да построят тук своя нов дом, в тиха, рядка горичка до разпален, огън седеше земна жена.

Бе останала за малко сама, защото приятелите ѝ, увлечени в игра, хукнаха към вътрешността на гората по пътеката, огряна от зелената луна.

Спомените дълго чакаха тази минута. И нахлуха иззад дърветата като безшумна тълпа, приближиха се съвсем близо до нея...

В живота ѝ се появи един човек, който някога обеща да ѝ подари цял един свят. Добър и нежен свят под синьо небе, който няма да познава страха. И той удържа на думата си.

Защо ѝ беше толкова тъжно тогава? Впрочем... Тя много добре знаеше отговора...

Ана мислеше за това, загледана в пламъците на огъня, които с веселите си езичета облизваха боровите цепеници и пръскаха хиляди искри в мрака. Тя си спомни за един друг огън. В Синята гора. Тогава смъртта беше съвсем близо, отатък светлия кръг на огъня, достатъчно бе само да протегне ръка. Но вместо чудовищата от Синята гора до огъня неочаквано се появи един обикновен весел човек. Малко изподран, малко сърдит и някак необикновен за там, за Синята гора...

За нея той завинаги си остана необикновен. Като далечен, недостъпен мираж. Тя следеше всяка негова крачка. Пазеше кристалите със записи на всичките му изказвания, доклади, речи... Само него го нямаше. Как можеше да го стигне — тя, слабата земна жена. Той се бореше с чудовища, покоряваше чужди светове, издигаше звездни крепости. А тя го обичаше, учеше се от него. И градеше свой

собствен свят тук, на Дзета, такъв, какъвто го бе виждала в сънищата на своята младост на жестоката и страшна Хидра.

Щом завърши училището втора степен на Земята, Ана заедно с други колонисти долетя на Дзета — тиха, приветлива планета с кротък и добър характер. С ручейчета, които лъкатушеха между ниски люлякови храсталаци, със сини залежи и тюркоазени изгреви.

Засадиха земни борове и брези. Биологичните стимулатори ускориха десетки пъти растежа на дърветата и след две години на Дзета вече шумоляха истински земни гори. Планетата нямаше свой животински свят, но скоро тук се заселиха елени и сърни, зайци и лосове, докарани от Земята. Пред очите ѝ израсна красив бял град, потънал в зеленината на градини и паркове. Градовете постепенно бяха погълнати от горите, раздробиха се на малки селища или отделни вили, обзаведени с всичко необходимо за живота на две-три семейства...

В колониите хората се стремяха да живеят близо един до друг, може би защото сред чуждия свят чувствуваха по-остро необходимостта от взаимна подкрепа.

Ана харесваше градовете в земните колонии. След пещерите на Хидра тя сгриваше в тях цялото си същество. Не че я топлеше чувството за пълна безопасност, от което толкова дълго бе лишена. Най-ценното в този малък бял град беше учудващата солидарност между хората. И скъпата на сърцето ѝ провинциалност, която ѝ позволяваше без особени церемонии да влезе във всеки дом, да знае всичко за своя съсед и по същия начин открито, пред очите на всички и тя самата да живее в сплотен колектив, който преследва една цел — да овладее новия свят. Да го направи удобен и щастлив.

Имаха и рудник, където автоматите добиваха цезий — веднъж на шест месеца откарваха обогатената руда с транспортен кораб на Земята, а в замяна им доставяха автолети, дрехи; сложна битова техника, видеокристали. Машини чистеха улиците на градовете, жилищата, готвеха, произвеждаха необходимата енергия. Фактически те избавиха хората от тежката работа.

И сега, когато основните работи по овладяването на територията бяха завършени, те имаха много свободно време, което всеки използваше според вкуса си.

Знанията по изкуство не увличаха много колонистите. Може би причина за това бяха познатите видеокристали, които даваха възможност с помощта на подвижни холограми да се запознаят с творбите на най-добрите артисти, живописци и скулптори на Земята.

Ана посвещаваше цялото си свободно време на гората. Тя завърши факултета по биология на Земята и гората на Дзета беше нейна рожба. Сега изпитваше чувство на удовлетворение и радост, когато чуваше долитащите иззад дърветата гласове на хора, шума от стъпките им, тихия им смях. Вечерното небе бе озарено от отблясъците на далечни огньове. Тук-таме светлееха надуваеми палатки. Колонистите обичаха своята гора. Ана знаеше, че въпреки нейната забрана много млади хора живеят в нея в надуваеми палатки през цялото лято.

Нищо не предвещаваше нещастие в тази топла лятна нощ. Ала високо в небето на Дзета се бе появила хищна черна сянка. Останала незабелязана от диспечерския пост, тя тихо се прокрадваше към планетата перпендикулярно на плоскостта на еклиптиката, нарушавайки законите на балистиката и привличането.

Забелязаха я едва сутринта като неясно мръсно петно на фона на светлото небе. От тази минута в продължение на целия ден не го изпуснаха от очи.

Следобед от север се появи второ петно. Петната тръгнаха едно към друго и се съединиха в петнайсет часа и четиридесет и осем минути земно време. Дежурният оператор отбеляза това събитие в дневника, без да му обърне достатъчно внимание, тъй като след сблъсъка на петната липсваше видим резултат — те просто изчезнаха от небосклона на Дзета.

В края на страницата дежурният описа с няколко реда своята версия за случилото се.

„Може да са били облаци прах или някакви уплътнения в атмосферата. Не е изключено също повишената концентрация на влага в горните слоеве да е довела до явление, наподобяващо земен мираж.“

Не бяха нито облаци, нито миражи. Тъмните петна, които се приближиха до Дзета, след сблъсъка не се разрушиха и не изчезнаха. Само се разделиха на десетки по-малки тела, незабележими на тази голяма височина, и бавно, непредотвратимо започнаха да падат на Дзета.

Отделните капки, докоснали атмосферата на планетата, се свиха, леко изпукаха и изчезнаха. Но по-едрите, макар и в умален размер, надвечер все пак достигнаха повърхността ѝ.

Утрото започна както обикновено. Операторите заеха места пред пултовете на автоматичните комплекси на рудника и в енергийния център. Цели ята стреколети се вдигнаха във въздуха, за да закарат колонистите до работните им места.

Ана кацна със стреколета на площадката пред сградата на градската болница. Обиколи стаите, убеди се, че състоянието на неколцината болни е добро и медицинските автомати не се отклоняват от зададените режими, и влезе в кабинета си, който се намираше под самия покрив на пететажния блок.

С огромните си прозорци кабинетът по-скоро приличаше на голяма оранжерия. Многобройните растения, които изпълваха цялото свободно пространство, допълваха това впечатление. Ана и тук продължаваше да експериментира присаждане на земни растения върху чужда почва в новите условия.

Тя поля с лейката своите питомци, не доверяваше тази отговорна работа на автоматите. Откъсна няколко пожълтели листенца, провери дали не са донесли земни паразити заедно с новата партида растения.

Карантинният контрол си знаеше работата. Растенията изглеждаха здрави. Ана отиде до бюрото, извади медицинските карти, прегледа ги и след като се увери, че не е необходима намесата ѝ в набелязаните програми за лечение, отвори друго чекмедже.

На дъното лежеше малка, потъмняла от времето ръчно изработена кутийка, направена от твърдата като желязо дървесина на храсталаците от далечната Хидра.

В нея имаше снимки, холограми, листчета хартия с надраскани по тях букви.

Ана си припомни училището първа степен на Хидра. Там я учеха да се защитава и да напада. Да стреля с бластер и да избира място за засада.

Сега всичко това приличаше на далечен и вече не толкова страшен сън. Под купчината снимки изрови изсъхнало бодливо клонче. Единственият ѝ подарък от човека, чийто образ тя никога не

забрави. Видеофонът настойчиво записука. „Ана Петровна, току-що получихме тревожен сигнал. Автоматът в четвърти сектор съобщава, че от медифора на Гай Рудин от половин час не постъпва сигнал. Последният е приет от гората. Сигурно Рудин е нощувал там.“ Гласът на дежурния беше спокоен. Не се случваше често, но все пак понякога хлапациите, за да си поиграят, изключваха своите медифори и здравната служба получаваше лъжливи сигнали за тревога.

— Нужна ли ви е помощ?

— Сама ще се справя — отвърна Ана. — Познавам добре гората и местата, които посещават. Изпратете ми само санитарен стреколет със сирена. Трябва най-последно да накажем тези безделници.

Автопилотът на стреколета направи кръг над града и насочи машината към гората. Докато летеше, Ана постави в информатора на стреколета личната карта на Рудин. За нейна изненада той не беше хлапе, а млад мъж на двадесет и седем години, специалист по електроника. Беше го срещала два пъти в басейна и веднага го позна, щом се появи на екрана.

Май беше добър плувец. Един възрастен колонист не би си правил шега с медифора. Едва сега тя почувствува лека тревога. Стреколетът вече се снижаваше към мястото, където автоматите бяха засекли последния сигнал на Рудин. Прозрачните крила зад нея се понадигнаха и спуснаха леко машината на поляната.

След десетина минути Ана намери палатката. До нея в тревата се търкаляше сплесканият медифор. Но дори и сега тя не се обезпокои много. На Дзета нямаше диви животни. Безобидните елени и лосове не биха се приближили до палатката. Какво ли се е случило тук?

Объркана, тя събираше разхвърляните по поляната вещи, когато забеляза върху едно дърво странни драскотини, сякаш някой с голи ръце се бе опитвал да смъкне кората от него.

Долните му клони, варварски отчупени, се търкаляха в тревата. Едва сега Ана се разтревожи. Но вече бе късно. С трясък се прекърши огромен клон и някакво същество скочи от дървото.

То тупна на четирите си лапи, изправи се на задните си крака и чак сега Ана проумя, че това е човек. Дрехите му висяха на парцали, по цялото му тяло се виждаха дълги червени драскотини.

Разделяха ги само два-три метра. И преди тя да разбере какво става, човекът се спусна към нея, протегнал напред окървавените си

ръце с изпочупени нокти.

Ана отскочи инстинктивно. От само себе си се задействуваха рефлексите ѝ, придобити в училището първа степен на Хидра — нали от тях зависеше животът на всеки колонист.

Нападателят не успя да я достигне, падна, но в същия миг се изправи на крака и с учудваща бързина отново се хвърли към Ана. Не ѝ остана време дори да се изплаши. Мускулите си знаеха работата...

Очите ѝ се присвиха, движенията ѝ станаха резки, пестеливи, точни.

Човекът отново не успя. Той изрева от ярост, обърна се, прегради ѝ пътя към стреколета и сега бавно, крадешком отново започна на настъпва. Чак сега го позна и като отстъпваше също така бавно, както се приближаваше той, без да му позволява дори с крачка да съкрати дистанцията, ласкаво му извика:

— Гай! Какво ти е, Гай?

В очите му се мярна проблясък на съзнание, той изстена, хвана главата си и изведнъж тихо и ясно рече:

— Махай се оттук!

— Добре, Гай, ще си отида, но първо ми кажи какво се е случило с теб?

— Не знам. През нощта в гората вали дъжд...

— Бъркаш нещо, Гай. Тук не валият дъждове.

— Не беше обикновен дъжд. А черен. Помня едрите капки, една от тях падна ей тук. — Той докосна тила си и лицето му се изкриви. — Студено ми е. Много ми е студено! — Тялото му трепереше, безумна ярост отново замъгли погледа му. — Ей, ти! Чуй ме! Ти не знаеш, не предполагаш дори колко ми е студено! Стопли ме!

Той пак скочи към нея, но не успя, оплете се за минута в близкия храсталак. Това ѝ позволи да се добере до медицинския колан, да извади шприц-пистолета и да постави сънотворна капсула в него.

За да бъде точен изстрелът, тя трябваше да опре дулото на пистолета до кожата на болния и да го направи така, че Гай да не може да я докосне... Добре знаеше какви изненади крият външно напълно благоденстващите чужди светове. Ако е заразяване с чуждопланетен вирус, работата е лоша...

Когато Гай се измъкна от храстите, Ана побягна, за да го накара да я преследва. Изплъзна му се още веднъж, за миг се намери зад гърба

му, успя да допре шприц-пистолета до плешката му и натисна спусъка.

Гай се олюля и меко се отпусна на тревата. Сънотворното подействува мигновено.

Ана извика още един санитарен стреколет, накратко докладва на дежурния за станалото, изкара от своята машина робота за първа помощ, по който висяха маркучи, щипки и датчици. Трябваше незабавно, без да губи нито минута, да определи състоянието на Гай.

Роботът едва обви спящия с паяжина от кабели на датчици и индикатори, когато на диагностичното табло се появиха първите цифри.

Кръвното му налягане беше нормално. Пулсът слаб, мозъчните биоритми забележимо понижени... но това бяха дреболии и не можеха да бъдат причина... Аха, ето, най-последно! Температурата на тялото бе тридесет и два градуса по Целзий... Не е чудно, че му е студено. В случай на инфекция температурата се повишава. Незабавно трябва да се повиши с два-три градуса, инак мозъкът няма да издържи... Тъй, а сега кръвната проба, пълен анализ — за вируси, микрофлора, чужди белтъци... Нищо, странна работа... Само останки от неговите собствени... Протича интензивен процес на разрушаване на белтъците, но защо, коя е причината?!

След известно време Ана разбра, че е безсилна да направи нещо. С всяка минута се ускоряваше процесът на разрушаване на нервната система и на най-сложните структури на организма и когато на поляната кацна санитарен вертолет, вече нищо не можеше да спаси Рудин.

Един пилот на транспортен стреколет пръв забеляза черните кратери. Летеше с леко натоварена машина от космодрума към заводския комплекс, който се намираше далеч от града. Когато човек преминава десетки пъти на ден над едно и също място, той постепенно престава да забелязва подробностите на пейзажа. Затова пък всяка промяна веднага бие на очи.

Пилотът имаше чувството, че ямите, обезобразили зелената гора, са образувани от мощни взривове. Тук нямаше никакви обекти и въобще на Дзета взривяха само в началото, преди няколко години, когато колонистите пробиваха скалите за основите на складовете...

Озадачен, пилотът обърна стреколета и мина още веднъж над гората, като се спусна колкото може по-ниско. Натоварената машина не му позволяваше да намали скоростта и подробно да разгледа земята под него. Но и онова, което видя, беше достатъчно. След пет минути над гората се появиха вертопланите на карантинната служба.

Ръководителят на експедицията забрани кацането. Вертопланите можеха да увиснат неподвижно над всяко място и на всякаква височина.

Сякаш проказа бе поразила повърхността на планетата. На десетки места зееха огромни язви. Пред очите на потресените колонисти в тях изчезваха дървета и земна маса. Като че ли във всяка яма работеше огромна невидима бъркачка, която непрекъснато смилаше почвата и разширяваше размерите на кратера.

На някои места кратерите достигаха десетки метри в диаметър и продължаваха да растат.

Опитаха се да предприемат нещо. В ямите полетяха цилиндри с антибиотици, способни да унищожат всяка чуждопланетна фауна, но това не спря процеса на разрушаването. А облъчването с твърди неутрони само го ускори.

Най-после, а това вече беше израз на отчаяние, в една от най-отдалечените и най-големи ями хвърлиха неутридна бомба. Ямата, увеличена десетки пъти от взрива все пак загуби активността си.

Но и това не доведе до промени. Кратерите вече бяха над двеста, а на Дзета нямаше други заряди с такава мощност.

В седем вечерта се събра Съветът на колонията. Измъчени, мрачни, колонистите седяха мълчаливо. По лицата им се четеше един и същи въпрос: Какво става? Как да спрат разпадането? Мръсни, с разкъсани дрехи, те приличаха на бойци, току-що напуснали бойното поле. Всъщност така и беше. Петров, съсредоточавайки се, дълго разтрива дланта на дясната си ръка, изгорена с киселина. После спря поглед на празното бюро. То сякаш подчертаваше цялата невероятност и безизходност на сполетялото ги нещастие.

— Опитавме всичко възможно — започна той с необичайно тих глас. — Реакцията от минута на минута се ускорява, като въвлича все нови и нови скални маси, процесът нараства в аритметична прогресия и ние не сме в състояние да го спрем...

— Реакция на какво? — попита математикът Бромов.

— Де да знаех! — отговори Петров. — Единственото, което знаем, е, че причината трябва да се търси извън Дзета. Много прилича на бомбардировка от космоса. Диспечерският пост е засякъл чужди тела, нахлули в атмосферата на планетата, и макар че на снимките се виждат само неясни петна, тъкмо те вероятно са онези „черни кораби“, за които неотдавна ни предупредиха от Земята. Ако е така, трудно могат да се предвидят последствията от катастрофата.

— Стига сме умували. Трябва да предприемем нещо! Докато философствуваме тук, поразената площ се увеличава. След час-два ще бъде обхваната територията на града!

— По-спокойно, другари, по-спокойно! Днес, както никога досега, ще са нужни цялото ни мъжество и опит. Не бива да допускаме паника. Имаме жени, деца. Всеки контакт с черното вещество причинява смърт. Дадохме вече и първата жертва...

Всички се обърнаха към Ана. Тя тъжно поклати глава.

— Когато намерихме Рудин, вече бе започнало разрушаването на централната нервна система и частично на белтъците. Направихме всичко възможно. Беше твърде късно... И твърде голяма бе дозата, организъмът не се справи. Рудин изобщо не дойде в съзнание. Имаше само едно кратко просветление в началото. Спомена за някакъв дъжд, явно психически вече не беше добре. Съвременната медицина не познава подобно заболяване.

— Сигурна ли сте, че причината е в контакта с черната материя? Ами ако е неизвестна инфекция?

— Не е инфекция. В организма си няма чужди белтъци.

В залата се възцари тягостно мълчание. Най-после Петров се изкашля и като гледаше встрани, твърдо каза:

— Ще започнем бърза евакуация. По-нататъшната борба с наличните средства е безсмислена и опасна.

— Да изоставим града на произвола на съдбата, тъй ли?

— Има ли други предложения?

— Не! Трудно е да се примирим с това положение, тук е нашият дом и изведнъж да избягаме, пък и къде да вървим? Нямаме дори кораби!

— Ще пристигнат кораби. Нашата радиограма по аварийния канал е приета от Зидра. Не по-късно от три месеца спасителите ще бъдат тук.

— Три месеца! Ако разрушаването на кората продължи със същата скорост, няма да издържим толкова време!

— В такъв случай ще преселим временно хората със спътници на карантинната станция. Ще издържим. Трябва да издържим. — В залата отново надвисна тягостно мълчание. Всеки от присъстващите си представи какво става сега на мястото, където доскоро зеленееше гората...

Сякаш за да се подчертае цялата сериозност на положението, до залата достигна шум от далечно срутване и светлината примигна.

— Подземната електроцентрала май вече не съществува.

— Най-важното сега са хората — напомни Петров. — Ще спасяваме хората. Смятайте евакуацията за временно отстъпление. Днес още не знаем какво представлява нашият враг. Но ще разберем, не се съмнявайте. Човечеството е упорито. Рано или късно ще се върнем и ще възстановим нашата обезобразена планета.

— Да смятаме, че събранието е приключило — злобно се обади някой от залата и Ана разбра, че хората не са се примирили, не са простили на ръководството на колонията това принудително отстъпление. Всяка минута можеха да се очакват някакви изненади, провали, а може би и нови жертви...

Решиха първо да изведат от града хората и целия сухопътен и въздушен транспорт. За временен лагер избраха място на брега на морето, далеч от поразените зони.

Едновременно с извозването на хората започна и прехвърлянето на първите групи на спътниците. Колонията разполагаше само с два реактивни катера, годни да излязат на планетарни орбити. Поради това операцията по прехвърлянето щеше да се проточи много месеци.

Най-напред евакуираха малките деца с двама възпитатели. Ана въздъхна с известно облекчение. Сега искаше колкото може по-скоро да изпрати на безопасно място и юношите. На два пъти карантинните патрули залавяха самодейни младежки групи, тръгнали да се борят с „черните дупки“.

Ана не беше мигнала вече трето денонощие, поддържаше се само със стимулатори и чувствуваше, че силите я напускат. След като изпратиха четвъртата група, за пръв път ѝ останаха няколко свободни минути. Време за сън все едно нямаше и тя реши да се изкъпе, още повече, че лагерът беше разположен на самия бряг.

Не намери веднага удобно място, за да се спусне към водата. Тук искаха да направят хубав плаж, с пясък и дребни камъчета, но все не им стигаше време, все не успяваха да се захванат с тази идея. „Вече няма да го направим. Няма да направим нищо от онова, което бяхме запланували за близките няколко години.“

Ана седна на един камък, прегърна коленете си и се загледа в морската шир, като с всяка своя клетчица поемаше диханието на това чуждо море, станало ѝ близко сега. Прощаваше се завинаги с него.

„Каквото и да говори Петров, надали ще се върнем повече тук — прошепна тя. — Планетата е осакатена. Сигурно ще потърсят друго подходящо място. Но аз няма да отида“ — изведнъж съвсем ясно осъзна тя. Този обрат на съдбата, промените, които неочаквано бяха нахлули в нейния тих; спокоен живот, не можеха да свършат така просто. Припомни си редове от една стара книга: „На младини или на старини, рано или късно — ще настъпи миг, когато ще ни повика несбъднатото“ — нейното време беше дошло.

Сърцето ѝ заби бързо, от вятъра ѝ залютя на очите.

Ана се изправи, свали роклята си и скочи от скалата.

Водата охлади разгорещеното ѝ тяло, премахна умората, възвърна загубеното самообладание.

6.

Денят започна успешно за Кримов. Той подписа всички необходими документи в регистрационния отдел на карантинния комплекс и най-после получи карта 0-1-0, която означаваше горе-долу следното: „Край на карантината. Няма ограничения в контактите. Никакви противопоказания.“

Олег успя да хване ферибота в десет и заедно с тълпата шумни пътници се вмъкна в тесния, без седящи места салон на малката ракета.

Щеше да лети само двадесет минути, но все пак липсата на комфорт в единствената каюта на ракетата, тесните бронзови перила вместо седалки малко го поозадачиха. И по своето учудване и по жадните очи, с които се вглеждаше в лицата на хората, в кройките на дрехите им, той се сети, че отдавна не си е бил в къщи...

Ракетата шумно се приземи на перона на столичния ракетодрум. От кръглата бетонна площадка на покрива Олег се спусна в подземната зала на разпределителя на транспортните потоци.

И тук, сред стремително носещата се тълпа, той разбра, че трябва да спре.

Там, където човешкият поток се разделяше, в средата на залата имаше самотна пейка, която никой от забързаните пътници не забелязваше. Олег се измъкна от навалищата, свърна към пейката и си помисли, че дори в гъста гора едва ли ще се радва на такава пълна самота, както на това място сред стотиците непознати човешки лица.

На сто метра по-нататък в централната чакалня го очакваше Люси. Беше го чакала повече от година, още пет минути не бяха от значение... Трябваше да си обясни защо го привлече тази пейка, защо не тича презглава към ескалатора? И изведнъж съвсем ясно, с безпощадна и неочаквана прозорливост той разбра, че не го вълнува предстоящата среща с жена му. Беше невероятно, немислимо, защото той я обичаше и тъгуваше по нея. Цяла година очакваше тази среща и ето че сега... Може би е отвикнал от дамското общество? Все пак

дългата изолация в космоса, а после и карантината сигурно са оставили следа.

„Просто си уморен, старче, дяволски уморен — каза си той. — След няколко дни всичко ще се оправи, ще се нормализира, а сега трябва да направиш всичко възможно Люси да не забележи нищо. Само че ще успееш ли? Не те бива много за актьор...“

Успя... Или Люси поне не показа, че е разбрала? По очите ѝ никога не можеше да се отгатне какво мисли за него. Както и да е, те прекараха два приятни часа в кафенето на гаровия площад. Като че ли Люси искрено се огорчи, че не могат веднага да излетят за вилата си в Карпатите. Налагаше се ден-два да останат в града. Той имаше бърза, неотложна работа.

Наистина имаше работа, не си измисляше. След като Ротанов отказа да го подкрепи, Кримов реши самостоятелно да организира повторна експедиция до Черната планета. Освен това трябваше да привърши с формалностите по доклада.

Важното е да издържи през първите, най-трудните дни. Знаеше колко леко ранима е Люси и колко добре долавя всички нюанси в неговото настроение.

Следващата изненада го очакваше в щаба, когато стана ясно, че и те като Ротанов нямат намерение да подкрепят идеята му за повторна експедиция. Другояче не можеше и да бъде. В щаба съществуваше просто правило — една идея, стига да е добра, сама ще си пробие път през препятствията, а те не ги пестяха.

Тъй че в щаба на разузнаването не откри нищо ново. Изненада го по-скоро неговата реакция. Той изслуша равнодушно мотивите за отказа, вдигна рамене и излезе. И веднага реши, че ще отиде при Гафуров, тъй като бе член на Съвета. Гафуров не изпитваше особени симпатии към него и знаеше, че Олег също не го обича, следователно, ако сега го помолеше за съдействие, това щеше да поласкае болезненото му самолюбие и само поради тази причина Гафуров щеше да го подкрепи.

Така и стана — Олег правилно беше преценил. От всички възможни пътища бе избрал най-късия.

Но тук имаше една тънкость, която той, колкото и да е странно, долавяше. Преди никога не би постъпил така. Емоциите, сложните човешки взаимоотношения и най-после самолюбието някога бяха за

него по-важни от резултата. Сега, кой знае защо, нещата се бяха променили.

Мозъкът му работеше с пределна яснота, като отчиташе и анализираше и най-незабележимите нюанси в неговото поведение и не предизвикваше в душата му никакво вълнение.

Всъщност той действуваше по най-рационалния начин — нищо повече.

„Ител“ пристигна точно по разписание. Лекарите не се бяха излъгали в прогнозите си. Една седмица след като дойде, Елсон се почувствува напълно здрав, а след десет дни му разрешиха да започне работа. На Ротанов му бе необходим почти цял месец, за да навлезе във всички новости, да оправи цял куп неща. Да настани Елсон в института за проблемни изследвания, да му издействува специална лаборатория и вътрешна тема.

Чак след това Ротанов можа да се заеме с организирането на експедицията до Черната планета. Веднага откри две странни обстоятелства. Първо, някой вече бе свършил цялата предварителна работа. Решението бе минало през Съвета и бе утвърдено. Предложението пред Съвета бе направено от Кримов с поддръжката на Гафуров. Значи Олег се е отървал от карантината и без да губи нито ден, се е хвърлил в атака. Типично за него. Учудваше го друго — времето, за което беше успял да утвърди проекта на новата експедиция.

Имаше и второ, много по-странно обстоятелство. След като постигна този смайващ успех в Съвета, Кримов загадъчно изчезна. Остави работата по проекта да си върви сама и тя лека-полека изостана, защото беше свързана със строителството на нов кораб, с отпускането на значителни средства и големи главоболия. Ротанов пристигна тъкмо навреме, за да не позволи да се провали проектът. На два пъти опита да се свърже с Олег, търсеше го по всички инфори и всеки път чуваше някакви уклончиви и неопределени отговори: „Доскоро беше тук, току-що замина... почива си, нямаме връзка с него.“ Ротанов се канеше сериозно да се захване с тази задача, да намери Кримов и да го впрегне в работата. Но тогава стана ясно, че трябва незабавно да направи на пух и прах пред Координационния

съвет монтажното управление, провалило всички срокове за създаването на „Каравела“, както Олег беше нарекъл новия кораб, който засега съществуваше само на чертежи.

Заседанието на Координационния комитет, едно от основните подразделения на Съвета, започна в дванадесет часа. През отворените прозорци нахлуваше ослепителното южно слънце, отразени от стъклата слънчеви петна играеха по трибуната на оратора и пречеха на Ротанов да се съсредоточи.

Опасността, която тихо и незабележимо се прокрадваше към границите на Земната федерация, в този ден изглеждаше далечна, почти несъществуваща, а проблемите, които обсъждаха тук, встрани от центъра на събитията, им се струваха твърде несериозни. Тонът на встъпителното слово бе прекалено теоретичен, отвлечен и внасяше своя дял в общата безгрижна атмосфера на заседанието.

— Загубихме колонията на Дзета. Станалата там катастрофа най-вероятно е следствие на катаклизъм, заложен в кората на планетата. Явлението е в процес на изследване. Нямаме основания да свързваме съвсем различните случаи на нападение срещу кораба на Кримов и Дзета...

— Тогава какво ще кажете за разрушителния център в базата на Регос?

— Какъв център? — не разбра ораторът.

Ротанов скочи.

— Не сте ли запознат с информацията? Тогава защо се нагърбвате да обобщавате и да правите изводи? Направете си труда поне да проучите фактите!

— Не така остро, моля — намръщи се председателят. — Положението наистина е сериозно и изисква съответни мерки, макар и да не виждам причини за паника.

— А те съществуват. Бързо прогресират отрицателните явления. Твърде бързо последваха инцидентите в базата, на кораба на Кримов, а сега и на Дзета. Дадохме и първата жертва. Един човек загина по неизвестна причина, дошла от космоса.

— Няма доказателства! — извика някой от залата.

— Така смятат специалистите на Дзета, а те виждат най-добре.

Когато шумът стихна, думата взе Серовин, завеждащ монтажния отдел на космическия флот.

— Искам да обясня защо се провалиха сроковете за строителството на „Каравела“.

В залата веднага настъпи тишина, тъй като именно забавянето на сроковете послужи като формална причина за извънредното заседание на Координационния комитет.

Ротанов добре разбираше, че на заседанието се канеха окончателно да се отърват от проекта на Кримов или поне да го отсрочат за неопределено време.

— Преди всичко — продължи Серовин — причината е в неяснотата и неопределеността на проектната задача. — Той се изкашля, отвори папката и постави на носа си старинни очила с блестящи метални рамки. — Тук е написано: „Корабът да се снабди с най-новите видове оръжия и да бъде осигурена максимална защита.“ Последното е разбираемо. А как да разбирам първото искане? Ние строим кораб, а не крепост, ето защо не можем да го снабдим с „най-новите видове оръжия“. Само генераторите за антимагнетизация, монтирани на някои спътници, тежат над сто тона всеки. По принцип те могат да се монтират на кораба, но за сметка на други видове въоръжение. Работата е там, че клиентите сами не знаят какъв вид оръжие да предпочетат. И това е разбираемо, едното следва другото. Докато не бъде създадена поне ориентируваща теория, която да обяснява същността на черните космически петна, „черните кораби“, както ги наричат в някои доклади, ние не можем да гарантираме нито ефективна защита, нито по-ефикасно оръжие.

Елсон трепна, но Ротанов, който седеше до него, леко го стисна за лакътя.

— Не бързайте, нека да свърши.

— Инвеститорите трябва да изхождат от реалните възможности, да конкретизират своите искания и да коригират проектната задача. За това естествено е нужно време.

— Проектната задача беше създадена със същата бързина, както и полагането на основите на новия кораб. Разбира се, в нея има нещо некоректно — съгласи се неочаквано Ротанов. — Но днес можем да зарадваме не само строителите, но и нашите многоуважавани теоретици. До мен седи младият учен Елсон, който проучи черните

петна на място. Той беше непосредствен участник в ликвидирането на диверсията в базата и вече завърши теоретичната обосновка на това явление. В близките дни изследванията му ще бъдат публикувани и всички желаещи ще имат възможност да се запознаят с тях. Сега Елсон може да изложи пред вас същността на своите изследвания.

Погледите на присъстващите се насочиха към младежа. Смутен от всеобщото внимание, той стана и тромаво се отправи към масата на президиума. „Само не се увличай — тихо подхвърли след него Ротанов. — Не им позволявай да те въвлекат в теоретични дискусии, изложи само същината.“

Когато застана на трибуната, Елсон започна малко припряно, но бързо се овладя и заговори с паузи, като умело наблягаше на по-важните места.

— Научната група, създадена на Регос, както и последвалите теоретични изследвания установиха структурата на черните петна или, по-точно, отсъствието на структура. В залата има много хора, които не са специалисти, затова ще си позволя да пропусна математическите аргументи, които потвърждават моите изводи. Успяхме до голяма степен да докажем, че черните петна представляват антипространство. — През залата премина лек шум. — Моля да ме извините за този малко известен термин, който досега можеше да се срещне само във фундаменталното изследване по физика на пространството на академик Грегори, който пръв предположи и теоретично обоснова принципната възможност за съществуването на антипространство. Той смята, че ако обикновеното пространство структурно и по принцип е веществено, тъй като при определени условия може да се превръща в материални частици, то следва да се предвиди възможността за съществуването и на негов антипод. Такова пространство, което при никакви условия не може да бъде структурно и винаги се стреми да погълне всяка докоснала се до него материална структура. Всяка частица или квант енергия. Като разрушава материята на нашия свят, това пространство е способно за сметка на погълнатата енергия да увеличава геометричния си обем. Според Грегори съществуването на антипространство, което заобикаля нашата Вселена, обяснява явлението ентропия. Още веднъж ме извинете за посочените тук добре известни на специалистите сведения. Нашата група установи съществуването на зони на антипространство в реалната Вселена.

Малките обеми или зоните на антипространство са същите онези тела, които тук наричат „черни кораби“ или „черни петна“. Те наистина са черни — в смисъл, че жадно поглъщат всякаква енергия, всякакви излъчвания и всякакви оказали се наблизко материални частици. В сравнение с обикновеното пространство повърхността на тези зони представлява абсолютно черно тяло и не отразява нито радио, нито каквито и да е други излъчвания.

— Това означава, че всяко енергийно или материално въздействие от страна на обикновеното пространство води само до разширяване на зоните на антипространство. Добре ли ви разбрах? С други думи, не е възможно никакво въздействие от наша страна върху зоните на антипространство?

— Да, така е, но има едно изключение: ако зоните на антипространство са относително малки по обем и успеем да концентрираме в тях мигновени енергийни импулси с достатъчна мощност, това може да доведе до дегенерирането им, до тяхното блокиране и изчезване, тъй като са неспособни да погълнат цялата излъчена в тях енергия. Благодарение на тази особеност на антипространството успяхме да ликвидираме огнището в базата. Така и мощният взрив на Дзета доведе до неутрализиране на едно от огнищата.

— Защо тогава не прекратихте напълно процеса на Дзета?

— Вероятно поразените зони там са били много повече, освен това обработката с високи енергии е започнала твърде късно, когато те са се разраснали за сметка на разрушаване структурата на веществото на планетата. Както вече казах, всеки контакт с вещество от нашата Вселена довежда до разрастване на зоните на антипространство.

— Следователно от нас искат да снабдим кораба с оръжие против някакви стихийни природни сили, срещу които явно е безсмислено да се борим. Позволете ми да попитам тогава каква е целта на експедицията до Черната планета? Допълнително да изследваме въздействието на антипространството върху още един кораб? Няма ли да ни струва прекалено скъпо?

Сега вече Ротанов бе длъжен да поиска думата. Той отиде до трибуната и както винаги започна да излага мислите си малко бавно и мрачно:

— Ние нямаме намерение да воюваме с антипространството на Черната планета, съвсем не. Но на всяка цена трябва да разберем какво представлява източникът, който изхвърля това антипространство в нашата Галактика. Неговият произход може да не е стихиен. — Ротанов изчака гласовете да утихнат и вдигна ръка за тишина. — Разберете ме правилно, не твърдя, че произходът му е изкуствен. За това не разполагаме с достатъчно данни. Само че не отхвърлям подобна възможност. Не изключвам някой да използва антипространството като изключително ефективно оръжие срещу нашите бази и кораби. Експедицията ще има за задача да изясни кой е източникът за нападение. А така също и какви средства и начини за борба да се приложат срещу това, нека да кажем направо, сварило ни неподготвени ново оръжие. Поради тази причина искаме да снабдим „Каравела“ с всички възможни днес средства както за нападение, така и за отбрана. Винаги съм търсил мирни пътища за разрешаване на проблемите, възникнали в нашата космическа дейност. Но не изключвам да се появят обстоятелства, които да ни наложат да демонстрираме цялата мощ и сила на земната техника.

Споровете протекоха доста разгорещено, но противниците на проекта явно не очакваха квалифицирано и силно противодействие. Те не бяха готови за сериозна борба и загубиха по всички точки.

Комитетът назначи Ротанов за временен ръководител на монтажнно-строителното управление, което изграждаше новия кораб.

Късно вечерта, когато заглъхнаха последните спорове, когато беше изготвено и прието окончателно решение, когато най-после го одобриха и председателят обяви за закрито това продължително заседание, Ротанов и Елсон напуснаха сградата на Съвета.

И тук, на мраморните стъпала на масивното здание на Съвета, подложил с удоволствие разгорещеното си лице на прохладния вятър, Ротанов си помисли, че отсъствието на Олег от заседанието е просто странно...

Разбира се, можеше да си обясни неговото временно отсъствие — в края на краищата той година и половина не беше виждал жена си и имаше право да използва както намери за добре заслужения отпусък. Но Ротанов твърде добре познаваше Олег, за да не се разтревожи.

И ако през първите дни не придаваше сериозно значение на отсъствието му, то днес истинският виновник за тяхната победа и

тържество беше длъжен да бъде тук.

Вече се бяха смесили с тълпата от празнично облечени хора, когато Ротанов рязко спря и без да обръща внимание на бързащите и блъскащите ги минувачи, се обърна към Елсон:

— Много пъти сте казвали, че колкото е по-сложна една система, толкова повече е изложена на разрушителното въздействие на ентропията. Това в еднаква степен се отнася и за биологичните системи, нали?

— Аз не съм биолог. Но ако изхождаме от общите принципи, безспорно е така, макар че биологичните системи са способни активно да противодействуват и дори да изменят посоката на процеса в обратно направление.

— И все пак, ако е така, ще бъде опасен не само прекият контакт със зоните на антипространство, но и продължителният престой на хора близо до тях... Извинете, но по-нататък ще трябва да продължите сам.

Ротанов се обърна и се отправи към залата на Съвета. Към инфора, за когото не съществуваша „заети“ или „тайни“ номера.

Двамата влязоха в някаква сладкарница със загадъчното име „При нас без Р“. Надписът над входа ту светваше, ту гаснеше с ослепителен син пламък.

— Знаеш ли какво означава това? — попита Ротанов.

Олег вдигна рамене.

— Не съм бил на Земята почти толкова време, колкото и ти. Може би значи „без риск“.

— Или „без радост“ — пошегува се Ротанов. Сладкарницата беше пълна с хора, но на тях им провървя. До прозореца намериха свободна масичка. Нямахше нито автомати, нито сервитьори. Чакаха доста дълго и някак неусетно започнаха разговора, заради който бяха дошли тук.

— Защо те нямаше на защитата на проекта?

— Не знам... Всъщност просто ми дойде до гуша.

— Какво именно?

— Всичко. Съветът, експедицията...

— Отказа ли се да летиш?

— Не, защо... По принцип ми е все едно дали ще летя, или не.

— Не ти ли се вижда странно?

— Най-странното е, че не. И това не ме тревожи. Не ме засяга, не ме стряска. Макар и да разбирам, че не е съвсем нормално. Напоследък главата ми работи като добра кибернетична машина, тъй че аз отлично разбирам всичко и знам какво си мислиш за мен.

— А през кибернетичната ти глава не е ли минавала простата мисъл да идеш на лекар?

— Имам карта нула едно нула.

— Знам. И все пак?

— Минавала ми е, разбира се. Общо взето, това не ме интересува. Но всичко трябва да бъде ясно. Бях при Престов.

— Престов... Да, в момента той е най-добрият специалист по космопсихология. И какво?

— Понижен емоционален тонус. Така каза. Ще се оправя с течение на времето. Последица от продължителната работа в космоса. Трябвало да взема отпуск.

— Може и да е прав... Само да не е последица от прекалено близкия контакт с Черната планета.

— Най-добрите специалисти намериха, че съм добре. Здрав съм. Абсолютно здрав.

Той чертаеше с вилицата по покривката някакви заплетени рисунки и отбягваше да гледа Ротанов в очите.

Най-после при тях дойде младеж, който, ако се съди по облеклото, не приличаше на сервитьор.

— Извинете, но при нас няма работи. Сервитьори също. Ще трябва сами да се обслужите. Ей на онова гише можете да си поръчате вечеря.

— Ама че сладкарница... Съвсем в стила на двайсети век.

В края на краищата успяха да получат примитивна табличка с тонизиращи напитки и сандвичи.

— Въпреки странното ти равнодушие ще те уведомя, че проектът е утвърден. Поставихме началото на „Каравела“. И сега под егидата на току-що създаденото специално управление монтажът ще тръгне с пълна пара. Освен това на мен възложиха да сформирам специална група за изследване на Черната планета. Като ръководител на групата най-официално те каня да се включиш в състава ѝ.

— При какви условия, на каква длъжност? Доколкото разбирам, мястото на капитана вече е заето.

Ротанов малко се пообърка от тези въпроси, но бързо се окопити и заговори спокойно, като наблягаше на всяка дума:

— Ако имаш предвид мястото на капитана, то е свободно. Но не ти го предлагам, тъй като нямам право, докато се намираш в това състояние. Пък и от самото начало имах идеята да създам специална група за изследване на Черната планета. Както разбираш, капитанът на кораба не влиза в нея.

— А как ще бъдат разпределени задълженията в групата?

— Освен командира и механика други установени длъжности за съжаление няма. Всеки ще се занимава, в зависимост от обстоятелствата, с каквото се наложи.

Олег се намръщи.

— Не обичам неопределените положения... Но ако настояваш, една малка пауза в моите семейни проблеми ще е добре дошла.

— С други думи — съгласен си?

— С други думи — да. — За първи път през тази вечер Олег го погледна в очите.

На следващия ден Ротанов помоли Елсон да уреди среща с Престов и да информира учения за своите предположения относно въздействието на ентропията върху човешкия организъм.

След продължилата дълго научна дискусия, когато изпращаше гостите, Престов задържа Ротанов на вратата.

— Макар че опасенията на Елсон имат известни основания, ето какво ще ви кажа: човекът е устроен така, че има големи резерви. И най-важното — природата е надарила всяка жива система със способността не само да се противопоставя на ентропията, но и да я побеждава, като изработва и увеличава запасите си от енергия. Тъй че не се безпокойте за Кримв. След време неговата психика ще се стабилизира. Ще се върне към нормалното си състояние, независимо от причините, предизвикали тези нарушения.

— Бих искал да знам колко време ще е нужно за това?

— Трудно ми е да кажа нещо определено. Много е индивидуално, но мисля, че за месец-два ще се оправи. Не повече.

— Е, какво пък... Ще има това време.

7.

Капитан Торсон усърдно работеше в малката си градина, където между астрите растеше зеле, а червеникавите цветове на грамофончетата причудливо обвиваха оградата. Насред лехата зрееше огромна шарена диня. През разтворените прозорци на вилата от време на време долитаха звуците на електрола и тогава Торсон се усмихваше, като си представяше съсредоточеното лице на жена си, наведена над инструмента. Той нанасяше цветен пращец върху цвят на лилия — отглеждаше нов сорт.

Съвсем скоро Торсон направи забележително откритие: почти всяка работа, в която са заети и ръцете, и главата, увлича човека. Може с часове да човъркаш повредения видеовизор или да отглеждаш нов сорт цвете — не е важно какво точно ще правиш...

Ръцете му, целите покрити с белези от рани и изгаряния, доскоро стискаха щурвала на звездолет. А самият Торсон заслужено минаваше за най-късметлията капитан във Федерацията. Но явно не може вечно да ти върви. След всяко щастливо завръщане от извънредно трудни експедиции в непознати сфери се натрупва известен сбор от нереализирани отрицателни възможности сметката расте и в резултат кариерата ти на летец приключва. За Торсон това стана по един странен и доста неочакван начин. Неочакван, защото служебното му досие правеше отлично впечатление. Той откри двойния оверсайд, който увеличаваше далечината на скока при свръх пространствения преход. И макар че теоретиците и досега не можеха да дадат никакво смислено обяснение на „оверсайда на Торсон“, той широко се използваше в практиката. След Ротанов Торсон втори си проби път до Хидра, когато оттам започна евакуацията на останалите преселници. И най-после именно той представи пред Съвета първия доклад за срещата си с черния кораб, който вдигна толкова шум преди две години и постави началото на края на блестящата му кариера в звездния флот.

Сега Торсон отглеждаше нов сорт лилии и го правеше толкова прецизно и търпеливо, както вършеше и всичко друго.

Капитанът така се бе увлякъл в събирането на цветен прашец, че не чу шума на приближаващия електромобил.

Известно време Ротанов стоя мълчаливо, загледан в широките рамене и набръчканата, загрубяла шия на капитана. Музиката неочаквано спря и на прозореца се появи разтревоженото лице на жена на средна възраст.

Жените винаги първи усещат, когато пристигне някой с тревожни вести.

— Витос! Дошли са при теб...

Едва сега Торсон се обърна, пусна инструментите си и пристъпи към Ротанов.

Двамата се прегърнаха, както бе прието между звездни летци, когато се срещат в далечния космос.

При Торсон рядко се отбиваха приятели, може би причина за това бе необщителният му характер или местоположението на къщата му, отдалечена от обичайните пътнически трасета. Както и да е, но посещението на Ротанов разтревожи тихия дом.

Торсон настави госта на почетното място, наля му чай от сребърния самовар и постави пред него чиния с домашни сладки.

Поддал се на невинната игра, че всичко е като в отдавна отминали времена, Ротанов отпиваше чай от чинийката и леко се усмихваше. Все още не можеше да реши как да започне разговора, пък и присъствието на стопанката го смущаваше и затова не бързаше.

Торсон започна да сравнява достойнствата на сладкото от ягоди и офика, навън монотонно жужаха пчели, ухаеше на мед. Сегиз-тогиз от градината се носеше силен аромат на цветя и на него, кой знае защо, му се прииска да повярва, че е осемнадесети век, че звездите са заковани за небосвода със сребърни гвоздеи и човек няма къде да бърза...

За щастие, а може би за съжаление, не беше така. Ротанов на два пъти тактично се опита да намекне за деловия разговор, който е скучен за жените, но напразно. Анастасия Торсон му се усмихваше очарователно, кимаше му с глава в знак на съгласие, но не напускаше поста си.

По едно време Торсон извади кесия с тютюн и фантастична лула, наподобяваща глава на дракон.

— Нима имаш истински тютюн? — ужасен попита Ротанов.

— Истински, приятелю, истински, който отдавна е забранен от асоциацията на медиците. Нали знаеш, че обичам да нарушавам законите. Е, налага се да го отглеждам като салата. Та за какво искаш да разговаряш с мен?

Ротанов с досада се изкашля и отново погледна Настася. Торсон се усмихна:

— Когато си подадох оставката, й обещах, че всичко свързано с моята работа отсега нататък ще се решава само с нейно участие. Тя е психолог, талантлив психолог, не знаеш ли, сигурно си чел нейни статии в „Бюлетин по психология“?

— Е, щом е така... — въздъхна Ротанов, — в края на краищата аз нямам тайни. Искях само да предложа на вашия мъж мястото на капитан на „Каравела“. На мен възложиха ръководството и подготовката на експедицията. А за формалностите, свързани с оставката, не се безпокойте. Съветът определи за нас режим от група А.

За миг на Ротанов му се стори, че Торсон не го е разбрал или е разбрал, но не всичко, не докрай. Защото не промени позата си. Не трепна нито един мускул на лицето му, само димът, отровен и ароматичен, продължаваше да се вие на кълба над рано оплешивялата му глава. Но нещо се бе променило на масата. Все така жужаха пчелите навън, все така упойващо ухаеха лилиите, само ръцете на Анастасия Торсон, които държаха чашката до самовара, изведнъж затрепериха и горещата вода се разля по покривката.

Тя бавно остави чашката, затвори кранчето на самовара и излезе от стаята, без да каже нито дума. А Торсон продължаваше да мълчи и Ротанов не го подканяше. Досещаше се какво става сега в душата на стария капитан, който завинаги се бе простил с работата, на която бе отдал целия си живот. Ротанов знаеше добре, че ароматът на далечните планети, както и миризмата на пластмаса в корабната кабина се връзват в паметта по-трайно от всички останали миризми.

Торсон извади лулата от устата си, дълго натъпква тютюна и я разпалва. Ротанов реши, че този древен обичай не е случаен и позволява на човек да помисли, да прикрие чувствата си, да помълчи, преди да даде важен отговор.

Двамата мълчаха. Миришеше на мед, на канела и беше толкова тихо, че се чуваше цвърченето на щурците отвъд реката в малката

горичка.

— Игор, защo всъщност съм ви притрябвал? Нали в експедицията е включен Кримов, пък и доколкото ми е известно, ти също си първокласен навигатор...

И Ротанов разбра, че новините в тази отдалечена от столицата вила пристигат с невероятна бързина. И още нещо му направи впечатление: колко спокойно и точно зададе Торсон въпроса за най-важното. Не, не беше сбъркал в избора на капитан, каквото и да приказваха в Съвета.

— Прав си. И аз, и Кримов сме първокласни навигатори. Но на кораба не може да има двама капитани, затова нашата специална група не влиза в състава на корабния екипаж. Нейните задачи... — Ротанов присви рамене, — в момента дори аз се затруднявам да ги формулирам. Ще бъдат определени на място, в зависимост от обстоятелствата. Аз и моите хора няма да се бъркаме нито в твоята работа, нито в работата на екипажа. При всяко положение ще останем само пътници.

— Не мисля, че ще бъде така, но добре е, че поне обещавате. Какви са истинските задачи на експедицията? За тях много се говори, слуховете са твърде противоречиви и ако се съди по това, задачата на експедицията е поверителна, защо?

— Зададе едновременно два въпроса. Ще ти отговоря отначало на втория. Решено е задачата на експедицията да бъде поверителна, докато получим някакви резултати, защото засега те са много проблематични.

— В смисъл?

— Не сме съвсем сигурни в благополучния изход. И за да избегнем гласуването, което по всяка вероятност няма да подкрепи експедицията. Съветът реши да поеме отговорността и да ни даде пълна свобода на действие, както и режим от група А. Съгласно закона при изключителни обстоятелства той има такова право.

— Нима положението е толкова сериозно?

— Повече от сериозно.

— Излиза, че и аз нямам право да знам истинската цел на експедицията? В такъв случай веднага ще ти кажа, че не приемам предложението.

— Не се горещи, Торсон. И не забравяй, че още не си дал официално съгласието си. Едва след това ще те осведомя подробно за работата. А засега мога само да ти кажа, че става дума за черните кораби. Ако не се лъжа, ти първи ги нарече така?

— Гледай ти... Ето защо се обръщаш именно към мен...

Ротанов кимна в знак на съгласие. Торсон се изправи, изпъна се, чертите на лицето му се изостриха и Ротанов, който не познаваше старите традиции на космическия флот, също се надигна, очаквайки да чуе нещо тържествено и малко глупаво. Но Торсон не каза нищо. Само стисна ръката му и се обърна към прозореца. Примижал, той дълго гледа пъстроцветните градини и ливади.

— Да. Така е. Наистина аз пръв срещнах черен кораб.

И без всякакво встъпление, все така обстойно и бавно, както правеше всичко, Торсон започна да разказва за произшествието с „Рея“, за онзи заплетен случай, за който преди завръщането на Кримов в космическия флот се носеха толкова противоречиви легенди и слухове.

...Влакнестото вретено се появило на оптическите екрани неочаквано и в опасна близост до кораба. Отначало Торсон решил просто да намали скоростта на „Рея“, за да даде възможност на неизвестния обект да пресече трасето на кораба. Докато щурманът и дежурният навигатор спорили какво е това — астероид или ядро на газова комета, — корабът бил разтърсен за първи път и започнал рязко да завива към неизвестното тяло.

— Нищо не разбирам — промърморил щурманът, — имам чувството, че сме попаднали в мощно гравитационно поле...

Бясно въртящите се антени напразно изпращали във всички посоки радарни лъчи. Автоматите напразно опипвали околното пространство във видимите и невидимите лъчи на спектъра — космосът бил чист и пуст.

Само странното вретено продължавало слабо да фосфоресцира на оптическите екрани и някаква неизвестна сила завъртала около него орбитата на кораба, като постепенно я превръщала в парабола.

— Не трябваше да намаляваме скоростта! — казал щурманът.

Торсон поклатил отрицателно глава.

— Амортизьорите нямаше да издържат на претоварването, ако поддържахме предишната скорост. Погледнете индикатора на полето.

Тайнственото тяло с обем малко повече от десетина кубически метра притежавало чудовищно силно гравитационно поле.

— Не може да бъде!

— Може, може — промърморил Торсон. — Тук всичко е възможно. От този район не се завърнаха три кораба. — И плавно преместил лостовете на главните двигатели, като увеличил скоростта и сменил посоката на кораба. Същевременно срещу непознатия пусли ракетен разузнавач. Малката ракета, чиито двигатели не притежавали необходимата мощност, за да се противопоставят на силното гравитационно поле, стремително се обърнала и се насочила срещу вретеното.

Нейните предавателни камери работили до последния момент. От разстояние сто метра вретеното приличало на облак. То нямало ясно определена форма. Изглеждало размазано, загладено. Може би някакво защитно поле закривало обекта, но Торсон забелязал, че през вретеното проблясват звезди. В следващия миг разузнавачът се сблъскал с обекта. Не последвал нито взрив, нито пламъци — нищо.

Разузнавачът сякаш се гмурнал в тъмна вода и изчезнал завинаги в нея. След като погълнало ракетата, тайнственото вретено променило посоката си и започнало да се приближава към кораба.

„Рея“ се опитала да му сигнализира, но не получила отговор.

Когато до неизвестното тяло оставали не повече от два километра, Торсон заповядал да открият огън...

— Не ми се искаше „Рея“ да последва съдбата на разузнавача. И знаете ли какво ме порази най-много?

— Знам. Че не е имало взрив.

Торсон извади лулата си, обърна се и Ротанов за първи път, откакто разговаряха, видя в очите му нескрито учудване.

— Откъде знаеш?

— Не си единственият, който е срещал черния кораб.

— Ето какво било... Да, ние не пестихме заряда, съобразихме се с гравитационното поле. Той не реагира на лазерните оръдия. Тогава изпратих серия залпове от синтезаторите и отново нищо... Дори

антипротоните изчезнаха безследно в това дяволско вретено. То погълна огромно количество енергия, почти всичката, която имахме в акумулиращите устройства, и при това си остана абсолютно черно. Но по едно време размерите му бързо започнаха да намаляват. След няколко секунди вретеното заприлича на спукана футболна топка, а миг по-късно съвсем изчезна. Бяхме останали фактически без енергия. Трябваше да повикаме спасителите. Те прегледаха внимателно цялата околност, но не откриха нищо — дори остатъчна радиация! „Енергията не може безследно да изчезне — невъзможно е“ — тъй ми казаха. И това беше една от причините, за да подам рапорт.

— Знам...

— В щаба неизвестно защо бяха решили, че сме се отбили на Рогонда, кацнали сме там, нарушавайки маршрута на полета, и сме скрили от тях... Като че ли е възможно!

Торсон млъкна. Отново стоеше с гръб към Ротанов, подпрял се на перваза на прозореца и сякаш търсеше с очи нещо в градината си.

— Защо не ни повярваха?

— Бил е първият случай. Твърде неочакван, твърде невероятен за онези, които възприемат Вселената от прозореца на своя кабинет. По-добре ми кажи защо почти нищо от онова, което ми каза сега, не беше отразено в докладите на експедицията?

— А за какво? За да се увеличат още повече анекдотите за курса на „Рея“? Ние нямахме дори фотоленти. По-точно имахме, но върху тях не открихме нищо. Само чист космос. Никакви факти освен липсата на енергия и нашите лични впечатления. Опитах се да разкажа всичко това в щаба, но там тактично ми намекнаха, че докладът не е научнофантастична повест...

— Ясно... Кримов е имал по-голям късмет — успял е да открие планетата, от която стартират черните кораби. Ако, разбира се, обектите, видени от него, и твоето вретено са едно и също нещо. Възможно е те да прогресират и да променят тактиката. Никой не знае какво представляват. Макар че за естеството на черното вещество, за така нареченото „антипространство“, са написани много трудове. Ние сме прекалено заети със собствените си проблеми и по стар земен навик възприемаме космоса като нещо специално създадено за нас... А не е така... Дълбоко в душата си сме склонни да подлагаме на преоценка силите си. Но съществуваха ренити, съществуваха и

изчезнаха безследно. И това е странно защото те предизвикаха времето и се научиха да променят неговия ход.

— Има ли нови данни за ренитската цивилизация?

— Само археологически находки. — Ротанов се усмихна. — А аз разговарях с ренитите така, както сега говоря с теб, и не успях да напиша нито ред за тях — дори не се опитах. Никой нямаше да ми повярва, тъй че добре те разбирам.

— Нима никой друг не се опита да разгадае тайната им?

— Защо, на Реана работи цял институт и го ръководи човекът, който първи е бил при ренитите. Не съм го виждал няколко години. В докладите за неговите изследвания няма нищо съществено. Но и двамата знаем колко непълни са понякога подобни доклади. Ще трябва да отида при него. Този човек ми е необходим, пък и историята с ренитите напоследък не ми дава мира... Черните кораби и тази могъща, безследно изчезнала цивилизация... Дали нямат някаква връзка? И тъй, сега знаеш почти всичко, което знам аз, и разбираш защо ни е нужна Черната планета, която хвърля в нашия космос смъртоносните си подаръци.

Замълчаха. Ротанов се приближи до прозореца, застана до Торсон и присвил очи, дълго гледа цветята в градината, сякаш се мъчеше по-добре да запомни техните ярки, сочни багри.

— Анастасия няма лесно да се примири с мисълта, че отново ще замина.

— Ще имаш време да я подготвиш.

8.

А на Реана непрекъснато валеше дъжд. И зеленото море на гърмящите кълба заля жълтите пясъци на пустинята. Появиха се и мъгли, а понякога в ранните хладни утрини падаше и роса. И както преди хиляди години, изгряваше нажеженото червеникаво светило. Сега зелените стебла и листата жадно поглъщаха неговата топлина.

На хълма до развалините на ренитския замък гордо се извисяваха белите сгради на Института за времето. Оранжерии, парниците и лабораториите постепенно се разрастваха и с многобройните си пристройки бяха запълнили целия двор.

Тук работеха предимно младежи и малцина помнеха Реана от времето на първите експедиции.

Този ден директорът на института Дубров, който знае защо, си припомни майската нощ в долината на гърмящите кълба... През последните години той все по-често се сещаше за онзи период, когато беше по-млад и по-щастлив, когато вярваше в късмета и успеха, когато с помощта на един друг човек те най-после го споходиха и двамата успяха да превърнат мъртвата земя на Реана в зелена градина.

Това бе време на големи надежди. Струваше му се, че след година-две гърмящите кълба ще разкрият пред хората своята тайна власт над времето... Но само така му се струваше. Годините се изнизаха, множаха се и научните публикации, подробни и добросъвестно написани трудове за гърмящите кълба. Увеличаваше се и броят на лабораториите и луксозните вили за гости. Липсваше само едно — резултатът. Онова, заради което беше построен тук Институтът за времето.

Дубров често се сещаше за инспектора, променил съдбата на Реана и неговата собствена съдба.

Ротанов успя да премине през бариерата на времето последен. Маточното семе, което той донесе от бъдещето и което преобразува растителния свят на планетата затвори плътно вратата през времето.

Ако този човек беше с него, може би годините, пропилены за създаването на Института, щяха да минат по плодотворно. Но Ротанов

овладяваше Хидра, строеше база на Регос. Създаваше нови колонии за земните жители и не си спомняше много често за старите приятели. А може би беше виновна пощата — писмата пътуваха четири месеца само в едната посока.

Дубров се разходи из стаята, отвори прозореца. От както гърмящите кълба се разселиха по цялата планета, миризмата им намаля дотолкова, че можеше да се стои до прозореца без филтри. Познатият сладникав, малко натрапчив аромат веднага изпълни стаята и отново, както винаги, събуди старите спомени, разчопли старите рани...

Високо в небето на Реана остави следа падаща звезда, но Дубров не знаеше, че тя прилича на първата, която рязко промени неговия живот.

Звездата летеше бавно, като пръскаше бодливи искри и постепенно доби очертанията на ракетна лодка, която започна да се спуска към площадката за кацане.

— Съвсем нищо ли?

Дубров отрицателно поклати глава.

— Да. — Той нервно оправи връзката си, стана, но тозчас седна зад масивното бюро на ректора. Ротанов го изпрати с изучаващи, леко присвити очи.

— Сергей, не може да бъде. Прочетох вашите доклади.

— Доклади! — Дубров отново скочи и почти затича из кабинета, като едва не обърна бюрото. — Доклади! Когато истинският успех е налице, не е нужно да се четат доклади. А когато го няма, остават докладите, те затова и съществуват. Да си призная, след като ги прочетох, съм принуден да повтарям съвсем очевидната истина: „През изминалите години нито веднъж, нито за миг не успяхме да променим естествения ход на времето. И никога няма да го променим. Никога.“

— Почакай, не се горещи. Нали имате масло от гърмящите кълба!

— Масло? То е наркотик, нищо повече. И това е отбелязано в докладите.

— Искаш да ме убедиш, че през всичките тези години никой не е опитал маслото и не се е намерил нито един побъркан, нито един

смелчак въпреки забраната да повтори нашия експеримент?

— Имаше, разбира се, имаше. — Дубров отчаяно махна с ръка и тежко въздъхна. — Честно казано, самият аз съм опитвал и дори няколко пъти. Само че, откакто двамата с теб отгледахме маточното растение, маслото на гърмящите кълба се превърна в наркотик и цялата ни дейност тук заприлича на панаирджийска работа...

— А гърмящите кълба?

Дубров се приближи до лавицата и свали от нея няколко дебели папки. На бюрото се изсипаха множество микрописни текстове.

— Ето всичко за гърмящите кълба. Осемдесет докторски дисертации. Никой не може да ги прочете. Специалната подготовка е слаба. Ако бяхме открили поне нещо ценно, щеше да е достатъчна само една страница. Стигнахме до задънена улица и не искаме да го признаем. Търсих те. Трябва ми смел човек, и то с авторитет за да постави пред Съвета въпроса за закриването на нашия институт!

— Нека остане. Понякога са нужни дълги години, за да се натрупат факти и да се направи малка крачка напред. Това не е за теб. Институтът не ти е виновен. Трябва да се махнеш оттук.

— Аз ли? Къде? — Дубров явно се смути. Очевидно тази проста истина досега не му беше минавала през ума. — На кого ли съм необходим? Какво друго умея да правя освен това? — И почука по микрофилмите. — Аз посветих целия си живот на гърмящите кълба.

— Е, не целия. Слава богу, не целия. Ти се препъна в един-единствен проблем. Не искам да споря, но проблемът е такъв, че за решаването му могат да не стигнат и десет човешки живота. И пак да няма положителен резултат.

— Но ренитите са се справили с него!

— Да, ренитите. Не ми харесва, че преходът към тях сега е затворен. Появиха се черни кораби... Тези сведения едва ли са стигнали до вас, засега това е само предположение, но аз мисля, че ние отново ще се сблъскаме с проблема за ренитската цивилизация. Не се знае къде те очаква решението. Дойдох, за да те поканя в моята експедиция.

— Да зарежа института ли? Щом като ще търсим ключ за решаването на ренитския проблем, трябва да го търсим само тук, на Реана.

Ротанов знаеше, че няма лесно да отклони Дубров.

Затова не искаше да ускорява събитията. Реши да се огледа, да напипа слабите места в доводите на Дубров и го помоли да му дадат една вила, за да си почине.

— Вила ли? Старите вили вече не съществуват, скъпи мой! — почти с гордост каза Дубров, макар че в думите му се долавяше някаква старателно прикрита мъка.

— А какво имате?

— Шедьоври на съвременната архитектура. Всичко е автоматизирано и механизирано, както в най-представителните столични хотели!

— А какво стана със старите вили?

— Отдавна ги събориха.

— Какво да се прави. Ще трябва да спя в някой от вашите шедьоври...

Но не можа да заспи. Огромната зеленикава луна на Реана събуждаше старите спомени. Пораждаше тревожни мисли.

Дали някой беше затворил временния преход към Реана, или гърмящите кълба наистина се бяха изменили?

Този въпрос не му излизаше от главата и на другия ден, когато разглеждаше института. Изуми го разнообразната апаратура. Лабораторните растения, оплетени в жици и датчици, приличаха на пленници, изнемогващи в робство... Не се ли криеше тук причината?

Ротанов стана от пневмоавтоматизираното си легло, угаси услужливо светналата нощна лампа, и започна да се стяга за път. Най-трудно намери винтова преса.

Тъй като не искаше да рискува, той реши съвсем точно да повтори стария експеримент с прехода. Накрая между механизмите на робота чистач откри подходящия винт.

Старата горичка си беше все същата и дори в мрака успя да намери пътечката към необходимото дърво...

И тозчас, както някога, буквално го заля ослепителна слънчева светлина. В устата си почувствува възгорчивия привкус на маслото на гърмящите кълба. Вече го заобикаляше един нов свят.

Преходът се осъществи. Ротанов се огледа, позна горичката със скъсените върхове, но все още не можеше да дойде на себе си, защото дълбоко в себе си не вярваше, че е възможен нов преход.

Всичко, което се бе случило с него на тази планета преди много години, днес му изглеждаше като нереален, тревожен сън.

Неочаквано ръката му напипа шумолящата синтетична тъкан на якето. Нещо не беше наред — нали неорганичната материя не можеше да преминава през бариерата. Обзеха го съмнения: може би е заспал и маслото му е подействувало като сънотворно.

Ротанов се изправи и веднага забеляза високите назъбени стени на ренитския замък, все още неразрушени от времето. Ако преходът не беше сполучил, нямаше да види тези стени, и въпреки това нещо не беше наред.

Якето, дребните предмети в джоба — но ако през бариерата е възможно да се прехвърлят материални предмети, значи на ренитите може да им се помогне да се измъкнат от чудовищния капан, в който сами се бяха напъхали.

И едва сега оживяха сенките на старите спомени.

Пред него изплува строгото удължено лице на жената със сребърна диадема на главата. Лице, което искаше да забрави, но през всичките тези години то оставаше живо в паметта му. Лицето на гордата ренитка, която отхвърли и помощта му, и предложеното сътрудничество, и самия него.

Оттогава нещо се бе променило. Миналия път той беше тук в ролята на молител, объркан, потиснат, без оръжие, готов да приеме предложените му условия — сега не беше така.

Ротанов вървеше по пътя, като си припомняше всеки негов завой. Ето тук се показва каруцата, а на това място скочи със самострела срещу дрома и тя го нарече Ролано...

Последен завой, ето я и вратата на замъка. Оттук вече можеше да огледа бойниците на кулите и огромното златно слънце, което светеше над арката. Широко отворената врата го накара да ускори крачка. „Май съм закъснял — помисли си Ротанов, — май все пак съм закъснял... Предупреждавах ги, че рано или късно дромове ще проникнат в замъка!“

Вътре той не откри следи от опустошение или набързо организирано бягство. Изглежда дромове нямаша нищо общо с тая работа...

Вятърът нахлуваше през отворените прозорци и засипваше с прах мозаечния под... Всичко беше изчезнало — дори мебелите и

масивната дървена маса в трапезарията.

„Значи са заминали. Събрали са си багажа и са заминали — но къде?“

Напуснали са стария замък, за да построят с голи ръце нова крепост на друго място на планетата? Не, това е безсмислено. Имали са само една възможност — да преминат през времето. По всяка вероятност са намерили начин да се върнат в своята родина, отдалечена с хилядолетия и милиони километри от тях. Ренитите бяха горд и силен народ — могли са да се справят с тази задача и са си тръгнали, като са оставили тук само мъртви стени, сякаш замъкът бе черупка на огромно яйце, изпълнила своето предназначение. Той не можеше да се примири с мисълта, че ренетите си бяха отишли, без да оставят следа.

Ротанов обиколи още веднъж всички помещения, надяваше се да узнае поне нещичко за трагедията, която се бе разиграла тук, но напразно. Застанал пред бойницата в най-горния коридор, където някога Велда му разказа историята на ренитите, заслушан в долитащите отдолу звуци на чуждия свят, той почувствува такава безгранична самота и мъка, каквито не беше изпитвал нито веднъж досега. Всичките му надежди рухнаха и го обзе голямо разочарование.

„Би могла да остави поне някакъв знак, че не ме е забравила.“

Силно огорчен, Ротанов бавно тръгна надолу. Свечеряваше се. Огромното алено слънце наполовина се бе скрило зад хоризонта. Светът отвъд стените на замъка живееше своя пълнокръвен живот. Не му беше нито до прищълците, издигнали тук тези чужди за него каменни стени и вече докоснати от разрухата, нито до самотното човешко съществуване, загубило се в бездната на времето, което не успя да я преодолее с топлината на своето чувство. Студът, мракът и мълчанието се оказаха по-силни...

Нима винаги и навсякъде е така? Нима тъмнината неизбежно поглъща всички живи пламъчета — споменът, приятелството, любовта? Нима ентропията прогресира дори в света на човешките чувства? И за нея няма прегради, граници?

Ротанов не можеше да се съгласи с това и не намираше друг отговор.

Дълбоко в душата си той вярваше, че ренитите със своя хилядолетен опит сигурно са знаели за Черната планета — прищълка

от други, чужди на човечеството дълбини на Вселената.

„Значи сме останали съвсем сами.“ И тази мисъл, колкото и да е странно, му помогна да се отърси от лепкавата като глина мъка. Трябваше да се върне там, където го чакаха неговите другари. Ще се наложи да прокарат собствен път и сами да решават възникващите проблеми.

Оставаше му да свърши едно последно нещо. Кой знае защо, не се решаваше да надникне в малката стаичка, в която живя шестдесет дълги дни и нощи. Не му стигаше смелост да отвори скърцащата врата и да види на куката своя арбалет. „Макар че и него може да са взели със себе си.“

Най-после стълбите свършиха и Ротанов спря пред малката дървена врата. Беше същата. Дървото не бе изгнило, резето и пантите не бяха разбити.

Той бавно протегна ръка и внимателно докосна резето, сякаш се страхуваше, че вратата ще изчезне. Но нищо не се случи. Тогава дръпна резето, отвори вратата и прекрачи прага.

Вероятно все пак бе таил някаква надежда, защото отново го обзе разочарование — в стаята нямаше никой. За разлика от останалите помещения на замъка тук всичко беше непокътнато. И масата, и куката с дрехата. Дори самострелът му висеше на обичайното си място.

Ротанов се приближи до него и погали полираното ложе. Беше добро оръжие... Миг-два размисля дали да го вземе със себе си. „Защо, за да разчопля старите рани ли?“

Без да бърза, той се отпрати към вратата, но преди да излезе, все пак се обърна. Може би го направи по стар навик — когато излизаше, винаги проверяваше всичко ли е наред... И в този миг забеляза на голата маса ослепително червена искрица. Беше готов да се закълне, че когато влизаше в стаята, там нямаше нищо...

А сега върху потъмнялата от времето повърхност с познатия му ален блясък сияеше късче от аления пламък.

И то като вик, като призив стигна до него през бездната на пространството и времето.

Задъхан от вълнение, Ротанов преодоля трите крачки, които го отделяха от масата, толкова големи и трудни, все едно че вървеше потънал до кръста в студена вода. Пристъпваше внимателно, като че се страхуваше да не подплаши боязлива птица, струваше му се, че ако

направи рязко движение, живото пламъче ще изчезне също тъй тайнствено и необяснимо, както се бе появило.

Но то остана. Ръката му сякаш сама се протегна и вдигна от масата прозрачен червен камък, който блестеше като загадъчния знак на друга каста в сребърната диадема на гордата ренитка. Сега го държеше в дланта си — нямаше никакво съмнение. Беше той. Същият онзи камък...

Ротанов още не можеше да дойде на себе си и да оцени значението на своето откритие.

Излиза, че тя му е оставила този подарък... Талисман? Зашифровано послание? Познаваше я твърде добре, за да повярва, че е проявила излишна сантименталност. Във всичко станало се криеше дълбок смисъл, който засега бе неразбираем за него. Той напрягаше паметта си, за да открие ключ към новата загадка, но напразно.

— Не ми харесва това — рече Дубров и ядосано премести камъка в средата на бюрото, сякаш се страхуваше да не го опари.

— Какво по-точно?

— Не ми харесва, че преходът, който е затворен за всички други, е открит за теб. И още, че е възможно пренасянето на материален предмет оттам. С една дума, не ми харесва, че си бил там!

— Но нали и ти си опитвал!

— Опитвал, опитвал — кой не върши щуротии! Но ти...

Дубров се изправи и закрачи нервно из кабинета, като избягваше да гледа към бюрото, на което камъкът излъчваше мека рубинова светлина.

— Показа ли го поне на физиците?

— Да. Най-обикновен пиркон с незначителен примес на радиоактивен изотоп, точно толкова, че камъкът да луминисцира, като остава абсолютно безвреден. В известна степен излъчването му дори оказва тонизиращо въздействие върху човешкия организъм.

— Трябва да го дадеш за подробно изследване!

— Не разполагате с необходимата апаратура. Пък и мисля, че ми е личен подарък и нямам намерение да се разделям с него.

— Твоя работа! — Дубров бесня четири-пет минути и по неговата реакция Ротанов най-после се досети: старите рани, нанесени

от очите на прекрасната ренитка, не зарастаха толкова лесно. И той се усмихна.

— Престани. Ти си солиден човек, директор на институт, а крещиш като някакъв хлапак.

Дубров се канеше да засипе Ротанов с нов словесен поток, дори пое повече въздух, но неочаквано се усмихна, седна зад бюрото, повъртя между пръстите си камъка, премести го към Ротанов и спокойно попита:

— Какво ще правим по-нататък? Щом преходът се отвори специално за теб, значи гърмящите кълба по всяка вероятност нямат нищо общо с това. Май те въобще нямат никакво отношение към тази история, а временният преход е бил управляван от ренитите.

— В такъв случай те по всяко време са могли да напуснат планетата?

— И са я напуснали. Когато са намерили за необходимо. За какво им е трябвало да измислят легендата за гърмящите кълба и за това, че са попаднали в капана на времето — капанът се оказа за други, за нас двамата!

— Според мен ренитите не са ни направили нищо лошо.

— Не са ни направили ли? Разбира се. Ако не се смята, че през всичките тези години съм се занимавал дявол знае с какво! Решавал съм задача, която практически не е съществувала!

— Ето за какво се горещиш! Напрасно. Задачата съществува. Преходът продължава да действа, който и да го управлява. Но сега не сме в състояние да установим на какви закони се подчинява. Още е рано. Нашата наука не е напипала дори подхода към проблема как да се управлява времето. Мъчиш се да пробиеш стената с глава. И нищо не излиза. Но нима ренитите са виновни за това? Нима са длъжни да ни помагат? Възможно е управляването на времето да им е донесло повече вреда, отколкото полза, пък и всеки трябва сам да решава проблемите си. Направо е недопустимо вмешателство отвън в ключовите въпроси на развитието на цивилизацията. И сегашните задачи ще трябва да решаваме сами. Ето за какво си ми необходим.

— Защо е толкова разнообразна групата за изследване на Черната планета? Какво отношение към нея имат проблемите за управляване на времето?

— Днес още не знаем с какво ще се сблъскаме. Задоволяваме се само с предположения и догадки. С разпокъсани и малобройни факти. Като този например...

Ротанов взе камъка, сложи го на дланта си, похлупи го и отново го откри.

— Какво следва от това? Може би, че ренитите имат някакво отношение към Черната планета? Или поне знаят за съществуването ѝ? Инак защо този камък се появи тъкмо сега? Имам чувството, че при ренитите нищо не се случва случайно. И значи там, на Черната планета, ще се намери работа за специалист с твоя профил. И в още нещо не се съмнявам. Необходими са ми сигурни хора, изпитани в сложни и неочаквани обстоятелства. С нестандартно мислене. Това е най-важното изискване. Затова престани да дърдориш и си стягай багажа. Все едно без теб няма да тръгна оттук.

9.

Фериботът Земя — Корабостроителници намали ход и същевременно направи завой. В илюминаторите заплуваха многобройни светлинки, по които вече можеше да се отгатне корпусът на големия кораб.

Облегнал се в креслото, Ротанов тайно наблюдаваше Олег. Сънливото равнодушие постепенно изчезваше от лицето му. Ето че той се наведе напред и се залепи за илюминатора. Ротанов доволно се усмихна. Май Престов ще излезе прав. Ако съществува нещо, което може да събуди интереса на Олег, то трябва да се търси тук, в космоса.

— Такъв огромен кораб още не сме имали!

— Предпочитах да е по-малък. Този е твърде тромав. Дълго набира скорост, бавно спира, но се наложи да го приемем. Ще ми се да заменим стандартната лодка с малък кораб от типа разузнавач, маневрен и добре екипиран.

— Няма ли да е по-просто да използваме няколко кораба?

— Нашата експедиция е своего рода разузнаване и нищо друго. Разузнаване с бой, както са казвали някога. Една ескадра е още неповратлива. При прехода корабите се разпръсват и трябва да се чака, докато се съберат. По голям шанс за успех има единичният кораб. Той може да се озове случайно до планетата, както стана и с твоя. Към ескадрата те ще се отнасят много по-предпазливо.

— Все пак ти допускаш разумни действия от тяхна страна...

Загледан в многобройните светлинки, Ротанов не отговори. В лъча на прожектора вече се виждаше площадката за кацане на спътника.

На другия ден след пристигането си Ротанов реши да огледа корабостроителниците. И сега стоеше в преходния шлюз, заслушан в свистенето на изтегляния от помпите въздух. Върху таблото се появи поредната цифра. Трябваше да почака още две-три минути.

В шлюзовото помещение би могла да се смести цяла бригада монтажници — дванайсет души — с всички необходими инструменти. Сега Ротанов беше сам. Положи доста усилия, за да се измъкне от придружителите си. Не искаше първото му впечатление да бъде повлияно от чужди мнения. Твърде дълго се проточи построяването на „Каравела“, твърде много бяха неуредиците, спънките... Разбира се, при работа от такъв мащаб, каквато е построяването на принципно нов кораб, винаги изникват непредвидени усложнения. Но в случая броят им надхвърляше разумните граници. Строителството изоставаше от графика с повече от два месеца и той искаше да разбере причината.

Докато помпите изсмукваха от шлюзовата камера последните остатъци въздух, Ротанов се приближи до шкафа с допълнителното оборудване, отвори го и огледа още веднъж скафандъра в огледалото.

Отдавна не беше използвал планетарен скафандър с индивидуален двигател. Само това липсваше, след като се отказа от придружителите, да вика спасители. До огледалото беше закачена инструкция. Едри светещи букви го приканваха да провери налягането, работата на регенеративните балони, херметичността на шевовете, зареждането на батериите.

Последното изречение напомняше, че при включване на двигателя трябва да се изключат магнитните смукала. Ротанов се усмихна и тръгна към вратата.

Щом в прозорчето на индикатора се появиха нулите след запетаята, автоматът деблокира вратата, тя леко изтрака и се отмести, като откри пред него черна пропаст, която не водеше за никъде.

Нито трап, нито стълба. Далеч напред в светлината на прожекторите се виждаше извита греда от титан — едно от усиливащите ребра в корпуса на бъдещия кораб.

Тук-там през преплетените скелетни греди проблясваха звезди, които приличаха на сините пламъчета на плазмена заварка.

Работата за днес беше завършена. Не забеляза никакво движение.

Конструкцията наподобяваше скелет на фантастично животно. Трудно можеше да се повярва, че слабите човешки ръце са извили и монтирали титановите ребра на този гигант.

Ротанов превъзможна студа, който го бе сковал преди последната крачка в пустотата, изключи магнитите и включи раничния двигател. Тласъкът беше лек, почти незабележим. Сякаш невидими ръце го

вдигнаха за раменете и внимателно го понесоха напред. Щом промени посоката, сребрилата струя на изхвърлените газове с изви като дъга зад него. Почти не усещаше собственото си движение. Струваше му се, че скелетът на кораба е оживял, и летеше към него.

Ротанов промени посоката още веднъж и се озова в огромно празно пространство, незапълнено от листовете на обшивката. Сега видя бронята на кораба като в разрез. Приличаше на баница. Пластовете се отделяха един от друг с леки нитове. Това бе едно от последните нововъведения. Идеята принадлежеше на Торсон и им костваше поне едномесечно изоставане от графика. Затова пък в случай, че бъдат засегнати от „космическа проказа“, както Торсон образно нарече действието на антипространството, ще могат да изхвърлят външните поразени листове на обшивката, без да разхерметизират корпуса...

Идеята беше добра. Може би това средство щеше да се окаже полезно от защитните полета. Многопластовата обшивка беше толкова дебела, че Ротанов летя покрай среза почти минута. Най-последно се мярна вътрешният пласт и раничният двигател го изнесе навън.

Сега летеше с гръб към кораба. Пред него се ширна свободно празно пространство. Само далеч встрани светеше жълтеникавата светлинка на триангулачната точка. Оттук се виждаше като на длан цялото строителство. Той още веднъж премести указателя на азимута, така че да съвпадне със светлинката.

Пунктът представляваше открита площадка с лазерни инсталации. При монтаж на големи блокове мрежата от такива точки посредством лазерните лъчи помагаше на строителите точно да свържат отделните конструкции в пространството, както и прецизно да сглобят отделните блокове.

Когато наближи, Ротанов забеляза тъмната фигура на човек в скафандър, застанал на площадката. Сянката на кораба, която закриваше светлината на прожекторите, му пречеше да го разгледа добре.

Обикновено триангулачните точки бяха напълно автоматизирани и не изискваха присъствието на хора.

„Някакъв ремонт или коригиране“ — равнодушно си помисли Ротанов, направи завой над площадката и включи магнитните смукала.

Подметките му изтракаха в метала и той тутакси забрави и за своя съсед, и за мястото, на което стоеше сега. Увисналият в пространството огромен кораб поразяваше въображението със скритата си мощ. Нещата не вървяха толкова зле. Корпусът беше почти готов. Само в отделни сектори липсваха части от обшивката, които щяха да бъдат поставени след монтажа на вътрешното оборудване и механизмите.

Корабът с нещо му напомняше на бремениен кит. Ротанов се усмихна на глупавото сравнение, което му хрумна, и тутакси си помисли, че не е лишено от логика. Нали „Каравела“ ще бъде носител, майка на кораба, който в случай на необходимост ще осъществи кацането на Черната планета.

Някой внимателно го докосна по рамото. Човекът в скафандъра сега стоеше до него. Светлинният филтър скриваше напълно лицето му и от това той по-скоро приличаше на робот или на кукла.

Ротанов си спомни, че преди да тръгне, и той изглеждаше така в огледалото.

Човекът му правеше някакви знаци, сякаш завърташе ключ. Сигурно го молеше да включи радиотелефона. Ротанов нарочно го изключи, за да не го разсейват разговорите между монтажниците и командите на диспечера.

„Кой ли може да е и какво ли иска?“ Ротанов щракна ключа. Непознатият глухо каза:

— Здравейте. Включихте радиотелефона на неработна честота. Но така е по-добре. Никой няма да пречи на разговора ни.

— Кой сте вие? Представете се, моля — сухо рече Ротанов.

— Грегори. Академик Грегори. На времето изложих теорията за антипространството.

Ротанов си спомни, че пред Съвета Елсон спомена за фундаменталните трудове на някой си Грегори, но какво правеше академикът тук, в корабостроителниците, и на всичко отгоре съвсем сам?

Сякаш прочел мислите му, академикът каза:

— Сигурно нашата среща ви учудва? Но присъствието ми тук не е по-странно от присъствието на който и да е член на Координационния съвет или ръководител на голям отдел на Земната

федерация. Явно и ние като всички останали понякога изпитваме нужда да размишляваме в самота.

— Може би. Как ме познахте? — попита Ротанов, като тази среща все още му се струваше малко странна.

— По номера на скафандъра. Ако не бяхте изключили радиотелефона, щяхте да знаете, че диспечерите два-три пъти предупредиха бригадирите на монтажниците, че се намирате в пространството.

— Жалко, бях ги помолил да не правят това!

— Мога да ги разбера. Началството не е много желан гост на обекта.

— А вие какво правите тук? В края на краищата корабостроителницата не е място за разходка?

— Така е. Работата е там, че всички математически изчисления по проекта на този кораб са мои. При това ръководя изчислителния отдел на корабостроителницата...

— Достатъчно — рече Ротанов, — извинете. Неочакваните срещи в пространството ми действуват на нервите.

— Потърсих ви не за да водим светски разговор. Отдавна искам да срещна човек, който мисли като вас и има вашите възможности. И ето че ми се представи подходящ случай.

— Чудесно. Да започваме тогава.

— Доколкото разбирам, вълнува ви изоставането на строителството. Корабостроителницата не спазва графика.

Този път Ротанов не се учуди и не възрази. Слушаше мълчаливо и внимателно.

— Замисляли ли сте се някога, че заобикалящите ни предмети се съпротивляват на усложняването на тяхната същност? Всяко усложнение изисква по-големи разходи на енергия. Колкото е по-високо равнището на сложност, толкова по-трудно се преодолява съпротивлението. Сложните конструкции изискват постоянно подхранване с енергия отвън, просто за да бъдат поддържани в дадено състояние. Иначе се разпадат на съставните си елементи. Дори много здравите се разрушават. Натрупват се грешки в информационния код, така наречените мутации.

— Какво искате да кажете?

— Опитвам се да обясня защо корабостроителницата не си изпълни плана.

— Оригинална теория.

— Ако оставим настрана вашия сарказъм, не е толкова оригинална. Но все пак ме изслушайте. Представете си, че сложността на системата превишава необходимото минимално равнище. Ако не е всеобщата тенденция към разпадане на материята в нашия свят, тази система в края на краищата ще се справи с поставените ѝ задачи. Побавно от една по-опростена система, но все пак ще се справи. Съвсем друго е при реални условия.

Ротанов разбра, че разговорът за нето ще има много по-голямо значение, отколкото предполагаше в началото. Историята с корабостроителницата беше само встъпление.

— Слушам ви, слушам ви — потвърди той, без да крие пробудилото се у него любопитство.

— И това е така, защото нашата Вселена, целият наш свят като че ли е поставен в пакет от антипространство. Тези две пространства са свързани като различни полюси. Преди влиянието на човешкия фактор върху тази система изобщо не се проявяваше. Ще отбележа, че само живата материя е способна да не се подчинява на закона на ентропията и един вид като му противодействува, от простото създава по-сложно. И тъй равнището на космическата дейност на човечеството сега е такова, че равновесието е нарушено, везните се наклониха... В резултат на вашата дейност рано или късно трябваше да се появи нещо подобно на Черната планета. Между другото, как си я представяте?

— Никак. Каним се да я изследваме.

— Бъдете внимателни. Засега сте се срещали само с концентрирани области антипространство. Но се пазете. То може да прониква във вашия свят във вид на много фина еманация, да насища обикновеното пространство. И тогава равнището на ентропията започва да нараства. Отначало незабележима, ескалацията на този процес ще се отрази преди всичко върху най-сложните системи. Върху човешкия мозък например, върху човешката психика — ще се променят някои морални ценности, ще нараснат равнодушието, умората. Цивилизацията бавно и незабележимо ще тръгне към своя залез така вече е ставало не веднъж и дважд под тези звезди.

— Май се опитвате да ме сплашите.

— Само ви предупреждавам — уморено рече академикът, — макар и да съзнавам, че нашият разговор е съвсем безполезен. Разберете поне, че Черната планета по своята същност няма особено значение. Тя е само врата към един друг свят...

— Ако през една врата в нашия свят прониква нещо, на което не му е мястото тук, тя трябва да бъде затворена.

— С какви средства разполагате? С какви единици измервате вашите мощности? Колко гигавата ще могат да развият например генераторите на този кораб?

— Около един милион.

— Ренитите са оперирали с гигапарси. Милиарди и милиарди гигавата не могат дори да бъдат сравнени с тази тяхна единица. И единственото, което успяха да сторят, бе да отсрочат малко гибелта на своята цивилизация. Но не успяха да „затворят вратата“, както благоволихте да се изразите.

— Откъде знаете това? — попита Ротанов и изведнъж изтръпна от мисълта за близка опасност. Нещо в казаното го разтревожи, но не се досещаше точно какво...

— Отдавна следя вашата дейност. Не е толкова трудно да се проучат докладите на експедициите.

Той можеше да го направи. Но за да не пропусне някоя подробност, трябваше да проведе цяло изследване.

Да допуснем, че разполага с много свободно време... Ала имаше още нещо. Но какво? Какво?!

— Вашите намерения трудно могат да се предскажат. Понякога сам не знаете какво правите.

— Доколкото разбирам, искате да ме посъветвате нещо?

— Оставете на мира Черната планета. Тя е опасна. Но още по-опасно ще бъде, ако се намесите в дейността ѝ. Само ще ускорите процеса на разпространение на антипространството във вашия свят. Закрийте този район за полети на каквито и да е кораби. Ограничете своята необузdana експанзия, приберете преселниците от далечните колонии, помъчете се да задържите прогреса в разумни рамки. По този начин ще продължите съществуването на своята цивилизация с милиони години. Нима е малко?

— Не — поклати глава Ротанов. — Не е достатъчно.

— А какво искате?

— Преди всичко движение. Постоянно движение напред, ето в това се изразява нашата същност.

— Прощавайте. Бях сигурен, че срещата ни е безсмислена. Но поне ви предупредих.

Той включи двигателя. Подметките на обувките му изтракаха, червената звездичка на ауспуха му се изви нагоре и започна бавно да се отдалечава към главния шлюз. И чак сега Ротанов се досети какво в разговора не му даваше покой. Беше толкова просто и незначително на пръв поглед, че го разбра едва сега. Академик Грегори употребяваше неправилно местоимението „вие“. Все едно че се разграничаваше от цялото човечество.

— Почакайте! — извика Ротанов.

Радиотелефонът не отговори, тогава той включи двигателя и веднага форсира, като се мъчеше да пресече дъгата на траекторията, която водеше към главния шлюз. От претоварването дъхът му секна, но той бе привикнал и на по-тежки натоварвания. Червената точка като че ли се приближаваше. Във всеки случай той се движеше по-ниско, а това означаваше, че траекторията му ще бъде по-къса, и там, до шлюза трябваше да се срещнат.

Закъсня с част от секундата. Това нямаше да има значение, ако в този момент шлюзът не се бе отворил и от него не изскочи цяла бригада монтажници. „Академикът“ добре си бе направил сметката — извършваше се смяна на екипите и Ротанов трудно би го открил в това множество от хора, облечени в еднакви скафандри. Оставаше му една последна възможност — радиотелефонът. Той превключи на общата аварийна честота и тихо каза:

— Внимание. Важно съобщение. Говори Ротанов, началникът на корабостроителницата. Моля всички присъстващи да влязат в шлюза и да свалят шлемовете си.

Чуха се възмутени и протестиращи гласове.

— Повтарям, всички да влязат в шлюза. Задържам смяната.

Той включи червения аварийен мигач на своя скафандър и решително прекрачи в шлюза. Когато вратата се спусна, във вътрешността на тясната метална камера се оказаха четиринадесет човека. Ротанов мълчаливо зачака помпите да напълнят шлюзовата камера с въздух и още няколко секунди, за да свалят шлемовете си.

Сега вместо безличните блестящи мутри в него бяха вперени четиринадесет чифта живи, изгарящи от любопитство човешки очи.

— Кой е началникът на смяната? Приближете се! — Ротанов беше загубил всякаква надежда. — Познавате ли всички присъстващи? Няма ли сред тях чужд човек?

— Не. Само хора от бригадата. А какво се е случило?

— Нищо. Свободни сте — уморено рече той.

Олег, на когото възложи да разследва този загадъчен случай, се върна след три часа уморен и зъл.

— Никакви резултати. Ти не ми обясни дори кого да търся!

— Не съм те молил да търсиш никакъв конкретен човек. Искан да разбера кой е излизал в космоса в тринадесет и четиридесет или малко по-рано. Има ли случаи на незарегистрирано излизане?

— Не. По това време втора смяна е свършила работа и си е отишла, а третата още не е била излязла. Само на северния обект са работили четирима монтажници, които не са успели да завършат скачването.

— Разговаря ли с тях? Не са ли забелязали нещо особено?

— Не. Освен това обектът е доста отдалечен от мястото, където си бил ти. А сега най-последно ми обясни какво е станало.

Когато изслуша разказа на Ротанов, Олег задълго се замисли.

— Странна история. Грегори никога не е работил в корабостроителницата, пък и...

— Знам. Срещата наистина бе странна, но още по-загадъчна беше раздялата.

— Може да се предполага, че той все пак е бил между онези четиринадесет човека в шлюза.

— Проверих. Нямаше го там. Запомних гласа му, разговарях поотделно с всички момчета. Има само едно разумно обяснение. По някакъв начин той не е влязъл в шлюза, а е останал отвън и е успял да го направи така че никой да не забележи. Едно не мога да разбера. Защо му е трябвало да се представя за несъществуващия вече академик?

— Несъществуващ ли?

— Разбира се. Грегори е починал преди две години.

— Виж ти...

— Не ми го побира главата! Дивотия някаква, мистика! Непознат злосторник тук, в лунните корабостроителници!

— Не е злосторник, Олег. Там е работата, че не е злосторник. Може да се е ръководил от най-добри намерения. Пък и по начина, по който говореше, по мислите, които изказа, би могъл да бъде голям учен. Затова повярвах в академик Грегори... Неговите предубеждения не бяха лишени от разум, над което трябва сериозно да помислим. Особено ме разтревожи заплахата от разсеяна еманация на ентропията. Последниците от въздействието ѝ върху човешката психика са непредсказуеми. При малка доза и бавно изменение на психиката може да не забележим!

— Как така?

— Много просто. Само онзи, който стои встрани, може да открие подобни изменения. Нужен е еталон. А когато липсва, представяш ли си в какво може да прерасне това, особено в затворена, плътно изолирана система?

— Какъвто е един кораб по време на продължителен полет...

— Точно така.

— Работата е сериозна. Може би си заслужава да поизчакаме? Да предложим на лекарите да поработят над този проблем? Сигурно има някакви средства, чрез които навреме да се открива болестта, психологически тестове...

— Ще трябва да помислим. А що се отнася до изчакването, няма за кога. Изчакването също е своето рода ентропия. Само чрез действие, съзидание можем да се справим с изненадите на Черната планета. Първата ни работа е да намерим онзи, който ни сервира тази задача.

— Все пак кого трябва да търсим?

— Скафандъра. Той не може да изчезне безследно!

— Ето номерата на всички скафандри на монтажниците, които са били в космоса по същото време. Посредством контролните автомати на изхода трябва да установим поне номера на неизвестния скафандър! Не може да е паднал от небето!

— Ами ако е паднал от небето?

— Искаш да кажеш... Да, и това трябва да проверим...

Ротанов се обърна към пулта за връзка и поиска данни за всички кораби и лодки, посетили корабостроителницата през времето,

предхождащо излизането в космоса. Бяха взели под внимание всичко. Времето на действие на регенеративните балони. Зареждането на батериите. Разстоянието, което един човек в скафандър може да измине с тягата на собствените си двигатели. И след като въведоха всички данни в компютъра, получиха отговор, че чужд транспорт не е замесен в историята с „академик Грегори“, Скафандърът трябваше да се търси тук, на място.

Два часа след като беше преустановена работата в корабостроителницата и специално сформирани бригади за издирване започнаха щателно да обследват околността, на бюрото на Ротанов звънна селекторът за връзка.

На екрана се появиха гърбовете на струпали се хора. Когато се отдръпнаха, Ротанов видя на пода неподвижно лежащ човек в скафандър.

— Обърнете го — нареди той и тогава в лъча на фенера под раницата светна номер, който не фигурираше в регистрите на корабостроителницата.

— Пулс? — попита Ротанов.

— Не се долавя. Радиостанцията не работи. В балоните няма въздух.

Едва след като влекачът отнесе херметично запоената капсула в открития космос и изхвърли въжето, той даде команда на роботите да отворят скафандъра.

— Не прекаляваме ли с предпазните мерки? — скептично попита Олег.

Той седеше в креслото до бюрото на Ротанов, оттук му беше удобно да ръководи подготвителните работи.

— Скафандърът не фигурира не само в регистрите на корабостроителницата. Дори централният компютър не може да обясни какво означава този номер. Ако се съди по всичко, той е на около петдесет години, не по-малко. Откъде се е взел тук, можеш ли да ми обясниш?

Олег не отговори, защото роботът отвори магнитните шевове, които придържаха шлема към корпуса, леко го извърна и го отметна встрани. Под шлема нямаше нищо.

— Празен е! — разочаровано каза Олег.

— Ами да, един обикновен празен скафандър, който се разхожда сам из корабостроителницата и разговаря с ръководителя ѝ на философски теми.

— Сигурен ли си, че това е той?

— Имам добра зрителна памет. Беше застанал в сянка, затова не видях номера. Но по общите си очертания старите модели трудно могат да се объркат с нашите — сигурен съм, че е същият скафандър, който видях.

— Какво означава всичко това? Човекът, който е разговарял с теб, се е скрил някъде, свалил е скафандъра, отново го е запоил и гол-голеничък е хукнал в открития космос?

— На пръв поглед се получава някаква щуротия.

— Само на пръв поглед ли?

— Остава възможността скафандърът да е бил управляван отвън.

— Та това не е робот, а скафандър!

— Но там има система от серводвигатели и магнитни мускули, която помага на космонавта да работи в условията на повишена гравитация.

— Тази система може да действа само при непосредствен контакт. Управлява се от биотоковете на човека, облякъл скафандъра, и не притежава координиращи центрове и приемателни възли.

— Знаем много малко за начините на предаване на биотокове от разстояние.

— Предполагаш, че има някой, който ги познава повече от нас?

Ротанов не отговори. Олег набра на клавиатурата поредната команда към робота и той свали нагръдника на скафандъра. Отново зейна странна, почти зловеща със своята неопровержимост празнина. Около минута Олег оглежда празния скафандър, после каза:

— На теория мога да се съглася с теб. Но не виждам начин да се реализира такова управление.

— Ренитите са успели да осъществят много невъзможни неща.

— Мислиш, че са те?

— Не, спомних си за тях само като пример. Ренитите са хуманоидна раса, но ако тази история е свързана с онези, които направляват черните кораби, всичко може да излезе много по-сложно и по-опасно.

И сякаш за да се убеди още веднъж в правотата на своите думи, той напипа под якето си рубиновия камък. Когато го притискаше до тялото си, имаше чувството, че камъкът е топъл, почти гальовен.

— Трябва колкото може по-бързо да завършим монтажа на „Каравела“. Струва ми се, че само на Черната планета ще разберем кой е изпратил този странен вестносец. — Той кимна към празния скафандър, който сега приличаше на купчина вехтории. — Едно ми е ясно: появяването ни на Черната планета ще бъде неприятно за някого. Има някой, който не желае да стъпим на нея.

10.

Най-после дългоочакваният ден дойде. След като корабът излезе от последния пространствен скок, на носовите екрани на „Каравела“ се появи синкавото кълбо на самотна звезда, около която засега се въртеше невидимата Черна планета.

Корабът започна дълъг цикъл на спиране и приближаване към целта.

Някак странно изглеждаше звездата, увиснала в празното пространство. Само някъде безкрайно далеч проблясваха петънцата на галактики и мъглявини, които принадлежаха на друг свят, отдалечен от виденията на Земята федерация на такова огромно разстояние, което засега хората не можеха да преодолеят.

Корабът напусна границите на родната Галактика, разпростряла се сега над „Каравела“ като блестяща спирала от звезди.

Картината беше твърде величествена, а празното пространство около кораба твърде всеобхватно, за да не потисне човешкото въображение. Дори опитните навигатори по междузвездните трасета не издържаха на дългите дежурства пред екраните за външно наблюдение. Самотната звезда на носовите екрани само подчертаваше безкрайната пустота наоколо.

Тук нямаше нито метеорити, нито газови натрупвания. Дори частиците водород, толкова редки в междузвездното пространство извън границите на силовите полета на звездните натрупвания, станаха още по-редки.

Празното пространство изглеждаше по-плътно. То сякаш притискаше кораба с призрачните си ръце, като се опитваше да стигне през крехката черупка на неговата броня до онези, които дръзнаха да го предизвикат.

Нямаше място за човека в този свят, но въпреки всички закони на логиката корабът, построен от неговите ръце, се приближаваше към звездата, съпроводен от равномерно свистете на двигателите.

Животът на кораба протичаше гладко и еднообразно. Дежурствата не влизаха в задълженията на специалната група на

Ротанов и членовете ѝ едва издържаха уморителните месеци на пътуването. Дните на очакване им изглеждаха безкрайни...

На „Каравела“ нямаше нито театрални зали, нито спортни стадиони, нито висящи градини, толкова обичайни за пътническите лайнери по това време.

Празната черупка на корпуса, която някога бе поразила Ротанов със своите размери, се оказа препълнена. Всеки кубически метър бе взет под внимание.

Мощността на кораба, съпротивлението на защитните му полета, огневата сила на неговите далекобойни неутронни генератори — всичко се определяше от масата на горивото, от инертната студена маса, способна да се превърне в енергоблоковете в звездна плазма, захранваща корабните механизми. Именно тя, масата на горивото, която бе изпълнила резервните сектори, правеше кораба такъв, какъвто беше всъщност — посланик на Земята, който бе в състояние да отправи предизвикателство не само към билионите километри заобикаляща го пустота, но и към сюрпризите на Черната планета.

Долната палуба беше заета от хангара, където подобно на огромен снаряд в тясно оръдейно дуло се беше настанило тъпоносото двестаметрово тяло на кораба разузнавач, който можеше да кацне на всяка планета. И само на малката горна палуба бяха разположени жилищните помещения и кабините за навигация и управление.

Каютата на Ротанов се различаваше от останалите само по пулта за пряка връзка с капитанската кабина.

Беше монтиран по настояване на Торсон.

На полукръглия надуваем диван, който заобикаляше външната стена на каютата, се бяха настанили четиримата членове на неговата специална група. Самият Ротанов седеше срещу тях до малката масичка. Така му беше по-удобно да наблюдава лицата им и същевременно да води бележки в малкото си бележнице, в което имаше микрокалкулатор с кристален блок за памет, съхраняващ огромно количество информация.

— И тъй ние сме почти до целта. Събрах ви, за да обсъдим за последен път подробностите на предстоящата операция. От мига, в който навлезем в този район, могат да възникнат всякакви изненади.

Ротанов внимателно се вгледа в лицата на седналите срещу него хора, сякаш искаше да ги запомни. Олег, Елсон, Дубров и Фролов,

когото включи в групата в последния момент. Беше му необходим добър механик. Разчиташе на друг, но той внезапно се разболя и бе принуден да вземе Фролов. Почти не го познаваше, избра го само по оценката на хора, на които имаше доверие, и все не можеше да си състави пълно мнение за него.

Фролов рядко се намесваше в разговорите, държеше се настрана, изолирано. Но прекрасно познаваше работата си.

— Щом се приближим до Черната планета, ако не се случи нещо, ще използваме нашия кораб и ще опитаем да кацнем.

— По всяка вероятност атмосферата на планетата се състои от същата субстанция, от която са образувани и черните кораби. Едва ли ще успеем.

— Поне ще се убедим в това.

— Как смяташ да предадеш информацията? В такива условия нашият кораб ще бъде унищожен съвсем бързо.

— Обмислил съм и този въпрос. На кораба има специален ракетен буй, снабден с микродвигател, който благодарение на нищожната си маса може мигновено да излезе в субпространството. С една дума, касетите с нашите записи ще стигнат до Земята. Конструкторите са се погрижили.

— Благодарни сме им поне за това.

— Далеч съм от намерението да водя кораба към гибел. Но появи ли се макар и минимален шанс, ще кацнем.

— Бих искал да знам какво разбираш под думата шанс, може би радиограма от Черната планета: „Заповядайте, скъпи гости!“?

— Престани да се държиш като палячо, Олег, положението е толкова сериозно, че в нашия случай Съветът разрешава да поемем всякакъв риск. Дадено ни е правото сами да решаваме как да постъпим.

— А какво ще стане с екипажа на „Каравела“?

— В случай на нужда ще отидат на Регос. Оттам ще ги посрещнат други кораби, вече са готови.

— Нещо не ми харесва тая работа — мрачно рече Дубров и всички се обърнаха към него.

— Защо? — невинно попита Олег. — Най-обикновена добре разработена и обмислена операция. Още сте нов в нашата работа и не познавате Ротанов. Иначе веднага щяхте да се откажете.

— Добре познавам Ротанов и тъкмо заради него съгласих. Но онази част от операцията, която е свързана с евентуално кацане, ми се струва чиста авантюра.

— Стига с това кацане! — Ротанов недоволно придърпа бележника към себе си и бързо записа нещо — Вече ви казах, че ще кацнем само ако имаме изгледи за благоприятен изход.

— А според мен не е задължително да кацаме — за първи път се включи в разговора Фролов. — Имам предвид хората. Достатъчно е да изпратим на разузнаване планетарния автоматичен комплекс.

— Автоматите не винаги се връщат, често пъти онемяват. Колкото и да е странно, практиката доказва, че хората са по-сигурни. Но ще опитаме и така.

Близо час те обсъждаха различни варианти за разузнаване на Черната планета. Най-после Ротанов ги освободи. Остана както винаги само Олег — официално заместник на Ротанов, неофициално — човекът, който имаше право да му задава всякакви въпроси.

— Отдавна ли познаваш Дубров?

— Да. Още от Реана. Не обръщай внимание, че винаги е мрачен. Той е песимист и индивидуалист, но довежда всяка работа докрай, независимо от всичко. Само че отначало някой трябва да го размърда. Виж, Фролов познавам отскоро.

— За него не се тревожи. Той е човек на действието. Не умее, пък и не обича да теоретизира. Свикнал е да работи с ръцете си. Няма механизъм, който да не му се подчини при каквото и да е положение. Гарантирам за него.

Двамата обсъдиха още няколко варианта за евентуални изненади, които можеха да ги очакват на планетата. Когато Олег си отиде, Ротанов дълго не можа да заспи. Мислите му непрекъснато се връщаха към Черната планета. Тревогата не го напускаше. След днешния разговор той особено ясно почувствува колко малко знаят... Легнал по гръб с отворени очи, той се опита още веднъж да подреди известните факти в нещо подобно на система.

Мина месец, откакто „Каравела“ излезе в обикновеното пространство. Невъзможно бе да са останали незабелязани, въпреки че Черната планета не реагира на появяването на земния кораб. Какво ли означаваше тяхното поведение — равнодушие към противника или изчакваха „Каравела“ още да се приближи? С „Ленинград“ са били по-

агресивни... Наистина, корабите им са излетели от планетата едва когато „Ленинград“ е дошъл доста близо. И какво следва от всичко това? Абсолютно нищо. Не е известно дори струва ли си да отидат до планетата, или е по-добре да изчакат, докато там се заинтересуват от тяхната поява.

Историята с „академик Грегори“ сега му се видя съвсем глупава и странна. Приличаше на фарс, на зле скалъпена инсценировка. Кой ли бе нейният режисьор? Ренитите ли? Отново няма доказателства...

Съществуваха още Дзета и черното кълбо в енергийния сектор на базата. Държат се нелогично. Ту като зверове се нахвърлят върху плячката, ту като страшен и опитен противник атакуват „Ленинград“.

Ротанов се събуди рано сутринта от необичайната тишина. Още не бе успял да разбере какво е станало, когато на бюрото му светна екранът за пряка връзка с кабината за управление и Торсон каза:

— Прекратихме спирането. Скоростта ни сега е малко по-висока от скоростта на планетата. Корабът се намира на нейната орбита. Постепенно ще настигнем Черната планета. Предлагам да не ускоряваме събитията.

— Добре, да изчакаме.

Нищо не нарушаваше плавното незабележимо движение на кораба по планетарната орбита, която максимално се приближаваше до звездата. Втора седмица „Каравела“ лека-полека настигаше бягащата от нея Черна планета и сега със своя непроницаем кръг тя закриваше част от галактическата спирала.

Корабът, снабден с най-новата техника и най-съвършеното оръжие, с което разполагаше Федерацията, очакваше схватка, някакво противодействие. Той беше специално създаден за бой. Мощта му, скована в бронята, се долавяше във всичко — и в шума на неутронните генератори, и в километровите взривове на защитните полета. Но ето че стигнаха до целта. От Черната планета ги делеше разстояние, което мощните двигатели на кораба можеха да преодолеят за няколко часа.

Планетата изобщо не реагира на появата на пришълеца. Космосът изглеждаше абсолютно безжизнен и спокоен.

Някъде на хиляди километри встрани се мярна метеорит; когато се изравни с „Каравела“, той пламна и се превърна в облаче газ, което

бавно се разнесе.

Известно време нищо друго не наруши тишината и спокойствието около кораба, сребристият кит отново задряма.

Само в утробата му, незабележимо отвън, напрежението постепенно нарастваше.

Ротанов се разхождаше из каютата си, като едва се сдържаше да не включи селектора и да не се намеси в действията на капитана на „Каравела“. Продължителното тягостно очакване опъваше нервите му до краен предел. Ала той се овладя и отново, за кой ли път през тази седмица, се отдалечи от селектора.

Имаше от какво да загуби търпение. След като изразходваха маса енергия и преодоляха огромно разстояние, те безсмислено пилееха времето си за бавно, едва забележимо сближаване с планетата, която изобщо не им обръщаше внимание.

Всъщност съществуваше много прост начин, чрез който можеха да ускорят събитията — Ротанов всеки миг би могъл да вкара в действие своята специална група, да стартират от „Каравела“ с кораба за разузнаване и тогава отдавна да са кацнали на планетата. Но кой знае защо, той не бързаше да вземе това решение, само обикаляше из каютата и за пръв път през живота си не знаеше какво да предприеме.

— Това, което става с нас, ми напомня детската игра „Кой ще бъде пръв“ — призна той веднъж на Олег след заседанието на корабния съвет, на което не бе взето никакво решение. Торсон изслуша внимателно всички мнения, загадъчно кимна с глава и те се разотидоха.

— Защо не се намесиш най-после?

— Именно заради играта „Кой ще бъде пръв“.

— Който е пръв, какво?

— Не е толкова важно. Губи онзи, който пръв направи решителен ход.

— Странна игра.

— Не е чак толкова странна, възпитава самообладание. Освен това в нея е предвиден специален случай, когато онзи, който извърши първия ход, непременно печели. Но е трудно, почти е невъзможно да се отгатне кога трябва да се направи. Освен познаването на правилата е необходима изключителна интуиция.

— Никога не съм играл такива игри.

— Жалко. В космоса се сблъскахме със сили, които действуват не само мощно, но и нестандартно, непредсказуемо. Затова е важно да не направим първи погрешен ход.

Басовият рев на корабната сирена за обща бойна тревога прекъсна разсъжденията му. Дните на тягостното очакване свършиха. Черната планета най-после напомни за себе си. Първият ход беше направен.

11.

В централната кабина на „Каравела“ цареше напрегната тишина. Дватама дежурни техници, навигаторът, енергетикът и Торсон бяха замръзнали на местата си. Присъствието на капитана тук, а не в капитанската кабина, само подчертаваше напрегнатата обстановка.

Половината от предната стена на кабината беше заета от квадратен панорамен екран за комбинирано наблюдение, на който компютърът проектираше резултата от сумарната информация за околната обстановка. Тук постъпваха данни от всички външни корабни датчици, част от които бяха изнесени далеч встрани на катери за външно наблюдение.

Като се подчини на командата на Торсон, изображението на синьото светило от центъра на екрана се отдалечи дълбоко навътре, а отстрани се появи малкото кръгче на планетата. Сякаш някой закачи в ъгъла на кабината матовочерна топка.

— Максимално увеличение — лаконично подхвърли Торсон. Изображението на планетния диск на екрана се разшири встрани и едва сега Ротанов забеляза на повърхността му малка, бавно пълзяща искрица.

Стълбицата от цифри, светнали до нея, говореше за много неща.

Неизвестното тяло не беше метеорит, тъй като бавно променяше посоката на своето движение и постепенно забавяше скорост. Беше невъзможно да се съди за размерите му. Оптичните системи не действаха на такова разстояние, а локаторите подаваха единичен импулс. Ала и той беше достатъчен, за да се направи изводът: обектът, който обикаляше около планетата, не беше черен кораб, повърхността му не отразяваше радиовълните.

Тогава какво беше онова там? Щяха да разберат в следващите тридесет минути, ако разстоянието се съкращава с предишната скорост.

Искрицата пълзеше по планетния диск към горната му страна, където компютърът проектираше линията на трасето на „Каравела“. Срещата трябваше да стане някъде над планетата. „Ако малко се

забавим, обектът ще успее, заобикаляйки планетата, да излезне по парабола в открития космос. Тогава ще трябва да го догонваме...” — помисли си Ротанов.

— Движи се като след оверсайд — обади се навигаторът и Ротанов веднага се съгласи с него. С такава скорост в космоса досега можеха да летят само земните кораби.

— Повторете повикването и сигнализирайте непрекъснато на автоматичен режим.

Операторът незабавно изпълни новата команда на капитана и от „Каравела“ към тайнствената искрица се проточи верига от светли точки.

„Значи и Торсон смята, че онова там навярно е земен кораб — помисли си Ротанов. — Но откъде ли се е взел тук? Може би е куриер? Или се е случило нещо непредвидено, заради което Съветът е решил да изпрати втори кораб след експедицията?

Малко вероятно е... Иначе той сам щеше да ни повика или поне щеше да отговори на нашите сигнали. А той мълчи. Пък и траекторията... Странна е тази траектория. Ето защо Торсон обяви тревога. Много подозрително се движи. Твърде близо до повърхността на планетата. Опасно е да се излиза от оверсайд толкова близо до материална маса... Нима това е онзи «първи ход», който толкова чаках?... Сега ще видим... остават десет-петнадесет минути. Торсон навярно е изпратил в точката на срещата ракетен буй. Точно така, ето и следата му. Вече е съвсем близо. Време е...”

Сякаш в отговор на мислите му в десния тъмен ъгъл на екрана светна нов квадрат — бяха се включили камерите на разузнавателния катер. Отначало изображението дълго не можеше да се стабилизира, най-после предавателите за свръзка се настроиха и насочващите автомати уловиха целта.

В центъра на квадрата се появи продълговато щукоподобно остроносо тяло. „Разузнавач от клас А2, индексът на кораба е неизвестен; не отговаря на сигналите. Излиза от оверсайд. Скоростта спада недостатъчно ефективно, възможна е авария на двигателя...” — приглушено забърбори компютърът, като мигновено анализираше постъпващата информация.

„Все пак е земен кораб — почти разочаровано си помисли Ротанов и веднага се поправи: — Това още нищо не означава. Твърде

малка е вероятността да срещнем именно тук кораб, който е претърпял авария, личи си, че са майстори на фалшификациите...“ Той както и преди не знаеше какво представляват тайнствените „те“. Но сега нямаше дълго да чака отговора на този въпрос.

— Шест десети мощност на излъчвателите на левия борд. Старт според готовността — тихо нареди Торсон и Ротанов одобри неговите действия с леко кимване. „Каравела“ се понесе встрани, отдалечавайки на екрана проекцията на своята орбита от проекцията на неизвестния кораб. Не биваше да се приближават много до него. Ако корабът е претърпял авария, няма да може да измени траекторията си. И ние ще успеем да се доближим.

С приближаването на катера към целта изображението на неизвестния кораб върху екрана ставаше все по-ясно и детайлно. Вече се различаваха неподвижните чинии на локаторните антени, плътно затворените врати на люковете и черните дюзи на ходовите двигатели. Само носовите двигатели изхвърляха пред кораба спирачна корона от плазма. Твърде къса за нормално спиране.

— Може би иска да използва гравитационното поле на планетата като допълнителна спирачка и затова се движи толкова близо до повърхността ѝ? — предположи вторият навигатор. Торсон настръхна, което показваше, че не одобрява разговорите, които отвлечат вниманието.

Ала в предположението на навигатора имаше нещо разумно и то трябваше да се провери. Ротанов се обърна към свободния дисплей за свързка и поиска информация за момента, в който се е появил неизвестният кораб.

Точно така, корабът бе изскочил неочаквано иззад планетата, беше я заобиколил и сега се отдалечаваше, без да стане ясно откъде е дошъл. Можеше само да се гадае, ето защо бе настръхнал Торсон.

Ротанов изключи дисплея и отново се обърна към централния екран. Катерът сега се намираще на няколко километра от неизвестния кораб и започна отчайващо да изостава. Двигателите му не бяха в състояние да развият скоростта на свръхпространствените кораби и това бе последният момент, когато екраните можеха да огледат всички подробности на пришълеца.

Разузнавачите от клас А2 на федералния флот не бяха толкова много. Ротанов можеше да ги преброи на пръсти. Той помнеше добре,

че през последните десет години нито един от тези кораби не бе претърпял авария. Когато стартира „Каравела“, всички се намираха в своите бази, тъй че не беше изключено този да е куриер, изпратен подире им. Може би двигателите му са излезли от строя, когато се е приближавал до планетата... Оставаше необяснимо само мълчанието на кораба.

Дори да не работеха радиостанциите и енергоблоковете, той можеше да им отговори със светлинен сигнал...

Или пък са повредени локаторите и не са забелязали катера? Торсон като че ли отново отгатна мислите му. На катерите запалиха ярък прожектор, който освети отдалечаващата се кърма на непознатия кораб с ослепително бяла светлина. Прожекторът мигна веднъж-дваж, после точките и тиретата зачестиха, настоявайки за незабавен отговор на повикването.

Корабът мълчеше.

— Ами ако всички са загинали или ранени? И не могат да ни сигнализират? — не издържа операторът и този път Торсон се обърна към него.

— Помъчете се да изпълнявате задълженията си без много приказки.

Операторът се изчерви и Ротанов си помисли: две-три такива забележки и хората ще започнат да странят от теб. Затова пък изпълняват задълженията си с максимално внимание и бързина. Ето как се създава винаги неприятно учудващата го дистанция между началник и подчинен.

Все пак този младеж донякъде е прав и ако неизвестният кораб не измени режима на своя полет, в края на краищата ще трябва да се доближат до него. Вероятно на това и разчитат. Значи отново започва познатата игра: „Който пръв е направил ход“, може да загуби. Отново игра на издръжливост. Ако лошите му предчувствия се потвърдят, ако това е кораб капан, най-доброто, което можеха да направят противниците им, е да не предприемат нищо, а само да чакат. Защото не можем просто да минем покрай тях, защото операторът е прав. На кораба наистина може да има хора, които се нуждаят от помощ, и ние трябва да им помогнем...

Изображението на кораба се превърна в едва различима светла чертичка. На централния екран се виждаше как чуждият звездолет, без

да променя траекторията си, продължава своето неудържимо препускане. Дискът на планетата всеки момент щеше да скрие кораба от тях Ще го видят ли отново? Още не е късно да се направи нещо. Не бива дори за миг да го изпускате от очи! И отново Торсон в тази сложна ситуация намери единственото правилно решение.

Той обърна „Каравела“ подир отдалечаващия се кораб, влезе в неговата орбита, рязко форсира и я дръпна напред. Когато разстоянието отново се скъси до четиридесет хиляди километра, отначало намали, а после изравни скоростта.

Сега корабите летяха един зад друг и изглеждаха неподвижни. Само планетният диск бавно се обръщаше под тях.

Скоростите вече бяха изравнени и можеха да изпратят след разузнавача нов автоматичен катер.

Неговите двигатели трябваше да развият съвсем малко ускорение, за да преодолеят оставащите четиридесет хиляди километра. Когато се приближи до борда на неподвижния, като че ли безразличен към всичко кораб, катерът намали скоростта. Той имаше автомати, предназначени за скачване при изследване на кораби, претърпели авария. В случай на необходимост те можеха да разрежат корабната броня и да пробият отвор, достатъчен за минаване.

— Управлението на автоматите от централния пулт. Пригответе се за абордажно скачване — тихо нареди Торсон. Ротанов замръзна. Сега всичко щеше да се разбере. Ако корабът е пленен от противника, той няма да позволи автоматите да проникнат във вътрешността, значи Торсон се окажа по-умен и получи възможност пръв да направи ход, без да загуби предварително...

Торсон водеше „Каравела“ по дирите на непознатия, като спазваше точно скоростта. Спирачните им двигатели работеха в режима на движещия се пред тях кораб.

Разстоянието между разузнавача и автоматичния ракетен катер се скъсяваше непрекъснато, хилядите километри се стопяваха в стотици, после в десетки и ето че на екрана отново бавно започна да нараства бордът на чуждия кораб.

Удължената носова част на катера завършваше със специално смукало. Целият той приличаше на гигантска пиявица, готова да се впи в сребристия търбух на разузнавача. Оставаха броени секунди. Сега най-после щяха да разберат кой управлява кораба...

Ротанов се наведе към екрана, сякаш искаше да скъси разстоянието между катера и борда, да го бутне напред, да му помогне.

Неочаквано изображението на екрана леко се замъгли и заплува в страни.

— Поддържайте връзката! — изкрещя Торсон.

— Запали кърмовите двигатели! Отдалечава се!

— Едва ли ще успее...

Торсон премести ръкохватката, за да увеличи скоростта на ракетния катер. Ротанов знаеше, че с къс импулс двигателите ще придадат по-голямо ускорение на катера, докато огромната маса на разузнавача се нуждаеше от време за форсиране. Въпреки несравнимите мощности, катерът все още имаше шанс...

Бордът на кораба, който се канеше да отплува в страни, отново започна да се приближава към центъра на екрана. Само ослепителната плазмена корона на форсираните до краен предел двигатели, попадайки от време на време в обектива на камерата, разваляше изображението... И едва сега Ротанов оцени поведението на непознатия.

Корабът се мъчеше да се измъкне от ракетната лодка. Избягваше контакта и двигателите му работеха отлично. Ротанов знаеше какво ще последва сега, досещаше се, че катерът изживява последните си мигове. Искаше да се намеси, но не успя.

Изстрелът не се видя на екрана. Лумна само косматото огнено кълбо. Не много ярко, с наситен оранжев оттенък, завихрено по краищата. Полетяха черни отломки, които току-що представляваха една добре направена машина, създадена да помага на изпаднали в беда хора...

Силата на инерцията го изхвърли напред. Ротанов едва успя да се хване за скобата и трябваше да положи невероятни усилия, за да се задържи на крака. Оглуши го страшен вой и скърцане. Спирачните двигатели на „Каравела“, които Торсон неочаквано бе включил с пълна мощност, сякаш отхвърлиха кораба назад.

— Защо така рязко? — с дрезгав глас попита Ротанов, но никой не го чу: пилотите, притиснати към креслата от осигурителните колани, се бяха навели към екраните. Отскочилите към червените сектори стрелки на приборите говореха, че капитанът не жали горивото, за да намали скоростта.

В първия миг Ротанов не разбра какво се е случило и едва сега забеляза, че сребрилата дъга на трасето на движещия се пред тях кораб рязко извива надолу. Разузнавачът убиваше скоростта и се носеше към планетата, като очевидно се надяваше да пропусне над себе си идващата отзад „Каравела“ и да я засече с всичките си бордови противометеоритни оръдия. Торсон беше предугадил и изпреварил с няколко секунди неговите маневри, но при такива скорости те се оказаха решаващи.

Сега „Каравела“ убиваше скоростта по-успешно от разузнавача и разстоянието между тях започна бавно да нараства.

Това не продължи дълго. Техният тежък кораб отстъпваше по маневреност на по-лекаря разузнавач. И макар че Торсон отначало увеличи дистанцията, тъй като започна по-рано да спира, сега тя отново бързо се скъсяваше.

— С носовите преграден огън по курса! Не му позволявайте да се приближи на дистанция един изстрел!

Пред „Каравела“ едно след друго избухваха космати огнени кълба. Случваше се приближаващият се към тях кораб да не успее да ги избегне и тогава пламъкът обтичаше по защитното му поле и за част от секундата го превръщаше в светещо огнено кълбо с почти километров размер. Но пламъкът угасваше и те отново виждаха на екраните хищното силно тяло на своя противник, който продължаваше, въпреки огъня на „Каравела“, да скъсява разстоянието.

— Всъщност защо бягаме от него? Цялата му мощност няма да стигне, за да пробие нашите защитни полета.

— Не съм измервал мощността му — обади се сухо Торсон. — И никой не я е измервал. Един земен кораб няма да стреля по спасителен катер.

И Ротанов отново трябваше да се съгласи с несъкрусимата логика на капитана. Корабът, който външно приличаше на земен разузнавач, можеше да се окаже съвсем друго. Машина, която притежава непознати качества и може би носи на борда си непознато оръжие. Капан за глупаци — ето какво представляваше той. Тази гонитба и стрелба явно не влизаха в първоначалните им планове. И Торсон бе абсолютно прав: в никакъв случай не биваше да ги допускат близо до „Каравела“. Как ще стане това? Съотношението между масите не бе в тяхна полза и макар че двигателите на „Каравела“ бяха

няколко пъти по-мощни, инерцията от стотиците хиляди тонове заличаваше тяхното преимущество. Разузнавачът намаляваше по-бързо скоростта си, много по-бързо...

Двата кораба се носеха по една и съща траектория, като все повече се приближаваха до Черната планета. До онази точка на повърхността ѝ, където привличането на планетата трябваше да промени посоката на „Каравела“, а все още непогасената инерция — да я отнесе по хиперболична орбита в открития космос, далеч от планетата. И тъй като намаляването на скоростта не ставаше равномерно, траекторията непрекъснато променяше очертанията си на екрана. Не беше далеч времето, когато скоростта щеше да се окаже недостатъчна, за да напуснат планетата. Балансът отново не бе в полза на „Каравела“. Поради огромната си маса по-рано трябваше да прекъсне спирането.

Ротанов си представи как ще стане това. В края на краищата чуждият кораб щеше да се приближи до тях. Ще започне близък бой, ще влезе в ход най-мощното оръжие. Защитните полета няма да издържат и единият от тях щеше да се превърне в облак нажежена плазма... Гибелта изглеждаше еднакво невероятна и за двата кораба.

В близкия бой ще бъде решаваща мощността. Ако на разузнавача няма от „черните балончета“, които бяха нападнали „Ленинград“, или нещо подобно, няма да му се размине. В близък бой „Каравела“ ще бъде по-силната. Генераторите ѝ са способни да създадат такива енергийни заряди, каквито не е и сънувал този поовехтял разузнавач. А това ще означава, че той ще попадне в капана и всичко ще бъде справедливо, правилно, само дето в ядрените пламъци заедно с него ще изгори и обяснението на загадката. И ще трябва да започват всичко отначало. А кой знае какво ще бъде новото начало?

Странна беше тази гонитба. Двата кораба се носеха по планетарна орбита с кърмата напред. Начело разузнавачът, „Каравела“ сега на тридесет хиляди километра зад него. Кърмовите, най-мощните двигатели на кораба форсираха, като максимално забавяха тяхната скорост. Но тъй като разузнавачът спираше по-бързо от „Каравела“, тя бавно, против волята на своя капитан, настигаше чуждия кораб. Опитваха се да я отклонят встрани, да променят, доколкото бе възможно при тази скорост, траекторията. Но разузнавачът повтаряше

точно маневрите им и те отново се движеха по една и съща орбита. И дистанцията непрекъснато намаляваше.

Ротанов погледна таблото, на което компютърът подаваше основните резултати от своите прогнози, и замръзна. Гравитацията на планетата растеше десетина пъти по-бързо от допустимото. „Каравела“ се намираше пред онази съдбоносна граница, отвъд която скоростта на кораба щеше да се окаже недостатъчна, за да преодолеят притеглянето на планетата. Ако гравитацията нараства със същата сила, няма да стигне цялата мощност на двигателите, за да измъкнат от полето на притегляне на тази странна планета гигантската маса на кораба. Трябваше незабавно да прекратят спирането. С всяка секунда работа на двигателите точката, в която „Каравела“ можеше да промени траекторията си, се спускаше все по-ниско и се приближаваше плътно до атмосферата на планетата. Торсон натисна черния лост. Ревът на двигателите утихна и в същия миг блестящото вретено на чуждия кораб върху екрана като бясно се понесе към „Каравела“.

Корабът потрепера от залпа на преградните оръдия, още веднъж и още веднъж прокълтя този безопасен за противника залп, който обгърна защитните му полета с огнена пелена от взривове.

Край, вече трябва... Повече не биваше да чакат. Иначе нямаше да им стигне времето. Краката му не го слушаха, гласът му спадна и Ротанов се учуди, че все още е способен да изпитва страх. В мига, когато направи крачка към пулта, картинно, с всички подробности си представи онова, което щеше да последва след няколко минути. Наведе се към микрофона над рамото на Торсон и с обичайния си, малко уморен и почти равнодушен глас каза:

— Членовете на специалната група да заемат местата си според стартовото разписание. „Икар“ да потегли след десет минути. „Каравела“ да чака среща в уговорената точка.

От този миг Ротанов пое изцяло ръководството на експедицията и цялата отговорност за взетото решение.

Той забеляза укорителния, почти възмутен поглед на Торсон. Изключи микрофона и макар да знаеше, че нищо няма да излезе, се помъчи да му обясни, че се налага да заповядва:

— Стартът на „Икар“ ще намали масата на кораба с четиридесет процента. Дори ако противникът реши да ви преследва, лесно ще се измъкнете от него.

— Няма да го направи, защото ще има по-лека и беззащитна плячка. Ще се опитаме да ви прикроем, но това е сложна работа, корабите ще се разминат и тогава...

— Няма да ни прикривате. Незабавно ще напуснете района и с максимална скорост ще се отправите към точката на срещата. Щом потегли „Икар“, форсирайте двигателите докрай.

— Той няма представа на какво сме способни! Не съм използвал и една десета от мощността. Със залп отблизо ще разбием защитните му полета като черупката на орех!

Един миг те мълчаливо се гледаха в очите, после Ротанов тихо каза:

— Знам. Но ние долетяхме тук не за да се бием, а за да разберем кои са нашите противници и какво искат от нас. Ако в контролния срок „Икар“ не пристигне на мястото на срещата, продължете самостоятелно експедицията. И помнете. Земята не чака от вас рапорти за спечелени битки. Ако вместо нас пристигне буй с информация — незабавно се връщайте в базата.

Без да слуша възраженията му, без да добави нито дума, Ротанов се приближи до компютъра и набра на клавиатурата предстоящата маневра.

— Трябва да стане. Щом форсирате двигателите с олекотената маса, орбитата ви ще се вдигне почти с десет хиляди километра по-високо. Те не го очакват. Разузнавачът ще падне по-ниско. Във всеки случай защитните полета на „Каравела“ ще издържат на една кратковременна атака. Не отговаряйте на стрелбата. Тръгвайте, вече няма да успеят да ви догонят.

12.

Стартовите ракети запратиха „Икар“ надолу, към неизвестността. Седнал в креслото на пилота, Ротанов се чувствуваше съвсем беззащитен пред приближаващия се гигантски чужд кораб. И си мислеше, че този път няма да се измъкне.

Една глупава фраза му се въртеше в главата: „Той поведе кораба към сигурна гибел и не се върна...“ Горедолу такова съобщение щеше да се получи на Земята.

„Икар“ нямаше защитни полета. Цялото му въоръжение се състоеше от противометеоритен разрядник, който можеше да разбие маса, не по-голяма от килограм. Към тях се приближаваше кораб, чиито мезонни заряди бяха способни да разрушат всяка средноголяма планета...

Във всичко това имаше само един светъл лъч. Една мисъл, която им помагаше да издържат: „«Каравела» замина, маневрата успя, Торсон изпълни заповедта и ние привлякохме вниманието на противника върху себе си. Постигнахме целта си, няма на кого да се сърдим, остава ни само да чакаме развръзката.“

На малкия екран пред пулта се появяваха нови и нови цифри. Ротанов знаеше, че до кораба на противника остават само няколко километра. Броени секунди ги отделяха от срещата и от евентуалния изстрел в упор... Но затова нямаше защо да мисли, в случая те бяха безсилни. Подвижна мишена — ето какво представляваше „Икар“, и ако открият стрелба по тях, те няма дори да разберат...

Казват, че звукът не се разпространява в празно пространство. И това е вярно, но не винаги. Понякога празните метални предмети, например корабният корпус, са способни да улавят загадъчните вълни на вибрациите, да резонират и да създават цяла гама от собствени звуци, които съпровождат външните събития.

Сега Ротанов имаше чувството, че към тях бавно се приближава пощенски влак. На Земята отдавна нямаше такива влакове, но от старите филми хората още помнеха грохота на металните колела по стоманените релси и онова усещане за неизбежност, което поражда у

самотния човек върхлитащата върху него грамада. Но те бяха петима и вероятно затова всички като по даден знак вдигнаха глави и се погледнаха в очите в мига, когато звукът достигна най-голямата си сила.

Може би се ободряваха взаимно или се сбогуваха — кой знае. Непоносимият писък на вибрациите започна да затихва. „Икар“ се залюля като прогнила лодка в океана. Чуждият кораб мина покрай тях. И нищо не се случи. Те все още седяха в своите кресла, вкопчили се в страничните облегалки, и само на задния екран стремително намаляваше сребристото петно от изгорели газове на отдалечаващия се разузнавач.

— Бях сигурен, че ще стреля. Трябваше да отговори, „Каравела“ го обстрелваше почти непрекъснато...

— Между другото, той не отговори нито веднъж и на стрелбата на „Каравела“.

— Ами лодката? Видя ли как вилнееха пламъците? И сега настръхвам, като си помисля какво можеше да се случи с нас.

— Лодката ли? А ти как би постъпил, ако някакво старо корито, претъпкано с апаратура, се кани да разреже борда на кораба ти като консервена кутия!

— Откъде ще знаят, че е пълен с апаратура?

— Все пак това е земен кораб и в него има лодки...

Сега всички изпитваха желание да приказват, да спорят. Към това ги подтикваха току-що преживяното напрежение, радостта, че опасността е преминала, а те са живи, двигателите боботят приглушено, лампите в кабината светят и само оптиката им напомняше, че са останали очи в очи с Черната планета...

Повърхността ѝ можеше да се отгатне някъде под тях като черен непроницаем мрак. Пък и на екраните още се виждаше смаленото, но все още страшно изображение на чуждия кораб...

Впрочем толкова ли беше чужд? Нали е бил построен на Земята? Ръцете на земни конструктори са го проектирали. Ръцете на монтажници от околземните корабостроителници са монтирали корпуса му... Но после се случило нещо и земният кораб е станал чужд за хората. Ето какво трябва да се изясни най-напред.

И никой не възрази, когато Ротанов премести лостовете, за да увеличи скоростта и да насочи кораба по траекторията на току-що

отдалечилия се разузнавач.

Само Елсон въздъхна тежко, а Дубров, който не разбираше много от корабни маневри, попита:

— Нима ще го догоним при неговата скорост?

— Нашата е същата, трябва само малко да изравним разликата.

И на екрана отново започна да нараства изображението на чуждия кораб, обкован в блестящата броня на защитните си полета.

— Защо ли светят защитните им полета, не забелязвам нито газове, нито прах? — попита Олег и Ротанов едва сега обърна внимание на това.

— Наистина странно... Измери още веднъж разстоянието до повърхността на Черната планета.

— Лъчът на локатора не се отразява.

— Как така? Само преди минута проверих, беше около сто хиляди!

— А сега не го отразява, омръзнало ѝ е. Но и сто хиляди километра са твърде близо, тук може да има наличие на атмосфера, ето защо светят полетата.

— Гравиметърът се е побъркал. Показва двеста и шестдесет слънчеви маси.

— Тук всички прибори лъжат. Твърде близо е тази странна планета.

— Щом от атмосферата ѝ се образуват балончета антипространство, кой знае от какво вещество е съставена самата тя. Не ми харесва, че е толкова близо — каза Олег.

— Мислиш, че на мен ми харесва?

— Тогава защо ти е притрябвал разузнавачът? Дори и плътно да го доближим, не ще успеем да минем през неговото поле. Фотороботите го снимаха от всички страни. Това е достатъчно. Да си вървим, докато не е станало късно. Тук гравитацията нараства скокообразно, независимо от логиката и законите на притеглянето. И аз не съм толкова сигурен, че Гравиметърът лъже!

— Искаш да кажеш, че планетата притежава звездна маса?

— Тъй ми се струва. — Но Олег не успя да довърши мисълта си, защото предният екран неочаквано угасна и същевременно изчезнаха огньовете, изхвърляни от двигателите на разузнавача.

— Какво стана с него? Къде потъна? — Ротанов включи най-мощния носов прожектор и в този едва забележим в празното пространство лъч изведнъж съвсем близо блесна продълговато метално тяло.

— Изключи защитните си полета и двигателите! Да не ни канят на гости?

— В такива случаи не изключват бордовите светлини.

— Може да са излезли от строя енергийните му съоръжения?

— Всички отведнъж? И аварийните също, тъй ли?

— Защо да гадаем, сега ще разберем.

Ротанов плавно натисна педала на носовите двигатели, като коригира още веднъж скоростта.

Цялото пространство пред тях се изпълни от отвесния, прояден от язви борд на чуждия кораб. Той бавно се обръщаше, падаше надолу, като откриваше все нови и нови редици от антени, наподобяващи защитни полета.

— Ами ако сега включи подето — попита Елсон, — тогава какво ще стане?

— Досетливо момче. Ще ни изхвърли встрани, но, Игор, не е ли по-добре пак да пуснем катер?

— Вече изпратихме един... Нямаме време за експерименти. Скоростта непрекъснато пада, той твърде рязко спря. Още час-два и мощността на двигателите няма да е достатъчна, за да се измъкнем оттук. Ще излезем от орбитата на спътник и ще паднем върху планетата. Но ако гравитацията нарасне още малко, ще бъде излишно да бързаме.

— Хубаво утешение... Нима сме на орбитата на спътника? Нали летяхме по парабола...

— Отдавна, Олег, и мисля, че си прав, планетата притежава необикновено голяма маса.

Те не продължиха разговора. Обстановката и без това беше достатъчно тревожна; Олег погледна към внимателно заслужалия се Елсон и веднага смени темата.

— Какво ще направиш, когато настигнем кораба? Щом се приближим, ще изтеглиш ръкава, ще подадеш сигнал и ще включиш съответните автомати за скачване?

— Точно така.

— Нима наистина имате намерение да проникнете в кораба? — попита Дубров, като гледаше с недоумение драмата пилоти.

— Ех, скъпи Семьон Семьонович! Бих влязъл и в пъкъла, стига да разбера откъде падат върху вашите колонии тези черни подаръци... Помните ли дъжда на Дзета?

— Но това е безумие! Те ще ви унищожат!

— Безумие е силно казано. Те можеха да ни унищожат десетки пъти и не го направиха. Искат нещо от нас. И сега ще се помъчим да разберем какво е то. Дубров и Елсон остават на кораба. Останалите да се приготвят за излизане — добави Ротанов с тон, който не търпеше възражение. — По възможност поддържайте връзка. И без паника. Корабът има сигурно екраниране и щом влезем вътре, връзката ще прекъсне. Не предприемайте нищо. Чакайте да се завърнем. Контролен срок два часа. След това действайте по собствено усмотрение.

Скачващите амортизьори излязоха напред и корабът леко се разклати, когато докоснаха площадката за акостиране на левия борд на разузнавача.

Помпите изсмукваха въздуха, автоматите изтегляха свързващата хармоника. Всичко вървеше твърде делнично и прекалено просто за срещата, до която Ротанов се домогваше толкова дълго време... Тук нещо не беше както трябва. Част от преградата, която закриваше външния изход, се вдигна безшумно и изчезна в гнездото Ротанов премести последните лостове и те влязоха в ръкава. Люковете на чуждия кораб се бяха отворили преди това и сега зееха пред тях като черни дупки.

— Същинска гробница — сърдито подметна Фролов и Ротанов разбра колко трудна е за всеки първата крачка в неизвестността.

— Това е наш земен кораб и ние сме длъжни да разберем какво се е случило с екипажа. Нямаме друг избор — каза той в зейналата пустота и думите му безследно потънаха в нея. Избор наистина нямаше. Дори да се потвърдяха най-лошите му предчувствия и капанът се задействува, те все едно ще влязат, не могат да не влязат. Няма право да не го направят.

Вътрешната страна на шлюзовата камера се отвори и те се намериха в тясната кабина на асансьора.

— В кабината за управление ли отиваме?

Ротанов кимна.

— Нямаме време да оглеждаме целия кораб. Пък и няма смисъл. Най-важното ще изясним само там.

— А ти знаеш ли какво е „най-важното“? — попита Олег с обичайния си насмешлив тон и Ротанов разбра, че вече са се свързали, надмогнали са чувството на потиснатост и вледеняващия страх от този кораб.

— Да, знам — кимна той на Олег без каквато и да било ирония. — Най-важното е да разберем кой го е управлявал.

Асансьорът изскърца продължително, преди да спре. Вратата дълго се запъваше, сякаш пантите не бяха смазвани. Най-после с грохот, който ги накара да потреперят, тя се отвори и се озоваха в кабината за управление.

От тъмните прашни екрани ги лъхна на запустяло. Стрелките на уредите бяха като заковани, не пробягваха сигнални светлинки по екраните на изчислителя... Кой можеше да допусне, че само преди половин час същият кораб маневрираше, водеше бой.

— Фролов, вижте какво става с изчислителя, изключен ли е, или е повреден? Трябва да открием номера на кораба и кристалът с бордовите бележки... — Не се доизказа.

Малко под пулта на щурмана, над екрана, там, където би трябвало да се намира, тъмнееше издълбаното в метала име на кораба — „Симанс“.

— „Симанс“? Дълго го търсиха, почти две години. Изчезна близо до алфа Вега, връзката се прекъсна и оттогава ни вест, ни кост от него. На борда си имаше най-обикновен изследователски екипаж, дори познавах щурмана... Казваше се Греков. Едвард Греков. Какво става с бордовите бележки?

— Касетата е празна. Блоковете с компютърната памет са изтрити...

— Изглежда тук няма да научим нищо повече. Налага се да огледаме кораба, макар и частично. За щателен преглед нямаме време, затова ще се разделим. Най-напред ще огледаме кабината за навигация и енергийните сектори. Опитайте се да разберете откъде е идвал. Аз ще се заема с каютите. Може би там ще разбере какво се е случило с екипажа. Ще се срещнем на това място след час.

Но и след час не бяха научили нищо ново. Ротанов ги слушаше невнимателно, сякаш беше предвидил резултата.

Почти цялата апаратура беше в изправност. Част от нея беше изключена, друга — демонтирана. Планетарното снаряжение и лодката бяха на мястото си. Като че ли никъде не бяха кацали, но най-странното... Фролов неуверено спря, погледна Олег, сякаш търсеше подкрепа от него, но той мълчеше навъсен, обърнал гръб.

— Най-странното е, че са останали без енергия. И отдавна я нямат. От десетина години, не по-малко, в акумулаторите им не е имало плазма.

— Какво ти дава основание да съдиш с такава точност? — Ротанов реагира така, сякаш Фролов потвърди най-лошите му предчувствия.

— Ами доста неща... По стените на камерите липсва остатъчна радиация. Смазката в командните устройства се е втвърдила, пък и тази прах, дето е навсякъде — по принцип не би трябвало да я има, защото регенераторите и филтрите са изправни и би следвало да действуват автоматично на аварийен режим. И те са работили, но всичко е покрито с прах.

— Ще добавя: личните вещи в каютите на екипажа са непокътнати. Като че ли хората са излезли за малко и не са се върнали. Никакви следи от авария, от катастрофа — скафандрите също са си на мястото.

— Ще ми каже ли някой тогава как тази катафалка преследваше „Каравела“?! — неочаквано избухна Олег. — С какво унищожи нашия катер и кой я е управлявал през цялото време?!

Ротанов добре разбираше стария си приятел, познаваше го както никой друг. Олег не можеше да търпи неопределените положения с много неизвестни. Той се опитваше да раздели сложните задачи на по-прости и да ги решава последователно, спокойно. Когато беше възможно, Ротанов също предпочиташе подобен начин на действие. Но тази задача не можеше да се раздели и с натрупването на нови данни не ставаше по-проста, а тъкмо обратното.

Ротанов се изправи, бавно се разходи из кабината и спря пред екрана за вътрешна връзка. Няколко минути се вглежда в сляпата му студена повърхност, сякаш там чакаше да прочете отговора на въпросите на Олег.

— По важно е да разберем не как е летял този кораб, макар че и това е интересно, а защо следваше „Каравела“. Какво искаха от нас?

Какво се мъчеха да научат?

— Намерили са в космоса този мъртъв кораб и са го насочили към нас.

— Без енергия, с изключена апаратура? Как са се справили, с какво са работили двигателите му?! — Олег почти крещеше.

— Не знам, Олег. Засега не знам. Но не това е най-важното. Може би са се опитвали нещо да ни кажат или да научат нещо от нас?... Или са искали да видят как ще реагираме в сложното положение, ще успеем ли да минем покрай тях? Може и сега да ни наблюдават?

— Тук няма никой. Това е един празен ковчег.

— Време е — напомни Фролов. — Контролното време изтича. Жалко е да оставим кораба. Двигателите са в пълна изправност, реакторът също — бива си я тая машина.

— Би ли останал тук? — Олег внимателно го гледаше.

— Струва ми се, не...

— Виждаш ли, там е работата, че без енергия не можем да му помогнем. Време е да вървим.

— Да, разбира се.

Но Ротанов се бавеше, вглеждаше се в слепите екрани на прашните уреди, в студената броня на преградните стени. Струваше му се, че ако още малко напрегне мисълта си и открие някакъв съвсем незначителен, незабелязан досега факт, ще намери отговора... Ала корабът мълчеше. Ротанов бавно тръгна след останалите, но не се стърпя и се обърна за последен път. Може би се прощаваше с мъртвия кораб, който щеше завинаги да отнесе своята тайна. А може би все още чакаше отговор? Но не го получи. До вратата на кабината имаше апарат за свързка с вътрешните помещения на кораба. С какво привлече вниманието му? Не знаеше. Най-вероятно искаше да се сбогува или да се извини.

Ротанов се изправи до апарата, прокара длан по студената мъртва повърхност на екрана, за да изтрие прахта, и съвсем механично натисна копчето. Екранът за миг светна. Толкова кратко и неясно, че той се усъмни дали е видял добре. Но Олег, който го наблюдаваше, спря.

— Според мен нещо се мярна.

— И на мен така ми се стори. Ако в кондензаторите случайно е останала енергия, напълно е възможно.

— Не, мисля, че забелязах някакви очертания... Ти беше много близо, отгук се вижда по-добре. Определено там имаше нещо!

— Добре. Нека да проверим. Статичните заряди не изчезват мигновено от екрана.

След минута електрометърът изхвърли карта на точковите заряди, разпределени по площта на екрана.

Всички се струпяха около сивото парче пластмаса върху което, сякаш разкъсали пелената на небитието, се появиха чертите на странно човешко лице. Лице на жена.

Лявото ѝ око, непропорционално увеличено, ги гледаше втренчено. Нищо друго не се забелязваше. Картата на напреженията напомняше силно увеличена вестникарска снимка, съставена от отделни размазани точки.

— Значи някой е останал на кораба!

Фролов, както винаги пестелив на думи, вече проверяваше линията.

— Апаратът не е включен към вътрешната мрежа.

— И никъде ли не е включен?

— Тук има кабел. Ще проверя още веднъж... Но ми се струва, да — той води към външната антена на локатора!

— Ето го и отговорът — тихо рече Олег, — Все някой е трябвало да управлява този кораб. Екипаж няма. Управлявали са го отвън, отвън е получавал и енергия! Веднъж вече срещнахме подобно нещо... Помниш ли скафандъра на „академик Грегори“?

— Искам да знам накъде е насочена тази антена. Определете точното ѝ направление. — Заповедта на Ротанов прозвуча рязко, почти строго.

13.

Ротанов отново седеше в креслото на пилота. „Икар“ бавно изключи и започна да прибира механизмите за скачване.

Можеха да тръгват. Един поглед върху компютъра беше достатъчен, за да преценят положението. Въпреки че загубиха време и скорост, въпреки че планетата бе толкова близо, все още имаха избор. Значи той грешеше и на кораба не бяха поставили капан. Избор... Възможно ли е онези, които ги следяха, той вече не се съмняваше в тяхното съществуване, да предвидят какъв ще бъде техният избор? Вероятно са се надявали, че сами ще вземем вярното решение.

Тъй че какво имаше там, долу? Смъртоносна атмосфера или живот? Нали оттам идваше лъчът! Идваше, и това беше същият онзи шанс, за който говореше на Олег. Шанс, който им даваше правото да се надяват, че ще успеят.

Интересно, ще му прости ли някога Олег, ако сега насочи кораба нагоре, далеч от смъртоносната планета? Но по-важно беше дали сам щеше да си прости.

Откакто напуснаха „Симанс“, не му зададоха нито един въпрос. Екипажът очакваше решението му и не се съмняваше какво ще бъде то.

— Готовност нула. Потвърдете.

Четири отговора: готов, готов, готов... — и старт. „Икар“ веднага пое рязко към планетата. Курсографът строго спазваше азимута, снет от локаторната антена на „Симанс“. „Икар“ се въртеше като тирбушон надолу по наклонената спирала, която се виеше около линията на азимута. Двигателите свистяха равномерно, от време на време проплакваша сервомоторите на управлението, звучно жвакаха хидравличните амортизатори.

— Петдесет хиляди метра до отразяващата плоскост! Четиридесет хиляди! Двадесет! — с леко прегракнал глас докладваше Фролов.

Какво ли имаше там? Облачна покривка? Плътна атмосфера? Защо толкова странно и почти напълно се отразява импулсът на

локатора? По всяка вероятност йонизиращ слой... Край. Време е да намалим скоростта.

— Десет хиляди!

— Азимут?

— Придържаме се.

Странна пелена покриваше екраните. Малко по малко изчезваше галактическата спирала. Синкавата звезда светилото на тази необикновена планетна система, блещукаше едва-едва с някакъв мътен блясък. Не можеха да се отърсят от усещането, че „Икар“ бавно потъва в морска бездна.

— Защо левият двигател развива само девет десети от мощността? — тихо попита Ротанов и Фролов веднага му отговори.

— Не успяхме да ги загреем. Двигателите са форсирани.

— Но десният дърпа.

— Левият винаги загрева по-бавно.

— Може да ни потрябва цялата мощност.

Фролов направи някаква магия с лостовете. Мъчителното скърцане откъм левия борд се засили и стрелката бавно запълзя към последното деление на скалата.

— Сега е добре. Разстоянието?

Мълчание. Нямахше време да отвлича вниманието си, за да погледне уредите. Корабът непрекъснато се отклоняваше встрани. Автоматиката не успяваше да коригира курса.

— Разстоянието!

— Не се отчита! Радарните импулси отново не се отразяват!

Корабът неочаквано дръпна напред. Ушите им забучаха от нахлулата кръв, креслата заскърцаха от претоварването. Едва повдигайки натежалите си като пънове ръце, Ротанов обърна „Икар“ с кърмата надолу и форсира двигателите докрай, за да забави падането. Но нищо не се промени. Корабът продължаваше стремително да се носи надолу.

— Какво прави, нарочно ли пада? — изхриптя Олег като едва отлепяше устни. Стрелките на гравиметрите подскачаха като луди. Свистенето на спиралните двигатели преминаваше в ултразвук. И макар че чудовищното претоварване, което притискаше кораба отвън проникваше вътре намалено десетки пъти от защитните устройства,

Ротанов имаше чувството, че сам носи на раменете си тежестта, сгромолясала се върху кораба.

Грохотът и резките къси удари, които допълнително се стовариха върху „Икар“, го накараха най-после да погледне екраните. Наоколо бушуваше буря, каквато според всички физични закони не би трябвало да има тук. Километрови мълнии падаха върху кораба. Отвсякъде струеше фантастична люлякова светлина. Струваше му се, че още миг-два и ребрата на кораба ще се пречупят, а преградните стени ще изхвъркнат от местата си.

Налагаше се ръчно, почти интуитивно да се променят режимите на спирачните двигатели, защото от това тръскане почти цялата автоматика отиде по дяволите. Ротанов отдавна бе откачил ограничителите и прегрявайки двигателите, забавяше движението на кораба, като го задържаше на онази граница, след която претоварването можеше да разруши корпуса.

На централното табло за управление светна надпис: „Опасност! Критичен режим! Двигателите ще излязат от строя!“ — като че ли те не го знаеха. Нямаха време дори да запушат гърлото на аварийната сирена и тя със своя вой допълваше какофонията от звуци, изпълваща кораба.

И изведнъж всичко свърши.

Ротанов се намери седнал зад щурвала. Ръцете му — върху ръкохватките за управление, лицето му обляно в студена пот, но двигателите вече не работеха. Не се усещаше и пресата на претоварването, сковаваща тялото, преградните стени не вибрираха, не се ронеха парчета от пластмасовите панели на таблата за управление. Болеше го само прехапаната устна и аварийната сирена продължаваше да вие.

Ротанов протегна ръка към прекъсвача, непоносимият, тягостен звук най-после спря.

Някъде капеше вода от прекъснат тръбопровод, въздухът в регенераторите свистеше, както и преди светеха плафониерите в кабината. Малко по малко всички дойдоха на себе си.

— Край, момчета, пристигнахме — пошегува се Олег, но никой не се усмихна на шегата. Насмешливата усмивка на устните му по-скоро приличаше на гримаса.

— Защо не работят двигателите?

— Мисля, че генераторите са се изместили от фундаментите. Задействували са защитните устройства, които не се командват от пулта. Включват се само преди взрив. — Фролов с упрек гледаше Ротанов.

— Какво става с външното наблюдение?

— Когато генераторите изскочиха от местата си, спря и токът в електропроводите. Ще се опитам да включа аварийните акумулатори... — Фролов се наведе над своя пулт, превключвателите изщракаха и овалните вдлъбнати екрани отново светнаха...

За миг Ротанов вдигна ръце пред очите си, сякаш се предпазваше от удар. Мозъкът му отказваше да приеме и обясни картината на външния свят, появила се на екраните.

Корабът изглеждаше като замръзнал в центъра на един свят, забулен в мръсночервеникава мъгла. Свят който нямаше нито връх, нито дъно, нито звезди, нито ориентири, нито движение. Отвсякъде бликаше светлина. Тя бе изпълнила пространството, екраните, стените и тавана на кабината. Всичко изглеждаше мръснорозово неясно очертано и размазано.

— Къде се намираме? — попита Фролов. — И къде изчезна планетата, към която се спускахме?

— Тук няма никаква планета. И никога не е имало. Това е гравитационен колапс. Купол от сгъстеното пространство около колапсираща звезда. Път без връщане назад. Ето какво е това. — Олег удари с длан по пулта. — Този път май наистина пристигнахме.

— Не можеш ли по-спокойно — намръщи се Ротанов. — Не виждам никаква колапсираща звезда.

— Ей сега ще ти я покажа. Жироскопите още работят.

Олег хвана лостовете и бавно, внимателно започна да обръща кораба около центъра на тежестта. Светлината в долната част на заобикалящата ги розова пустиня стана по-наситена и в ъгъла на екрана неочаквано се появи червена нажежена точка, сякаш там тлееше въгленче.

Няколко минути всички мълчаха, безсилни да приемат и осъзнаят станалото.

Наоколо се простираше бездна, която не можеше нито да се анализира, нито да се обхване. Пред тях мъждукаше звезда, която се бе самоунищожила и свила до размерите на планета, тя беше усукала

пространството около себе си така, че то бе променило почти всичките си физически свойства. Тук сигурно бе нарушен и ходът на времето.

Онова, което взеха за планета, всъщност беше купол на затворено пространство, скрило в себе си една загиваща звездна система.

По някакъв необясним начин „Икар“ беше попаднал във вътрешността на купола. И май Олег щеше да излезе прав — оттук нямаше път за връщане.

— Ако наистина е така — тихо рече Елсон, — цялото пространство около нас заедно с кораба следва стремително да намалява по обем и да се уплътнява към центъра на бившата звезда...

— Но ние стоим на едно място!

— Отвътре падането ни не може да бъде засечено с никакви уреди. За нас то като че ли не съществува, защото колкото повече падаме, толкова повече се забавя времето...

— Колко ще продължи това?

— По принцип вечно. Във вътрешността на този мъртъв свят вече нищо не може да се промени. — Гримаса изкриви лицето му. Направи опит да се овладее, но мускулите не го слушаха...

— Е, какво — рече Ротанов, като откопчаваше коланите за закрепване на амортизьорите. — Тъй като няма какво да правим, поне в дадения момент, а пред нас, както правилно беше казано, има цяла вечност, нека да обсъдим създалото се положение.

Три чифта очи внимателно се втренчиха в него. Едните, леко насмешливи, на Олег, другите, с неприкрита надежда, на Елсон. Той все още вярваше, че няма положения, от които възрастните умни хора да не могат да намерят изход. Тъжните и уморени очи на Фролов, готов да действа, стига да е възможно, който вече не вярваше в успеха. Само Дубров не го гледаше, вторачил поглед в екрана, той сякаш търсеше там някакъв известен само на него отговор.

— Ще отбележа, че от началото на експедицията това е може би първият благоприятен момент за обсъждане. Не бързае за никъде.

— И ако се съди по всичко — не се сдържа Олег, — скоро няма да ни се наложи да бързае.

— Значи, първо, разполагаме с време. Обикновено не достига — продължи Ротанов, като пропусна покрай ушите си репликата на Олег.

— Второ, събрахме доста противоречиви факти, които изискват точен анализ и размисъл.

— Да започнем с гравитационния капан, от който няма изход — отново го прекъсна Олег.

— С твое позволение, с него ще завърша, а ще започна с друго. С неочакваното пристигане на един кораб в базата на Регос. Неговият капитан е сред нас. Той пръв се запозна с Черната планета. Да запазим засега това наименование, макар да знаем, че то не отговаря на истината. Мисля, че е дошло време да споделя някои неща от беседата, която водих с този капитан. Тогава той говореше за опасност, която до такава степен застрашавала Земната федерация, че сме били длъжни да вземем бързи мерки по резултатите на неговата експедиция, без да изчакваме изводите на научната експертиза. Той настояваше, молеше да изследваме Черната планета. И ето, ние сме тук. Неговото желание беше изпълнено.

Олег се обърна и Ротанов забеляза, че скептичната му усмивка за първи път изчезна от устните му.

— Заедно с Кримов анализирахме поведението на неизвестните космически обекти, нападнали „Ленинград“ и аз още тогава се усъмних, че са природни образувания, както смятаха повечето експерти; черните кълба по-скоро ми приличаха на автоматични устройства, управлявани от планетата. След известно време по един доста странен начин човечеството беше предупредено в мое лице, че районът на Черната планета не е безопасен, че не си струва да се намесваме в нейните работи и по-добре да оставим всичко така, както си е. Но предупреждението можеше да се приеме и като заплаха. Последва диверсията в базата.

— Но тя стана по-рано — намеси се Елсон, — преди да заминем за Земята.

— Така е, но сега е по-важно да разгледаме събитията не хронологически, а в една вътрешна, логическа връзка. Та ставаше дума за диверсията. Доста странна, ако вземем под внимание нищожния ѝ резултат. Защо беше замислено всичко това? Опитаха се да ни лишат от единствената укрепена база? Отначало мислех така, но след събитията на Дзета, когато стана ясно, че противникът разполага с много по-мощни средства, разбрах, че греша. Най-вероятно някой се опитваше да привлече вниманието ни с доста ефикасни средства. И в

това отношение той безспорно постигна успех. Ние започнахме да строим „Каравела“ и да подготвяме експедицията до Черната планета. А събитията на Дзета... те май не се поместват в моята хипотеза. Затова засега ще ги оставим настрана.

— Странен начин на разсъждение! Ако игнорираме фактите, които не се вметват в приетата схема, можем да докажем всичко, което искаме — промърмори Олег.

— Аз не игнорирам фактите, само временно ги оставям настрана, защото може би нямат отношение към събитията, които ни интересуват. Светът е много сложен. В него често пъти действуват противоречиви сили. Ето защо, ако вземем под внимание едновременно всички факти, може нищо да не разберем. Нека да продължим. Разполагаме с още един факт, който струва колкото всички останали.

— „Симанс“ ли имаш предвид?

— Имам предвид управлението на „Симанс“ с лъча, безспорно насочен от района, в който се намира нашият кораб сега. Но преди да анализираме този последен и най-важен факт, искам да чуя мнението на специалист за тази зона от пространството, в която се оказахме.

— Нима сред нас има такъв човек? — учудено попита Олег.

— Елсон се занимава с проблемите на ентропията, а те, доколкото знам, са тясно свързани с преходните области на нашето пространство. Със зоните, наречени от астрономите „черни дупки“.

— Хубаво име — мрачно рече Олег.

Елсон се смути, изчерви се като хлапак, после извади от горния си джоб плосък дисплей, сякаш се канеше да им демонстрира всички математически тънкости на теорията за черните дупки.

— Прибери го, момче — помоли го Фролов, — ако нещо не може да се обясни на нормален човешки език, значи изобщо е невъзможно да се обясни.

— Добре, ще опитам без математика. Мястото, на което се намира „Икар“, по параметрите си наистина много напомня на черна дупка...

— Та това е тъкмо черна дупка — прекъсна го Олег. — Само в една черна дупка може да има такова противно осветление и на всичко отгоре да липсва какъвто и да е пейзаж. Отвратително място!

— Не съм съгласен. Всеки учен, без да се замисля, би дал всичко, за да бъде дори за минутка тук заедно с нас.

— Добре, че не съм учен.

— Успях да направя някои изчисления, които толкова ненавижда нашият механик, и стигнах до извода, че Епсилон, извинете за произволното име на звездата, с която се сблъскахме, следвайки обичайните етапи на еволюцията, в края на краищата е загубила устойчивостта си и е започнала да преминава в състояние на гравитационен колапс. С други думи, масата ѝ, след като е преодолела всички сили, поддържащи атомите в нормалното състояние, е започнала стремително да пада, да хлътва.

— Което доказва, че имаме работа с обикновена черна дупка, лишена от елементарни удобства.

— Не е точно така... Всъщност процесът на гравитационната смърт на Епсилон явно не е завършил... Бил е прекъснат във фазата, която наблюдаваме сега, и тъй като в природата не съществуват сили, способни да прекъснат гравитационната смърт на една звезда, аз съм склонен да предположа... Гравитационните полета с подобна мощност би трябвало да забавят времето и именно затова ние не можем да видим процеса на гибелта на звездата.

— Това е така само за външните наблюдатели. Но не и за нас. Ние се намираме в купола. Целият процес за нас би следвало да протече за част от секундата! Корабът би трябвало мигновено да се премести към центъра на черната дупка и да изчезне. Във всеки случай ние не бихме могли да наблюдаваме каквито и да е останки от Епсилон.

— Създава се впечатление, че някой в тази система изкуствено е спрял или е забавил времето...

— Познавах една звездна цивилизация, която бе способна да направи това... — тихо рече Ротанов. После замълча задълго, загледан в екраните, на които нямаше нищо друго освен розовата мъгла, образувана от безбройните частици прах, всмукани от гравитационното поле на загиващата звезда.

— Не е толкова важно дали е завършил процесът на образуване на черната дупка. Дори на теория не може да се излезе от едно сгъстено пространство — подхвърли Олег.

— Теориите рухват, когато в естествения ход на нещата се намеси човешкият разум — отново взе думата Ротанов. — Може би ще намерим изход. Намиращото се под нас образувание не прилича на обикновена черна дупка. Гравитационният колапс протича мигновено в системата. Елсон безспорно е прав. За външния наблюдател повърхността на сгъстеното пространство е съвсем непроницаема. Тук всичко е другояче. Създава се впечатление, че процесът на хлътване на системата е спрял изкуствено. На места пространството не е затворено, прекъсва се. За пръв път срещаме подобно нещо. Само разумът може да действа противно на природните закони. Сега му е времето да си спомним за лъча, който управляваше „Симанс“. В сравнение с останалите факти този е най-убедителен. „Мъртвата космическа дупка“ не е причина за различните страшни събития, с които се сблъскахме напоследък. Вярвах в това, когато насочих „Икар“ надолу по лъча, вярвам и сега.

— Но тук няма никой! Локаторите ни обхващат огромна зона. Нищо освен прахоляк и една умираща звезда!

— И въпреки това тук сигурно съществува живот. А следователно и база, върху която той би могъл да се развива. Тук трябва да търсим планетата.

— Говориш много убедително. Жалко, че не те чуват онези, които са създали тази дупка. Тук няма планети. Виж екраните. Зоната на затвореното пространство не е чак толкова голяма. Дори когато минавахме през купола, когато така ни раздруска, не бихме могли да се отклоним дотолкова, че локаторите да не засекат планетата, ако лъчът наистина е идвал от нея.

— И въпреки това тя трябва да съществува. Може би някъде сме сбъркали. В посоката или в разстоянието, но не в най-важното, разбираш ли, не в най-важното!

— Мисля, че знам къде грешим — неочаквано се обади Дубров, който за първи път от началото на разговора вдигна очи от екраните: — Кога определихте посоката посредством антената на „Симанс“? По кое време?

— Веднага щом установихме, че апаратурата за свръзка е включена към тази антена.

— Точно така. Но корабът не стоеше на едно място. Той се движеше. И в момента на измерванията антената не беше обърната към

предавателя.

— Разбира се! Ама и ние сме едни навигатори! Мигът, в който антената е престанала да следи управляващия лъч, би трябвало да съвпада с прекъсването на подаваната енергия. Корабът не разполагаше със собствена енергия. Изключването на механизмите за следене на антената би следвало да се покрива по време със спирането на двигателите на „Симанс“. Тъкмо тогава корабът е получил откън последната команда.

— И от този момент до нашите измервания бяха минали близо два часа. При скоростта на „Симанс“ това е голямо разстояние. Не е чудно, че тук не открихме нищо. Трябва да търсим планетата... Още сега... — Олег се наведе към таблото за изчисления. — Около два милиона километра по на запад.

— Интересно как ще определиш тук къде е запад? — попита Дубров.

— По жироскопите и по посоката на гравитационното поле... Няма проблеми.

— Бих искал да знам каква е ползата от всичко това? — мрачно попита Фролов.

— Какво искаш да кажеш? — не разбра Олег.

— Дори и да намерим планетата, не ще можем да кацнем. Генераторите излязоха от строя. Когато се изместят фундаменти им, даже в дока не се наемат да ги ремонтират, по-лесно е да се построи нов кораб.

— Ще кацнем и без кораба. Нали разполагаме с лодка. Само да открием планетата, ще кацна на нея дори с парашут! Обещавам.

Олег беше прав — най-важно бе да се намери планетата, а с кацането все някак щяха да се справят.

С необяснимото си седмо чувство Ротанов долавяше, че тя е някъде тук, наблизо! От тази мисъл му стана по-топло на сърцето. А може би не на сърцето... През последните няколко часа той усещаше под якето си, там, където висеше на верижка невидимият за другите червен камък от Реана, странна жива топлина. Сякаш камъкът, огрявайки го, искаше да му каже: „По-смело, напред. Ти си на верен път...“

ЧАСТ ВТОРА
ПЛАНЕТАТА НА БЕЛИТЕ НОЩИ

1.

Планетата се приближаваше към тях с непроницаемата си тъмна маса. Светлината беше недостатъчна, за да се различи нещо на повърхността ѝ от тази височина, пък и уредите на лодката, непригодни за работа в стъстено пространство, почти не можеха да им помогнат. Когато височината намаля на десет хиляди метра, лодката попадна в плътна облачна пелена и близо два часа се носеше сред червеникавата мъгла.

— Да се спускаме ли по-ниско?

— Ще почакаме. Стори ми се, че облачността е разкъсана. Пък и трябва да дадем време на автоматиката да завърши анализите.

След още един час полет облаците се разпръснаха и под себе си те видяха океан. Оловносив, неподвижен, той се простираше до самия хоризонт и изглеждаше така мъртъв, както и целият този свят. Всички мълчаха. Последният неуспех вече с нищо не можеше да промени настроението им.

— Не познавам планета, която е съставена само от вода. Тук трябва да има континент или поне остров!

— Ами Лидос?

— Лидос е изключение. Единствената планета без суша, която открихме.

— Смятай, че това е втората — направи мрачна равностметка Фролов на безплодния им многочасов полет над океана. От напрежение очите им сълзяха, сякаш ги брулеше силен вятър. Полумракът им пречеше да съзрат подробностите, не виждаха дори вълни.

— Между другото, на Лидос съществува цивилизация, при това доста развита.

— Подводна ли? — попита Елсон.

Олег кимна.

— Рептилии. Ако там имаше суша, с течение на времето те щяха да излязат на повърхността.

— Няма да ни стане по-леко от това.

Фролов се извърна към илюминатора. Сега летяха съвсем ниско и за първи път съзряха вълни, къси плоски, които бягаха пред лодката. На сто метра вече нищо не можеше да се различи и затова, когато под тях се мярна някакво тъмно петно, изпъстрено със зеленикави точки, наподобяващи дупки от едра шарка, те не разбраха веднага какво са видели.

— Остров! Под нас има остров!

Ротанов направи остър завой, като се стараеше да не загуби това малко парче суша, и тогава отляво се появи цял архипелаг, който изчезваше като широка ивица далеч зад ниския хоризонт. Отначало Ротанов пое по бреговата линия, за да добие някаква представа за размерите на острова, но след минута насочи лодката надолу, към земята.

— Кацаме.

— Да бяхме завършили обиколката, а?

— Има време. Първо трябва да разберем може ли тук да се диша, може ли да се пие тази вода? Няма да издържим дълго време в скафандрите.

Избраха площадка близо до брега. Мястото беше равно, зеленикаво-виолетовите шубраци се бяха отдръпнали в криволичещ пояс, който се простираше на цял километър от водата. При последния завой преди кацането лодката прелетя досами нискораслите, сякаш сплескани, притиснати едно до друго дървета.

Когато спря свистенето на двигателите, Ротанов включи външните микрофони.

Планетата мълчеше. Никакъв звук, никакво шумолене. Само далечни електрически изправания от време на време проникваха със страшен тътен през репродукторите в тясната кабина на лодката. Някъде бушуваше буря.

— Ще излезем ли?

— Да. Време е. Дъждът ни отмина. Автоматите завършиха анализите.

Но те все се бавеха, все не се решаваха да отворят капака на кабината и да стъпят на планетата, от която вече нямаше път за връщане.

— Климатът е като в тропиците. Двадесет и седем градуса. Въздухът е годен за дишане, няма отровни газове, микроби също. Не

планета, а градина.

— Да, забравили са само слънце да окачат.

Фролов сърдито щракна ключалката и капакът на кабината се отвори. Приеха съобщението на експрес-лабораторията като нещо естествено, сякаш не знаеха, че от многобройните възможности са изтеглили единствения печеливш билет, защото само на една от хиляди други планети се срещаха толкова благоприятни външни условия, като че ли специално подбрани за хора...

Четирима от групата слязоха на земята и застанаха един до друг, взирайки се в тъмните хрусталаци, само Ротанов не бързаше, седеше в креслото и си мислеше, че подобни съвпадения са невъзможни, че зад всичко това се крие нещо друго... Той взе своята тежка раница с планетарния комплект и скочи след останалите на скърцащия пясък.

Застанаха в кръг около лодката, стиснали оръжието в ръце. Отстрани на някого можеше да се стори, че са заели кръгова отбрана срещу неизвестен противник. Така изискваше инструкцията, създаденият през годините навик. Когато посещаваха непозната планета, предпазливостта винаги се оказваше оправдана.

След първите минути на тишина сега ги порази какофонията от странични звуци, които идваха откъм хрусталаците. Някакви животни надаваха дивашки крясъци „ку-ку“, което нямаше нищо общо с кукането на земната кукувица освен съчетанието от сходни звуци, а то правеше крясъците още по-зловещи.

Но най-много ги смая меката разсеяна светлина, която се излъчваше отвсякъде. От кабината на лодката не можеха да получат пълна представа за това явление и макар да знаеха, че тук цари вечен полумрак, едва сега, когато непосредствено бяха обгърнати от тази безкрайна сива нощ, разбраха какво е то. Имаха чувството, че планетата завинаги е спряла някъде между зазоряването и свечеряването.

От всички тгълчета на небосвода струеше възрозова колеблива светлина и ако човек застанеше за няколко минути неподвижно, можеше да почувствува, че тази странна нощ не е лишена от своеобразно очарование. За да прогони сантименталното си чувство, Елсон запали мощен фенер и широкият му ослепителен лъч докосна синкавата стена от бодливи хрусталаци. Никакво движение никакъв звук, всичко наоколо замря. Остана само светлинният сноп, чужд,

предизвикателен. Стори им се, че тъмнината веднага се сгъсти около тях, промъкна се крадешком от всички страни и извън осветения конус се размърдаха хиляди невидими същества.

— Изключи го! — не издържа Олег.

— Трябва да свикнем с естественото осветление, без нужда не бива да хабим батериите — подкрепи го Ротанов. — Тук е достатъчно светло.

Няколко минути не виждаха нищо, но скоро очите им привикнаха с дрезгавината.

— Откъде идва тази светлина? Не забелязвам нито звезди, нито спътници на небето? — попита Фролов.

— Остатъчна е — обясни Елсон. — В едно затворено пространство тя не може да се разсее или да излезе извън него, всяко излъчване, в това число и топлинното, остава в гравитационния купол, тук е горещо, въпреки че звездата почти не грее.

Воят откъм хрусталаците се поднови. Но те вече бяха посвикнали с него. Всички се бяха събрали в плътен кръг и както преди стискаха оръжието. Най-неочаквано Фролов отиде до лодката, вдигна капака на кабината и хвърли бластера си на седалката.

— Започнем ли да стреляме, дълго няма да издържим. Според мен нямаше смисъл да кацаме само за да стоим ей тъй, с пръст на предпазителя.

— Интересно какво ли ще направиш, ако изскочи някоя арктурска Кика. Знаеш ли какво се крие там в хрусталаците?

— Той не е бил на Арктур и затова предпочита ролята на бифтек.

Всички се засмяха и това поразведри обстановката. Хората се раздвижиха, свалиха оръжието. Дубров подкрепи Фролов.

— Всъщност той е прав. Трябва да бъдем по-внимателни с оръжието.

— Ако тук има хора, трябва да ги търсим по крайбрежието. Морето е някъде тук. Съвсем близо.

— Още ли се надяваш? — учудено го попита Олег.

Ротанов вдигна рамене.

— Много добре знам какви странни форми понякога приемат животът и разумът включително. Фактът, че не сме видели градове и не сме засекли радиопредавания все още нищо не означава.

Предстоеше им да изминат около петстотин метра и да пресекат тясна ивица храсталаци. Шубраците им изглеждаха враждебни със своята неизвестност, а това, че лодката беше наблизко, им създаваше илюзията за защита.

— Да бяхме изчакали да съмне? — внимателно предложи Елсон. Но тозчас си спомни: — Ах да, тук няма зазоряване.

— Е, някакво развиделяване все пак има — възрази Ротанов. — Когато планетата обърне към Епсилон страната, на която сме ние, ще стане по-светло.

— От тази недогоряла свещ ли? — не повярва Фролов.

— Не само от нея. Гравитационните полета събират светлината към центъра, небето откъм Епсилон е значително по-светло.

Един след друг, във верига, те бавно крачеха към морето. Ротанов не запали фенера дори тогава, когато сред шубраците се откри широка пътечка, по която свободно можеха да се движат по двама. Само спря, дълго и внимателно опипва пясъка, сякаш проверяваше дали може да се върви по него.

— Какво откри там?

— Нищо освен този път. Странен е, нали? Не прилича на животинска пътека, няма следи, пък и не виждам счупени клончета, сякаш е прокаран специално за да се стига по-удобно до морето.

— Според мен грешиш. Такива просеки понякога се получават съвсем случайно, от честите ветрове например, които духат в една посока.

— Може и така да е. — Ротанов се изправи и изсипа пясъка от дланта си.

След около двеста метра храсталаците свършиха и те се озоваха на тясна плажна ивица. Дълго слушаха как шумоли прибоят, когато се втурва върху пясъка, после Елсон разочаровано каза:

— Дори шумът на вълните тук е необичаен, прибоят не кипи, не клокочи както на Земята, а съска. И все пак това море е красиво по своему.

Никой не възрази. Всички гледаха как над водата до самия хоризонт се сгъстява сребрилата лека сутрешна мъгла; прииждайки към брега, вълните пламваха със синкава електрическа светлина, но това не бяха живите светлици, приличащи на звезди, каквито има само в земното море. Водата излъчваше някаква студена светлина. Фролов

пръв направи крачка към приборя и подложи обувката си на връхлитащата вълна. Водата изхлипа като жива, прехвърли крака му и се отдръпна.

— Махни се — помоли го Ротанов. — Държиш се като дете.

Знаеше от опит, че на чуждите планети най-враждебно и опасно се оказваше онова, което на пръв поглед изглеждаше безобидно. Сякаш за да потвърди неговите опасения, зад тях се разнесе странен тропот, все едно че множество млади кончета галопират към брега. Но не бяха коне... Водната повърхност на океана отразяваше добре светлината и те видяха странно животно, което изскочи от храсталаците. Дебелите като тръби крака или пипала се разклоняваха от издълженото му овално тяло отначало нагоре, а после, огъвайки се като широки дъги, опираха в земята. Бяха шест или осем, трудно можеха да се преброят, толкова бързо се мяркаха във въздуха тези гъвкави, без стави крака. Онова, което отначало им се стори малко туловище, скрито зад ритмично движещите се крака, се оказа глава, покрита с блестяща броня, на която святкаха четири очи. Когато забеляза хората животното забави своя бяг и след двадесетина крачки спря. Три бластера се вдигнаха като по команда. Никой не мърдаше. Изведнъж животното широко се разкрачи, обърна се с хълбок към тях и едва сега те забелязаха ездача... От удобното седло, привързано на гърба на животното, скочи строен и гъвкав младеж и без да бърза, тръгна към тях.

— Свалете оръжието — тихо нареди Ротанов. С всяка крачка на ездача изумлението им нарастваше все повече и повече. Отначало видяха само фигурата му, но вече можеха да разгледат бледото, леко издължено слабо лице с големи сиво-сини очи, дрехата, която приличаше на старинен извезан кафтан, и широкият бродиран пояс.

— Сигурно е хуманоид — тихо рече Олег. Ротанов веднага му възрази:

— Твърде много прилича на нас. Далечните му прадеди или са родени на Земята, или... — и не довърши, но Олег, който добре помнеше Хидра, разбра какво означаваше това „или“. Имитация, копие на човек, биоробот...

— „Онази, която крие лицето си“ ви приветствува с добре дошли, чужденци.

Гласът му, деформиран от киберлингвиста, като че ли идваше някъде отзад, от раниците, натъпкани с планетарна екипировка.

Никой не се помръдна, не промълви нито дума, твърде обикновено, по земному, прозвучаха тези думи, въпреки странното име на онази, която ги поздравяваше. Те знаеха, че когато в словесния фонд липсва подходяща дума, лингвистът подбира най-близкото по значение словосъчетание и затова името прозвуча така дълго. Очакваха продължение, но още не можеха да дойдат на себе си от странната среща... Да се промъкнат през бариерата на стъстеното пространство, да паднат на дъното на гравитационната бездна, да се спуснат на планетата, където нямаше дори слънце, и изведнъж такава среща? Дори не се изненадаха от пристигането им, изпратиха им гид, паж, слуга... Какъв е той всъщност? Как беше разбрал, че са кацнали? Защо в поведението му не се забелязва нито страх, нито учудване? Лицето му е човешко, носът правилен, светлосините му очи ги гледаха спокойно и сериозно. Изглежда, че са ги чакали и Ротанов е бил прав, сякаш наистина беше предвидил, че всичко предшествуващо е било само някакво странно, специално подготвено за тях представление. Все още не можеха да повярват.

— Коя е „Онази, която крие лицето си“? Жрица? Или предводителка на вашето племе? — попита Ротанов.

Пратеникът се направи, че не е чул или не е разбрал въпроса. Киберлингвистът дълго и напевно превежда думите на чуждия, непознат език. Но дори от превода се чувствуваше, че в неговия богат речников фонд има нещо близко, познато. Езикът, който говореха тук, не им беше напълно чужд, както не им беше чужда тази дреха и лицето на младежа, само странното животно, на което пристигна пратеникът, застанало неподвижно встрани, им напомняше, че са попаднали в друг свят.

— „Онази, която крие лицето си“ ви кани да вземете участие в празника — рече пратеникът.

— Разбираш ли нещо? — прошепна Фролов зад гърба на Ротанов и той най-неочаквано и за себе си се усмихна.

— Можем ли веднага да разберем всичко? Нали чу, канят ни, ще отидем да видим какъв е този празник.

Явно удовлетворен от тази фраза, младежът се обърна и бавно, без да се оглежда, се отправи към своя чудовищен кон. Ротанов

преметна бластера на гърба си и тръгна след него. Другите мълчаливо го последваха.

Пътечката скоро се раздвои и ги поведе встрани от лодката, покрай брега. Пратеникът яздеше бавно и Ротанов без особен труд се изравни с него.

Когато забеляза, че той се държи по-далеч от бързо мяркащите се крака на животното, младежът придърпа поводите и то тръгна още по-бавно.

— Това е „странник“. Безопасен е. Не бива да се страхувате от него.

— Не се боя от твоя кон. — Ротанов се приближи още повече, като се нагаждаше към ритмично мяркащите се над главата му широки и дебели крака на животното, покрити с дребни блестящи люспи. — Къде отиваме?

— На празника. Днес е денят на Дрона.

Както обикновено фразата, преведена от киберлингвиста, беше максимално кратка.

— Често ли ви посещават чужденци?

— Често. Някои пристигат откъм морето, а други, като вас, долитат на огнени колесници.

Ротанов не показва колко го поразил този отговор. Ето каква е работата, ето защо толкова делнично мина срещата, излиза, че наистина са ги чакали. По-точно не тях, а някои, които много приличат на „онези, които долитат на огнени колесници“.

Ротанов постепенно изостана, изравни се с останалите и тихо каза:

— Не е изключено да са ни взели за други. Не задавайте излишни въпроси, докато не разберем как стоят нещата.

2.

Отдясно хоризонтът лека-полека се обагреше в тъмночервено, сякаш бушуваше далечен пожар. Останалата част на ниско прихлупеното небе, забулена с парцаливи облаци, както и преди изглеждаше сивкава.

Стана по-светло. Буренаците преминаха в ниски пухкави храсталаци, чиито клончета напомняха пера на диви птици. Сега нищо не закриваше хоризонта и пред тях изведнъж се ширна далечният простор, изпълнен с движещи се пламъчета. Върволиците синкави пламъчета се прегрупираха в движение и всички заедно поеха в същата посока, накъдето вървеше и малкият отряд. Пурпурният здрач в низината, където се мяркаха пламъчетата, започна да се разсейва и откри неясните очертания на ниски постройки. Групата спря.

— Почакайте тук — помоли пратеникът, направи няколко крачки и изчезна в шубраците.

— Странно място — рече Олег. — Долу сигурно има някакво малко селище. Най-вероятно стопанството им е натурално, забеляза ли как е обработена сбруята на този, ако мога така да се изразя, „кон“? Кожата сигурно не е щавена, ръчно производство.

— Прибързваш с изводите — обади се Ротанов. — Веднъж на Хидра вече срещнах нещо подобно... Там наред с външната, примитивна страна имаше и нещо друго, неразлично на пръв поглед. Чувствувам, че и тук не всичко е толкова просто... Този Странник... Природата рядко създава такива животни. Прекалено е рационален и като че ли е сътворен за движение по пресечена местност. Идеално транспортно средство за превозване на хора и леки товари.

— Особено ако не бързаш много.

— Не знам с каква бързина може да се движи. Вероятно ездачът се приспособяваше към нашата скорост.

Те замълчаха, заслушани в истеричните крясъци „ку-ку“, загледани в движещите се по пътечката пламъчета. Отнякъде се носеше упойващият аромат на странни цветя.

— Тук може да бъде и хубаво, ако се свикне — тихо рече Елсон.

— Според мен ще имаме време за това — мрачно обеща Олег.

Отдолу, откъм селището, към тях идваше група хора. Най-отпред четирима слуги или пазачи носеха факли. Нямаше дим, а вместо червеникав пламък около плътно свитите на топка непознати листа танцуваха малки светлосинкави езичета. Светлината им не беше силна, но вероятно очите на местните жители бяха привикнали с полумрака и едва ли можеха да понасят силна светлина.

Факлоносците спряха и се отдръпнаха встрани. Напред излязоха старец с дреха, украсена с причудливи шарки, с огърлица от блестящи непрозрачни камъни, а до него — жена с изящна фигура, чието лице Ротанов не можа да разгледа, колкото и да се опитваше, пречеше му насочената към тях светлина на факлите, пък и тя като че ли криеше лицето си зад парче полупрозрачна тъкан. Чертите ѝ бяха неясни, не можеше със сигурност да се каже млада ли е, или не. Роклята ѝ беше бяла, без никакви накити, само на дясната ѝ ръка блестеше тънка гривна, а в косите ѝ, сякаш случайно, се бе вплело живо пламъче: може би светулка или фосфоресциращо камъче.

Мълчанието продължи минута-две, докато двете групи взаимно се проучваха. Ротанов си помисли, че в очите на тези хора те изглеждат доста смешни със защитните си скафандри, който сякаш бяха обвинили телата им с блестяща сребриста ципа, с тежките раници на гърба, със странните оръжия в ръце. Сега сигурно ще ги попитат как са се озовали тук и кой знае как ще завърши разговорът. Те едва ли ще разберат, едва ли ще повярват на звездните пришълци. Но старецът ги попита за друго.

— Пътят не ви ли се стори труден? — Въпросът прозвуча някак комично в напрегнатата, изострена тишина.

— Леките пътеки не винаги водят до интересни места — неопределено отвърна Ротанов и старецът се усмихна.

— Хубав отговор. Надявам се, че след време, когато разберете къде сте дошли и по-добре се ориентирате в обстановката, пак ще поговорим.

— А вие не искате ли да ни помогнете в това? — Ротанов се канеше да направи крачка напред, но недвусмисленият жест на един от пазачите го накара да се откаже.

— Всеки сам изминава своята пътека. — После старецът се обърна към жената и я попита: — Тези хора наистина ли са долетели

на огнена колесница?

Жената кимна.

— Е, щом е така, заведете ги на празника на Дрона.

Двама от факлоносците тръгнаха напред, за да показват пътя, Ротанов се обърна, но старецът и момичето вече бяха изчезнали в храсталаците.

— Колко странно говореше. Странно и сложно... не се учуди на нашето появяване — замислено рече Олег.

— Май и тебе започват да те обземат съмнения, това е хубаво, приятелю, защото истината е сестра на съмнението.

— Какво си се разфилософствувал?

— Стори ми се, че тук живеят само философи и поети, е, и красавици, разбира се. Защо пък не? Чудесна планета, аромат на цветя, тържествено шествие. Всичко е като в старинен театър.

— Какво имаш предвид?

— Само това, което казах. Нашата среща прилича на театрална постановка, само не мога да разбера кой е режисьорът. Може би този старец? Но защо тогава потърси потвърждение, че сме пристигнали, от жената, онази, която през цялото време мълчеше?

— И криеше лицето си... — допълни Елсон. — Помните ли какво рече пратеникът, който дойде да ни вземе: „«Онази, която крие лицето си» ви приветствува с добре дошли, чужденци.“

— Да. Заслужава си да се замислим над това.

Пътекката, която се виеше между ниските хълмове, започна да се изкачва стръмно нагоре. Вече вървяха повече от час. Придружителите им от време на време трябваше да спират и да изчакат уморените хора. Постройките и пламъчетата изчезнаха, пътекката сега криволичеше по дъното на някаква клисура. Най-после стените се раздалечиха и те се озоваха на широко равно плато, заобиколено от три страни с почти отвесни скали. В средата се извисяваше тъмна грамада, която смътно напомняше човешка фигура с триметрова височина. Вдясно от нея на малък подиум, покрит с нещо подобно на килим или кожа, седеше човек, който на пръв поглед изглеждаше необикновено дебел. Но при по-внимателно вглеждане можеше да се види, че не е толкова пълен, а е една планина от несъразмерно развити, почти грозни мускули. До него няколко души, облечени в широки безформени дрехи от кожа, хвърляха съчки в огньовете.

Изглежда, местните растения съдържаха голямо количество етерични масла, защото огньовете, както и факлите, горяха със синкав, прозрачен пламък, който почти не даваше светлина, сякаш не горяха съчки, а спирт. Над огньовете имаше казани, в която се вареше нещо. Пет-шест души, които стояха отделно, сегиз-тогиз надуваха големи спираловидни раковини, като извличаха от тях виеци, сърцераздирателни звуци.

Щом в осветеното от огньовете пространство се появиха хората с факлите, настъпи тишина, всички се обърнаха към пристигналите и втренчиха очи в тях. Придружителите ги поканиха да се приближат до подиума. Огромният тронав човек, подпрял се на рамото на един от слугите, с бързина, каквато трудно можеше да се очаква от него, скочи на крака, за да посрещне гостите.

— Чужденци! — извика радостно той, — Тъкмо чужденци ни липсваха на празника! Настанете ги на най-почетните места! — Той хвана Ротанов за лакътя, като определи безпогрешно кой е главният между тях, и без да му даде да се опомни, го повлече към площадката.

— Аз съм владетел на този народ и мога да ви уверя, че сте дошли в добро време. Ще има пир. Ще има юнашки игри и състезания. И още — борби със змии.

— И борби със змии ли? — попита Ротанов малко изненадан.

— Непременно, може ли един празник да мине без борби със змии?

— А змиите... истински ли са?

— Искате ли питане. Какви предпочитате? Има водни, летящи, с бронирани глави, отровни или просто съскаци, но с лошо око.

— Бих предпочел да минем без тях. Не съм специалист по змиите...

— Жалко! В тая работа е по-добре да бъдеш специалист. Квалифициран специалист.

Владетелят плесна с ръце, някой зад гърба им удари медния гонг и кънтящият, отразен от скалите звук се понесе надолу по теснината, натам, откъдето вдигаше врява приближаващата се тълпа и се мяркаха безброй много синкави пламъчета, които Ротанов забеляза още по пътя.

— Докато подготвяме първото изпитание, разкажете ми за далечните страни и за чудесите, които сте виждали.

Странно чувство завладя Ротанов, кой знае защо, му се стори, че този огромен потен човек, увит в извезани кожи от неизвестни животни, с амулети от зъби на шията, всъщност съвсем не е толкова див, колкото изглеждаше. В очите му непрекъснато святкаха хитри огънчета. Пък и тяхната поява на празника май не беше случайна, сякаш всичко беше подготвено предварително, сякаш ги чакаха. Неизвестният режисьор продължаваше своята странна постановка. Ротанов се усмихна и заразказва на владетеля за мощния звездолет „Каравела“ за черната дупка, в която пропада целият този свят заедно с предстоящото празненство, за многобройните обитаеми светове, разположени на далечни звезди, и за Земната федерация, разселила се на много планети. Владетелят го слушаше внимателно, кимаше с глава и дъвчеше сочно парче месо, от което течаха едри капки мазнина.

— Далечни поселения — това е добре. И ние имаме поселения на далечните острови. Когато мангароидите родят малко плодове, ние ги докарваме от Карута, а в замяна им даваме излишъците от нашето сого. — Лицето му прие замислено изражение. — А какво е това звезди, чужденецо?

Ротанов му обясни.

— Искаш да кажеш, че светът не свършва отатък небесната твърд, че има и други острови?

— И острови, и морета. Там живеят други народи, светят други слънца.

Владетелят се намръщи и остави в подноса недояденото парче месо.

— Не разказвай това на никого, чужденецо. Тук няма да те разберат. Ние имаме други закони, своя представа за света. Нашият е устроен просто. Небесното кълбо, в чиято вътрешност живеем, виси на сребърна верига и извън него не съществува нищо. Впрочем там живеят и боговете... Надявам се, че ти не си бог?

— Там не съм срещал богове, наистина тук-там се срещат същества, които по своето могъщество приличат на богове.

Владетелят се направи, че не е чул последните думи, обърна се и повика един от пазачите, застанали зад тях. Онзи се наведе, изслуша някаква заповед, поклони се и мигновено изчезна. От тълпата излязоха напред брадати хора, облечени еднакво, с тежки бронзови щитове в ръце. Те поставиха щитовете на пясъка в кръг, плътно един до друг,

като образуваха непробиваема метална ограда, която отдели центъра на площада заедно с подиума от зяпачите.

На Ротанов не му харесаха много тези странни приготовления и той затърси с поглед своите спътници. Там, където седяха, явно всичко бе спокойно. Той забеляза, че от врящия казан им поднасят някаква напитка и Елсон решително отказва да я опита.

Към подиума се приближи висок слаб човек, облечен в обикновена платнена дреха, препасана с колан, с обръсната до голо глава. По аскетичното му лице и гордия поглед, по това, че той не се поклони пред владетеля, Ротанов реши, че заема високо положение е в тукашното общество — може би беше жрец или представител на висшата аристокрация. Владетелят тръгна към него и двамата се отдалечиха към края на площада, като оставиха Ротанов сам. Възползувайки се от това, той незабелязано обърна гривната с транслятора за универсална връзка към огъня, край който седяха неговите спътници, и тихо попита:

— Фролов, чуваш ли ме?

— Да.

— Повикай лодката и я докарай по-близо, скоро може да ни потрябва.

— Вече опитах. Сигналите не стигат до нея. Няма връзка. Сигурно са изтощени батериите.

— Само това ни липсваше... Бъдете готови. Според мен тук замислят нещо. Дръжте включени трансляторите и по даден от мен сигнал всички заедно ще си пробием път към изхода, забранявам да се използва оръжие, каквото и да се случи.

— Ясно.

Ротанов не можеше да разбере защо е изчезнала връзката. Батериите? Едва ли всички наведнъж са се изтощили... Не е изключено да съществуват неизвестни за тях физически причини, структурата на пространството в непосредствена близост до черната дупка толкова силно е променена, че тук никой не познава законите за преминаване на радиовълните. Ротанов се безпокоеше от факта, че връзката е изчезнала именно сега. Добре, че поне трансляторите работят на близко разстояние и могат да разговарят помежду си.

Същевременно събитията на площада следваха едно след друго. В центъра на кръга, осветен от сините пламъци на огньовете, влязоха

четирима воини. Ротанов бе учуден, че нямат никакво оръжие. Един от тях сложи между огньовете тежък пакет, разви го и веднага се отстрани, явно не искаше да докосва блесналата от пламъците на огньовете остро наточена стомана. Там имаше мечове с двойна ръкохватка, бойни секири, огромни боздугани с шипове и копия с широки назъбени остриета. Като забеляза, че Ротанов внимателно разглежда оръжията, владетелят каза:

— Воините от нашето племе не бива да докосват оръжие, което носи смърт. Затова се радваме толкова много на чужденците. На нашите юнашки игри само на тях е позволено в схватка с врага да се позабавляват с окървавената стомана.

Гонгът отново прокълтя.

Откъм горната част на теснината се чу тежък тропот. Воините избутаха тълпата и образуваха тесен коридор от средата на площада до клисурата. В полумрака Ротанов не виждаше добре какво става там, но някаква тъмна маса, ниска и подвижна като живак, се движеше покрай бронзовата стена от щитове към центъра на кръга.

— Има ли сред вас някой, който иска да премери сили с дрона?! — закрещя глашатаят от отсрещната страна и почти веднага, разбутвайки щитовете на воините, в центъра на кръга влезе широкоплещест, набит човек. Ротанов беше поразен от мускулите на владетеля, но този воин се оказа още по-масивен. Тълпата го приветствува с възторжени викове. Човекът се наведе, разпери леко ръцете си, в които нямаше никакво оръжие, и замръзна. Тълпата също замря, шумът стихна и сега ясно се чуваше тежкия тропот на препускащия по теснината звяр... Най-последно Ротанов го видя. Животното бе по-ниско от носорог, но по-тежко и по-подвижно. Тълпата му муцуна завършваше с костна броня, която преминаваше зад гърба му и пречеше на дрона да обърне глава. Костните пластинки отпред преминаваха в четири остри израстъка — нещо средно между рога и бивни. Четирите чифта широко отворени злобни очи, доста раздалечени едно от друго, изглежда осигуряваха добър обзор на животното. Когато се намери в центъра на осветения кръг и забеляза застаналия на пътя му човек, то нададе нисък, дрезгав рев и тозчас се спусна към смелчагата. Всички мислеха, че човекът няма да избегне смъртта, но когато остриите рога още миг и щяха да се забият в корема

му, той направи едва забележимо, но точно и грациозно движение встрани и дронът не улучи целта. Тълпата възторжено изрева.

Както се беше засилило, животното връхлетя върху бронзовата ограда от щитове. Ударът беше толкова силен, че воините, които ги държаха, не можаха да запазят равновесие и в стената се образува пролука. Но звярът не беше склонен да бяга, макар че сега можеше да го направи. Той отстъпи назад, обърна се и отново се устреми към своя противник. Всичко се повтори, но сега, след като избегна сблъсъка, воинът успя да нанесе мълниеносен удар с изопнатата си ръка, който попадна точно между костните пластинки на главата на животното, където явно беше разположен някакъв нервен център. То изрева от болка и ярост. Щитовете пак изтрещяха и пак се разкъса живата стена. Във вдигналия се прахоляк няколко мига нищо не можеше да се забележи, а когато се разнесе, всички видяха дрона, понесъл се към своя мъчител... Щом стигна до човека той неочаквано се закова и рязко промени посоката си опитвайки се да изпревари движението на воина встрани. И това му се удаде, човекът не успя напълно да избегне удара и макар че се изплъзна от остриите му бивни животното така заби бронираната си глава в него, че той падна, претърколи се и остана да лежи неподвижно. Дронът отново връхлетя върху щитовете и сега бавно се обръщаше, за да се разправи окончателно с противника си.

— Няма ли кой да му помогне? — попита Ротанов.

— Забранено е. Но нашите правила не важат за чужденците...

Ротанов разбра намека на владетеля. С рязко движение се освободи от раницата, която сковаваше движенията му, и грабна бластера.

— Твоята тояга е малко лекичка за този звяр. Избери си оръжие по свой вкус.

Но Ротанов не го чу и скочи долу. Тълпата му пречеше да се прицели. Лъчът на бластера беше доста широк и той се страхуваше да не засегне някой от зяпачите. Затова разбута воините и след миг се намери на арената. И точно навреме, защото звярът вече бе навел широката си едра муцуна, зъбите му докосваха земята и не беше трудно да се отгатне каква ще бъде съдбата на беззащитната жертва. Ротанов се озова между звяра и човека. Позицията му беше удобна, той вдигна бластера и натисна спусъка. Ала вместо синкавия плазмен който изпаряваше всичко по пътя си, бластерът изплю гъст червеникав

пламък и се задави. Огненото кълбо попадна в хълбока на животното, опърли козината му и само го разяри, без да го нарани сериозно. То изрева и забравило за жертвата си, се хвърли срещу новия си противник. Ротанов натискаше спусъка, но втори изстрел не последва, бластерът се превърна в безвредна тояга, както го предупреждаваше владетелят.

Вдигайки облаци пясък, звярът се понесе право срещу него, вече ги разделяха не повече от три крачки и единственото, което му оставаше, бе да приложи тактиката, използвана от неговия предшественик. Най-важното бе да изчака и да се отдръпне в последния миг, за да не даде възможност на дрона да се обърне. Ето къде щяха да му бъдат полезни дългите часове, прекарани в гимнастическия салон. Ротанов отскочи и звярът префуча покрай него. Зрителите го възнаградиха с възторжени викове, но той нямаше намерение да играе ролята на гладиатор. Незабавно трябваше да предприеме нещо, докато не се бяха намесили останалите членове на екипажа, тогава в бъркотията някой сигурно ще пострада. Той беше сигурен в себе си, при това универсалният защитен костюм, който не свали от гърба си, откакто напуснаха кораба, притежаваше едно изключително свойство: при каквото и да е външно въздействие тъканта поддаваше само до определена, безопасна за човека граница, после се превръщаше в монолитна броня, непробиваема дори от снаряд. С него можеха да го натикат в земята, да го повалят, но нищо не бе в състояние да го нарани сериозно. Единственото, което сега го тревожеше, бе неочакваната засечка на бластера. Ако причината беше в батерията, защитният костюм без енергия щеше да се превърне в обикновен парцал и тогава не го очакваше нищо добро. Трябваше бързо да се махне от арената и същевременно да спаси живота на човека... Но как? Вече почти нямаше време. С периферното си зрение той забеляза, че Олег се вмъква в кръга като изблъскваше воините и размахваше бластера.

Дронът вече бе съвсем близо. Ротанов се наведе, за да вземе някакво оръжие от купчината. Боздуганът не беше подходящ, нямаше да му стигнат силите, за да зашемети звяра. Тежкия меч щеше да ограничава движенията му — няма да успее да отскочи. Копието не беше достатъчно здраво и едва ли можеше да спре тази грамада. Широкото острие на секирата не можеше да нарани това бронирано

чудовище. Най-после се спря на едно не много широко острие от синкава блестяща стомана, продълговато, с удобна ръкохватка.

Олег си проправи път през оградата, като разблъска воините. Ротанов забеляза как се изтърколи встрани избит от него щит. Късно. Още един скок, не много сполучлив, с част от главата си звярът все пак го закачи и макар че не падна, остра болка прониза десния му хълбок, значи защитата не действуваше... Мина му през ума да включи аварийното хранване, но и за това нямаше време. Този път дронът се закова твърде бързо, а той бе загубил предишната си подвижност, десният му крак беше изтръпнал от удара, и в този миг Олег стреля. Изстрелът беше по-слаб от този на Ротанов, ала пламъкът попадна в главата на звяра и за известно време го заслепи. Животното изрева и се завъртя в кръг. Ето го удобният момент. Крачка, още една — кракът не го слушаше, — още едно движение и е почти до него. Сега трябва да изчака, дронът няма вечно да се върти. Ето го, спря и започна да души, избира накъде да скочи. Дори отгук се забелязваше бялото на обгорените му очи, следователно от тази страна той не виждаше. Едно последно усилие и Ротанов беше до него. Върху уродливата му, покрита с израстъци глава, добре се открояваше цепнатината между костните пластинки, в която се целеше воинът. Ротанов замахна, наведе се напред и вложи в удара тежестта на цялото си тяло, както правеше това във фехтовалната зала, за да достигне противника от подалечна дистанция. Почти без съпротива острието потъна в цепнатината и в гърдите го плисна струя тъмна кръв. В същия миг страшен удар го отхвърли встрани...

3.

Стените на стаята, в която лежеше Ротанов, бяха издигнати от дебели стебла на огромни местни треви. Те миришеха на слама. А може би ароматът на суха трева идваше от постелката. Дойде на себе си преди няколко минути и се чувствуваше спокоен и лек, както се случваше, когато беше взел дезин.

Без да бърза, сякаш това бе най-важното, Ротанов внимателно огледа помещението. Стените, подът, леките мебели — всичко беше изработено от тези кръгли стебла, нямаше нито една гладка повърхност. Очите му се премрежваха от дебелите тревни тръби, които сега изпълваха целия свят около него. Затвори очи и се замисли. Очевидно бе изминало доста време след като дронът го повали на арената. Той смътно си спомняше как му свалиха защитния костюм, пронизващата болка в нараненото тяло... Сега не усещаше нищо. И дори можеше да помръдне десния си крак, който пострада най-много. По всяка вероятност бе помогнала универсалната аптечка от корабната екипировка. А и още нещо — нечии ласкави ръце му сменяха превръзките, даваха му вода... Той помнеше ръцете, но не и лицето на човека, който се грижеше за него. Не чувствуваше мускулите си, сковани от дългото обездвижване. Той седна на леглото и се помъчи да се съсредоточи. Както и преди нищо не го болеше, но обзелата го слабост не му позволяваше да се изправи на крака. Зави му се свят опря се на стената, за да се повдигне, но в същия миг чу стъпки отвън и замря. Вратата изскърца, отвори се и в стаята влезе жена. Плътен, непроницаем воал скриваше лицето ѝ. Сред тълпата преди двубоя той видя множество женски лица, помисли си, че местните жени съвсем не са грозни и лицата им поне бяха открити. Излиза, че не е задължително за всички да ходят с покрити ля

Щом забеляза, че е седнал на леглото, жената рязко спря, димящата течност от чашата в ръцете ѝ се плисна на пода.

— Не се страхувай от мен, исках само да разбера...

— Защо трябва да се боя от теб?

— Коя си ти?

— Тук ме наричат „Онази, която крие лицето си“. Законите не ми разрешават да разговарям с чужденци. Сега ще извикам твоите другари.

— Почакай! Толкова много неща имам да те питам!

Тя отрицателно поклати глава:

— Още не е дошло времето. Скоро ще научиш всичко.

Жената остави чашата на масата и бързо излезе. Нейният мелодичен и малко тъжен глас още звучеше в ушите му, когато вратата отново се отвори и в стаята влязоха и четиримата, целият му екипаж. Те така шумно изразиха радостта си, че го виждат здрав, така пресилено оживено и весело разправяха колко топло са ги посрещнали местните жители, че Ротанов заподозря нещо нередно.

— Стига. Хайде, казвайте какво е станало?

— Всъщност нищо особено. Цяла седмица те лекуваха с универсалния дезин, Елсон доста се поизпоти, докато съедини счупените ти кокали. Беше в безсъзнание, както обикновено преминава това лечение.

— Знам не по-зле от вас как лекуват с дезин. Случило ли се е нещо, докато съм бил в безсъзнание? Коя беше тази жена?

— Отношенията ни с борейте, както сами се наричат нашите домакини, са направо отлични.

— А какво стана с връзката, с екипировката? Изплюйте камъчето най-сетне, докога ще се правите на палячовци?

Фролов отмести Елсон и излезе напред.

— Общо взето нещата не вървят добре, капитане. Останахме без връзка и фактически се лишихме от всички съоръжения. Батериите са излезли от строя. Радиостанциите и оръжието не действуват. Защитата също. Не можем да си обясним как е станало това. Батериите са абсолютно здрави, но дори херметизираният аварийен комплект не задържа енергия. Елсон си има теория за тая загадка, но тя няма да ни върне енергията. В действителност сме беззащитни...

— И при създаването се положение, както сам разбираш, бяхме принудени да направим някои отстъпки — прекъсна го Олег и по насмешливата усмивка, която едва сдържаше, Ротанов отново заподозря нещо нередно. — Бяхме принудени да сключим с нашите домакини известен договор...

— Какъв договор?

— Това племе има доста странни закони...

— Всеки народ си има свои закони, продължавай, не го усуквай.

— Ами след като победи дрона, ти стана нещо като местен герой и за да докажем своята лоялност, добрите си намерения към племето на борейте, трябваше да се съгласим за твоята сватба...

— За моята... какво?

— Най-важното е да не се вълнуваш, това е чисто символичен обряд, след което всички ние заедно с теб веднага ставаме членове на племето... Разбираш ли, в края на тържеството, което ти вече не можеше да видиш, царицата на празника те избра за свой годеник...

— Тъй... Чудесни новини... И естествено моето съгласие изобщо не ви е било нужно.

— Нали беше в безсъзнание...

— Ами да, разбира се, извинявай, забравих.

— Ето защо ние вместо теб дадохме съгласието си за този, подчертавам, чисто символичен обряд. Един час след сватбата булката ще изчезне, а ние завинаги ще станем членове на племето.

— Как така ще изчезне?

— Да си призная, не разбрах добре. Местният жрец говореше доста мъгляво за борби със змии, за отвличане — при тях всичко е забулено с мистика. Но това не е толкова съществено. Изяснихме най-важното: не си длъжен да живееш с тази жена, а по-късно можеш дори да се ожениш за друга, стига да поискаш.

— Виждам, че с всички сили сте се заели да уредите моя личен живот. И все пак къде ще се дене булката след сватбата?

— Не знам, не знам! Питай жреца. Той ще ти отговори, че ще я отвлечат.

— Тук всички булки ли отвлечат, или моят случай е по-специален?

— Не, не всички. Само веднъж в годината, на празника на Дракона, на който ти благоволи да станеш герой, царицата на празника си избира годеник. Той не може да види дори лицето на своята годеница и един час след сватбата се разделя с нея завинаги. Естествено от този избор не можеш да се откажеш. Не е редно според местните обичаи. Ще бъде смъртно оскърбление и сметнахме, че най-добре за всички нас е да се съгласим от твое име.

— Е, добре. Да приемем, че е така. Най-после ми стана ясно. А какво друго научихте през изминалата седмица? Какви са тези бореи? Откъде са дошли на планетата? Как са останали живи след катастрофата? Има ли тук и други племена?

— Не е толкова лесно да получим информация. За тях ние сме чужденци. Държат се дружелюбно с нас, но винаги са нащрек. При това Рет, когото ти спаси на празника, има доста приятели и роднини и всички те са настроени враждебно към теб.

— Защо?

— Ами, първо, ако помогнеш на някой воин по време на двубой, означава да му нанесеш смъртна обида. Предпочитат да загинат, но да не приемат помощта, и второ, Рет вероятно не без основание е разчитал, че изборът на царицата на празника ще падне върху него, тъй че той два пъти е опозорен от теб и само чака удобен случай, за да си отмъсти.

— Само това ни липсваше...

— Все пак разбрахме това-онова. Племето на бореите не е единствено на планетата, на другите острови живеят други племена, които непрекъснато враждуват помежду си. Бореите не вземат участие в тези битки и въобще не признават войните. Странно е наистина как успяват да живеят в мир при такова обкръжение. Не е много ясно и как са се появили на планетата. Според нашите наблюдения тяхното общество не е могло да се развие до сегашното си равнище на тази планета. Племената тук са малобройни, твърде разединени и въпреки това познават металургията. Налага се изводът, че биосферата на планетата е еволюирала по свой собствен път, който няма нищо общо с хората, които я населяват. Да вземем например анатомията. След твоето лечение Елсон стана тук главен лекар. Боя се, че заради него местният жрец скоро ще загуби всичките си клиенти. Вярно е, че бореите боледуват рядко, но не е там работата. Елсон успя да вземе кръвни проби от тях и установи, че плазмата, съставът, както и всичко останало съответствуват на нашата кръв, открил е и реус-фактор... А в кръвта на тукашните животни изобщо липсват еритроцити, тя съдържа мед и е синя както при октоподите. Редица други вторични признаци показват, че бореите не са се родили на тази планета... Тук те също са чужденци, каквито сме и ние.

— Почакай. Не мога наведнъж да смеля толкова информация. Олег, я ми подай стимулатора. Колко време съм се търкалял в леглото?

— Пет дни, колкото трае лечението с дезин.

Ротанов глътна червената таблетка в безвкусна, леко сладникава обвивка. Минута-две лежа отпуснат, в очакване лекарството да му подействува. Скоро почувствува как по цялото му тяло се разля топла вълна, сладостта изчезна и го обзе странното усещане, че мислите му са прозрачни.

— Ето какво ще ви кажа, приятели. Не забравяйте, че ние сме специална група. И основната ни задача както и преди е да разберем най-важното: кой заплашва Земята нашите колонии и кораби. Кой и защо. Борейте вероятно нямат отношение към това. По-скоро са само косвено свързани с интересувания ни въпрос. Но дружбата с тях може да ни е от полза както за получаването на информация, така и ако влезем в конфликт с други сили.

— Още ли държиш на своята теория, че тук съществува достатъчно развита цивилизация?

— Виждаш ли, Олег, едно изяснихме със сигурност. До Епсилон е само тази планета. Други няма. И ако не открием някакви съвсем непознати за нас форми на живот в самата черна дупка, тогава трябва тук да търсим онези, които нападнаха нашите колонии. Вие смятате, че борейте не са могли да се появят на острова. Това, разбира се, е вярно. Съществуват достатъчно доказателства за подобен извод, но защо да не предположим, че са дошли от континента?

— Нима тук има континент?

— Не успяхме да обиколим планетата. Голяма част от атмосферата беше защитена от облаци. Тук може да има всичко, дори и континент, едва сме започнали да трупаме информация. Възможно е да открием най-неочаквани неща. Ето защо е важно да запазим добрите отношения с борейте. Ако те споделят с нас своите знания, това ще опрости задачата ни.

Дните бяха изключително топли дори и за Ена, борейте така наричаха своята планета (а може би остров, думата „Ена“ по-скоро означаваше свят, населен с хора). През последните години климатът се беше променил, бе станал по-умерен и по-топъл. Това се обясняваше с

постепенното натрупване на топлина в затвореното пространство на Епсилон. Сега той излъчваше само незначителна част от предишната си енергия, но все пак постепенното ѝ натрупване се отразяваше върху общия топлинен баланс на системата. В бъдеще, когато ще се натрупа твърде много топлина, температурата на планетата щеше да се увеличи прекомерно, но засега преобладаваше мек субтропичен климат.

В резултат на изместването на излъчването на звездата в инфрачервената област се бе променил и цветът на растителността. Някога зелен, сега бе станал кадифеночерен и не отразяваше нито един лъч светлина. Голяма част от растителните видове бяха загинали, затова пък онези, които бяха оцелели и успели да се приспособят към новите условия, достигаха гигантски размери и много бързо изпълваха цялото свободно пространство на сушата.

Селището на борците се гушеше в море от огромни черни треви. Върховете им понякога се издигаха високо над колибите и шумолящите им нежни листа образуваха над тях плътен непроницаем купол. По цели дни и нощи, които тук почти не се различаваха, Ротанов слушаше еднообразния шепот на листака, който напомняше шума на морски прибой.

Щом се почувствува по-добре, той започна често да напуска колибата, за да се запознае със селището. Навсякъде го следваха двама мълчаливи пазачи. Явно новата му роля на годеник изискваше специално внимание към неговата особа, тъй като останалите членове на екипажа се движеха свободно из селището и можеха да ходят където пожелаят. Отначало гледаше с неприязън телохранителите си, но скоро свикна с тях и престана да обръща внимание на тези мрачни хора които се сменяха на всеки шест часа и не искаха да отговорят на нито един негов въпрос... Впрочем сякаш беше наложено някакво табу и никой от селището не проявяваше желание да разговаря с него — щом се приближеше до някого, той веднага изчезваше; така се държаха всички освен жреца...

След като се нахрани — обедът му се състоеше от месо, обилно полято със сос от ароматни треви, — Ротанов излезе от колибата и тръгна да търси жреца.

Повечето мъже по това време бяха на лов или риболов, в селцето бяха останали само жени и деца. Когато се приближи до тях, те мигновено се разбягаха. С останалите членове на екипажа се държаха

по друг начин и той доста се дразнеше от „специалното си положение“. Насред селището между две колиби съгледа странен дървен подиум. Вчера го нямаше. Отиде при него, за да разбере какво представлява. Подиумът се оказа огромна маса. Бяха махнали предните стени на двете колиби и масата сега се простираше от едната до другата колиба, като преграждаше цялата улица. Пригответленията за сватбата бяха приключили. Оставаха само два дни, а той и досега не знаеше какво означава обрядът „отвличане на булката“ и каква ще бъде неговата роля в тази история... От деня на пристигането не го напускаше чувството, че участва в театрално представление. За това допринасяха многобройните условности и обряди, които съпровождаха всяка стъпка на борейците, може би съществуваше и някакъв друг фактор, който той не успя да открие. Ротанов мина покрай масата, надникна в колибата и видя жреца. Той единствен не се криеше от него и макар и неохотно, все пак беше любезен, докато Ротанов не почнеше да задава безконечните си въпроси. Жрецът вдигна глава. Набразденото му от бръчки и белези лице бе дълбоко замислено, почти тъжно.

Ротанов влезе и мълчаливо седна до него, като премести към себе си тежката гравирана чаша, но тя се оказа празна, както и онази, поставена пред жреца.

— Ще бъдат напълнени след два изгрева. В деня на твоята сватба.

— Защо не разрешаваш да поговоря с „Онази, която крие лицето си“? Нали ми е годеница?

— Законът е такъв. Ще приказвате след сватбата, ако остане време. Често пъти не се връщат от храма.

— Непрекъснато ме плашиш.

— Каква полза имам да те плаша? Нима не знам, че онези, които долитат на огнени колесници, от нищо не се страхуват? Но има неща, които никой не може да разбере: след раждането следва смърт, след сватбата — раздяла, човешкият живот тук е кратък.

— Да, ти си философ. Но що се отнася до неизбежността и предопределеността, до налагането на чужда воля, случвало ми се е да се сблъскам с тях. Известно ли ти е какво е смелост? Ами приятелство?

Жрецът кимна.

— Странен разговор водим ние двамата. Да, знам какво е и смелост, и приятелство и затова се опитвам да си обясня какво чакате? Хората, които те пазят, не са толкова бдителни, а нощите са тъмни, никой не е докосвал вашата колесница. Защо не си отивате, нима нямате друга работа?

— Явно много пречим на някого тук. Може би на теб, жрецо? Мълчиш? Но ние няма да си тръгнем, преди да разберем защо отвличат булките. Какво става после с тях и защо е толкова кратък животът на бореите?

— След два изгрева е сватбата. — Жрецът се изправи. — Тогава ще научиш. Помисли добре върху това, което ти казах. — И вече с гръб към Ротанов той неочаквано изрече много тихо, в скоропоговорка: — Аз съм само слуга на богинята, не аз измислям законите, обикновеният човек не може да промени предопределеното, но вие, хората, летящи на огнени колесници, можете много. Аз ще ти покажа пътя.

След тези думи жрецът излезе. Останал сам, Ротанов дълго разглежда сложните орнаменти върху тежката кована чаша. Непознати чудовища се гонеха в безкраен бяг. Приятел ли им беше жрецът, или враг? И от кого се боеше? От кого можеше да се страхува, след като заемаше в племето толкова високо положение, че самият владетел влизаше в неговата колиба с нисък поклон? За какъв път намекуваше жрецът? Само въпроси. Въпроси без отговори...

Странни нощи се спускаха над Ена. Изпълнени с розов здрач и с шепота на огромните кадифени листа. С ухаеща на билки тишина, нарушавана само от далечните крясъци на кукувиците. Ротанов лежеше в своята колиба с отворени очи и очакваше Олег. През деня двамата скришом се разбраха с условен знак и сега, щом пазачите пред вратата притъпят бдителността си, Олег щеше да дойде тук.

Беше се случило нещо. Нещо, което не можеше да се съобщи по селектора за връзка. Ротанов беше забранил нощните посещения, разрешаваше ги само при крайна необходимост, но сега на всяка цена трябваше да се срещне с Олег. Вдругиден бе сватбата и той чувствуваше че събитията непрекъснато ги изпреварват, че не са подготвени за тях... Най-последно откъм пода на колибата се чу шум. Ротанов отмести рогозката. Капакът, който бяха направили специално

за такива посещения, се вдигна и се появи Олег. Широкоплещестата му фигура можеше да се отгатне в мрака само по неясния силует. Дишаше тежко и още не можеше да си поеме дъх.

— Днес твоите пазачи са внимателни както никога досега. Трябваше да избягам от тях в горичката и цял час да заличавам следите си, после отново се върнах.

— Вдругиден е сватбата и охраната сигурно е получила заповед да удвои бдителността. В края на краищата там, където отвличат булката, никой не знае какво може да се случи с мъжа ѝ.

— Все се шегуваш, а на мен не ми харесва тая комедия със сватбата. Твърде далеч отиде тази работа.

— Да не мислиш, че на мен ми харесва, но щом сме дошли в чуждо село, ще играем по тяхната свирка.

Двамата замълчаха, послушвайки се, но навън беше спокойно.

— Част от охраната още ме търси в горичката, а останалите няма да влязат в колибата, жрецът им каза, че е забранено.

— Знам. Какво се е случило. Защо ми направи знак?

— Жрецът ми даде ей това. Каза, че ти ще се досетиш. Не знам какво е имал предвид, прилича ми на някакъв план, но нищо не мога да разбера.

Олег му подаде шумолящ лист от рот. Борците използваха листата на това растение вместо хартия. Ако по него се прокара остър предмет, появява се бял сок който се откроява добре на черния фон, после листът се изсушава и написаното или рисунката се запазват дълго време. Ротанов го приближи до светещия плод от гинго. Студената жълтеникава светлина беше достатъчна, за да се забележи всяка завъртулка. Без съмнение беше план на някаква местност. Когато се вгледа, той позна клисурата, където се пребори с дрона. Стрелката сочеше към теснината, която водеше нагоре от това място. В самия му край бе поставена още една стрелка и малко кръстче. Жрецът обеща да му покаже пътя и сдържа обещанието си. Само че забрави да обясни накъде води той. Ротанов нави листа на руло.

— Аз ще се оправя с това нещо. А сега ме слушай внимателно. Трябва да се доберем до лодката. Сигурно я пазят, затова ще отидеш сам. Гледай да не се забъркаш в някоя каша. В краен случай използвавай приспивателен газ. Ще преместиш лодката на по-безопасно място и по-близо до селището, за да ни е подръка. Докато я открият,

ще мине известно време. Скоро може да ни потрябва. И още нещо... Опитай се да заредиш два-три комплекта батерии от генераторите. Елсон смята, че ще издържат пет-шест часа, което може да се окаже достатъчно, ако правилно разчетеш времето.

— Имаш предвид защитните костюми?

— Естествено не бластерите. Костюмите, връзката с лодката. И ние трябва да се подготвим за сватбата. А сега си върви, преди да се е върнала охраната от горичката.

Олег безшумно изчезна през отвора и той отново остана сам.

И тъй жрецът удържа на думата си... Планът... Какво ли го очакваше там? Засада? Капан? Провокация, целяща да се компрометира „младоженецът“ в навечерието на сватбата? Той лежеше на рогозката, заслушан в бледорозовата, мека като памук тишина на Ена. Ротанов не обичаше неопределените и неизвестни положения. Предпочиташе да ускорява събитията, да ги предизвиква, стига да имаше дори и малка възможност за това. И ето че сега се откриваше такава възможност. Той безшумно стана от тревистото си легло и предпазливо, крадешком се приближи до вратата. Нито едно стъбълце не прошумоля под краката му, като че ли в мрака на колибата се движеше само неговата сянка, толкова внимателно пристъпваше по пода. Щом се убеди, че пред колибата са само двамата пазачи и вниманието им е приковано към храсталаците, откъдето се чуваше пращане на клончета и стъпките на преследвачите, завръщащи се от неуспешната гонитба на Олег, Ротанов отиде до отвора. Колибата беше повдигната на греди. Между земята и пода имаше достатъчно място, за да се провери човек. Той се огледа и като безплътна сянка се мушна във високата трева зад колибата.

Ако се съдеше по тишината, която цареше в селото, не го бяха забелязали. Сега щяха да му помогнат добрата зрителна памет и дългите разходки наоколо, благодарение на които той можеше да си състави точна и подробна карта не само на селото, но и на близките околности. Сега лесно щеше да я допълни с плана, начертан от жреца.

Ротанов се измъкна от селцето и бавно се заизкачва по теснината, като внимаваше да не излиза от гъстите крайпътни храсталаци. Бледорозова мъгла забулваше целия хоризонт и не можеше да се ориентира накъде е изток и накъде — запад. Той заобиколи площадката, на която преди две седмици, спасявайки живота на

неизвестния воин, се хвърли срещу разярения дрон, и навлезе в тясната клисура, в чийто край на плана имаше кръстче — неизвестната цел на неговото пътешествие. Отвсякъде го обграждаха отвесни скали. Шубраците оредяха и почти изчезнаха. Ставаше все по-трудно да се приближава скришом. Ала сега това не бе толкова важно, селото остана далеч назад. Мястото, отбелязано на плана, трябваше да е някъде тук, но той не виждаше нищо освен хрусталаци и стръмни скали. Едва забележимата пътечка стигаше до камънака и свършваше там. Ротанов се спря в недоумение. Очакваше капан, засада, но не и измама. Имаше нещо съмнително в тая работа. Ами ако се е заблудил и е объркал теснината? Затвори очи. Паметта му като снимка освети белите линии на чертежа. Не, нямаше грешка, кръстчето бе именно тук, на тази стена. Той протегна ръка и я плъзна по грапавата повърхност на скалата и изведнъж по-надолу, там, където ниските гъсталаци скриваха камъните, напипа празнина.

Дупката се оказа тясна и неудобна, явно не бе съобразена с неговите размери. За щастие не му се наложи дълго да се провира през тази цепнатина, която водеше към неизвестното. След няколко метра проходът свърна встрани и пред него заблещука жълтеникава мъждива светлина.

Ротанов внимателно се приближи до отвора и надзърна във вътрешността на пещерата. Всъщност това не беше пещера. Гладките стени на просторното помещение говореха за неговия изкуствен произход. Насред изсечената в скалата стая имаше маса, зад която седеше някой. Ниският свод на прохода пречеше на Ротанов да вдигне глава и той не виждаше неговото лице. Затова пък добре виждаше масата. Върху нея бяха поставени дебели връзки листа от рот и някакви инструменти с неизвестно предназначение. Там имаше шлифовано кристално кълбо, стегнато в бронзови скоби, странен ритмично потракващ механизъм в прозрачен корпус, сфера с нанесени върху нея неразбираеми знаци. Ръцете на непознатия бързо се местеха, като нареждаха припряно върху масата дребни предмети, може би зарове за някаква игра или едри зърна от непознато растение. Човекът неочаквано се наведе и втренчено погледна към мястото, където беше той. Ротанов трепна, почти физически усети този поглед и едва сега позна жената, която седеше до масата. Чертите на лицето ѝ се бяха врязали в паметта му, докато беше болен.

— Нима в твоята страна е прието гостът да лежи на прага?

— Не. Но пропуснаха да ми кажат, че тук ме чакат.

Ротанов скочи в пещерата и се огледа. Някъде отгоре нахлуваше прохладен въздух. Жълтите светещи плодове, окачени по стените, пръскаха мека равномерна светлина, тясно легло, покрито с кожа, огнище с комплект кухненски съдове — не липсваше като че ли нищо, за да преживее един човек продължително време тук. Но Ротанов не обичаше да се доверява на първото си впечатление. Съдовете бяха съвсем нови, още не бяха потъмнели, в огнището не се виждаха сажди, а кожата изглеждаше прекалено пухкава, прекалено гладка. Стилизация, която добре и старателно имитираше бронзовия век. Интересно как разбра, че е дошъл. Беше сигурен, че пропълзя последните няколко метра съвсем безшумно.

— Не ти ли харесва моето жилище?

— Защо, изглежда доста рационално.

Пред огнището имаше пейка, Ротанов я премести до масата и седна, без да чака покана.

— Това е само скривалище. За всеки случай. Не живея тук, за него знаем само аз и баща ми.

— Не си ли дъщеря на жреца?

— Той ми е баща, но аз не съм негова дъщеря.

— Какво искаш да кажеш?

— Смята ме за своя дъщеря. Но не е така.

— Значи те е осиновил?

— Не разбирам какво означава тази дума.

— Е, добре. Да оставим това... По-добре да поговорим за утрешната сватба. Не познавам местните закони и искам да бъда сигурен, че си дала доброволно съгласието си за този обряд. Кажи ми още какво означава това отвличане на булката?

— Наведнъж толкова въпроси... Не мога всичко да ти обясня, но утре сам ще разбереш много неща. В обичаите на бореите се крие дълбок смисъл, те са... Как да ти го обясня по-добре, та да го разбере твоят механичен слуга, който превежда думите ми на твоя език... Ти се изрази така за това помещение.

— Рационални ли?

— Да. Но не всички. Има закони и правила, които са съвсем неразбираеми за чужденеца. В деня, когато победи дрона, аз бях

съвсем объркана. Като царица на празника бях длъжна да избира за свой годеник победителя, такъв е законът. Но победител трябваше да бъде Рет. Не го обичам. Той ме преследваше непрекъснато, докато най-после постигна своето. Нагласи всичко така, че за царица на празника да изберат мен... а онази, на която се падне този жребий, не живее дълго. Рет е син на вожда и има много роднини. Баща ми направи опит да им попречи, но нищо не излезе. Рет се заканваше, че ще стане така, ако не се съглася да се ожена за него, и както виждаш, удържа думата си. В последния си ден трябваше да се превърна в играчка на човека, когото ненавиждам. Но неочаквано се намеси ти. Това бе като дар на боговете, като съдба.

Очите ѝ блестяха като огромни сини звезди и Ротанов почувствува странно вълнение. Като омагьосан ловеше всяка нейна дума, всеки звук на гласа ѝ... До него изведнъж достигна смисълът на фразата: „Онази, на която се падне този жребий, не живее дълго...”

— Нощта е къса, разполагаме с малко време. Трябва да ти обясня как да се държиш в храма на Юстара. Ти не познаваш нашите обичаи и не си длъжен да се съгласяваш, никой няма да те упрекне.

— Да се съгласявам за какво?

— Не си длъжен да останеш с мен след сватбата. Много лесно е да откажеш. Когато жрецът разчупи наполовина свещения плод тана, хвърли своята половина в извора, щом поискаш, можеш да си избереш друго момиче. Онова, което ще ти харесва.

— Мога ли поне да науча името на годеницата си?

— Преди да стана жрица на богинята Юстара, ме наричаха Елна.

— Ами ако не откажа, Елна, тогава какво ще стане?

— Не се шегувай, Ротанов. Трябва да откажеш.

— Позволи ми да помисля поне до утре.

— Дори не подозираш колко е опасно, не знаеш какво те очаква в бъдеще. Това ще донесе нещастие преди всичко на теб.

Тя не би могла да намери по-убедителни думи, за да го накара да вземе окончателно решение.

4.

Разговорът завърши бързо. Прекалено бързо. През цялото време тя се боеше от нещо или очакваше някого. „Онази, която крие лицето си“... Не току-тъй го крие. Днес Ротанов най-последно почувствува, че е съвсем близо до разгадаването на някаква важна тайна...

Щом се провря през тесния процеп, който съединяваше втория изход на пещерата с непознат за него ръкав на теснината, той спря и се послуша. „Не се връщай по стария път, някой може да те причака, ще ти покажа друг изход“ — каза му тя и ето че сега стоеше сам на едва забележима пътечка. Пълзящите сумрачни сенки отново го заобиколиха отвсякъде. „Твърде дълъг е този изгрев“ — помисли си той. Или може би залез? По-скоро залез, нали този свят няма бъдеще. Всичко ще свърши в гравитационния колапс, а той означава смърт за всичко живо, за всичко, което съществува, дори за неживата материя... може би сегашното състояние на неустойчиво равновесие ще се задържи хиляди години, а може и само десет, невъзможно е да се предскаже, тъй като не са известни причините, които поддържат този спрял от някого космически взрив... За това са били нужни сили и енергия, за които човечеството днес не смее и да мечтае, не е шега работа да се спре гравитационният колапс на една звезда... Нима се е намерил ум способен да го осъществи? Или са свидетели на поредния природен феномен, който засега няма обяснение? Бронзов ли е този век? Да, възможно е, само че са твърде много абсурдните неща, противоречията. Днес се убеди окончателно в едно: „Онази, която крие лицето си“ не принадлежеше към племето на бореите. Доведената дъщеря на жреца се владееше прекрасно, тя добре се бе научила да скрива своите знания и мисли. Сигурно за бореите това беше достатъчно, но в едва забележимите нюанси на нейното поведение, в начина ѝ на построяване на фразата той почувствува интелект, равен поне на неговия.

Коя беше тя? Трябваше незабавно да разузнае, да разбере има ли тук други страни и народи. Дори да изразходват целия запас от активно вещество на генераторите на лодката, дори без нея, като използват

местните средства за придвижване, налагаше се да извършат щателно разузнаване, защото повече не биваше да чакат. Елсон не можеше да прецени до каква степен е забавено времето в този абсурден свят и доколко се различава то от външното време. Не е изключено да са изтекли всички контролни срокове, възможно е Торсон отдавна да е върнал „Каравела“ в базата, да е вдигнал тревога и сега насам да бърза целият резервен флот на Федерацията. А те както и преди не са готови за решителни действия — само предположения... „Нищо — успокой се той, — утрешната сватба ще изясни много неща. Не напразно всички я чакат, чакат я и се страхуват. И ние ще видим от кого толкова се страхуват... Може би ще успеем да спечелим приятелството на бореите, пък и той никога няма да научи тайната на «Онази, която крие лицето си», ако не доведе обряда до край. Бореите може да се окажат добри водачи, те почти не познават загадките на своя странен свят, но сигурно добре познават местността. С тяхна помощ ще намерим онези, които управляват тази планета и въвеждат в нея безсмислени и жестоки закони.“ Ротанов слушаше обичайното шумолене на нощните храсталаци на Ена и крясъците на кукувиците, които от време на време разкъсваха тишината, когато му се стори, че долавя някакъв странен звук, сякаш под нечий невнимателен крак се бе търколил камък по склона... Всъщност камъкът може да се е търколил и от само себе си. Ротанов тръгна по пътеката, като внимаваше да не излиза на открито, заобикаляше голите места и по-дълго се задържаше в скалните теснини, изровени от буйните някога, а сега завинаги пресъхнали потоци. Само това липсваше, да го открият. Колко ли от свещените забрани на племето беше нарушил, откакто напусна колибата и се срещна с „Онази, която крие лицето си“?

Изведнъж Ротанов се закова на място. Слухът му долови нов звук, който бе едва различим и затова му се стори съвсем чужд сред останалия шум, изпълващ храсталаците. Далечен звън на струна? Не успя да разбере, защото миг по-късно се чу рязко свистене и нещо тежко се заби в дебелото стъбло пред него.

Ротанов тозчас се просна на земята и замря. Но вече нищо не смути обичайните звуци на нощните храсталаци и ако не беше предметът, който се вряза в ствола и сега леко трептеше над главата му, щеше да си помисли, че всичко е само плод на неговото въображение. Изчака доста, до последния разумен предел, тъй като знаеше, че от

самообладанието, от това, кой пръв ще се разкрие, зависи изходът на предстоящия двубой. Той нямаше оръжие, но трябваше да се върне в колибата преди да се е събудило селото. Повече не можеше да чака.

Бавно и внимателно Ротанов се придвижи до ствола отново се спотаи. Пак нищо. Тогава с енергичен скок се прехвърли от другата страна, тъй че стволът сега, беше между него и неизвестния предмет. И отново нищо. Той бавно се изправи, като се притискаше плътно към мощното стъбло, чиято дебелина беше достатъчна, за да скрие двама души.

Сега предметът, заседнал в стъблото, се оказа на нивото на лицето му откъм противоположната страна, оставаше му само да протегне ръка...

Беше стоманена кама с два триъгълни върха и ръкохватка по средата. Специално направена за хвърляне, и то само с ръка. На края на ръкохватката забеляза скоба за тетива и си спомни за извънтяването на струната. Нещо подобно на арбалет, който изстрелва стоманени остриета. „Доста сложно оръжие за бронзовия век. Явно пречим на някого тук и едва ли това са бореите...“ Помисли си, че може да е Рет, отблъснатият годеник, когото той опозори на празника на дрона, но веднага отхвърли предположението, тъй като през тези дни успя добре да опознае характера на бореите, Рет не би го нападнал от засада, такава победа няма да му донесе нищо друго освен безчестие, пък и самото оръжие говореше против това. Неизвестният противник е смятал да го убие с един изстрел. Остана жив благодарение на предчувствието за опасност, създадено с годините, което го накара да се закове на място. Ротанов изпробва ръкохватката. Дланта му удобно легна върху ръбестата вдлъбнатина. Е, сега можеха да поговорят като равен с равен. Ротанов изчака още половин час, после бавно продължи към селото, повече никой не се опита да го спре.

Пазачите спокойно дремеха пред вратата и когато червеното петънце на Епсилон се показа над хоризонта той вече лежеше на рогозката, все едно че изобщо не бе напускал колибата през нощта.

Утрото на празника започна с тържествена и безсмислена процесия. Развеждаха Ротанов от маса на маса, от колиба на колиба.

Главата му бе украсена с нещо средно между венец и шапка, оплетена от цветя и листа. Масите се огъваха от плодове, риба и месо. Планетата беше щедра и обилно даряваше борците с плодовете на своята земя, без да иска в замяна големи усилия. Мекото и топло време, което почти не се променяше през деня и нощта, и липсата на силни въздушни течения в атмосферата внушаваха представа за някакво приспивно спокойствие, почти скука и ако не беше нощното му пътешествие, Ротанов би могъл да се поддаде на измамното впечатление. Тревога предизвика фактът, че през цялото време неговите другари бяха държани далеч от групата високопоставени гости на тържеството.

След десет часа непрекъснат рев на тръби, пиански крясъци и неразбираеми тостове. Ротанов разбра, че празникът е към своя край. Вождът на племето произнесе заключително слово, изпълнено с тревожни намеци и не по-малко тревожни поздравления. Той спомена нещо за вековно възмездие, за разплата поради нарушаване на традициите, за забравени завети на прадедите, за това, че чужденците, пристигнали на огнени колесници, си позволяват твърде много в тяхната страна. Накрая каза, че няма дълго да чакат, разплата е близка. И предложи да пият за щастието, което очаква всички тях в близко бъдеще, а Ротанов още днес. И докато с приветствени викове си подаваха един на друг поредната чаша с алкохол, Ротанов най-последно успя да се промъкне до Дубров.

— Кримв не се върна, батерии няма. Дръж се. Щом започне обрядът, ще се опитаме да се промъкнем до храма на Юстара.

— И дума да не става. Сам ще се справя. Разберете какво става с лодката и къде е Олег.

Изблъскаха Дубров, към Ротанов приближаваше почетен ескорт от воини. Скоро щеше да се състои заключителната церемония, заради която той търпеливо понасяше целия този цирк.

Храмът на богинята Юстара се намираше на два километра от селото, в подножието на един планински хребет, който разкъсваше морето от черна трева. „Долината на шепнещите листа“ — така се наричаше това място. Ротанов често се възхищаваше на точните и своеобразно поетични тукашни наименования.

Тържествената процесия, предвождана от помощника на жреца, се изкачваше нагоре по стръмното дефиле. Дишаше се трудно, може би

от височината или защото въздухът тук беше много влажен. Най-после на фона на сивото небе се очерта грамадна постройка. И колкото повече се приближаваха към нея, толкова повече поражаваше мрачното величие на този храм. Иззидани от огромни неодялани блокове сив камък, стените създаваха впечатление за нещо исполинско. Не съществуваха механизми, способни да влязат в тази теснина, а още по-малко да вдигнат тези тежки блокове на такава височина. И все пак стените на храма тържествено и величествено се извисяваха тук, връзали се здраво в земята на планетата.

Проядените от времето обрасли с мъх блокове лъхаха на дълбока древност. „Твърде много противоречия — помисли си Ротанов, — натурално стопанство, бронзов век и изведнъж стоманени остриета, самострели, а сега и този храм, който вероятно не е построен от човешки ръце. Но тогава от кого? Прекалено много са загадките, прекалено много са тайните на тази планета. А досега сме научили толкова малко... Почти нищо съществено. Нищо, заради което си заслужаваше да се хвърлим безразсъдно в гравитационната бездна. Къде са онези, които насочват черните кораби към Земята? Къде са истинските господари на планетата? Ами ако съм сгрешил, ако планетата няма нищо общо нито с балоните антипространство, нито с нападението върху земните колонии и враговете ни трябва да се търсят на съвсем друго място? Ако тук нарочно е поставена хитра и заплетена примамка, ако е лъжлив ход на противника, за да ни отклони и да спечели време... В едно обаче съм съвсем сигурен: някой много е искал да кацнем на Ена, на някого това му е било необходимо. И още нещо: на някого страшно пречехме тук.“

Ротанов напипа под дрехата си дългото острие на камата, която изтръгна от стъблото в нощната гора. Острието беше студено и вдъхваше сигурност. „Е, не е бластер, но и аз не съм обикновен ловец, освен ако дивечът не си е разменил ролята с онези, които са замислили това мистично представление.“ Ротанов отстрани придружителите и решително се насочи към огромната врата на храма. Щом стигна до нея, тя тежко, със стържещ звук се повдигна, като откри мрачен и тъмен вход, от който лъхаше студ. Без да се двоуми, той влезе вътре.

За негово учудване в храма беше достатъчно светло. Светлината идваше отгоре, от тесните процепи на тавана и от универсалните тук светилници — плодовете гинго. Той направи няколко крачки, после

спря и дори не се обърна, когато вратата с грохот падна зад него. Ротанов нямаше намерение да издава на неизвестните си противници какво чувство е предизвикала у него затворилата се зад гърба му каменна врата. И макар привидно да остана сам, той не се съмняваше, че го наблюдават много очи.

Храмът беше примитивен, величествен и потискащ. Никакви прегради не разделяха вътрешното пространство на огромната конусовидна кула, чиято форма не можа да определи отвън. Губещият се в мрака свод се крепеше на грубо из дялани от камък стени. В средата на храма, на стотина метра от входа се извисяваше статуя на жена. Позата ѝ внушаваше безизходна тъга, човешка мъка. Мрачен храм, твърде мрачен за сватба. Ротанов се приближи до статуята. Лицето ѝ бе забулено от едва забележимо покривало. Какво означаваше този повтарящ се символ — жена без образ? Може би безлика съдба? Или техните богове са толкова жестоки, че предпочитат да крият лицата си? Но тогава защо и една жена е принудена да крие лицето си? Не разполагаше с време, за да разбере всичко това, пък и не беше нужно. Има неща, които не са предназначени за чужденци, и принадлежат само на този народ и на това място. Отдалечи се от статуята и едва сега забеляза в подножието ѝ малък каменен басейн, в който се плискаше вода. „Сигурно е свещеният извор“ — мина му през ума. Мислите му бяха прекъснати от някакъв глас, който се разнесе високо откъм купола на храма. Отразен и усилен от стените, той кънтеше като че ли отвсякъде.

— Чужденецо, ти, който пожела да вземеш за жена „Онази, която крие лицето си“, чисти ли са твоите намерения? Не таиш ли в себе си коварство и злина, които умело прикриваш? Защо дойде тук?

— Твърде много въпроси. Ще отговоря само на последния. Дойдох, за да защита „Онази, която крие лицето си“.

— Достоен отговор... — Чак сега Ротанов позна по тази категорична мрачна интонация гласа на жреца. — Приближи се и да се изпълни предопределеното...

Тъжен, продължителен звук, който не бе лишен от мелодичност, се разнесе под сводовете на храма — нещо средно между гонг и стон... Ротанов отиде до извора. Беше решил да не се оглежда, не се обърна и сега, макар че ясно различи шум от стъпки зад гърба си и трепна едва когато в лявата му ръка легна малка, хладна женска длан.

Две или три фигури, загърнати от глава до пети в тъмни покривала, застанаха зад тях. Приблужи се и жрецът в оранжев плащ, с неизменната си огърлица от прозрачни камъни. Той даде знак и отново се разнесе ридаещият звън на гонга. Ръцете на статуята, притиснати досега в скръбен жест към гърдите, изведнъж се разпериха и се протегнаха към Ротанов. Върху разтворените ѝ длани, направени от неоцветено дърво, се виждаше непознат златист плод. „Сигурно е свещеният плод тана“ — помисли си той. Застанал неподвижно, с присвити очи, той гледаше ослепителножълтия плод, който като че ли беше единственото живо и ярко петно в този мъртъв храм, в безжизнените дървени ръце на статуята, Може би сам трябваше да направи онова, което в края на краищата стори жрецът, който пристъпи към статуята, мълчаливо взе плода от дланите ѝ, разчупи го над извора и Ротанов видя, че няколко капки сок, червени като кръв, паднаха във водата. После подаде едната половина от плода на Ротанов, а другата на жената.

След като взе своята част, Ротанов се обърна към „Онази, която крие лицето си“. Днес черният ѝ воал толкова плътно покриваше главата ѝ, че той не можеше да зърне дори очите ѝ. Фигурата ѝ, някак скована, му заприлича на статуята на богинята. Гласът под купола на храма попита:

— Съгласен ли си ти, чужденецо, победил дрона, да съединиш своята съдба със съдбата на жената, която стои до теб?

Стори му се, че в думите се крие някаква клопка, но отговори без колебание:

— Съгласен съм.

— Тогава хапни от свещения плод тана.

Ротанов поклати отрицателно глава, обърна се към „Онази, която крие лицето си“ и ясно произнесе:

— Нека тя първа да направи това. В моята страна жената има същото право на избор, каквото има и мъжът.

Тишината, която се възцари в храма, издаде объркването на онези, които режисираха това представление. Най-после гласът под купола рече:

— Добре, чужденецо. Богинята удовлетворява молбата ти. Нека „Онази, която крие лицето си“ първа извърши обряда.

Без да промени позата си, все така сковано, сякаш наистина бе статуя, тя повдигна воала си, доближи до устните си плода тана, отхапа от него и тъмна като кръв струйка сок потече по дрехата ѝ. После бързо спусна покривалото, пристъпи към статуята и постави в протегнатите ѝ ръце остатъка от плода.

Но и този миг бе достатъчен, за да познае „Онази, която крие лицето си“. Съмненията му отпаднаха. Сега знаеше какво да прави по-нататък.

— Чужденецо, твой ред е! — разнесе се гласът под купола.

Без да откъсва поглед от черното покривало, Ротанов поднесе плода към устата си. И в този миг чу сподавен, неясен шепот:

— Не прави това, моля те! Все едно, няма да ми помогнеш, само ще погубиш себе си. Хвърли плода в извора.

Плодът беше тръпчив, възгорчив на вкус. Гърлото му беше пресъхнало и той преглътна ароматния гъст сок, после пристъпи към статуята и остави в дланите ѝ остатъка от плода. Гонгът удари за последен път, светлините угаснаха.

Служителите на храма се наведоха в почтителен поклон пред Ротанов и той разбра, че обрядът е завършил.

Поканиха ги да отидат в страничен коридор. Без да пуска малката студена длан, за да не загуби жената в този полумрак, той тръгна след един от служителите. Пред тях се изпречи тясна каменна стълба. Изкачването продължи дълго. Вероятно вече се намираха до купола на храма, на някой от неговите горни етажи, разположени над покрива. Стълбата завършваше с тясна врата, почти процеп. Ротанов с мъка се провря през него подир „Онази, която крие лицето си“. Служителите на храма останаха отвън. Щом Ротанов прекрачи прага, каменните блокове се размърдаха зад гърба му и плътно прилепнаха един към друг, като затвориха здраво изхода.

Двамата се озоваха в тясно помещение във формата на цилиндър около седем метра в диаметър със съвсем гладки, издигащи се нагоре стени. Подът, застлан с пухкави кожи, беше отрупан с блюда, пълни с плодове и месни ястия. Виждаха се кани със сок и с домашна бира. Мъждивата светлина на плодовете гинго изтръгваше от мрака странната, почти нереална картина, която ги заобикаляше. Прозорци нямаше, само тесни колкото длан процепи свързваха с външния свят тяхното ново жилище. Или може би затвор? Ротанов усети, че ръката

на неговата спътница потреперва. Той я погали, едва докосвайки косите ѝ, както галят малки деца, за да ги успокоят. Двамата не бяха разменили нито дума от мига, в който чу нейния сподавен шепот до свещения извор.

— Интересно, колко време ще стоим тук? — попита той, като се огледа.

— Съвсем малко, до среднощната заря.

Ръката ѝ отново трепна и той не посмя да я попита какво ще се случи след това. Според местното време дотогава оставаха не повече от два часа. Ротанов внимателно пусна ръката ѝ, приближи се до един от процепите, повдигна се на пръсти и погледна навън. Пред погледа му се ширна целият остров. Ако не беше полумракът, сигурно щеше да види и крайбрежието.

— Най-много се боях, че няма да ме послушаш. Помолих те да не си правиш шеги с бъдещето, което не познаваш.

— Помня. Затова предоставих правото на избор първо на теб. Нали и ти можеше да откажеш.

Тя поклати глава отрицателно.

— Моят избор бе предопределен от съдбата.

— И въпреки това можеше да откажеш, нали можеше? Кажй, можеше ли?

Той забеляза как потрепериха раменете ѝ

— Тогава тук вместо мен щеше да стои друга жена. Не трябваше да правиш това, Ротанов.

Въпреки черния воал, въпреки че както и преди не виждаше лицето ѝ, той усети нейното вълнение. Гласът ѝ прозвуча някак глухо и раменете ѝ отново леко потрепериха. Заслужаваше си да рискува. Заслужаваше си да направи всичко, дори само заради едно: да разбере от какво толкова се страхува.

Ротанов бавно и внимателно обиколи в кръг малкото помещение. Мъчеше се да не пропусне и най-малката подробност. Тъжно място. Приличаше на крепост. Само че обсаждащите не могат да се доберат дотук. Той отново се приближи до процепа и остана смаян от дебелината на стените. Не по-малко от два метра. Вероятно те и отвън бяха иззидани от същите грубо издялани блокове, само че тук имаше мазилка... Това неочаквано откритие го заинтересува. Защо долу в храма нямаше мазилка, а тук имаше? Опита се да разчопли стената с

парче от керамичен съд, което се търкаляше на пода. Оказа се твърда. Острият ръб на парчето не остави върху нея дори драскотина. Дали не беше цимент? Във всеки случай нещо не по-малко твърдо... Някой нарочно е направил гладки тези стени, и то само отвътре.

Колкото по-внимателно оглеждаше помещението, толкова по-малко му харесваше то. Не се забелязваше нито една пролука, трябваше да се наведе, за да открие мястото, където плътно се бяха съединили блоковете, закрили процепа.

— Оттук не може да се излезе, но не е толкова просто и да се влезе. Всъщност как смятат да те отвлекат?

— Да не говорим за това. И да не мислим. Все едно нищо не можеш да направиш. Малко време ни остава, стрували си да го пилеем за безсмислени въпроси! Оттук никой никога не се е връщал. И с нас ще стане така.

Ротанов за първи път почувствува колко е сигурна, че положението им е безизходно. И това не беше страх, не беше и женска боязън пред неизвестната опасност. В гласа ѝ се долавяше спокойна увереност и безнадеждна мъка. И той неволно се възхити от нейната твърдост, която ѝ помагаше да не падне духом.

— Можеш да хапнеш или да пийнеш нещо. Плодовете са много вкусни. Ето този глед например е необикновено ароматен, опитай.

Ротанов отрицателно поклати глава. Устата му гореше, откакто вкуси сока на свещената тана. Сигурно съдържаха някакви възбудителни наркотични вещества. Чувствуваха, че леко му се вие свят и някаква топла вълна се разлива по цялото му тяло. Това състояние му беше познато, обикновено настъпваше след вземане на стимулатори, и той знаеше, че ще може да се контролира, колкото и силна да беше дозата в сока.

— В твоята родина, когато мъжете си избират жена, също ли има обряд, който скрепва този избор?

— При нас избирането винаги е взаимно. А колкото до обряда... Какво пък, и това може да се нарече обряд. Ние се разписваме в една голяма красива книга.

— А ти разписвал ли си се вече там?

— Не. Не ми се е случвало досега.

— Значи аз съм първата ти жена?

Ротанов разбра, че е време да изяснят отношенията помежду си и всяко нещо да застане на мястото си. Но се бавеше, страхуваше се да започне, защото знаеше, че неговото обяснение по-скоро ще я наскърби, а не можеше да постъпи другояче.

— Та аз не успях да те опозная, не успях дори както трябва да видя лицето ти. Ние не избираме толкова прибързано. В моята страна мъжът и жената отначало се запознават, дълго време дружат, понякога това приятелство прераства в нещо по-голямо и едва когато се уверят, че...

Той замълча, почувствувал, че постепенно затъва в блатото на безсмислените обяснения, че казаното вече не може да се върне назад. Тя дълго мълча. И изведнъж заговори сякаш за друго.

— Искаш ли да научиш защо съществува обичаят, който ми забранява да си откривам лицето?

Той кимна.

— Споменавала съм ти, че в обичаите на бореите има много рационални неща. А този обичай помага на мъжа, когато остане сам, да не си спомня лицето на жената, която го е избрала. Та срещата да не остави следа в живота му и да няма кого да си представя. За да си спомня за нея през целия си живот, при всичките си следващи запознанства, „които могат да прераснат в нещо по-голямо“, като за „Онази, която няма лице“, която няма дори право на неговите спомени.

Ротанов изпитваше мъчителен срам и не намираше думи да ѝ възрази. Неочаквано тя бавно свали сребърния обръч и черния воал, който закриваше лицето ѝ. Косите ѝ, подобно на водопад, се пръснаха по раменете, откривайки високото чело, може би малко по-високо от нормалното, леко вирнатия ѝ нос, май обсипан с лунички, макар че не беше сигурен в това, и огромните ѝ сини очи...

Хиляди години го отделяха от тази индивидуална, особена красота. Смесване на расите, смесване на стиловете и в резултат — тази неизбежна унификация отначало на дрехите, а после и на еталоните за женска красота. Не, тя не му изглеждаше красива, но тогава защо като омагьосан не можеше да откъсне поглед от лицето ѝ, сякаш беше надникнал в кристално чист извор, бе видял в него образа на русалка и сега, без да се откъсва, пиеше ненаситно от бистрата студена вода. А тя не сведе очи, гледаше го сурово, строго, сякаш нито за миг не се е съмнявала нито в себе си, нито в това, какво впечатление

ще му направи, сякаш знаеше предварително, че наказанието за неговата прекалена и неуместна гордост ще бъде действено и жестоко.

В долните помещения на храма зарида гонгът. Звукът му, плътен и кънтящ, изскочи навън и се понесе някъде надолу, към долината. За миг му се стори, че планинското ехо го върна и той падна върху тях някъде отгоре като едва доловима, съдържава въздишка, изтръгнала се сякаш от самото небе.

— Трябва да направим нещо, за да се измъкнем оттук. Покорството не е най-добрият начин да се противопоставяш на съдбата.

Тя отрицателно поклати глава.

— Оттук никой не се е връщал, но ти все още можеш да се откажеш. Още не е късно, да извикам ли жреца?

— Извикай го! Нека само да отворят вратата. Ще излезем двамата от това място. — Тя отново поклати глава.

— Има ли пазачи на стълбата? Те не могат да ни попречат.

— Знам. Но тогава ще доведат някоя друга тук. А жребият се падна на мен. Според теб може ли да се постъпи така?

— Не, така не бива да се постъпва! Добре. Ще останем тук и ще разберем как ще завърши това отвличане!

И тогава някъде отгоре отново се разнесе мощен и страшен тътен, сякаш кънтеше и стенеше планината. Ротанов вдигна поглед и едва сега забеляза, че кулата няма покрив. Над главата му сивееше част от небето, очертано от равния кръг на стените, които почти се сливаха с него. Но сега, преди зазоряване, небето разсветля и той съгледа нещо, което не бе видял по-рано. Видимата повърхност на кръглите стени беше насечена от дълбоки бразди, все едно че някой я бе драл с гигантски нокти. А звукът, който идваше отгоре покрай тези изподраскани стени, ставаше все по-страшен и преминаваше във вибриращ вой, на който, леко разлюлени, отговориха дебелите крепостни стени на храма.

5.

След като получи задачата от Ротанов, Олег реши да намери някой, който да му покаже пътя. Селцето на бореите се намираше на няколко часа път от крайбрежието, където кацна лодката, но в чужда страна е по-добре да не пътешествуваш сам. Трябваше му човек, на когото можеше да се довери. Ротанов го помоли да запази в тайна експедицията до лодката и вероятно имаше сериозни причини за това. След дълги размишления Олег реши да поговори с Ларт, далечен роднина на стопанина на колибата, в която го бяха настанили. Между двамата се бяха установили почти приятелски отношения. Ларт допаднаше на Олег, защото не беше приказлив и имаше открита душа, а с тези качества обикновено са надарени силните хора, които с лекота преодоляват трудностите. Освен всички негови достойнства Ларт бе смятан и за един от най-добрите ловци на племето и сигурно отлично познаваше местата наоколо, както и обичаите на племената, които живееха наблизо.

Ларт посрещна Олег като стар приятел, настани го на най-хубавото място и помежду им се завърза спокоен разговор за времето, за предстоящия лов и за други незначителни неща. Бореите не обичаха излишната прибързаност нито в работата, нито в сериозните разговори. Най-после Олег реши, че етикетът е спазен, и премина към въпроса, за който беше дошъл.

— Ходил ли си някога до южното крайбрежие?

— Разбира се. Преди сто ноци поставих там капани за курлани. Пълно е с дивеч. Някога често ловувахме на юг.

— А би ли ме съпроводил до мястото, където оставихме нашата огнена лодка?

Олег реши да не скрива от Ларт целта на пътуването. Смяташе, че щом кани един човек за такава работа, трябва да му се довери напълно. Ларт размишлява минута-две. После отговори, като гледаше встрани. Личеше си, че му е неприятно да разговаря за това.

— Сега там е чужда територия. И не е позволено да ходим на южното крайбрежие без разрешението на роите.

Олег не знаеше кои са роите, в дадения случай това не го интересуваше много, но допълнителната пречка го разтревожи и той се опита да разбере как стоят нещата.

— Един борей ни посрещна, щом се приземихме, нима е искал разрешение от роите?

— През последните сто ноци бореите не са ходили до крайбрежието.

— Но нима човекът, който ни изпрати до селото, не беше борей? Той ни поздрави от името на „Онази, която крие лицето си“.

— Така наричат богинята на Юстара и нейните жрици, тя е почитана от различни племена на нашия остров. Човекът, който ви доведе, не беше борей, а рой.

— Добре, нека да е рой. Та ние няма да ловуваме на тяхна територия. Щом той може да дойде свободно в селото, защо и ние да не направим същото? — продължи да държи на своето Олег.

— Роите нямат свой дом и ходят навсякъде, където пожелаят. Те не се нуждаят от дом.

— Нямат къщи, но имат своя земя, тъй ли? Не те разбирам.

— Земята по крайбрежието беше наша, но роите казаха, че им трябва. Вече не бива да отиваме там без разрешение.

— Е, щом е необходимо, да поискаме разрешение от тях.

— С роите могат да разговарят само жрецът и вождът.

Ставаше все по-сложно; Олег и без това беше нарушил указанията на Ротанов, като посвети Ларт в своите планове. Сега на всяка цена трябваше да намери начин да доведе работата докрай, да склони Ларт да минат без жреца и вожда.

Двамата седяха до огнището и пиеха от пръстени чаши нещо подобно на лещена чорба. Олег вече добре се оправяше в местните обичаи, тази чаша му даваше правото да пита стопанина за всичко, което го интересува, и да разчита, че ще получи точен и изчерпателен отговор, тъй като такава чорба предлагаша само на онзи, когото смятаха за приятел. А Олег стана приятел на Ларт откакто го научи по особен начин да закалява остриетата на своите копия, единственото оръжие, позволено по време на лов. Не беше разрешено копията да се внасят на територията на селището. По въпроса за оръжието бореите имаха цял кодекс от сложни правила, понякога доста противоречиви и объркани.

Създаваше се впечатлението, че част от тях са наложени на племето отвън. Може би от роите?

Олег чувствуваше, че разговорът за роите не е особено приятен на ловеца. Въпреки че положението му на приятел на този дом му даваше големи права, той не биваше да злоупотребява с тях. Все пак се осмели да попита направо:

— Ларт, а какво представляват роите, защо си длъжен да им се подчиняваш?

Той му отговори веднага, макар че Олег забеляза как се напрегнаха мускулите на големите му ръце, което говореше, че е ядосан или развълнуван.

— Роите притежават необикновена сила. Те могат да се разпореждат със съдбата.

— Да се разпореждат с какво? — не повярва на ушите си Олег.

— Ако някой не се подчини на рой, може да си счупи крака при лов или да изгори колибата му, може да се разболее или да срещне опасен звяр извън ловната зона, може и да му се строши копието.

— С други думи, заклинанието рано или късно се сбъдва... Добре измислено...

— Не си прав. Роите не са магьосници. Но могат да превърнат хубавия ден в лош и тогава на човек не му върви. С роите не бива да се караш. Те идват и си отиват когато поискат. Виждаме ги рядко, понякога веднъж-дваж през целия си живот.

— Искат ли нещо от твоето племе? Плащате ли им данък?

— Какво е това данък?

— Давате ли им продукти, оръжие?

— Роите не се нуждаят от такива неща. Те не ловуват, дивечът сам идва при тях, когато им трябва. Дървото, от което рой откъсне плод, винаги ражда най-хубавите, най-зрелите плодове. Ако някой рой поиска да утоли жаждата си, ще намери извор на две крачки от себе си. Роите нямат врагове. Всеки звяр, всеки ловец, дори воините от племето дари, които не се страхуват от никого, винаги правят път на роите. В нашия свят съществува само един остров, над който роите нямат власт. Но защо е така, не знам. Хората от нашето племе не ходят в чужди земи, стигат ни и нашите.

— Нима не разменяте стоки с други племена?

— Защо? Всичко си имаме.

— А не ти ли се иска да половуваш по нови места, да видиш нови хора? — не се предаваше Олег.

Ларт дълго мълча.

— Ти ми разказа за своя свят. Той е устроен другояче. Тук човек не живее дълго. Ние нямаме време за чужди земи.

Ларт помръкна и Олег изведнъж си спомни, че всички членове на племето бореи бяха все млади хора, сред тях почти нямаше старци, като изключим жреца и вожда... Помисли си, че сигурно има сериозна причина, за да умират хората млади в тази страна на непрекъснато изобилие, където едва ли не на всяка крачка целогодишно зреят годни за ядене плодове. Помисли си и друго: че не е много тактично да разпитва Ларт, има неща, за които е трудно да се говори пред чужденци. Но ще мине време и те няма да бъдат чужди тук. За да стане това, трябва да се съобразяват с тукашните обичаи и нрави, дори и да не им е приятно. Олег бавно се изправи, сбогува се със стопанина и тръгна към вратата. Ларт го спря, когато прекриваше прага.

— Непременно ли трябва да отидеш до земята на роите?

— Там остана моята лодка. Вие я наричате „огнена колесница“.

— А в нея има ли копия?

— Копия ли?

— Копия с остри наконечници, каквито ме научи да правя, дълги и много здрави копия, които могат да стигнат до небето.

Олег се опита да скрие колко го смая въпросът на Ларт.

— Да, в моята лодка има такива копия. За какво ти трябва?

Добродушното лице на Ларт помръкна. Върху широкото му открито чело се появиха бръчки, той отметна назад дългите кичури коса, които падаха на раменете му изпод бронзовия обръч. Вероятно съжеляваше, че е подхванал този разговор.

— Трябва ми не обикновено копие, а такова, с което мога да убия стрик.

— Какво е това стрик?

— Ти почти нищо не знаеш за нашата земя. Със стрика плашат децата. Родителите ми умряха млади... — Ларт млъкна и се обърна.

— И виновен за това беше стрикът, тъй ли?

Ларт кимна, без да се обръща.

— Мисля, че в моята лодка ще се намери копие, способно да убие всеки стрик.

— Тогава ще дойда с теб.

— А какво ще правим с роите?

— Първо идват роите, после долита стрикът. Те винаги са заедно. Досега никой не е успял да убие стрик. Самите рои не са толкова страшни, но заедно със стрика са непобедими. Сигурен ли си, че копието ти е толкова яко?

Олег съжали, че е започнал този разговор. Той помнеше правилата, които забраняваха използването на земно оръжие на чужди планети с разумен живот. Правила, продиктувани не от каприза на някой кабинетен чиновник, а от дългия и не чак толкова безоблачен опит, придобит при общуването на хората с Други светове. И тук, след като унищожат този загадъчен стрик, на острова може да избухне война, така вече стана на Гарта, където свирепите хищници, нападнали колонистите, бяха смятани от местното племе за свещени животни, принадлежащи на някакво неизвестно божество. Малко познаваха тази планета и твърде голяма беше вероятността да направят погрешна, неточна стъпка. Той не искаше да лъже Ларт, а не знаеше как да му обясни колко е сложно създаното се положение. И все пак трябваше да се опита, нямаше друг изход.

— Не знам дали ще ме разбереш, приятелю, но ние също имаме свои закони и те ни забраняват да използваме в чужда страна нашето оръжие, онова, което ти наричаш „яко копие“. Може би по-късно, когато ви опознаем по-добре, ние ще можем да помогнем на твоя народ, но сега ти трябва да ни помогнеш.

— Ларт не търси отплата за своята помощ! Но ми обещавай да вземеш своето най-яко копие. Ще ти покажа стрик, а ти сам ще решиш какво да направиш.

Това условие бе приемливо за Олег и двамата повече не засегнаха тази тема. Не се приготвяха дълго. На другата сутрин те се срещнаха при завоя на реката, отвъд която започваха владенията на роите.

Мрачен и мълчалив, Ларт отблъсна от брега повален от бурята ствол и след като се увери, че ще издържи двама души, направи знак на Олег да го последва. На отсрещния бряг, в който сега опря дървото, направлявано от уверената ръка на Ларт, не се чуваше никакъв шум. Близо минута той стоя неподвижно, ослушвайки се, после внимателно се мушна в храсталаците, като подкани Олег да тръгне след него. Ларт

го водеше по нов, по-пряк път, но въпреки това той скоро позна извивката на реката, която запомни при кацането. Заобикаляха ги познатите храсталаци, от които изскочи „странникът“ с паяковите крака. Ларт удвои вниманието си. Движенията му станаха бавни и плавни. Непрекъснато се заслушваше. Но никакъв звук не нарушаваше тишината. Дори крясъците на кукувиците, които долитаха откъм противоположния бряг, достигаха дотук приглушено. Сърцето на Олег заби по-бързо, когато разтвори клоните и видя поляната, наскреде която стоеше лодката. Бледи сребристи отблясъци играеха по бордовете ѝ. Пясъкът беше засипал старите следи, а нови не се виждаха. Стори му се, че през цялото време нито едно живо същество не се е приближавало до лодката. Олег знаеше, че другояче не можеше и да бъде. Защитното поле, което се включваше автоматично след всяко тяхно излизане, нямаше да допусне на поляната чужд човек. На откритото място, което ги отделяше от лодката, нищо не ги заплашваше, но Ларт замръзна на мястото си, като изнесе напред късото си копие. Свикнал да се доверява на интуицията на своя приятел, Олег последва примера му. Секундите летяха в пълна тишина, без да се случи нещо, но ето че най-сетне Ларт се размърда и прошепна само с устни:

— Там има рои...

Сякаш в потвърждение на това отдясно на поляната изскочиха трима души и се спряха на тридесет-четиридесет метра от храсталаците, които скриваха Олег и ловеца. Сега те им преграждаха пътя към лодката и макар че ръцете им не държаха оръжие, а в небрежните им пози не се долавяше нищо застрашително, тревогата на Ларт се предаде и на Олег. Твърде изненадваща беше появата на непознатите. Облеклото и на тримата бе съвсем скромно: къси платнени ризи, стегнати в кръста с колани и украсени с нещо подобно на орнаменти или символични рисунки. На краката си носеха сандали от нещавена кожа, сигурно удобни и леки. Онзи, който стоеше встрани от другите, държеше в ръце странни дървени тръбички, които влизаха една в друга и наподобяваха тояга или копие без наконечник. Ако се съдеше по начина, по който се бяха разположили, и по насмешливите им погледи, насочени към гъсталаците, роите наистина знаеха за тяхното присъствие. Олег се изправи и каза на Ларт:

— Каквото и да се случи, не мърдай оттук. Чакай ме.

Без да обръща внимание на протестите на Ларт, той разтвори храсталаците и стъпи на поляната. Роите не помръднаха, дори не се обърнаха, само онзи, който стоеше на пътеката, водеща към лодката, като гледаше встрани, рече:

— Насам е забранено, чужденецо.

— Лодката е наша. И ще идваме тук винаги, когато имаме нужда от това — спокойно отвърна Олег и без да бърза, продължи по пътеката. Но едно малко камъче, кръгло и хлъзгаво, се оказа точно на мястото, където щеше да стъпи. Кракът му се подгъна и съвсем неочаквано Олег се просна на земята.

— При роите не се идва без разрешение, знае го всеки дивак.

Ето каква била работата... Олег седна, вдигна камъчето и с точно и изненадващо движение го запрати напред. Камъчето улучи в слънчевото сплитане застаналия на пътеката човек и той се преви от болка.

— Това е за дивака. Не е учтиво така да се посрещат гости.

Олег се изправи и изтръска пясъка от дрехите си. Сега другите двама рои застанаха на пътеката и му преградиха пътя към лодката. На Олег никак не му харесваха дървените тръби, застрашително насочени към него, ами ако бяха някакво непознато оръжие, и той вече се канеше да ги избие от ръцете им, когато роят, когото така болезнено удари, изведнъж вдигна ръка, за да предотврати намерението му.

— Стойте. Нека първо да покаже пътя към небесната лодка.

— Добре — усмихна се Олег, — това е съвсем лесно. Вървете след мен.

Олег знаеше, че защитното поле се настройва индивидуално и няма да допусне страничен човек до лодката, тъй че не рискуваше нищо. Но за всеки случай се обърна и след като се увери, че Ларт не се е показал от храстите, доволно се усмихна. Този човек му харесваше все повече и повече. Въпреки гордостта си и вродената си независимост, той прекрасно разбираше колко важно е да си дисциплиниран в сложна обстановка и ако по пътя дотук Олег се подчиняваше безпрекословно на всички негови указания, то сега, когато бяха близо до лодката, Ларт на свой ред безусловно изпълни неговото нареждане — и без съмнение щеше да стои в гъсталаците дотогава, докато не се върнеше Олег.

Останалото беше съвсем просто. Олег свободно премина през защитното поле, сякаш не съществувахе никаква преграда, а тримата рои, които вървяха непосредствено след него, отскочиха назад, отхвърлени от осезаема и еластична стена. В същия миг онзи, с дървените тръбички, вдигна една от тях и на границата на защитното поле, на мястото, където допреди малко беше гърбът на Олег, лумна пламък. Не напразно се страхуваше от тези тръбички. Когато се приближи до лодката, люкът се отвори, а на границата на защитното поле изригна още един пламък. Ако се съди по мощността, оръжието наподобяваше реактивна пушка... биваше си ги тия дървени пръчици, примитивното оръжие на древните народи. Едно е ясно — не са толкова прости тези рои, както биха искали да изглеждат. Сигурно някъде имаха производствена база, такива тръбички не растат по дърветата, я.

Щом люкът се затвори и Олег се обърна към пулта, погледът му бе привлечен от разходомера на горивото. Беше останало съвсем малко активно вещество, много по-малко, отколкото след кацането... В условията на тази планета защитното поле поглъщаше толкова енергия, че акумулаторите работеха на границата на възможностите си, още две седмици такъв режим и в тях изобщо няма да остане нищо. Олег седна в креслото на пилота и се замисли. Батериите ще се изтощят след няколко часа, не действуват индивидуалната защита, оръжието, предавателите. Енергията сякаш потъва вдън земя. Планетата я изсмукваше като помпа. Незабавно трябваше да предприеме нещо. Но какво? Можеше да програмира защитата така, че да се включва само при подаден от датчиците сигнал за опасност. Не е толкова сигурно, като при постоянното поле, затова пък ще имат защитни ресурси почти за месец напред. Само да намери тук активно вещество, което да замени горивото... Но откъде да го вземе? По принцип преобразувателите на лодката можеха да използват и обикновена вода за водороден синтез, но водата на тази планета се оказва особена, в нея липсваше деутерий — изотопът на тежкия водород, — а без него нямаше да започне реакция. Подходящи бяха и тежките уранови елементи, но за да ги намери, трябваше да направи специални геоложки проучвания, пък и за сондирането отново ще е необходима енергия — получаваше се затворен кръг.

Един месец не беше малък срок, но ако през това време не измислят нещо, ще трябва да се разделят с лодката. И тя ще попадне в чужди ръце, не току-тъй дежурят роите тук. Олег си спомни колко безпомощен се почувствува на арената, когато дронът се нахвърли върху Ротанов, а неговият бластер вместо плазма изплю безобиден пламък. Ако се вярва на разказите на Ларт, тук има зверове по-страшни и от дрона. Пък и въобще, ако не използват оръжие срещу хора, а разполагат само със сигурна защита, те щяха да се чувствуват много по-спокойни на чуждата планета и щяха да накарат роите да се съобразяват с тях. Трябваше да измисли нещо още сега. Тъй като, щом излезе от лодката, роите няма да му останат дължни... Спомни си синкавия пламък, изригнал зад гърба му, и настръхна — разбира се, защитата на скафандъра ще действа час-два с току-що заредената батерия, но къде е гаранцията, че за това време ще успеят да се избавят от роите? Ами ако ги последват в селото? А ще трябва да помогне и на Ротанов, не току-тъй го прати до лодката. Мозъкът му трескаво работеше, той упорито търсеше изход, замисляше и отхвърляше различни варианти — навсякъде опираше до енергията. Механизмите на планетарния комплекс, изобщо всички земни механизми работеха с малките, но с изключително висок капацитет мезонни батерии и щом останеха без тях, ставаха безпомощни... Но някога, преди да се появят тези батерии, на Земята е съществувала добра техника и оръжие... „Стоп, заслужава си да се помисли по това.“ Разбра, че най-после му е хрумнала наистина ценна мисъл. Щом засича съвременното оръжие, ще трябва да се направи нещо по-просто, което ще действа ефикасно в условията на тази необикновена планета. При това правилата за извънземни контакти позволяваха в случай на необходимост да се използват оръжие и снаряжение, които не се различават съществено от известните на местната цивилизация. Ако успее да измисли такова оръжие, ще изпълни и молбата на Ларт... Роите използват реактивни пушки, значи за тук ще са подходящи взривни химически вещества. Дребна работа, трябва да определи състава, да изчисли скоростта на отделяне на газовете по време на взрива и да направи оръжие, годно да действа на такава основа. Докато работят механизмите на лодката, няма да е трудно да свърши всичко необходимо, по-сложно ще бъде с изчисленията, в паметта на малкия мозък, управляващ лодката, едва ли ще се намерят нужните данни. Ще се наложи да си припомни всичко,

което е учил в училище. Олег включи екрана, направи предварителни изчисления и сега в общи линии знаеше какво му е потребно. Все пак няма да мине без експеримент, следователно трябва да зададе предварителна задача на планетарния производствен комплекс. Ще са му необходими чертеж и общ принцип на действие, изходни данни. Всичко останало е работа на изчислителния център... Докато има енергия, той е господар на положението. И тъй, какво му е нужно? На първо място, химическо вещество, което да отделя при нагряване или удар достатъчно количество газ. Но той не биваше да изтича с голяма скорост, защото цевта нямаше да издържи. Може би някакво нитридно съединение... Олег неколkokратно набира на пулта различни комбинации и конверторът послушно произвеждаше малки дози от веществата, после ги изпробваше в затворена камера, измерваше налягането и подаваше нова задача. След два часа напрегната работа отново бе открит пироксилиновият барут, с основание забравен на Земята. След това се зае да изчисли състава на стоманата и дебелината на цевта. Цифрите от предварителните изчисления бяха записани на чертежа. Най-сетне в общи линии Олег разбра какво се е получило — нещо средно между старинна барутна карабина и реактивна пушка. Оръжие с миниатюрни размери, но годно да убие всяко животно. Трябваше да увеличи масата на куршума и калибъра на оръжието. Затова пък цевта излезе къса и ако постави съгваем приклад, карабината можеше да се носи на колана... Оставаше мерника и за него Олег не пожали време. Бластерите изхвърляха широк лъч и не бе задължително да се грижиш за точността на попадението, тъй че те не притежаваха снайперски навици. Изхождайки от тези съображения, той монтира на края на цевта мощна съвременна оптика с коригиращо устройство. Олег постави чертежите и окончателните изчисления в машината и се замисли. Роите разполагаха с реактивно оръжие, бореите — с примитивни копия, които всъщност бяха забранени. Островът не бе голям и с реактивното си оръжие роите без много труд можеха да защитят селищата на бореите от опасните животни. Ала бореите, кой знае защо, умираха млади, докато роите май не се тревожеха много от това.

Имаха ли право да се намесват в този объркан баланс на силите, след като още не са разбрали кой какъв е? Може би ще имат време да се ориентират; оръжието лесно може да се пусне в ход, но много по-

мъчно е да се премахне причиненото от него зло. А послушните механизми на долния етаж на лодката не преставаха да боботят, изпълнявайки поставената задача. Хората не биваше да станат пионки в нечия чужда игра, не затова Земята ги бе пратила тук. Но сега не трябваше да мисли по общите стратегически въпроси. От него се искаше нещо много по-просто — да се върне при Ротанов и да му помогне, ако успее. Пътят се оказа по-сложен, отколкото очакваше. Много време беше загубено. Защо ли им е лодката на роите? Поведението им никак не приличаше на обикновеното любопитство на невинни диваци... Скептицизмът, с който посрещна разказите на Ларт за свръхестествените възможности на роите, понамаля, след като под крака му попадна оня камък. Разбира се, в основата на умението им да се разпореждат със съдбата има обективни причини, но ако то е възможно по принцип и те наистина го владеят, няма лесно да се справи с роите и неговите барутни оръжия могат да се-окажат детска играчка... Е, това тепърва ще се разбере. Въпреки своето могъщество роите не бяха влизали в лодката. Там, където на една сила трябва да се противопостави друга, те се чувствуват неуверени, но могат ли да изхитруват и да нанесат удар от засада, нямат равни на себе си. Ларт не без основание му говореше за копия, които неочаквано се чупят, за замаскирани ями, изпречили се на пътя на някой ловец, когото роите искат да премахнат. Най-добре ще е да избегне сега контакта с роите, да излети с лодката и да я прехвърли на друго място, както искаше Ротанов. Ако горивото не беше на свършване, той щеше да постъпи точно така. Но в условията на Ена един полет, дори на късо разстояние, ще глътне и остатъка от активното вещество. Олег въздъхна и тръгна към люка, който водеше към машинния сектор. В края на автоматичната линия на формуващите агрегати, свързани с конвертора, който произвеждаше необходимите материали, мигаше зелена лампичка, сигнализирайки, че поръчката е изпълнена. Олег извади от приемника още горещото оръжие. То имаше неугледен вид и не беше много удобно. Затова пък по отношение на мощността и точността не можеше да има съмнение. Поръча двеста заряда и още четири карабини и излезе от лодката с твърдото намерение да провери оръжието.

Роите се въртяха наблизко и щом го забелязаха, веднага вдигнаха дървените си тръбички. Двата пламъка, избухнали на границата на

защитното поле, ги накараха да се откажат от безполезната стрелба. Изглежда, не разбираха какво става и не можеха да си обяснят неуязвимостта на човека. Защитното поле имаше еднопосочно действие. Отвън то не пропускаше странични материални предмети, затова пък пътят навън беше открит. Олег реши да се възползува от това. Интересно, как ли ще се държат тези сигурни в своята безнаказаност надменни повелители на съдбата, ако сега си разменят ролите? Той бавно вдигна карабината и започна да се прицелва. Прикладът беше неудобен, затова пък оптиката надмина всичките му очаквания, той можеше да разгледа старателно оскубаната клиновидна брадичка на роя, чието лице сега изпълваше кръстчето на мерника. Олег свали дулото по-ниско, премести го малко надясно и плавно натисна спусъка. Тежкият куршум със свистене се заби в скалата на половин метър от роя. Каменните отломки и оловните искри го накараха да подскочи. Той с вик се спусна към храстите. Вторият изстрел откърти изпод краката му голяма буца земя. Роят се препъна в нея и уплашено се скри в някакъв процеп на скалата. Вторият рой вдигна своята тръбичка и стреля три пъти поред в Олег.

— Продължавай, продължавай... Свикнал си да стреляш по обезоръжени хора, а как ще ти хареса това?

Олег улови в кръстчето на окуляра края на дървената му тръбичка, оптиката му даваше възможност да изпрати куршума с точност до сантиметър. Увери се, че е така, след изстрела, когато разцепените на трески останки от оръжието се разпаднаха в ръцете на неговия противник. Още два-три изстрела и роите изчезнаха от поляната. Пътят беше свободен. Той се върна в лодката, взе боеприпасите, другите карабини, комплект батерии и вече се канеше да тръгва, когато си помисли, че случайностите на тази планета са прекалено много. Както и неочакваните и непредвидени положения. Ами ако обстоятелствата се стекат така, че в края на месеца никой от тях не успее да се върне тук! Не биваше да рискува. Олег отиде до пулта и набра на управляващия център програма, според която последните останки от енергия в акумулаторите да бъдат изразходвани за унищожаване на лодката. Сега поне щеше да е сигурен, че тя няма да попадне в чужди ръце. Олег метна на рамо тежката торба, зареди с нова батерия защитния си костюм и потегли.

Ларт го чакаше на същото място, където го остави. Явно битката, която се разигра до лодката, страшно го бе поразила. Ловецът беше по-мрачен от облак.

— Няма да ни се размине. Роите ще ни отмъстят.

Олег се усмихна.

— Сега имаме копия, каквито искаше. Вече няма да ни е страх от роите.

— Техните копия са по-яки. Те никога не прощават обидата.

Сякаш в потвърждение на думите му, огромното стъбло, покрай което минаваха, неочаквано се прекърши. Тежкият ствол с остри като бръснач ръбове се стовари върху гърба на Олег. Ако не беше защитният му костюм, щеше да умре на място. Ударът беше толкова силен, че костюмът, станал монолитен в момента на удара, потъна на няколко сантиметра в земята, а стъблото отлетя встрани.

— Не се шегуват — промърмори Олег. — Ако продължават така, наистина ще си изпатим. Но сигурно и те имат слабо място. Трябва да разберем откъде са дошли и какво представляват в действителност тайнствените им способности да измислят такива поразии.

— Цялата им сила идва от стрика. Когато долети стрик, умират много бореи, а роите стават непобедими. Ако твоето копие срази стрика, ние ще се справим с роите.

— В такъв случай да търсим твоя стрик.

— Не е нужно да го търсим. Той ще прелети покрай онази скала. Ако успеем да се доберем до върха и роите не ни убият по пътя, ти ще видиш стрика.

6.

Гигантското четиридесетметрово тяло на крилатия змей обви храма. Шестте чифта ципести кожести крила се събраха в уродлива издутина на гърба. Тежката ръбеста глава завършваше с тясна, издадена напред част, пълна с остри дълги зъби. Сега от нея непрекъснато се показваше и изчезваше раздвоен розов език, грапав и покрит с пяна. Змеят дишаше тежко. Летенето му беше отнело много сили и сега си почиваше, удобно разположил дългото си тяло между издатините на храма. Той долиташе тук години наред и всичко, което щеше да се случи след няколко минути, винаги се повтаряше до най-малките подробности. Пораждаха ли се някакви мисли в тази малка в сравнение с огромното му тяло глава? Или я владееше само желанието да се наплюска, да се наспи и да утоли жаждата си?

Така или иначе, змеят беше свикнал с повтарящия се ритуал. Беше стар, безнадеждно стар и затова го измъчваше умора и глад. Той се прозя, изтегна се и хилядите стави на многометровия му гръбначен стълб запращяха. Време беше да пристъпи към работа.

Ротанов не виждаше цялата картина от дъното на каменната чаша и не можеше да си представи размерите на чудовището. Вероятно затова главата, която се показва в кръглият отвор, не му направи особено впечатление. Сигурно очакваше нещо по-голямо. Триметровата паст, бълваща зловонен дъх, и грамадните като чинии празни мътни очи му се сториха твърде просто решение на въпроса. Не беше срещал такива чудовища на Земята на Брамов. Но не се смути, не загуби нито секунда. Шията на змея беше необикновено дебела и неповратлива. Чудовището не бързаше и на Ротанов му бяха достатъчни тези няколко мига. Той успя да изтласка жената, да се изплъзне от изтракалите до ръката му зъби, да извади ножа и да нанесе първия удар, преди главата да се отдръпне встрани и нагоре. Но не сполучи. Острието се плъзна по роговите люспи, без да докосне очите, само срязва езика на змея. Страшен рев огласи кулата. Ротанов си помисли, че ще му се спукат тъпанчетата и ще се срутят каменните зидове на храма.

Едва по този рев той почувствува и оцени цялата титанична сила на чудовището, което ги нападна. И почти веднага последва нова атака, сега вече насочена към самия Ротанов, много по-точна и по-стремителна от първата. И въпреки това той отново успя да се измъкне. Главата на змея със страшна сила се блъсна в стената. На всички страни полетяха камъни, стената се пропука, чудовището отново изрева и за миг загуби ориентация. Това беше добре дошло за Ротанов, той се озова до него и заби дълбоко ножа в устата на змея. Направи го почти инстинктивно, без да разчита на успех, искаше само да открие уязвимо място в бронираната от всички страни глава, която напомняше накрайник на гигантски таран. Ножът беше дълъг, сякаш неизвестният оръжеен майстор специално беше пресметнал дължината и здравината на тези синкави неогъваеми остриета. Змеят направи опит да затвори челюстите си и окончателно заклеши ножа, който му причини неочакваната болка. За известно време той беше лишен от възможността да използва най-силното си оръжие — остриите половинметрови бивни и дългите редици от зъби, но и Ротанов остана без ножа си... Заслепено от болка, животното неистово ревеше. Ротанов се обърна към жената. Тя стоеше до стената, на съвсем друго място, не там, където я изблъска в началото на двубоя, изправена в цял ръст, скръстила ръце на гърдите си, гордо вдигнала глава. По лицето ѝ не се забелязваше нито сянка от страх или тревога и той почувствува, че неестественото ѝ спокойствие крие нещо важно.

Змеят издебна удобен момент и отново го нападна. Ротанов отскочи встрани, но този път не много сполучливо. Кракът му попадна в хлъзгавата каша от плодове.

Усети, че губи равновесие и в същия миг се намери на пода. Високо над него дебелията двуметрова шия на чудовището се скъси и изду. Щитът на неговата глава сега беше насочен право в гърдите му. Ротанов си помисли, че сега няма да се измъкне. И го прие със спокойствие и безразличие, сякаш се отнасяше за друг човек. Виждаше му се съвсем глупаво и нереално да умре под тази многотонна грамада от месо. А главата вече се бе устремила надолу. Безучастна досега, жената изведнъж пристъпи напред и вдигна ръка, все едно че искаше да закрие беззащитното му тяло. Устните ѝ зашепнаха някакви непознати и странни думи. Главата на змея неочаквано се отдръпна,

като че ли бе срещнала невидима преграда. Отмести се назад и изчезна.

Ротанов вече бе на крака. Няколко мига той гледа жената, мъчейки се да осмисли току-що видяното.

— Знам едно древно заклинание, понякога помага...

— Разбира се, че е заклинание... Как не се досетих веднага! Толкова е просто!

— Не ми ли вярваш?

— Ще повярвам в каквото искаш, стига да се отървем от змея.

Тя поклати отрицателно глава.

— Това е невъзможно. Няма да се отървем... Не биваше да го правя, но той искаше да те убие и ето че сега знае...

— Какво знае?

Тя не отговори. Ротанов се спусна към нея, сграбчи я за раменете и я разтърси. По шума, който вдигаше горе чудовището, Ротанов се досети, че краткият отдых всеки момент ще свърши.

— Хайде, нямаме време! Каж ми какво знае, по-бързо!

— Разбра, че не съм борейка. Те ме преследват от много години и сега няма да ме оставят на мира. Змеят... Той не е толкова страшен. Много по-страшен е остров Рин. Трябваше да ме послушаш и да останеш в храма. А сега...

Тя не довърши, защото отгоре върху тях връхлетя тежко, шумолящо кълбо от пипала. Ротанов се бори няколко минути. Но беше невъзможно да се противопостави на тези подвижни еластични въжета. Те се оплитаха около него, стягаха го, пречеха му да диша. Дебелите и силни, наподобяващи тялото на питон, необикновено гъвкави и подвижни пипала за две-три минути направиха онова, което не бе по силите на зъбатата паст. Ротанов почувствува, че не може да мръдне. Пипалата го стискаха като в менгеме, той се задущаваше и не виждаше почти нищо освен тези извиващи се, покрити със суха и гореща кожа, пъргави и жилави въжета.

Змеят разпери едно след друго шумолящите си крила, които напомнях платната на древен платноход, и излетя, като с мъка отлепи тежкото си тяло от стените на храма. После бавно започна да набира височина, отнасяйки със себе си Ротанов и жената, здраво омотани в пипалата.

Позицията, която избра Ларт, изглеждаше удобна и почти непристъпна. Единствената пътечка, която криволичеше между сипеите по стръмния склон на планината, прекъсваше тук. На върха имаше малка, плоска като чиния площадка, заградена от всички страни с канари и огромни морени. Олег залегна зад една издатина и се огледа. Никой не би могъл незабелязано да се изкачи до тях. Докато не свършат патроните, нямаше от какво да се страхуват. Скъпо ще им струва на роите тази битка.

Минаха два часа откакто върху Олег се стовари онзи ствол, роите ги подгониха през гората и ги притиснаха към скалите, за да им отрежат пътя от селището на бореите.

Реактивните снаряди се сипеха като презрели плодове от дървета. Нито веднъж не успяха да видят преследвачите си, толкова изкусно се криеха роите. Когато Олег разбра, че напрежението в батериите отново е започнало да пада, двамата с Ларт смениха позицията. И ето че сега се намираха върху скалата на стрика. Роите сигурно бяха обкръжили това самотно възвишение и нямаше да ги пуснат оттук. Може би щяха да издържат до залез слънце и ако имат късмет, вечерта ще направят опит да се измъкнат.

Олег насочи мерника покрай пътечката. Нищо не помръдваше, в синкавия окуляр на мерника проблясваха само неподвижните камъни. Роите са внимателни, няма да се катерят безогледно и да излагат скъпоценните си глави на куршумите. Те ще измислят нещо друго, някаква нова злина. „Роите не обичат честния двубой“ — каза Ларт, а той добре ги познаваше. Не мина и половин час, когато долу на пътечката се показа парламентьор, който размахваше черен лист от джута — при бореите това беше равнозначно на бяло знаме.

— Не му вярвай. Роите ще предложат мир, ще те наградят, ако се согласиш да напуснеш тази скала.

— Нека поне да ги изслушаме.

— Опасно е. Убий го.

— Нима бореите убиват пратениците, когато идват с клонче от джута?

— Не. Но за тези, които са започнали война с роите, не съществуват закони.

— Значи не сме първите? Някой вече се е опитвал да се противопостави на роите?

— Сред бореите има смели воители. Те нарушиха забраните и не се завърнаха. Никой не разбра как са загинали. И ние няма да се върнем.

Олег спусна предпазителя на карабината и се послуша. Шумът от стъпките на идващия по пътечката човек не достигаше до тях, чуваше се само свистенето на студения предутринен вятър.

— Ние също имаме свои правила. И няма да ги нарушим дори заради роите.

Олег разкопча раницата със скромните хранителни припаси, които взе от лодката, и извади няколко кутийки с шарени етикети. Консервирани сосове и плодово желе — май подхождаха за случая. После разгърна върху един камък лист амбалажна хартия и се зае да подрежда импровизираната трапеза, като добави и шепа ароматични плодове, откъснати по пътя.

— Какво правиш? Гладен ли си? — не издържа Ларт, който наблюдаваше с нарастващо изумление неговите приготовления.

— При нас е прието да посрещаме гостите си на трапеза.

— Ти чуваш ли се какво говориш? Да не си намислил да гоцаваш роя?! — Ларт се стъписа. — Той няма да приеме поканата ти, човекче, а ако я приеме, тогава знай, че оня, който седне на една маса с рой, не може да се върне при племето си. За него има само един път — към остров Рин.

— Ние уважаваме чуждите закони и правила. Но сега това засяга единствено мен. Ти можеш да не ядеш. Никой не те принуждава.

Без да крие възмущението си, Ларт се отправи към далечния край на площадката. Чу се шум от свличаща се пръст и след малко роят се появи. Имаше важен и сериозен вид. Трите лъскави ленти, които украсяваха неговото наметало, говореха за високия ранг на пратеника. Олег тръгна срещу него.

— Лек ли беше пътят? — започна той с обичайното приветствие на бореите. Роят се усмихна.

— Виждам, че добре си научил нашите обичаи, чужденецо. Пътят не беше лек и аз не съм дошъл тук, за да водя празни разговори.

— Не бързай. Първо утоли глада си, щом пътят ти е бил труден, това ще помогне на нашия разговор.

— Роите познават силата на онези, които летят на огнени колесници, и затова ти предлагаме да се споразумеем при честни и почтени условия — рече роят, като окончателно отхвърли предложението на Олег да седнат на трапезата.

— Роите, които срещях преди, не искаха да разговарят.

— Те са обикновени воители. Беше им възложено да пазят лодката и те нямаха право да разговарят с теб. Затова сега съм дошъл аз.

— И какво ще ни предложат роите? — попита Олег и уж неупринудено и случайно придърпа към себе си салфетката с храната.

Борите смятаха, че ако някой от събеседниците по време на важни преговори отделя време за ядене, това говори за мирните му намерения, а на него много му се искаше възникналият конфликт с роите да завърши с примирие. За да се ориентират в обстановката на планетата, на тях им беше необходим мир с всички племена, които я населяваха. От друга страна, Олег разбираше колко неизгодно и дори опасно е да показва своята слабост. Прекалено откровеното желание за мир можеше да се изтълкува погрешно и затова, след като държа известно време плода в ръцете си, той го остави и зачака отговора на своя въпрос. Роят, който внимателно следеше всичките му действия и не пропускаше нито един негов жест, се намръщи.

— Онези, които летят на огнени колесници, често се намесват в работи, които не разбират, и това винаги завършва зле.

— За кого? — с невинен тон попита Олег.

— Преди всичко за тези, които се намесват, а също така и за борите, на които искате да помогнете. — И роят хвърли многозначителен поглед към Ларт. — Намиращ се на скалата на стрика и си дошъл с оръжие, нарушавайки всички наши закони. Човекът, който те е довел тук, ще заплати за тази своя постъпка с живота си. А за теб е най-добре да се върнеш в родината си. Никой няма да ти попречи. Пътят е свободен. Роите са готови да забравят нанесените обиди, ако си отидеш с мир.

— Не сме ви обидили чак толкова много. И преди да ти отговоря, искам да знам защо преследвате нашите приятели борите?

— Ние не преследваме никого, само управляваме нашата страна. Не можеш да управляваш, ако не прилагаш строги мерки. Всеки народ си има свое определено място на Ена.

— И кой го определя?

— Искаш да знаеш прекалено много, чужденецо.

— И вас някой ви управлява, нали?

— А нима вие не се подчинявате на своята съдба?

Олег се усмихна.

— Не винаги. Понякога я променяме.

— Никой не може да се противопостави на неизбежното, а от две злини човек винаги избира по-малката. И вие сега ще трябва да напуснете тази скала.

Все така усмихнат, Олег взе един плод, отхапа от него и едва тогава каза:

— Няма да се махна оттук, преди да разбера какво представлява този стрик.

— В такъв случай и двамата ще загинете.

— Въпреки това ще останем тук.

Роят въздъхна и се изправи.

— Знаех си, че няма да мога да те убедя. Но на мен ми харесва вашата смелост и на сбогуване ще ви кажа: не роите, а други ви желаят злото.

И пратеникът бавно тръгна по пътеката. Скоро шумът от стъпките му затихна, погълнат от свистенето на студения вятър, който връхлетя върху върха от изток. Сякаш вятърът плачеше за нещо, развихряйки се над назъбените скали. Изминаха няколко минути в пълно мълчание.

— Всичко предсказано от роите се сбъдва — мрачно рече Ларт и сякаш в потвърждение на думите му скалата под краката им се разлюля. Проехтя мощен подземен тътен. Очертанията на околните скали се размазаха. Олег видя как от близката канара се откъснаха огромни късове скална маса и с грохот се изгърколиха надолу. Вторият подземен трус го повали на земята.

Ротанов не чувствуваше болка. Сякаш беше омотан в дебел гумен маркуч, гъвкав и еластичен, който плътно обвиваше тялото му и сковаваше движенията му, но не му причиняваше болка. След упорита борба успя да свие ръцете си в лактите и да ги приближи към тялото си. Опирайки се на колене и лакти, той поразхлаби захвата на пипалата, човек дори можеше да си помисли, че са омаломощени, но

той знаеше, че не е така. В определен момент мускулите му се напрягаха и тогава пружината, усукала се около него, ставаше твърда като стомана. Но най-лошото бе, че се чувствуваше напълно безпомощен, дори не можеше да разбере какво се е случило с „Онази, която крие лицето си“. Повика я, но скоростта беше голяма и свистенето на вятъра заглуши гласа му. Той не се отказа от опитите да освободи поне главата си. Най-после успя да направи тесен отвор, през който можеше да вижда. В червеникавата утринна светлина той съгледа под себе си неясните очертания на гори и хълмове. Нямаше представа колко време е минало. Островът в тази посока вероятно се простираше много надалеч, във всеки случай море засега не се виждаше. Ротанов насочи поглед надолу. От тази височина местността под него имаше вид на грубо нахвърляно с бои платно и не му беше трудно да я преобразува наум в картографска схема. Сега змеят летеше бавно и на Ротанов му се стори, че започват да губят височина. Прорязаните от прави просеки храсталаци като че ли се приближаваха.

Някъде в далечината той забеляза висока, самотно стърчаща скала, която приличаше на каменен зъб, извисен към хоризонта. Змеят явно се насочваше към нея. Оттам долетя глух и странен тътен. Очертанията на скалата потрепериха и се размазаха. Като че ли някаква непозната чудовищна сила я разтърси от върха до основите. „Земетресение — досети се Ротанов, — долу има земетресение или изригва вулкан... Едва ли ще кацнем там...“ И наистина змеят отново бързо и тежко размаха криле, като се опитваше да си възвърне загубената височина. Успя да го направи, преди да стигне до скалата. Те прелетяха над върха ѝ. Всичко стана толкова бързо, че Ротанов не успя да види нищо друго освен някакво лумнало за миг червеникаво пламъче. И почти веднага рязък гръм разсече въздуха. После още веднъж и още веднъж долу избухнаха пламъчета и тътнежите на втория и третия изстрел ги настигнаха горе в небето. Но преди да проехти третият изстрел, змеят така потрепери, сякаш нажежена игла прободеше тялото му. Пипалата му конвулсивно се свиха и на Ротанов му се стори, че това е край, толкова нетърпима беше болката от желязното менгеме, стегнало гърдите му. Това продължи само няколко секунди, змеят отново полетя плавно, ала сега размахваше крила по-често и не толкова ритмично както преди. Еластичните въжета, които стискаха тялото му, неочаквано се отпуснаха. Опирайки се на крака и

лакти, той можеше да се придвижи напред дотолкова, че главата му се оказа съвсем свободна. Тази малка победа го окуражи, той се провря още няколко сантиметра и най-после успя да обърне глава и да се огледа за спътничката си. Но го чакаше разочарование. Живият пашкул на пипалата, който я скриваше, беше непроницаем.

Оттам не се долавяше никакво движение, никакъв звук. Нищо чудно последната конвулсивна хватка на змея да е била прекалено силна и „Онази, която крие лицето си“ вече да е мъртва. А може само да е загубила съзнание, но засега той не можеше да ѝ помогне. Змеят вече летеше по-бързо. Ротанов се вгледа в еднообразната повърхност под него и разбра, че това е морето.

Мина час, а може би и повече. Той търпеливо зачака мига, когато чудовището ще загуби сили. Не се съмняваше, че изстрелите, проехтели от върха на скалата, са го наранили. Само дано се добере до някаква суша. Но змеят отпаднаше много по-бързо, отколкото му се искаше на Ротанов. Водата все повече и повече се приближаваше, чудовището все по-нарядко и по-напрегнато размахваше над главата му ципестите си кожести крила. Вече не беше трудно да разхлаби пипалата. Ротанов освободи ръцете си и част от тялото му увисна в празното пространство. Няколко пъти опита да се вкопчи в някой от роговите израстъци по туловището на змея, и най-после успя. Израстъкът се оказа назъбен, грапав и не беше толкова трудно да се задържи на него. Отблъсквайки се с крака от слабо съпротивляващите се пипала, той бавно, сантиметър по сантиметър започна да се повдига нагоре и най-после, обхванал гигантската лапа, се намери седнал върху широката кожеста основа, от която излизаха пипалата на пръстите. Сега можеше да стигне до пашкула, който обвиваше момичето. След дълги усилия той най-после разтегли живата пружина и освободи главата му.

Поривистият свеж вятър донесе със себе си ситни водни пръски. Момичето отвори очи и погледна Ротанов.

— Къде сме?

— Ти си жива! Най-важното е, че си жива... Все още летим, но някой рани змея и май това няма да продължи дълго.

— Змеят е ранен? Не може да бъде. Той е неприкосновен за всички племена. При това го охраняват, освен ако някой от вашите...

— Изпратих приятеля си до лодката, но оръжието, с което стреляха, не беше от нашите. Далече ли е най-близката суша? Ако паднем в океана, няма да се измъкнем.

— До остров Рин змеят обикновено долита надвечер. Един ден път... Но днес той много бърза, чуваш ли колко често размахва крила? На нашата планета няма нищо по-страшно от остров Рин. Чака ни робство, ако стигнем дотам. Унизително, безправно робство, за което вие изобщо нямате представа. Нито историческите ви книги, нито видеокристалите могат да предадат преживяванията на онзи, който го е изпитал. И не се знае дали ще успеем нещо да променим.

— Почакай... Не разбирам... ти знаеш за нашите книги, за видеокристалите? Откъде?

— Аз знам много неща, Ротанов, и ти отдавна се досещаш, че не съм обикновена борейка. Някога бях господарка на тази планета и тогава тук нямаше робство. Но това е дълга история и сега не ти трябват тези безполезни сведения. Ако долетим, ще ти разкажа всичко.

— Нека да ти помогна да се измъкнеш, пипалата все повече и повече слабеят...

— Не бива. Ако змеят почувствува, че няма нищо в лапите си, може да се върне обратно. Пък и аз няма да имам сили да се държа горе.

Тя задълго замълча. Вятърът постепенно се усилваше. За щастие духаше в гърба им и ускоряваше полета. Непосредствено под тях вече играеха яростните гребени на разпенените вълни. Вятърът беше просмукан с влага като гъба и ако не беше плътната тъкан на скафандъра, Ротанов щеше да се намокри до кости. Кой знае колко зле се чувствува тя, помисли си Ротанов и се наведе, за я предпази поне малко от пръските. Но за негово учудване, тя се оказа съвсем суха. Водата не се задържаше по роклята ѝ и се стичаше на едри блестящи капки, все едно че грубото платно беше импрегнирано. Дори на лицето ѝ не забеляза капчици, само очите ѝ блестяха в полумрака с невероятна синя светлина.

— Не съжаляваш ли, че се омъжи за мен? Аз съм един незначителен човек, не умея да ловувам, пък и не бях летял на змейове досега, не знам как да го правя. — Ротанов искаше да се пошегува, но от шегата не излезе нищо, а тя му отвърна с изненадваща сериозност:

— Дълго се колебах, повярвай ми. Не ми беше лесно да направя този избор, защото търсех не мъж, а човек, способен да сподели с мен отговорността за съдбата на многобройните хора на тази планета. И ти се оказа истински мъж. Когато срещнахте в космоса стария кораб, вие не се уплашихте от опасността, рискувахте живота си, решихте да се скачите с него и направихте всичко възможно, за да разберете какво се е случило с екипажа. А по-късно, вече тук, след двубоя с дрона се уверих, че съм намерила онези, които чаках толкова дълго, и че най-после е дошъл краят на моята страшна самота.

— Откъде знаеш за стария кораб? — Въпросът на Ротанов бе насочен към онова, което най-много го порази, сякаш останалото не беше от значение.

— Наблюдавах ви.

Едва сега той си спомни за снимката, която направиха на „Симанс“, и си обясни защо лицето ѝ му се стори познато.

— Жалко, че не знаех по-рано.

— Защо?

— Щяхме да избегнем този безсмислен полет, ненужния риск.

— Но нали летим към Рин. За този остров няма друг път. И само там може да се реши съдбата на този свят. Тъй че нищо не си загубил, пък и ти все едно щеше да полетиш с мен. Ако имаме достатъчно смелост и сила, ако успеем да победим и твоите другари ни помогнат, нещата все още могат да се променят, не е късно... Но за това после, първо трябва да стигнем до острова, а змеят съвсем е загубил сили, ще бъде жалко, ако нашето пътешествие завърши така глупаво, не можем да предвидя и това...

Змеят падаше като огромен аеростат. Тромавото му тяло все още висеше във въздуха, поддържано от трескавите движения на нестройно пляскащите му криле, но опашката му вече докосваше гребените на вълните и след тях оставаше видима пенеста следа.

Ротанов огледа за последен път хоризонта и не видя нищо друго освен еднообразната сивкава повърхност на морето, надиплена от гребените на вълните. Някъде в далечината проблесна светкавица и на слабата ѝ светлина той забеляза за част от секундата очертанията на скали, но в следващия миг ослепителна мълния озари цялото небе и от тези призрачни скали към океана се понесе огромно разклонено

изпразване и той си помисли, че там вероятно има нисък буреносен облак.

Колко ли още ще се задържат над морето? Половин час или час. Глупаво е да загине така. Да преодолее това огромно разстояние, почти да се добере до разгадаването на тайната на Ена, да срещне тази жена, да спечели нейното доверие и след всичко това да се озове в студеното враждебно море без надежда, че ще стигне до брега... Наближаваше краят на полета. От водата ги отделяха само няколко метра. Всяка секунда чудовището можеше да се сгромоляса и да ги смаже с тежката си маса. Трябваше незабавно да скочат. От свистенето на вятъра и грохота на вълните нищо не мажеше да се чуе. Той се опита с жестове да ѝ обясни какво да направи, но не му стана ясно дали го е разбрала. Тогава Ротанов решително отстрани оплелите я още живи, но вече почти безсилни въжета, прихвана я, притисна я до себе си и скочи, като се мъчеше да запази равновесие, за да не паднат странично във водата. И все пак не беше преценил точно височината. В полумрака сред бурните вълни лесно можеше да се сгреша. Ударът при падането се оказа по-силен, отколкото предполагаше, и за няколко мига го оглуши. И това беше достатъчно, за да потънат дълбоко. Ротанов се бореше отчаяно, но ръцете му бяха заети и той се издигаше мъчително нагоре. Пред очите му заиграха черни кръгове и когато най-после се измъкна на повърхността и си пое дъх, видя как на стотина метра от тях змеят с рев се сгромоляса във водата. Беше твърде величествен, за да се съпротивлява на вълните. Няколко минути главата му все още стърчеше над водата, заливана от вълните, но скоро двамата останаха сами върху повърхността на необятния враждебен океан.

7.

А на Земята по това време валяха непредвидени дъждове. Обширният циклон, премествайки се от екватора в северна посока, не се поддаваше на въздействието на метеоролозите. Времето бе като побесняло. През последните две години, откакто „Каравела“ се върна от неуспешната експедиция, в която загуби специалната група, циклоните следваха един подир друг, без да се интересуват от усилията на земната метеорологична служба. Планетата сякаш бе решила да докаже на своите самоуверени деца, че въпреки всичките им мощни технически играчки, в природата съществуват сили, неподвластни на тях.

Ракетопланът, който пътуваше по маршрута Земя — База, заобиколи Луната, после разтвори невидимите куполи на гравитационните парашути и започна бавно да се спуска. Слънцето блестеше в илюминаторите. Светофилтрите не можеха да се справят напълно с ослепителната му светлина. Примижала, Ана се опитваше да разгледа приближаващата се плоскост на лунния кратер. Базата не се виждаше. Основните ѝ помещения, хангарите на звездните кораби, работилниците и жилищните сектори — всичко се намираше дълбоко под повърхността на Луната и само диспечерската кабина на стария космодрум се открояваше сред сивия фон от еднообразни скали.

Отвисоко кабината приличаше на гигантски планински кристал, естествена рожба на дивата лунна природа. Източните ѝ стъклени стени, осветени от слънчевите лъчи, хвърляха стотици разноцветни отблясъци. Все едно че сред мъртвите черни кратери и сивите хребети сияеше скъпоценен камък.

— След пет минути ракетопланът ще кацне, моля затегнете коланите и вдигнете креслата...

Ана позакъсня да изпълни последната молба и тъмният защитен купол, подчинявайки се на командата на автомата, се спусна върху нея,

като я откъсна от външния свят. На малкия екран пред лицето ѝ пробягваха редове от последните новини:

„... Завърши строителството на флагманския кораб «Орфей». Ескадрата от сто и четиридесет кораба е готова да стартира към района на Черната планета. Черните кораби извършиха ново нападение върху външните бази на седма колония. Атаката е отбита. Унищожени са осем от десетте противотанкови кораба. От наша страна загуби няма. Днес Висшият съвет утвърди кандидатурата на Торсон за длъжността командир на ескадрата. Решено е ескадрата да стартира към Черната планета след един месец. Завърши и подборът на участниците. От двеста хиляди доброволци комисията избра осемстотин специалисти, които не се числят към корабните екипажи. Учените, инженерите и техниците, които влизат в тази специална група, ще образуват научното ядро на експедицията и ще осигуряват изпълнението на проекта за енергиен пробив в обвивката на Черната планета...“

Ана затвори очи и въздъхна тежко. Тя не влезаше в числото на тези щастливци, макар че направи всичко, което зависеше от нея. Комисията постави твърде високи изисквания към подготовката и физическото състояние на кандидатите, а тя получи тежко наследство от Хидра, много страдания, болести и мъка преживя в своя млад живот, на други биха стигнали и за два живота... Тя неволно завидя на младите загорели младежи и девойки, които се учеха в земните интернати и не познаваха жестоката хватка на чуждите планети. За тях е открит пътят, не за нея. Надяваше се, че ще вземат предвид нейния опит, но вероятно медицинското заключение е било толкова неблагоприятно, че ѝ отказаха, и сега ѝ оставаше една-единствена възможност. Командирът имаше право да включи в състава на експедицията десет души, без да се съобразява със заключението на комисията... Само че дали щеше да се съгласи? Как ще убеди Торсон по време на краткия разговор? Как да му предаде чувството си за безизходност, породено от безвъзвратната загуба на най-близкия ѝ човек? Дали щеше да я разбере, дали щеше да се съгласи, че тя трябва да бъде там, че не може да не бъде... Ще пожелае ли изобщо да я изслуша, кой знае колко е зает в тези предстартови дни! Какво го интересуваше молбата на някаква непозната биоложка, бивша колонистка, летяла някога от Хидра на неговия кораб? Сигурно и лицето ѝ беше забравил, минаха толкова години оттогава...

Корабът едва забележимо се залюля. Защитният капак с продължително свистене се отдръпна нагоре и се сгъна над главата ѝ като едва забележима хармоника. През илюминатора се виждаше бетонната повърхност на плочата, която затваряше шлюза за акостиране. След няколко секунди над тях се мярна широката арка на входа и корабът здраво застана на подпорите за акостиране в хангара. Вече се намираха под повърхността на Луната, всичко наоколо бе залято от меката разсеяна светлина на луминофорното покритие... Вече можеха да излизат. Пътниците се надигнаха и нетърпеливо се отправиха към изхода. Само Ана все още седеше в креслото, сякаш чакаше някакво продължение, знак; може би се надяваше, че Торсон ще изпрати някого или поне ще ѝ съобщи по информационната мрежа, че е получил радиограмата ѝ. Но нищо такова не се случи и тя тъжно тръгна след останалите.

В щаба я информираха, че засега няма отговор на радиограмата ѝ и командувачият не приема никого, ако не е повикан специално. Трябваше да чака. Ана очакваше такъв отговор и затова не остана със скръстени ръце на Земята. Тя се обърна към своя учител, члена на Съвета професор Грунски, и той съвсем определено обеща да я подкрепи. Тя не знаеше по какъв начин той ще направи това и дали ще му стигне времето, за да ѝ съдействува пред Торсон. А оставаше малко време, много малко...

Чудно нещо е времето. На младини то лети стремително и изглежда безкрайно, в зрелите години постепенно и неусетно намалява скоростта си и едва тогава човек започва да забелязва колко малко е останало...

Торсон седеше зад бюрото, отрупано с перфокарти и автомати за пряка връзка с различните цехове и кораби, с централния информатор на Земята. Срещу него стояха петима от неговите най-близки помощници. В този момент, прекъсвайки се един друг, едновременно говореха двама. На бюрото мигаше с червена светлина екранът за пряка връзка със Съвета. Централният информатор най-после започна да предава на дисплея поисканите още вчера данни за върховите траектории при доближаване до Епсилон и Торсон за първи път усети каква непосилна и огромна работа е поел върху плещете си,

чувствувайки, че се обърква, че вече не може да прецени кое е важно и кое второстепенно, че затъва в тази информационна лавина.

Защо всъщност прие поста ръководител на експедицията? Нали разбираше, че длъжността не е за него, че възможностите му са далеч по-скромни? Кое го накара да се съгласи? Съвсем ясно, до най-малките подробности си припомни деня, когато при него дойде човекът, който му върна далечните звездни трасета. По-късно те често спореха, неведнъж между тях възникваха неразрешими разногласия, двамата така и не се сприятелиха. Ала остана дългът. „Каравела“ се прибра на Земята, но част от хората ѝ не се върнаха от Черната планета. Оттогава изминаха две години. И досега никой не знаеше живи ли са те, или не. За него не можеше да има друго решение. Той беше длъжен да се върне на Черната планета. А щом за тази цел е нужна ескадра от сто и четиридесет кораба, защо да не се върне като ръководител на тази ескадра.

Разбира се. Земята беше организираща тази голяма експедиция не само да изясни съдбата на групата на Ротанов. Трябваше да открият и кой отправя предизвикателство към земната цивилизация. Чии са неуловимите кораби, които все по-често и по-често атакуваха границите на Федерацията? Какви цели преследваха и защо не успяваха да установят контакт с тях, кой определяше техните маршрути, кой им поставяше задачите? Земята и досега се съмняваше, че има пред себе си разумен противник, или човечеството се бе натъкнало на някакви хитри и злобни и при това лишени от разум сили на природата? Ето каква задача бе поставена пред втората експедиция до Черната планета.

Спорещите до бюрото изведнъж млъкнаха и това върна Торсон към действителността; двамата го гледаха напрегнато, сякаш чакаха от него отговор или решение, но той дори не знаеше за какво става дума.

— Нали се разбрахме — рече неопределено той и млъкна. Никой не възрази. — Има ли други въпроси?

— Колосовски съобщава, че енергоприемниците не издържат на предвидената мощност.

— Линиите на енергопредаването трябва да имат троен резерв надеждност — твърдо каза Торсон. — Троен. А не проектен. Необходимо е да издържат тройно натоварване по време на полигонните изпитания...

— Та това означава по деветстотин гигавата на всеки канал! Невъзможно е дори теоретически!

— Значи са ни нужни друга теория и други линии. Не разбирате ли, че „Орфей“ ще увисне на тези линии като на въжета? Само една да откаже, и корабът няма да се справи с гравитацията на Черната планета. Накратко, необходима ни е тройна надеждност.

Торсон се изправи, и с това им даде да разберат, че за днес достатъчно са заседавали.

— Всички останали въпроси решете по ваша преценка. В края на краищата за какво е този щаб на експедицията? А за сигурността на енерголиниите ще отговаря лично Ланов. Ще проверя.

— Линиите ли — това не е моя работа. Та аз нося отговорност за цялото оборудване на експедицията!

Няколко секунди Торсон гледа в упор своя издокаран заместник, като едва сдържаше гнева си. Набръчканият му, сякаш оцавен врат почервеня, но когато заговори, с нищо не издаде яда си, само гласът му стана някак по-груб и по-дрезгав.

— А моя работа ли е да проверявам вашите ведомости по два пъти? И нека отсега да се разберем. За онези, които ще летят към Черната планета, такъв израз не бива да съществува. На всеки от вас мога да възложа каквато и да е работа и искам да съм сигурен, че ще бъде свършена добросъвестно. Още не е късно да се откажете, желаещи, както разбирате, има достатъчно.

Торсон излезе, без да се сбогува. Лошото настроение го преследваше от сутринта и го караше да казва на хората резки, понякога незаслужено обидни думи.

Не взе кара, тръгна пеш. Вървеше покрай каменните къщи по широкия централен булевард. Под кратера геолозите откриха огромни кухни и когато строяха базата, не икономисваха мястото. Повечето прозорци на къщите бяха закрити с непрозрачни екрани и макар че тук-там през процепите проникваше светлина, те му изглеждаха като ослепели. Часовникът на таблото показваше четири часа сутринта земно време... Втората смяна още не бе застъпила, но хората вероятно вече си пиеха кафето. Стори му се, че във въздуха се носи лек възбуждащ аромат. И той си помисли, че човек ще отнесе на всяка звезда своите малки навици, които създават толкова уют в живота.

Голямата четвъртита сграда на Луна-парк беше ярко осветена, оттам долитаха смях и музика, прииска му се да влезе, но превъзможна изкушението, тъй като знаеше, че с присъствието си ще попречи на веселието на събралите се там младежи. На улицата нямаше почти никого в този час между двете смени и Торсон крачеше, без да бърза, като с удоволствие вдишваше прохладния стерилен въздух, който леко миришеше на гума и пластмаса от регенераторите. Улицата постепенно се стесни, къщите пооредяха, а изкуственият небосвод със синкавото кълбо на Земята се наведе и като че ли се снижи. Вече се виждаше крайт на булеварда — глухата стена от сивкав базалт сякаш бе срязала живота тяло на града и бе разделила и угасила небосвода след себе си. Тук някъде имаше асансьор. Едва сега Торсон почувствува колко му липсваше широкият, неограничен простор, без този екран над главата. Ръката му неволно напипа в джоба личния универсален ключ, който отключваше всяка врата в базата. Този асансьор съединяваше долните етажи на базата с диспечерската на стария, консервиран сега космодрум. Вече трета година космодрумът бездействуваше. Техническите съоръжения и навигационните уреди бяха страшно остарели, а апаратурата за управление се нуждаеше от модернизация. Базата засега се задоволяваше с двете резервни площадки. За подготовка на неговата експедиция бяха хвърлени всички сили и за космодрума не достигаше работна ръка. Това беше удобно за Торсон. Той не се нуждаеше от присъствието на дежурните диспечери. Искаше да остане съвсем сам.

За негово учудване специалният ключ не му потрябва — кабината на асансьора, който свързваше града с диспечерската, беше отключена. „Ама че немарливост“ — помисли си Торсон. „Явно хората не могат да повярват, че войната е сериозна, че противникът наистина съществува, че трябва да бъдат по-стегнати, по-внимателни. Скъпо ще ни струва това безгрижие. Трябва да попитам Логнев защо не са поставени постове на външните изходи. Впрочем кабината няма шлюзове и едва ли някой ще успее да пробие отвън ситаловата прозрачна обвивка...“ Малкият асансьор неохотно, скърцайки го понесе нагоре.

Когато Торсон влезе в диспечерската, го заслепи синкавата светлина на Земята, прекалено ярка за него след полутъмната кабина на асансьора. Няколко секунди почти нищо не виждаше освен

планинския пръстен, също толкова светъл, колкото и останалата лунна повърхност, която не попадеше в сянка. Някои участъци от непрогледен мрак, който заменяше на Луната сянката, изтръгваха от планинския хребет отделни скали и ги скриваха под своето покривало.

В диспечерската беше сумрачно и тихо. Някакъв уред цъкаше едва чуто и на десния пулт блещукаше жълта лампичка. Постепенно от мрака изплуваха очертанията на предметите. Торсон пипнешком намери креслото.

Минаха няколко секунди преди да разбере, че в съседното кресло вляво от него има някой. Ръката му механично се насочи към пулта, за да потърси познатите ключове на корабното осветление, които липсваха тук. Преди да предприеме нещо, очите му окончателно привикнаха с полумрака и той най-после видя своя съсед. Беше жена... Не виждаше лицето ѝ, но чуваше равномерното ѝ дишане, видя косите ѝ, разпилени по пулта. Тя спеше, заровила лице в свития си лакът.

— Какво правите тук? — неволно попита той. Жената се събуди веднага, мигновено, както се събуждат хора, които винаги са нащрек. С рязко движение тя отметна косите си назад и гласът ѝ прозвуча в празното помещение звънко и ясно, сякаш не беше спала допреди секунда:

— Чакам един човек, а вие кой сте?

— Какъв човек? — още по-строго попита Торсон, като се ядосваше на себе си, че прекъсна съня ѝ, но в същото време не можеше да се примири и с явното нарушение на устава. В диспечерската кабина бе забранено да влизат странични хора. В края на краищата тя не бе място за срещи.

— Капитан Торсон.

— Аз съм Торсон.

Тя изхъмка недоверчиво, после протегна ръка и щракна някакъв ключ на пулта пред нея. Страничната таванска ламперия светна и сега двамата можеха да се видят. Жената му беше съвсем непозната, с прекалено строго, но красиво лице. Вероятно бе на около тридесет години. Тя веднага го позна, защото пребледня и явно се смути.

— Извинете... Казаха ми, че идвате тук и че това е единственият начин да ви срещна, в което, общо взето, не повярвах, но ето че дежуря вече трето денонощие. Нямах друг изход.

— Защо не дойдохте при мен по установения път, както прави всеки, на когото съм нужен? — измърмори Торсон.

— Опитайте някога да запишете приеман час при себе си под чуждо име, тогава ще разберете колко е лесно да се добере човек до вас.

— Не пускат ли?

Най-после се усмихна. Жената въздъхна.

— Меко казано. Сигурно в миналото е било по-лесно да получиш аудиенция при някой крал.

— Какво да се прави. Много хора искат да разговарят с мен и най-често за глупости. Не ми стига времето за всички. Затова имам заместници. Сума ти заместници!

— Не се обърнах към тях, защото ми трябвахте вие.

— Добре, слушам ви.

— С две думи: искам да бъда включена във вашата експедиция. — Явно се вълнуваше, говореше объркано, на пресекулки. — Страшно ми е нужно.

— Вярвам ви — неочаквано меко каза Торсон. — Иначе нямаше да чакате три денонощия. А сега не се вълнувайте и се опитайте по-ясно да изложите причините.

— Не ме ли помните? Впрочем толкова време мина... Преди десет години експедицията до Хидра, евакуирането на хората от земната колония, аз бях между колонистите, пътувах с вашия кораб. Преди вас на Хидра дойде Ротанов... Та той...

— Каква специалност имате?

— Космобиолог. Имам опит в лечението на болни след контакта им с антипространството... Бях сред колонистите на Дзета.

— Обърнахте ли се към комисията?

— Да.

— Отказаха ли ви?

— Не знам истинската причина, но вероятно не съм добре със здравето, след Хидра няма нищо чудно в това. — Той замълча задълго и Ана смутено попита: — Необходими ли са ви още някакви данни?

— Не, онова, което ми казахте, е достатъчно. — Торсон не знаеше какво да й отговори.

Не можеше просто ей тъй да й подари едно от своите резервни места и да се лиши от някой необходим специалист. Пък и не му се

искаше да отменя решението на комисията. Ако се беше обърнала по-рано към него, преди да получи официалния отказ, въпросът щеше да се реши по-лесно. От друга страна, разбираше, че тя е дошла при него не от младежки стремеж към романтика и от празен каприз. Тук се криеше нещо сериозно. Много сериозно. Ротанов, Ротанов... Да допуснем, че няма да летя аз, а Ротанов, щете ли да я вземе той със себе си?

— Защо не чакате на Земята, както чакат всички?

— Много дълго чаках като всички, години наред, защото експедицията може изобщо да не се върне. Но и в този случай трябва да разбера какво става там... Защото освен този последен шанс да го видя, не ми остава нищо друго, дори надежда...

Торсон се питаше защо хората не могат да живеят по-просто. Защо не се задоволяват с онова, което е по силите им. Веднъж се опита и почти успя да започне нов живот така, както учат древните философи — сред тишина и смирение. Но после се появи един човек, когото наричаха Ротанов, и той отново му върна звездите... И ето че сега той имате правото да решава съдбата на други хора. Вече почти знаеше какво ще бъде неговото решение, когато тя заговори:

— На Земята може да чака само онзи, който знае какво чака. Човекът, когото търся, няма да дойде при мен дори и да се върне на Земята. Той гради въздушни замъци, преследва химери. Само че замъците му, кой знае защо, понякога се оказват по-здрави и от каменните, а химерите... Още живее с тях... Трябва да го срещна някъде по пътя, както някога. Само така може да стане нещо, случайно, неочаквано. Нямам какво повече да чакам...

— Не сте много смирена...

— Смирена ли? Племето, което ме възпита, не бе от кротките. Спомнете си Хидра... Там смирените не оцеляваха. Възпитавах ме да бъда горда и само затова чаках толкова дълго. Сега вече нищо не може да ме спре.

— Кажете ми, но честно, как бихте постъпили, ако ви откажа?

— Тогава ще се промъкна на някой от корабите нелегално. Познавам единадесет начина.

— На вашите години знаех петнадесет. Оставете молбата си в щаба. Всъщност не, не я оставяйте. Дайте ми я още сега. Така е по-сигурно. Има решение стартът да се ускори. Тъй че върнете се на

Земята, довършете си работата и се сбогувайте задълго. Това ще бъде трудна експедиция. Може би най-трудната от всички, в които съм участвувал...

8.

След четвъртия изстрел карабината направи засечка. Олег забеляза вдигналото се нагоре малко облаче прах на това място на пътеката, където се заби последният куршум. Почти веднага до него се разнесе глух взрив. Костюмът действуваше, батерията беше заредена и само това го спаси. Но от експлозията главата му се размъти. Линията на пътеката заплува и се изкриви, земята се размърда, разлюля се. Той видя и изскочилия Ларт, върху когото се нахвърлиха изведнъж десетина рои. Мяркаха се копия, но цялата тази картина Олег възприемаше неясно, като насън. Последното, което си припомни, преди да рухне под тежестта на връхлетелите върху него нападатели, беше мисълта, че и трите изстрела попаднаха в целта и раздробиха вътрешностите на летящото чудовище, което Ларт толкова ненавиждаше и от което се страхуваше. Змеят се сгърчи във въздуха, хаотично размаха криле. „Няма да отиде далеч сега този ваш стрик“ — помисли си той и загуби съзнание.

Свести се на разсъмване от студения морски вятър и целият настръхна. Защитният костюм вече не беше на него. Той поотвори залепналите си клепачи и видя, че е на палубата на някаква примитивна гемия. Грубите въжета, които стягаха цялото му тяло, му причиняваха силна болка. Омотани около него няколко пъти, те здраво го приковаваха към мачтата и не му позволяваха да мръдне. Само изпокъсаното бельо прикриваше израненото му тяло. Нямаше я и раницата с планетарния комплект. „Лоша работа — унило си помисли Олег, — много лоша.“

Палубата беше направена от тревисти стъбла и изглеждаше слаба, пък и самата гемия не внушаваше сигурност. Порази го и липсата на екипаж, само на носа се виждаше самотна фигура на човек. А наоколо чак до хоризонта се простираше безбрежен враждебен океан. Нямаше къде да избяга, пък и беше безсмислено. Измъчваше го жажда, лявото му рамо, ранено по време на схватката, бе стъкло и силно го смъдеше. Стиснал зъби, без да обръща внимание на болката, Олег напрегна всичките си мускули, като се мъчеше да скъса или поне

да разхлаби въжетата. Нищо не излезе, но неочаквано зад него някой изстена. Доколкото бе възможно, той обърна глава и видя, че от другата страна на мачтата с гръб към него беше завързан Ларт. „Добре, че сме заедно.“ Веднага му стана по-леко, дори болката му понамаля. „Двамата ще измислим нещо, ще издебнем момента и тогава тази гемия ще се насочи натам, където ние искаме. А накъде всъщност?“ — тозчас запита той и разбра, че без карти и навигационни уреди те ще бъдат съвсем безпомощни в непознатото море. „Интересно дали Ларт умее да плува? Май казваше, че никога не е напускал своя остров. Значи ще трябва да дочакаме края на пътешествието.“ А то завърши по-бързо, отколкото очакваше.

На следващия ден надвечер на хоризонта се появи голям остров. Над него вероятно бушуваше силна буря, защото водопад от мълнии падаше от скалистите му върхове в морето. Олег никога не беше виждал такава буря, в нея имаше нещо неестествено, зловещо. Към тях се приближи роят, единственият моряк на този плавателен съд. Мълчаливо, както правеше всичко, той подаде на всеки от пленниците по чаша зеленикав растителен сок. Жаждата му беше толкова нетърпима, че Олег, без да се замисля, пресуши своята чаша на един дъх. И тутакси предателска отмаляваща топлина се разля по цялото му тяло. Няколко минути той все още се опитваше да се бори, после омекналото му тяло безсилно увисна на въжетата. Роят вдигна една раковина, обърна се към брега и даде сигнал. В тътнещия водопад от мълнии се образува цепнатина. Направлявана от уверена ръка, гемията изчезна в бушуващата зад него огнена завеса.

Един човек стоеше в редицата от еднакви, приличащи си като две капки вода хора, обръснати и разсъблечени, странно безлични, странно равнодушни, странно покорни. Човекът не знаеше кой е. Не знаеше и защо е тук и само смътно си спомняше, че в тази редица има някой, когото познава, който му е нужен. Той се напрягаше да си спомни, опитваше се да открие познатото лице, но всички бяха като огледално отражение един на друг. Застаналите пред него по команда, един след друг, на равни интервали от време изчезваха в отварящата се врата. Тогава цялата редица се придвижваше напред и вратата се придвижваше срещу човека. Той разбираше, че трябва да открие

познатото лице, преди да го погълне тази страшна врата. Кой знае защо, това му се струваше много важно. Важно, но защо? Важно, но за кого? Той не знаеше, но с всяка направена крачка, с всяка секунда в мълчаливия строй в мозъка му възникваха все повече въпроси и мисли. Мислите не бяха равностойни. Едни извикваха в главата му представа за нежна ласкава топлина и усмивка на лицето, други неизвестно защо пораждаха болка. Мислеше си колко е хубаво да си стои така тихо и мирно като останалите. Да не си напруга мозъка за нищо, нищо да не иска и по лицето му се появяваше усмивка. Когато се опитваше да си спомни как се е намерил тук, остра болка пронизваше главата му от челото до тила. Тогава той раздоби тази проста мисъл на още по-прости. На още по-елементарни. Ето той влиза. Вратата се затваря. Но по-рано стоеше на съвсем друго място. Можеше и да си го представи: нисък сводест таван. Хубав, здрав таван от бетон. Дълга металическа маса, ремъци, които приковаваха тялото му към нея... Бодване... Отново бодване... остро бръмчене в ушите... и вече нямаше име... А преди имаше... Но сега не бива да мисли за това, защото измамната болка се връща с нова сила. Той непрекъснато я викаше и я усмиряваше, като по този начин изучаваше характера ѝ, намираще слабите ѝ места, учеше се да се бори и да мисли въпреки забраната... Разполагаше с много малко време, твърде неравни изглеждаха силите и затова той започна да търси в редицата от еднообразни физиономии лицето на приятеля... Търсеше го и не го намираще. А до вратата оставаха само четири крачки. Четири минути. И тогава, заставяйки се изтърпи всичко до край, той преодоля болезнения праг и включи затвореното за външно въздействие подсъзнание. Някога умееше да го прави, някога го бяха учили как да го прави. Не помнеше кой и къде, пък и това не бе най-важното, важен бе резултатът. Някъде дълбоко в паметта, в подсъзнанието му се пазеше неговото име... Олег се олюля, едва не загуби съзнание, за малко не падна, но все пак се задържа и замря с неподвижно лице. Сега си спомни всичко и беше готов да продължи своя тежък път. Болката, победена от проясненото съзнание и волята, притисната в ъгъла, вече не властвуваше над него.

Олег изтри от мозъка си чуждото въздействие, чуждите заповеди и чуждата воля. И отново стана човек. „Преди всичко Ларт. Трябва да го намеря.“ Но Ларт го нямаше. Олег стоеше последен в редицата. Значи Ларт бе влязъл преди него и той ще трябва да се срещне лице с

лице, без помощта на приятеля с онези, които го чакаха там. Вратата се отвори и Олег прекрачи прага. Малка стая, голи стени и маса по средата. Само след миг разбра, че не е маса. По-точно, не е само маса. Четири крака, широка повърхност с хартиени рола и картони, всичко това го имаше, но освен него се виждаше и човешко лице. Главата беше огромна и безобразна. Тя втренчи в Олег немигащите си очи и прехапа устни, после две малки ръце, започващи някъде от врата, които не забеляза отначало, зашариха по масата. Намериха някакъв картон, вдигнаха го и главата започна да го разглежда. Сетне с тъничък, смешно писклив гласец каза:

— Име, фамилия, длъжност! Отговаряй веднага и бързо!

— Длъжност нямам, името си не помня! — без да се замисля отговори Олег. Не искаше засега да издава, че си е възвърнал паметта.

— Правилно. Длъжност ще получиш по-късно. Задавам следващия въпрос: кой е най-големият враг на нашия силно обичан остров?

— Не знам! — ясно рече Олег и веднага разбра, че този път сгреши.

— Не знаеш? — Масата се развълнува, повърхността ѝ леко се нагъна, огромното чело се навъси, а ръчичките нервно затършуваха в книжата. — Какво правят ония от нормативния отдел! При мен постъпва абсолютно неподготвен материал! Ще трябва да те изпратя за допълнителна обработка!

Олег разбра, че няма какво да губи. Пред него стоеше робот. Обикновен биологичен робот от доста примитивен клас. Само дето се държеше малко странно за робот, съвсем по човешки се учуди... Роботите не умеят да се учудват. Все пак подобно тясно специализирано същество механизъм не може да има голям интелект. И той реши да се възползува от този факт и от още нещо: роботът сигурно имаше определена програма за работа. Трябва да го постави натясно, да го накара да излезе от релсите и да го принуди да вземе нестандартно решение. Като минимум това ще му даде допълнително време, а после ще действа според обстоятелствата.

— Не подлежа на обработка! — с все същия бюрократично уставен тон рече Олег.

— Не подлежиш на обработка? Това пък защо? — искрено се изненада роботът и неговото учудване подсили убеждението му, че е на

прав път.

— Тайна. Но на теб, единствено на теб мога да се доверя.

Олег понечи да се приближи до робота, но той веднага отскочи.

— Хайде, хайде! Спазвай дистанцията! Няма да позволя никакви фокуси!

— Само исках на теб, лично на теб... — Олег се огледа: — Наоколо има врагове, разбираш ли, тайната не бива да се разгласява!

— На острова няма врагове! Можеш да говориш. Имам добър слух!

— Работата е там, скъпи приятелю, че аз съм Човек. А човекът не подлежи на обработка.

— Човек, човек, човек... — замърмори роботът, дебелиите му уродливи устни се изкривиха в нещо средно между усмивка и гримаса на недоумение. Един от краката на масата трепна и неочаквано, странно извивайки се, почеса главата. Ако положението му не беше толкова трагично, този забавен у род щеше да го разсмее. Малките ръчички припряно прехвърляха картоните на масата, сякаш търсеха отговора между тях. Явно не го намери, защото роботът най-сетне попита:

— Какво е това „човек“?

— Същество, което притежава свобода на волята и разума. Знаеш ли кой те е създал?

— Разбира се. Великият Есхин. Най-висшето щастие е да изпълниш волята на Есхин. Тебе трябва да те поправят, скъпи „човече“, да те дообработят, за да разбереш висшата истина и най-после да познаеш в какво се крие щастиято на всяко живо същество.

— И в какво се крие?

— В изпълнението на божествената воля на Есхин, само неговите планове...

Олег престана да го слуша. Нямахше време да вниква в смисъла на тези налудничави проповеди. „Явно с тоя няма да се разбере. Махнали са му всички ограничители а маниакалната програма, заложена в него, изисква безпрекословно подчинение, намерил съм с кого да споря на философски теми, за него ми е необходим прост и сигурен ключ, каквито са правилата, натъпкани в неговата дяволска програма. Интересно има ли тук охрана? Или този подвижен бюфет сам се справя с жертвите си? Вероятно има нещо, най-малкото оръжие,

при това е нащрек и стига да използвам сила... Но как да я използвам, като не зная разположението на нервните му центрове... Сигурно има прекъсвач на програмата. Може би словесен, някаква кодова дума, но трябва да се знае.“ Фролов умееше да разговаря с тези твари. А Олег никога не беше обичал биороботите.

— Есхин е човек, нали? — почти изкрещя той в широкото лице на робота, следвайки внезапно родилия се в съзнанието му план.

— Есхин е Есхин.

— Есхин е човек. И аз съм човек. Двамата с твоя господар сме от едно племе. Е, можеш ли да изпратиш на обработка Есхин?

Олег забеляза как затрепериха краката на робота и тъжното му лице се покри с предателска бледност.

— Какво говориш, човече! Есхин е велик! Само уважение...

— Престани със своето уважение! Представи си, че аз и той сме от едно племе, какво ще стане с теб, ако сега сгрешиш, как постъпват тук с роботите, нарушили основните правила на програмата?

— Нямам данни, че Есхин е човек! Никъде няма такива данни! — отчаяно извика роботът.

— А може би имаш данни, че Есхин не е човек? — зададе Олег най-коварния си въпрос, като се надяваше, че този орех от логиката да древните ще се окаже костелив за зъбите на робота. Имаше всички основания да продължи този идиотски разговор, поне за да спечели време, С всяка изминала секунда чувствуваше как неговият трениран организъм се справя с отровата, вкарана в кръвта му. Мисълта му ставаше по-ясна. Стоманеният обръч на болката, която притискаше слепоочията му, се разхлабваше. Бавно, внимателно той напрегна мускулите си, въздъхна дълбоко и задържа въздуха. Защо да не опита... Помещението имаше две врати, през едната влезе и не искаше да се връща обратно, там имаше силна охрана, оставаше му само един път — напред. Олег преодоля за един миг четирите крачки, които го отделяха от вратата, отвори я и изчезна, преди роботът да разбере какво е станало. През захлопнатата врата долетя отчаяният му вик.

— Есхин е човек! Есхин може да бъде човек, защото няма данни, които да опровергават това! Сега знам — великият Есхин е човек!

— Край, това ще му държи влага дълго време — измърмори Олег, като тичаше по дългия ярко осветен коридор. Явно по този път постъпваше обработеният и преминал през контрола „материал“. Вече

не беше необходимо да се охраняват тези нещастници. За първи път през днешния ден той почувствува как у него се надига задушаваша вълна от гняв и разбра, че окончателно се е възстановил.

— Ще ви дам аз „великия Есхин...“!

Дължината на коридора беше около петдесет метра. Първата му работа бе да обърка преследвачите и да намери някакво оръжие. Още една врата... Добре, че няма ключалки — тук не са нужни, онзи, който извървява този път, едва ли ще се справи с ключалките.

Просторна правоъгълна зала. Четири тесни коридора, разделени от ниски преградни стени, които не стигаха до тавана. А между тях малки клетки, в които се виждаха неподвижни, подобни на мумии фигури. Роботи? Скафандри? Изведнъж разбра какво представляваха... Някъде тук сред тези лишени от воля приспани кукли трябва да бъде Ларт... Олег спря и се вгледа в еднаквите, приличащи си лица... Залата беше много голяма, щете да загуби много време, за да го издири, пък и сега едва ли би могъл да му помогне, дори и да го намери... Трябва да се добере да онзи, който управлява този паноптикум, до онзи, който си е позволил да превръща живите хора в марионетки. Ларт ще го разбере... На негово място и той би постъпил така. Ето значи къде изчезват по-възрастните опитни ловци на племето...

Той чу зад вратата трополене на тежки обуца. Преследвачите бяха съвсем близо. Ако се съдеше по звука, това бяха облечени в тежки скафандри роботи от външната охрана. Струваше му се, че по коридора се носи стадо слонове, и Олег разбра, че няма да успее да прекоси залата и да стигне до отсрещната врата — роботите сигурно бяха въоръжени. Достатъчен бе един изстрел, а те не грешат... Незабавно трябваше да измисли нещо, имаше на разположение две-три секунди. Погледна сивите си дрипи, заменили дрехите му, и изведнъж се сети какво да направи... Веднага откри празна килия, която може би е била предназначена за него...

Не беше толкова трудно да се вмъкне в каменния четириъгълник, да замре, да накара тялото си да се вцепени. Много по-мъчително му се видя очакването. Целият кипеше от гняв. Исаха да превърнат и него, звездния летец, земния човек, участвувал в десетки трудни експедиции в кукла, да го лишат от памет, от воля. „Тепърва ще разберете от мен какво означава да си човек.“ Стъпките все повече се

приближаваха, през присвитите си клепачи той видя как охраната се раздели. Роботите са четири, четири са и коридорите. „Значи оттук ще мине само един...“ Олег с мъка се сдържа да не се хвърли с голи ръце върху бронираната грамада. Но само затаи дъх. Сля се със стената, стана неотличим от стотиците неподвижни фигури, натъпкани в каменните килии. Роботът префуча покрай него. Вратата се блъсна, тропотът заглъхна. Охраната премина през залата, но всички ли я напуснаха? Или са оставили засада? Не биваше да подценява противника. Не са толкова глупави роботите. Вече имаше случай да се запознае с тях, когато корабът спря на брега. Първата схватка завърши с пълното му поражение. Домъкнаха го зашеметен и безпомощен на операционната маса, сложиха му някаква инжекция — но повече нямаше да им позволи това.

Внимателно и плавно, като се стараеше да не вдига шум, той надникна от нишата си. „Тъй си и знаех. Един робот е застанал до вратата.“ Дори не се криеше. Беше вторачил към коридора безличната си тъпа мутра. Защитните козирки на шлема на скафандъра му мъждиво проблясваха. Той държеше електронния разрядник надолу с цевта, но Олег вече знаеше каква е реакцията на тези механизми и не се съмняваше, че ако се покаже, ще загине на място... Мощността на изстрела можеше да се регулира и Олег бе почти сигурен, че няма да го убият, но от това не му стана по-леко... Какво да прави? През вратата не можеше да се измъкне. Да се върне назад? Безсмислено е, оттатък е онзи робот и сега едва ли е сам... Или пък да изчака? Пазачът няма да стои вечно там... Търпението на роботите едва ли е по-малко от неговото и в края на краищата ще се издаде. Когато преследвачите не го намерят, най-вероятно е да не махнат поста... Първоначалното му неразположение попремина, сега го втресе и той се почувствува страшно уморен. Все пак инжекциите сигурно са му оказали известно въздействие и не се знаеше докога щяха да му стигнат силите. Налагаше се веднага да направи нещо... И Олег се огледа още веднъж, без да пропуска и най-малките подробности. Виждаше само част от тавана, пода и отсрещната килия, в която стоеше някаква неподвижна вкочанена фигура. „По някакъв начин ги изваждат от това състояние и им подават команди и тук трябва да има поне линия за връзка...“ Обърна се и видя зад гърба си медни контактни клеми. „Тъй си и знаех — ето я линията...“ Целият изтръпна

от мисълта, че сега можеше да стои тук неподвижно, напълно безучастен към всичко, а тези контакти щяха да докосват откритата му кожа... Изведнъж чу изщракване и между клемите бързо премина синя искра. Фигурата на стоящия срещу него човек робот трепна, изпъна се и бавно запълзя нагоре. Вероятно подовете на клетките бяха същевременно и плочи на асансьори, които сега бавно се издигаха към тавана, където вече се бяха отворили квадратни люкове.

Ето го изходът! Но кабината му оставаше неподвижна. Бавно и безшумно вляво и вдясно от него клетките оживяваха една по една, като отнасяха със себе си своето съдържание в някакъв по-горен етаж. „Тревога, тревога по целия остров — нуждаят се от подкрепление и този склад за работи е получил нареждане да съживи своето съдържание, ето откъде идваше електрическият ток, ето защо не се вдигна неговата кабина! Контактите не бяха свързани с човешко тяло...“ Можеше да потърси някакъв метален предмет и за затвори веригата, но Олег не искаше да рискува. Съпротивлението трябваше да бъде напълно определено и той добре разбираше какво точно... В края на краищата не беше толкова страшно — токът щеше да премине само през ръката му, без да засегне жизненоважните органи. Нямаше време за умуване. Кабините от двете му страни почти стигнаха до тавана, по-късно неговият асансьор може въобще да не потегли. Стиснал зъби, той хвана с лявата си ръка оголените клеми. Ударът беше рязък, ала слаб — все пак ръката му изтръпна за известно време, но сега това беше без значение, защото кабината му бързо се издигна нагоре, догонвайки останалите.

9.

Водата беше топла. Високите плоски вълни непрекъснато подхвърляха Ротанов на няколко метра нагоре и тогава той виждаше пред себе си някакъв тъмен облак, който се стелеше по повърхността на морето. Клонести мълнии летяха от него на всички страни. Трябваше му някакъв ориентир и тъй като нямаше нищо, той се мъчеше да плува по посока на облака. Впрочем те почти не се движеха. С едната си ръка той подкрепяше останалата без сили девойка, а другата бе почти отмаляла от умора. Въпреки това облакът постепенно нарастваше и се приближаваше. Може би вятърът го тласкаше към тях, или течението ги носеше напред срещу бурята. Чак сега Ротанов забеляза странна особеност: очертанията на облака не се променяха. Когато почти стигнаха до него. Ротанов извика, че това може би е остров. Тя кимна в знак на съгласие.

— Не разбирам откъде идват тогава тези мълнии?

— Не са мълнии, а електрическите оръдия на остров Рин.

Стори му се, че не е чул добре. Съвсем неправдоподобен изглеждаше целият този фойерверк от яростни електрически изпразвания, насочени срещу бушуващото пусто море.

Ротанов вече не се съмняваше — пред тях наистина имаше земя и течението ги носеше право към зоната на изпразванията. Кипящата от нестихващите удари на мълниите ивица вода вече беше съвсем близо. Девойката му извика нещо, но непрекъснатият тътен заглуши гласа ѝ. Изведнъж се възцари странна, невероятна тишина. След грохота на гръмотевиците, плисъкът на вълните и свистенето на вятъра му се струваха като шепот.

— Интервалът е половин час. Докато натрупат енергия, трябва бързо да се промъкнем през защитната зона, може би ще имаме късмет...

Тя се мъчеше да му помага колкото можеше, но и двамата бяха останали почти без сили. На Ротанов му се стори, че се придвижват бързо напред. След известно време забеляза, че тъмнината пред тях се сгъсти и се превърна в коагулат, в горната част на който неясно се

очертаваха планински върхове. Най-неочаквано отново блесна мълния. Широк плосък разряд освети небето и се заби зад тях. Водата заклоочи. Въпреки че от това място ги отделяха почти сто метра, Ротанов почувствува, че по краката му премина лек електрически ток. В трептящата светлина на мълнията ясно се забелязаха очертанятията на брега. Вече се намираха в мъртвата зона и след половин час бяха на сушата. Заливчето, в което се озоваха, беше оградено от отвесни скали. Недалеч от линията на прибоя откриха малка, защитена от вятъра пещера, изровена в скалите от морските вълни. Тук беше топло и тихо.

В яката за защитния му костюм попадна вода и Ротанов имаше чувството, че цялото му тяло е покрито със солени компреси.

— Извинявай, трябва да се съблека и да излея водата.

Тя се усмихна.

— Какво от това, сега си ми мъж. Няма от какво да се срамуваш.

Той свали защитния си костюм. След като се увери, че тя все пак се е обърнала, съблече и изстиска и бельото си.

На гърдите му гореше тъмнорубинено огънче. Камъкът от диадемата на ренитката беше негов постоянен спътник. В трудни минути странната му жива светлина, пренесена от неznайни светове, го топлеше. Ето и сега той свали от врата си верижката и взе в дланта си трептящата алена искрица. Когато се облече, забеляза, че девойката не откъсва поглед от ръката му. На лицето ѝ бе изписано вълнение, а устните ѝ шепнеха някакви объркани думи: „Не може да бъде... Не може!“ Едва се владееше.

— Откъде го имаш, Ротанов? — И тя с трепереща ръка посочи камъка.

— Подарък. Нали ти казах, че нашите колесници летят до далечни звезди, на една от тях прекрасна принцеса ми подари този талисман.

— Престани да разговаряш с мен като с глупачка и остави шегите настрана. Сериозно те питам!

— Е, щом е сериозно, при една от експедициите срещнах ренитите. Така наричаха себе си тези пришълци от далечното минало, победили времето и жестоко наказани от него заради своето прекалено високо самочувствие. — Той нежно погали широките му светли страни и се усмихна, като си спомни лицето на ренитката, в чиято диадема

някага блестеше този камък. — Наричаха я Велда. Тя ми го подари. От ренитите останаха само развалините на далечни планети и споменът...

— Знаеш ли поне какво представлява?

— Вече ти казах — талисман. Талисман, който носи щастие.

— Не е талисман, Ротанов, а ключ за Хронара.

— Ключ... — Изведнъж осъзна казаното от нея. — Ти знаеш какво е Хронар?!

— Как да не знам! Нали бях негова пазителка цели... Впрочем не е важно. Значи ти познаваш моя народ... Колко е странно. Понякога ми се струва, че времето има своя душа и разум. Не току-тъй много народи са му издигнали храмове. Понякога в бъдещето могат да се отгатнат кълновете на далечното минало. Кой можеше да си помисли, че точно ти познаваш ренитите? Че точно на теб ще направят този подарък?... Разкажи ми по-подробно за вашата експедиция — помоли го тя. — Как се случи? Кога?

И той й разправи за Реана, за своя скок през времето, за жената, която го наричаше кратко и напевно Ролано...

— Преди да долетя тук на Ена, посетих Реана още веднъж и не открих никого там. А в стаята, в която някога живях, на масата намерих този камък. Това е. Сега е твой ред, кажи ми всичко, което знаеш за Хронар.

— Много е дълга тази история, Ротанов. Дълга и тъжна.

— Веднъж вече имах възможност да изслушам една дълга и тъжна история, свързана с Хронара. Вероятно дълбоко в структурата на времето се крият неща, които човек няма право да променя.

Тя мълчеше, сякаш обмисляше чутото, а може би събираше смелост и Ротанов не я подканяше да бърза.

— Мисля, че се досещам за коя експедиция ми разказа. Нашата се проведе значително по-късно. Във всяка експедиция, за да се избегнат случайностите, необмислените постъпки и злоупотребите, винаги назначаваха жена. Може би защото жените имат по-изострено чувство за отговорност за всичко живо, а използването на Хронара всякога е свързано с опасност за различните форми на живот. Без съгласието на пазителката никой не можеше да се възползува от Хронара. Той можеше да бъде включен само с такъв ключ, и то в присъствието на онази, чиито биотокове са закодирани в структурата на този кристал. Аз унищожих своя кристал. Нямах друг изход. — Тя

замълча. Той също мълчеше, знаеше, че има минути, когато един нетактичен въпрос може да причини на човек силна болка.

Вълните една след друга се разбиваха в камъните. Струваше му се, че в техния ритъм се криеше същото това време, същото това огромно махало, отмерващо миналото и бъдещето, грешките и заблужденията, пътищата и пътеките, което независимо от всичко водеше напред към бъдещето...

Най после тя продължи разказа си:

— Всеки кораб на ренитите имаше свой Хронар. Нашите летяха със скорост, близка до скоростта на светлината, и времето многократно се забавяше, докато траеше полетът. В далечните светове пристигахме в тяхното бъдеще, на нашата родна планета минаваха стотици, хиляди години и тогава на специално избрана планета включвахме Хронара.

— За да унищожите този свят в настоящето и да го върнете в далечното минало!

— Значи и това знаеш... Ние избирахме мъртва планета.

— Такива няма, не съществуват напълно мъртви планети! Никой не може да каже какви форми на живот ще се зародят на тях през следващите хилядолетия!

— Така е, прав си. Но в дадения случай ние избрахме планета, която в близко бъдеще беше заплашена от гибел. Нашите учени изчислиха, че Епсилон е застрашен от гравитационна смърт, заедно със звездата щеше да загине и Ена. Съгласих се да включим Хронара... Тогава още не знаехме, че областите с черните дупки влизат в допир с останалата Вселена. И че времето в тези райони е относително, понякога условно...

— Какво означава „условно“?

— Сега ще разбереш... Експедицията още не беше изпълнила своята основна задача... Нашите учени, пък и не само те — целият народ на ренитите не можеше да остане равнодушен по въпроса в чий ръце ще попадне наследството на ренитската цивилизация. Учените знаеха, че развитието на всеки народ има свое начало и край. Ренитите отиваха към своя залез, а на една от планетите в някакъв периферен ръкав на Галактиката разузнавачите, отлетели в далечното бъдеще, откриха зародиши на нов живот, които обещаваха да дадат занапред многобройни и разумни кълнове. Времето на нашата експедиция беше пресметнато така, че да можем да се уверим доколко са основателни

надеждите ни. Но не това е най-важното. Ние веднага се убедихме, че животът на тази планета се развива така, както предполагахме, но пред нас стоеше още една, много по-важна задача. Искахме да помогнем в развитието на младата цивилизация... Да ускорим и облекчим нейния път напред, да се помъчим да изправим криволиците на историята. Да я изведем на вярна посока. Вероятността да допуснем грешка беше много голяма, изчисленията не можеха да ни дадат правилния отговор. Беше необходим социален експеримент.

На Ротанов му се стори, че не е чул добре:

— Социален експеримент? Какво искаш да кажеш?

— Избирахме няколко индивида от различни племена, поставяхме ги в изолирани парникови условия и върху тях проверявахме въздействието на различните фактори, както положителните, така и отрицателните.

— Хората ли наричахте „индивиди“? Върху тях ли проверявахте въздействието на отрицателните фактори?

— Не бързай, Ротанов, не е толкова просто. Все още не сме стигнали до понятието „мнимо време“. Представи си, че такъв експеримент се провежда на планета, която по-късно, след получаването на всички отговори, ще бъде върната назад, в миналото. Според теб какво ще стане с участниците в опита?

— Ами опитните зайчета по всяка вероятност ще загинат.

— Не, Ротанов, ще се върнат в своето първоначално състояние, тъй като нямат отношение към миналото на тази планета и времето, прекарано там, ще бъде мнимо за тях, с други думи, все едно че не е съществувало.

— А мъката, болката, загубата на близките и най-последно обикновените човешки страдания, и те ли са били мними?

— Разбира се. В съзнанието на участниците в експеримента не остава дори и спомен от това.

— А тогава, когато провеждахте вашия „експеримент“ те нищо ли не чувстваха, кукли, работи ли бяха?!

— Нито една секунда време не трябваше да изчезне от техния действителен живот на родната планета. Щом включвахме Хронара, те се връщаха в същия онзи миг, в който бяха взети. И за тях експериментът не съществува, разбираш ли, не съществуваше.

— Защо крещиш?

— Извинявай. Ти имаш странно гледище за нещата. За теб като че ли средствата са по-важни от целта. Ние искахме да създадем щастлив живот за целия свят, за всички народи, които го населяват.

— Чувал съм някъде нещо подобно, с малко по-различна формулировка: „Целта оправдава средствата.“ Наистина после се оказало, че е невъзможно да се изгради щастливо общество с мръсни ръце. И кой ви е дал правото да се намесвате в развитието на една чужда цивилизация? Ама че „богове“, носители на „по-добра съдба“. Да бяхте се погрижили за собствената си планета! Знаеш ли в какво се превърна в края на краищата вашата Хидра?

— Какво е това Хидра?

— Хората така наричаха вашата Лаола. До нас достигнаха чудовищни деформирани остатъци от научната ви дейност.

— Вината не е наша... Ние търсехме безсмъртие, победа над времето. Ще дойде оня момент, когато и вашата цивилизация ще се изправи пред същите проблеми. Съдиш ни прекалено строго.

— Може и да си права. Твърде много развалини остават след неуспешните експерименти, твърде много мъка носят те на хората.

— Успокой се, Ротанов. От нашия експеримент не излезе нищо. Във всеки случай нищо добро.

— Така значи? Интересно, какво ли наричаш „лошо“, щом всичко останало е било „добро“?

— Караш ме да съжалявам, че подехме този разговор. Лично аз нямаше да го започна, ако не бях видяла камъка върху дланта ти — той не се подарява на първия срещнат.

— Добре. Ще се постарая да не те прекъсвам. А всичко, което мисля, ще ти го кажа накрая. Сега по-важна е информацията, с която разполагаш, а не засегнатото ти самолюбие... В крайна сметка всички ние ще трябва да поправим грешките, направени на тази планета.

Тя дълго мълча и Ротанов не знаеше ще ѝ стигне ли смелост да признае, че е прав. Но той не можеше да постъпи другояче, не можеше да премълчи онова, което мислеше, защото търсеше в нея приятеля, съюзника и искаше да се разграничи от онова, което те бяха направили на тази планета и на далечната Реана.

— А какво представлява остров Рин? И той ли е ваша рожба?

— Това е бившата ни база. Тук се намираще биологичната лаборатория, където се създаваха различните биороботи, необходими

за нашите експерименти. Освен това тук беше инсталиран Хронар. Но когато го включихме, стана... Не знам дали ще успее да ти обясня... Много неща не бяха ясни и за самите нас. Вероятно в момента на включването мощният енергиен импулс премести времето в обратна посока, това се случва понякога близо до големи маси, предразположени към гравитационен колапс...

— С други думи, времето е започнало да избързва и системата вместо в миналото се е преместила в бъдещето?

— Да, но не с много. В обикновени условия подобно преместване в бъдещето лесно се компенсира, но тук то съвпадна с момента на гравитационната смърт на звездата. И тя заедно с планетата взе да пропада в черната дупка. Вече не можехме да контролираме процеса. По принцип колапсът трябва да бъде мигновен, но в този случай не стана така и си помислихме, че някой е „изключил“ времето в самата система, като е спрял всички процеси в състояние на неустойчиво равновесие. В създаденото положение не можехме нищо да променим със средствата, с които разполагахме. Дори Хронарът се държеше необичайно, той не се изключи напълно след прекратяването на цикъла. Част от енергията му продължаваше да се отклонява към звездата и ние бяхме принудени да монтираме специални енергийни инсталации за неговото хранене. Установилото се равновесие беше толкова неустойчиво, че не смеехме да предприемем каквото и да било, за да не предизвикаме катастрофа. Не биваше да пипаме нито един от механизмите, свързани с Хронар. Знаехме, че в системата на Центавър едновременно с нас работи друга наша експедиция. Повечето членове на групата излетяха с кораба към Центавър, за да търсят помощ. Но те не се върнаха и аз не знам какво е станало с тях. Тук, на Ена, останахме само трима; аз, като пазителка на Хронар, няхах право да напусна планетата. Чакахме близо година според местното биологично време. За този период извън границите на нашата затворена система вероятно са минали десетки, а може би стотици години, но никой не ни се притече на помощ. После се появи Езерото на забравата... И при много странни обстоятелства изчезна командорът Сленг, ръководителят на нашата експедиция.

— А какво е това езеро?

— Всъщност то не е никакво езеро. В него няма вода, а някаква неизвестна субстанция, проникнала в нашия свят от друга Вселена. Ти

знаеш, че всяка черна дупка е врата към друг свят. Тукашната се оказа с две отворени врати. През тях в нашата Вселена прониква чуждият свят. Аз знам съвсем малко за това. Сленг изчезна веднага след като се появи „езерото“ и Есхин заграби властта. На острова започна борба между роботите, чиято програма остана непроменена, и онези, които Есхин успя да използва за своите планове. С роботите ставаше нещо странно, от време на време те не се поддаваха на контрол и действаха самостоятелно... Във всеки случай аз загубих битката с Есхин. Той завладя Хронар и острова — наистина Есхин не би могъл да управлява Хронар без ключ и тогава аз унищожих своя. Успях да избягам и да се скрия при борсите, като се представих за дъщеря на жреца, не на този жрец... Сегашният се роди значително по-късно. Оттогава се смениха две поколения бореи и през цялото време аз останах „Онази, която крие лицето си“. Не знам търсил ли ме е Есхин, или не се е интересувал от моята съдба... Чрез станцията той покори цялата планета, зароби всички местни племена, за да ги използва за някакви свои, неизвестни за мен цели.

— Как успя да го направи?

— С помощта на биороботите. Есхин предпочита да не напуска острова, но той развъди цели стада от най-различни чудовища, опитоми ги, а после подчини роите и ги направи своеобразни надзиратели.

Сякаш в потвърждение на думите ѝ над острова проехтя гръмотевица, която разтърси скалите. Ослепително сини мълнии изпълниха хоризонта.

— Не действа ли много разточително защитата на острова?

— Есхин я създаде значително по-късно, когато не разполагаше с всички наши технически средства. А и откакто се появи езерото, енергийният баланс на планетата се наруши. Очерта се остра липса на енергия, Ена започна да се изражда, да изчезва. Затова пък тук, на Рин, близо до езерото, се получи тъкмо обратното, създаде се излишък, на мен дори ми се струва, че Есхин е бил принуден да построи тези инсталации, за да се освобождава периодично от излишната енергия, изпълнила до краен предел складовете му, като я хвърля в морето. Ето защо толкова разточително работят електрическите оръдия на острова.

— Изглежда, че това са своеобразни излъчватели... Но ако е така...

Ротанов не довърши. Едва сдържайки вълнението си, той отвори раницата и извади мезонната батерия. Индикаторът на разреждането едва забележимо светеше на най-долното деление, което означаваше, че в изразходваната докрай батерия се е появило нищожно количество енергия. Той знаеше, че в определени условия, при силни електрични полета, батерията притежава способността да се самозарежда, и по всичко личеше, че тук след известно време защитата отново ще започне да действа. Сега беше важен всеки допълнителен час. Той се огледа. Както и преди вълните с грохот връхлитаха върху пясъка и обезсилени от тясното гърло на залива, обливаха брега с водопад от пръски. Точно зад гърба им се издигаха мрачни скали, чиито върхове се губеха в тъмното непрогледно небе. Непрекъснато ги заслепяваха отблясъци от мълнии и глухите тътнежи на гръмотевиците всеки път болезнено отекваха в ушите им.

Скалите изглеждаха равни и гладки, а заливът под тях — съвсем миниатюрен. Тук нямаше нито големи камъни, нито растителност, а само педя пясъчна плитчина досами подножието на скалите и недълбока пещера.

— Няма дори къде да се скрием, виждаме се като на длан, щом се зазори, ще ни открият.

— Отдавна са ни открили. На острова има чувствителни биологични детектори, освен това Есхин сигурно е проследил полета на змея.

— Къде е тогава?

— Защо да бърза? Ние сме в ръцете му. Може би му е интересно да ни гледа отнякъде.

— Мислиш, че ни наблюдава?

— Почти съм сигурна. Кажу ми, боиш ли се?

— Обикновено не ми остава време за това — измърмори Ротанов.

— Винаги съм мечтала за деня, когато отново ще стоя на брега на този проклет остров и до мен ще бъде такъв човек, какъвто си ти.

10.

Шумът се появи неочаквано, на границата на човешкия слух. Ротанов не му обърна внимание. Но звукът постепенно се усили и се превърна в натрапчиво бръмчене. Изведнъж в скалата пред тях се образува отвор. Монолитният гранит на това място се разпадна и се превърна в нажежен димящ пясък. Всичко утихна. Няколко минути изминаха в тишина и напрегнато очакване. Като че ли онзи, който прокара този проход през гранитната скала, не бързаше да се възползува от него.

Най-после някъде от дъното на тунела се чуха тежки стъпки. Ако се съдеше по звука, вървяха няколко души. Ротанов почувствува горещата длан на Елна, която стисна ръката му.

Отвътре излезе висок човек, загърнат в дълго тъмно наметало. Зад гърба му се виждаха фигурите на роботите от охраната с тъпите блестящи метални мутри. Непознатият изглеждаше много слаб, много висок и много стар. В дрезгавата разсеяна светлина добре се забелязваха чертите на лицето му. Широкото му чело беше покрито с изсушена от времето мъртвешка жълтеникава кожа. Очите му толкова дълбоко бяха хлътнали в очните кухини, че почти не се виждаха. Непознатият се сгуши и плътно се уви в наметалото си, сякаш му беше студено, макар че нагретият пясък излъчваше нетърпима душна топлина. Ротанов внимателно освободи ръката си, но преди да направи крачка, Елна му прошепна:

— Бъди предпазлив. Това е Есхин. Не му вярвай.

Ротанов кимна, тръгна напред и спря пред Есхин.

— Добре дошъл на остров Рин, чужденце! Отдавна ви чакам.

Ротанов не беше решил как да се държи с този надменен човек, в чиято презрителна усмивка му се привиждаше нещо познато, вече видяно, а не можеше да си спомни точно какво.

— След трудния път трябва да си починете. Да вървим.

Есхин рязко се обърна и тръгна към тунела, сякаш не се съмняваше, че желанията му, които твърде много приличаха на заповед, ще бъдат непрекословно изпълнени. Роботите се отдръпнаха

встри, за да открият прохода, но Ротанов не помръдна. Едва пред входа Есхин се извърна и като вдигна учудено вежди, попита:

— Какво има?

— Работата е там, че засега предпочитаме да останем тук.

— Струва ми се, че неправилно оценявате положението.

— И къде греша?

— В същността. Вие сте мой пленник. И не ви съветвам да злоупотребявате с търпението ми.

— Това вече е друго нещо — спокойно рече Ротанов. — Сега поне ми стана ясно. Но ще трябва да ме отведете оттук насила, разбира се, ако успеете.

И без друго бледото лице на Есхин побеля от ярост, Но той бързо се овладя и кимна на работа:

— Стол! — Роботът вдигна оръжието, което приличаше на ракетен пистолет, насочи го към купчина пясък и натисна спусъка. На мястото, където се заби невидимият лъч, се образува ниско завихряне, миг по късно то се уплътни и прие очертанията на удобно гранитно кресло, което съвсем точно повтаряше всички особености на мършавата фигура на господаря на острова. Есхин се отпусна тежко в него, после кимна към Ротанов: — И за този човек.

Без да чака покана, Ротанов се настани срещу Есхин. Няколко секунди продължи напрегнатото, потискащо мълчание. Получил макар и малка, но ако се вземе предвид положението им, не толкова дребна отстъпка, Ротанов реши да не прекалява и започна пръв, опитвайки се да успокои напрегнатата обстановка.

— Нека веднага да се уточним. Кой съм вероятно вече знаете. В дадения случай аз съм официален представител на Земната федерация. Но не ми е съвсем ясно кой сте вие.

Есхин презрително изхъмка:

— Оставете тия приказки, Ротанов, вие никого не представлявате. Вашият кораб отлетя, лодката не може да мръдне от мястото си, а що се отнася до екипажа... Той представлява шепа пръснати хора. Оставихме ви на спокойствие само защото не беше необходимо да ви изолираме.

— Щом е така, заслужава ли да губите скъпоценното си време за този разговор?

— Защо не? На нашия остров е доста скучно, защо да не поговоря с един новодошъл? Интересувахте се кого представлявам? Никого, само себе си. — Той дрезгаво се изсмя. — Нали е приятно да представляваш самия себе си?

— Не знам, никога не съм опитвал — сухо отвърна Ротанов.

Той не можеше да разбере какво иска от него Есхин. Защо му беше нужна тази среща, какво се криеше зад тази игра? Затова не бързаше, мъчеше се да получи колкото може повече информация. Натрупаните факти рано или късно се подреждаха в стройна система и се превръщаха в знание. В оръжие, което му помагаше успешно да излиза и от най-заплетените положения. И сега, докато гледаше Есхин, разположил се надменно в креслото, Ротанов си мислеше, че той повече си играе на могъщество, без да го притежава. Останки от техника, създадена не от него и сигурно порядъчно разнебитена вече, роботи и няколко диви племена, подчинени на роите и вероятно недоволни от своето положение. Не е чак толкова голяма неговата власт... Той едва ли има пръст в черните балони... Макар Елна да намекваше, че Есхин има някакво отношение към тайнственото езеро. Ето къде трябва да търси отговора. Необходимо е да се споразумее с него и на всяка цена да остане на острова, независимо като какъв... Веднъж да намери пътя към езерото, да научи повече, а тогава... Но Есхин не бива да разбере колко е важно сега за него това споразумение.

— Всъщност аз не бързам — продължи Есхин, като се усмихваше мрачно. — Разполагам с много време. Но вие колко ще издържите в този залив без вода и храна? Да предположим, че не се разберем и аз ви оставя на произвола на съдбата... От този остров никой не може да се измъкне. Помислете струва ли си да се караме.

— Може би не. Но ако наистина се стремите към споразумение с мен, ще трябва да ме приемете като равностоен партньор и да се опитате ясно и откровено да изложите същността на нещата. Какво искате от мен?

— Всъщност нищо. Нищо важно. Това е проста формалност или ако щете, предпазливост. В сегашното си положение вие не представлявате интерес за мен. Но съществува малък шанс, макар и едно на милион, че обстоятелствата ще се променят... Все едно, нито ще ме разберете, нито ще ми повярвате, докато сам не се убедите.

Противникът трябва добре да се познава. И тъй, предлагам ви да дойдете с мен в централния пост на моя та база. Ще ви покажа това онова. И обърнете внимание, там не каня кого да е...

На Ротанов му направи впечатление, че Есхин демонстративно не забелязва присъствието на Елна. Нещо се криеше зад всичко това... И то много важно. Той повече не му възрази.

Вървяха по изсечения в скалата проход, Ротанов се вгледа в полираните до блясък стени и си помисли, че тук по всяка вероятност е бил използван молекулярен резач. Или фотонен. Добра техника, много добра...

Коридорът скоро свърши и тримата влязоха в една зала, при вида на която Ротанов тихо подсвирна. Ако Есхин бе намислил да го смае, успя. След селищата на борейте, след храмовете и замъците на ренитите той очакваше да види тук нещо старинно, древно или поне някаква тяхна имитация. Но те се озоваха в един съвременен център за управление. На това място се събираха изпълнителната и командната апаратура, индикаторите и дисплеите, вълноводите и енерговодите... Вдлъбнатите огледала на огромните празни екрани запълваха почти всички стени. Предназначението на голяма част от уредите не бе съвсем ясно за Ротанов, но общо взето, всичко напомняше корабна кабина и не пораждаше чувството, че създателите ѝ са същества с друг разум... Освен мебелите... Креслата, бюрата и работните шкафове бяха боядисани в еднакъв пепелявосив цвят и имаха странна форма.

Без да се бави, Есхин се приближи до централния пулт. Елна и Ротанов останаха до вратата и тя му прошепна:

— Някога оттук приемахме нашите кораби. Струва ми се, че оттогава е минала цяла вечност. Странно е, че апаратурата все още работи...

Елна не криеше своята тъга и той добре я разбираше. През това време Есхин въртеше ръчките и превключвателите. Забоботиха скритите под пода мотори, перденцата на централния екран се дръпнаха встрани. Но мина много време, преди екранът да светне с мъждива жълтеникава светлина. Вероятно на Есхин му беше трудно да се справи с управлението, в края на краищата тук трябваше да работят поне двама-трима оператори. Пък и самите механизми, странно светещата пластмаса на екрана, жълтите петна, олющените кожуси на

уредите — всичко говореше, че времето не бе пощадило това съвършено някога творение на чуждия инженерен гений.

Ротанов започна да губи търпение, помисли си, че Есхин няма да се справи с апаратурата, когато по екрана една след друга пробягаха тъмни ивици... Нещо не бе както трябва. Образът играеше, вълноводите капризничеха, изглежда датчиците на изображението бяха далеч отгук... Страшно беше да се помисли къде би следвало да се намират, ако това не е запис... Защото постепенно, независимо от смущенията, се появи очертанието на пашкул, на някакво тъмно яйце, което заемаше половината от екрана. От всички страни на това тъмно образуване пламтяха светлите точки на звезди.

На Ротанов беше достатъчно да хвърли само един поглед на екрана, за да познае това небе. Пред тях беше системата Ена и Епсилон, пашкулът на сгъстеното пространство и следователно датчиците се намираха извън купола и по някакъв необясним начин предаваха информация във вътрешността му. Есхин промърмори: „Не е същата страна. Ще трябва да обърна изображението!“ И започна да върти ръчките, които много напомняха кормило и явно нямаха нищо общо с първоначалната конструкция на кабината, а бяха прикачени допълнително, както се казва през куп за грош. Имаше четири такива кормила — по едно пред всяко операторско кресло. Есхин беше принуден непрекъснато да търчи между креслата и да завърта ту едно, ту друго кормило. По всяка вероятност не искаше да нарушава синхронната работа на външните системи и ако се съди по това, че звездите на екрана накрая трепнаха и отплуваха встрани, той най-после сполучи. В пълна тишина, нарушавана само от тежкото дишане на Есхин, куполът на затвореното пространство бавно започна да се обръща на екрана. Изображението стана по-ясно, увеличи се и Ротанов едва се сдържа да не извика, защото отстрани, иззад черното яйце, изведнъж се появи блестяща огнена пирамида, чието острие бе насочено към обвивката на пашкула от сгъстено пространство.

Острието на пирамидата потъна дълбоко и там, във вътрешността на пашкула, крайт му проблясваше с мътна оранжева светлина. Ротанов веднага се досети какво е това. Пирамидата се състоеше от отделни огнени точки, свързани помежду си с преплетени, нажежени до синьо нишки. Точките бяха много, твърде много, той не можеше да ги преброи, не смееше и да се надява, не искаше да

произнесе на глас какво представляват те, сякаш се страхуваше да не подплаши, да не унищожи онова чувство на огромна радост, сила и увереност в себе си, което му вдъхваше тази пирамида, защото всяка точка представляваше кораб. Защото сините нишки бяха енерговоди, които предаваха в този миг от кораб на кораб цели реки от енергия, способни да изпепелят една планета, да пресушат море или да подпалят звезда! Защото острието на тази огнена пирамида потъваше все по-надълбоко във вътрешността на пашкула, като разливаше около себе си огнен водопад от енергия, който вече нищо не можеше да спре. Дори Есхин мълчеше, потресен и омагьосан от грандиозното зрелище.

— Скоро ще си пробият път, още малко им остава! — рече Ротанов, безсилен да сдържа повече своето тържество.

— Колкото по-дълбоко проникват, толкова повече нараства съпротивлението. Още не са навлезли в зоната на максимална плътност. Теоретично това е невъзможно. Но кой знае, при подобни мощности много физически закони се нарушават и материята реагира по друг начин... — Есхин бързо го погледна и продължи: — Страхувам се, че няма да ме разберете, Ротанов, вие сте още млад, много млад в сравнение с мен, и затова няма да ме разберете... Уморих се да чакам, уморих се да балансирам на ръба на пропастта. Вие не знаете много неща, а пък аз все още не съм готов да споделя с вас цялата информация. Достатъчно е това, че ще ви подаря цялата тази планета с всичките ѝ проблеми в замяна на енергията на вашия флот. Ще ми трябват пет минути, за да заредя празните си акумулатори и тогава ще се сбогувам с вас и ще ви оставя на Ена. Защо мълчите? Мисля, че условията ще бъдат приемливи за вашия капитан. Все пак не искам толкова много...

— Не съм упълномощен да преговарям от името на командира на флотилията. В предложението ви има много неясноти. Ние не искаме да откъщваме или да наказваме когото и да било тук. Нямаме право на това. Но трябва да сме сигурни, че не се готвите да използвате помощта ни, за да причините зло на други същества. За какво ви е енергията? Какво се каните да правите с нея? Доколкото знам, вие не притежавате кораби. — Есхин мълчеше. — Мисля, че ще трябва да обясните всичко това, преди да бъде постигнато споразумение.

— Тъкмо за това сте ми необходим, за да не отговарям на някои въпроси. Когато разбере, че сте мой заложник, командирът на

флотилията няма да бъде толкова придирчив, нали, Ротанов? Той ще се задоволи и с информацията, която ще му предложи, не е ли така? Това ще бъде една напълно солидна, добре подбрана информация и ще бъде приемлива за всеки доклад.

— Номерът ви едва ли ще мине. Тъй или иначе, ние ще научим истината, преди да вземем решение за сериозни действия. Нашите принципи...

— За принципите ще поговорим по-късно, когато вашият флот се промъкне през купола. А то не е толкова просто. Вече ви казах, шансът за пробив е съвсем малък. Нищожен...

— Тъй ли? — насмешливо попита Ротанов. — Едва ли щяхте да разговаряте с мен, ако не се страхувахте от ей това — и Ротанов посочи огнената пирамида, която се бе забила в черния купол на сгъстеното пространство. Известно време двамата мълчаливо наблюдаваха внушителното зрелище.

— Бъдещето ще покаже кой от двамата е прав. — Есхин най-после откъсна очи от екрана. — И щом не успях да ви направя съмишленик, ще имам поне заложник. Като какъв предпочитате да останете? Като гост или като пленник?

— Все ми е едно. Няма да имам нищо против, ако в нашето споразумение бъде включена още една точка.

— Каква?

— Да освободите Елна.

— Отдавна не ме интересува. Да върви където иска.

Ротанов долови някаква странна тъга в думите му, а може би не толкова странна.

— Ще й предоставят транспортно средство и тя ще замине където пожелае.

Ротанов погледна Елна:

— Може ли да му се вярва?

— В случая, да. Когато му е изгодно, той умее да държи на думата си.

— При борите ли ще се върнеш? Къде да те потърся?

— Аз ще те намеря когато му дойде времето. Не се безпокой за мен и бъди внимателен.

„Струваше ли си да бие толкова път до острова, за да я склони толкова лесно да се върне. Впрочем, ако целта ѝ е била да ме докара

тук, тогава ясно...“ Тревожните мисли нахлуваха в главата му и някъде дълбоко в съзнанието си той разбираше, че голяма роля сега играеха обидата и нараненото му мъжко самолюбие. Твърде леко се съгласи тя да се раздели с него, твърде леко...

Странни сънища се присънваха на Ротанов. Странни и неспокойни... Вечер, когато безсънието го притискаше като канара, той се хвърляше по очи на леглото в своята разкошна, прекалено просторна стая. Беше свободен да се движи в определени граници, можеше да се качва и да излиза на външната обзорна галерия на острова, разположена над пръстена от електрически батерии. Можеше да се разхожда и по всички етажи на средната галерия, необитавани от много години, и само надолу, към жилищните и работните помещения на базата, пътят за него беше затворен. Отначало смяташе, че и това е много, че Есхин му е предоставил твърде голяма свобода, но след няколко дни разбра, че противникът му добре е преценил всичко. Дните му минаваха в пълна самота. Сякаш времето бе спряло. Информацията за далечното минало на ренитската база би могла да заинтересува земните археолози. Но той не беше археолог, дейната му натура понасяше зле бездействието и изолацията. Освен роботите от охраната, не виждаше никого, нито едно живо същество, и нощем го измъчваше непреодолима тъга... Безсилен да се справи с нея, съсипан от безсънието, той изваждаше своя скъп червен камък и загледан в преливащите се дълбоко в него светлини, си спомняше за останалата извън пределите на времето, изчезнала в някакви неизвестни светове горда и смела жена, която го наричаше напевно и странно „Ролано“... Биотоковете ѝ бяха записани в този камък, една съвсем малка частица от нейната същност. Той стискаше камъка, затваряше очи и се мъчеше да си я представи, но вместо нея ясно и обемно, сякаш бе разкъсал някаква завеса, веднъж видя лицето на друга жена — онази, която остана на далечната Хидра с племето на синглитите, толкова чуждо и странно, че хората така и не успяха да го възприемат. Вероятно затова непрекъснато виждаше между себе си и нея блестяща прозрачна преграда, стъклена стена, която не можеше да се разбие, да се разруши или да се счупи, въпреки привидната ѝ крехкост. Стена, която им пречеше да се разберат, стена с друга, нечовешка същност... Ето че и

от нея му остана само споменът, горчивият спомен... После пред него се появи лицето на „жена му“, жрицата на бореите. Със слабите си безпомощни ръце тя го защити от зейналата паст на чудовището. Сякаш тези образи живееха в червения камък. Сякаш той ги бе събирал нарочно, та по-късно да му поднесе в причудливо преплетени сънища най-същественото от собствената му памет. Във всички тези лица имаше нещо общо. Нещо дълбоко скрито, тайно, което той не можеше да разбере, и знаеше, че докато не го разбере, ще се скита вечно по прашните пътища на чуждите светове, по чуждите пътечки, без да намери своята собствена, която води човека към толкова просто нещо, каквото е щастието. Към чувството за дом и близък човек. Но така е устроен животът, че на силните хора често се падат трудни пътища, които им носят успех, слава, уважение — всичко друго, но не и обикновено човешко щастие.

В живота на всеки човек има тъжни минути, когато целият свят му се вижда черен и простите истини му се струват безнадеждно объркани, очевидното — скрито, а истината — лъжа. В такива мигове той има нужда от приятел, но сега до него нямаше никого, само този камък... Отнякъде изплува още едно лице, което някога означавате много за него, но той не си го спомняше, отдавна и завинаги го беше забравил. И то толкова трайно, че дори сега, унасяйки се в сън, не можеше да се досети коя е тя, от кой далечен и незнаен свят е и устните му, кой знае защо, само нашепваха името на родната планета...

11.

Центърът на пирамидата упорито се отклоняваше. Нито един уред не можеше да улови това смазано пространство, обърнато едновременно около няколко оси. Лазерният лъч се изкривяваше, усукваше се като въже, бягаше встрани. Насочващите пеленги на локаторите изобщо не достигаха до предните кораби.

Връзката между летящите един до друг кораби от време на време прекъсваше. Към всичко това се прибавиха и разривите във времето. Понякога капитаните най-неочаквано получаваха още неиздадени заповеди, а друг път заповедите идваха със закъснение от няколко дни.

Единственият сигурен канал си оставаха енерговодите. Огнените реки с мощност стотици хиляди гигавата, които се лееха от корабите носачи към атакуващата десетка в центъра, прокарваха през деформираното пространство свой собствен, независим от него канал. И ако не беше това обстоятелство, флотът отдавна да е прекъснал пробива.

Свързочниците успяваха посредством модулиране да мощността да предават по енергийните канали най-необходимата информация и само в едно бяха безсилни — да определят посоката на атака на флагманския кораб. Пред „Орфей“ нямаше енергоприемници. Вертикалата се изплъзваше, корабът непрекъснато биваше отнасян встрани. Беше нужен лъч с огромна мощност, способен да си пробие път в пространството. Торсон от време на време изпращаше залп с всички носови батареи и тогава стълб от виолетови пламъци, прав като древно копие, се понасяше пред „Орфей“ в непрогледната тъмнина на пресованото пространство.

Торсон седеше в адмиралската си кабина, която бе свързана с централната кабина с преки канали. На неговите канали постъпваше информация от всички кораби носачи. За съжаление тя непрекъснато се деформираше във времето и макар че в енергийните канали влиянието на разривите във времето не се отразяваше толкова силно, както на каналите за свръзка, и тук постепенно се натрупваха грешки и

линиите на траекториите па стереоекрана, изведени от компютъра според постъпващите данни, непрекъснато се изкривяваха.

Стройната форма на пирамидата се рушеше. Енерговодите се разтягаха недопустимо и всеки момент можеха да се скъсат. Един от четирите канала вече бе прекъснат; ако излезеше от строя още един, „Орфей“ нямаше да издържи на повишената гравитация и откъснат от корабите носачи, щеше да попадне във вътрешността на гравитационния купол. Никои не можеше да предскаже къде ще ги отнесе завихрянето на сгъстеното пространство...

Вторият канал подаваше само седемдесет процента мощност. Положението ставаше критично. Торсон съкрати до минимум разстоянието между „Орфей“ и първата линия на корабите носачи, като се надяваше отново да улови енергията от прекъснатия канал. Но това не помогна. По-нататъшното сближаване в несигурното променливо пространство можеше да завърши с катастрофа. С резки скокове корабите му ту дръпваха напред, като се доближаваха опасно един до друг, ту се пръскаха в различни посоки. Торсон разбра, че постепенно губи контрол над „Орфей“, и извика при себе си главния енергетик.

— Кога ще завърши ремонтът на преобразувателите на втория канал? — В минути на сериозна опасност Торсон разговаряше с подчинените си внимателно, като се стараше да разведри напрегнатата обстановка.

— Мощността е непостоянна. Ето къде е работата. Енергийните канали не са приспособени за предаване на информация. Филтрите в преобразувателите непрекъснато избиват.

— Сменете ги тогава!

— Вече на два пъти ги подменяхме и в четирите канала. Всички резерви свършиха. Трябва веднага да поискаме допълнителни комплекти решетки от корабите носачи!

— В тази обстановка? Откъде да ви намеря лодка, която ще може да се приближи до кораба в тази дяволска бъркотия?

— В такъв случай най-много след два часа ще прекъсне и третият канал.

Торсон се замисли.

— Добре, ще опитам. Нямаме друг изход. — И като превключи селектора на свързочниците, заповядва: — Предайте на „Н-15“ бързо

да подготвят десет ракети с решетки и да ги изпратят една след друга от различни посоки към „Орфей“.

Той изключи и се облегна в креслото, съмнявайки се, че дори една от тези десет ракети ще стигне до целта.

След половин час на пулта заиграха зелени светлинки, което показваше, че флотът е открил разпръснатата стрелба към своя флагман с товарни ракети. Автоматиката отказваше, пет последователно изстреляни ракети изчезнаха безследно, едва-що отделили се от корабите. Седмата и осмата се разбиха в борда на „Орфей“, като разпиляха в празното пространство своя безценен товар, и едва деветата най-после успя да се скачи с товарния хангар. Торсон още не бе оценил тази скъпо струваща победа, когато от „Н-17“ съобщиха, че на една от първите безследно изчезнали ракети е имало човек.

Нощта надничаше в илюминаторите на кораба. Непрогледната нощ на открития космос. „Н-17“ не участвуваше в щурма на състеното пространство. Намираше се на най-горния ред на пирамидата, насочила острието си към затворената и невидима планета. Този кораб нямаше за задача да пробива. Не беше предвидено и да кацне в случай на успех, а трябваше да остане на външна орбита заедно с другите кораби носачи, които имаха задължението да зареждат с енергия групата за пробив, състояща се от тринадесет кораба. На „Н-17“ се намираха биолози, физици и математици — научният център на експедицията.

Ана не проумяваше какво може да прави един биолог в железната кутия на кораба, лишен при това от възможността да кацне на планетата. Всъщност не можеше да разбере много неща. Защо Торсон е толкова предпазлив и бавен. Защо пробивът към планетата преминава неуспешно. Защо въпреки чудовищните мощности, изразходвани за пробива, те непрекъснато са изхвърляни навън. И най-после не можеше да си обясни защо изобщо дойде тук. В края на краищата Черната планета си оставаше за нея все така недостъпна, както и там, на Земята. Далечна, почти нереална.

Само изображението на флотилията от сто и четиридесет кораба върху екраните на централния информатор даваше някаква надежда, някакво усещане за пътуване, което още не е завършило. И за цел, но

толкова далечна и нереална, колкото бе и преди. Но сега във всичко се прокрадваше и нотка на безизходност. Защото с всеки изминал ден, с всеки час тя все повече и повече се обезсърчаваше. Губеше вяра в успеха на експедицията и надежда, че някога ще зърне поне за миг лицето на човека, споменът за когото я накара да поеме по този далечен и труден път.

Заобикаляха я познатите стени на малката каюта, познатите вещи, познатите кристали с видеокнигите. Работният ѝ стол до бюрото. Вече нямаше желание да седне в него. Дори работата, в която винаги намираще забрава и утеха, сега ѝ се струваше безсмислена. Изтощена, Ана лежеше на тясна койка и се мъчеше да заспи. Не помагаша и усвоените още в детството правила за автогенна тренировка. Оставаше ѝ едно последно средство. Тя протегна ръка към кутийка с червена ивица, която се намираще на масичката до главата ѝ — нетринът щеше да ѝ осигури дълъг и спокоен сън, забрава, пък и за известно време щеше да притъпи рефлексите и емоциите. Ненавиждаше това лекарство, но напоследък беше принудена все по-често да прибегва към него. Струваше ѝ се, че отровното химическо съединение разрушава дори паметта ѝ. И я превръща в равнодушна, безчувствена кукла... Тя хвърли кутийката, без да я отвори, и рязко се изправи. Имаше защо.

Само допреди миг работният стол, който се намираще пред очите ѝ, беше празен, а сега в него седеше човек... Ана много добре знаеше, че не е заспивала. И никой не бе отварял вратата. Не бе сигнализирил и входният инфор. И въпреки това на стола седеше непознат човек, облечен в планетарен свръхзащитен скафандър. Инспекционна служба? Глупости! Кой ще се разхожда из кораба с такъв скафандър. По дяволите, само халюцинации ѝ липсваха! Вероятно бе разстроена до краен предел и беше време да се обърне към психолог. По-добре нетрин или каквото и да е друго, само не това! Тя протегна ръка към кутийката, като наблюдаваше с периферното си зрение призрака. Отпуснал рамене, той се беше изтегнал в креслото. Изглеждаше уморен, зад тъмния светофилтър на шлема лицето му не се виждаше, а през опрениите му на облегалките ръце едва забележимо прозираха стените на каютата. Тя вече не се съмняваше, че е най-обикновена халюцинация, оставаше ѝ да вземе таблетката.

— Не бързайте, Ана, трябва да поговорим — рече призракт и без стеснение направи опит да си разтрие врата, впрочем през яката на скафандъра едва ли щеше да го направи.

— Махайте се, само говорещи призрази ми липсваха.

— Не съм призрак.

— Ами кой сте тогава?

— В миналото бях един от космонавтите, които преди вас посетиха тази планета. А сега, впрочем няма да ме разберете.

— Ах, в близкото минало бил космонавт... — Тя не криеше присмеха си, който отправяше по-скоро към самата себе си.

— Помните ли синглитите?

— Какво казахте?... — Тя за първи път загуби самообладание.

— Тогава няма да ви е трудно да ме разберете. Приемете ме за синглит ако щете, макар че това далеч не е така, но сега нямам време да ви обяснявам. По-важно е, че съм ваш приятел, че доскоро бях мислещо същество, макар и да принадлежах към друга звездна раса, която вие почти не познавате, но още по-важно е това, което ще ви съобщя. Затова ме изслушайте внимателно, без да ме прекъсвате. И не само трябва да ме изслушате, а и да повярвате, че онова, което ще ви кажа, е истина.

— Защо трябва да ви вярвам?

— Защото от това зависят твърде много неща.

Тя бързо се овладя и сега седеше на кожата си изправена, втренчила в него леко разширените си зорки очи и в погледа ѝ не се четеше нито уплаха, нито съмнение. Само безгранично учудване и любопитство.

— Слушам ви. — Ана остави кутийката с таблетките на масичката.

Човекът в скафандъра погледна часовника си. Нямаше време за дълги обяснения. Трябваше да я убеди веднага или всичко губеше смисъл.

— И тъй точно след четиридесет и две минути от флагманския кораб ще пристигне заповед да изпратите ваш резервен катер с ремонтно оборудване. Запомнете — катер номер пет, намира се в пети шлюз. Познавате ли разположението на долните помещения?

— Да, продължавайте.

— Та този катер няма да стигне до флагманския кораб... Благодарение на грубата ни намеса в природните закони на тази планета в далечното минало се образуваха пукнатини в пространствено-временния континуум. Главното сега е, че в заобикалящото вашите кораби пространство-време има пукнатини. В една от тях след четиридесет минути ще изчезне катер номер пет. В тази пукнатина времето тече в обратна посока и катерът ще се спусне на Ена в далечното минало. В момента, когато там току-що е пристигнала нашата експедиция. Ренитите, така наричат моя народ, ще открият този катер, а в него ще намерят детенце. Малко момиченце. Те ще го възпитат, ще го приемат в своето семейство, ще го направят ренитка... Това момиче ще играе важна роля в развитието на цялата цивилизация... То ще стане пазителка на Хронар, ще предотврати едно предателство и чудовищна грешка, после ще стане жрица на богинята Юстара в дивото племе на бореите, по-късно ще срещне човека, когото ще обикне... ще стане негова жена, ще му помогне да победи злото на тази планета и да поправи извършените грешки. Необикновен и прекрасен живот ще има тази жена. Но нищо не се дава даром. За това тя ще трябва да заплати със спомена за миналото, със своя предишен живот... Наистина не завинаги, може би ще дойде час, когато разривите във времето ще се затворят, свитото деформирано пространство ще се изправи и тогава тя може би ще си спомни каква е била на далечната планета Земя... Това ще зависи от нея и от човека, когото ще срещне и ще обикне на Ена... Тя е познавала този човек и преди, от съдбата си, от нейните най-важни, основни моменти никой не може да се отскубне и да избяга през времето...

— Кой е този човек? — с треперещ от вълнение глас попита Ана.

— Игор Ротанов.

Тя дълго мълча.

— А какво ще стане, ако не намерят никого в катера?

— Ще се промени съдбата на цялата цивилизация в тази част на космоса, както и самата действителност... Ако не намерят момиченцето, за първи път в историята на ренитската цивилизация за пазител на Хронар ще бъде избран мъж. В най-отговорния миг той ще вземе погрешно решение и тази планета ще бъде унищожена, а във вашата Вселена ще се образува дупка, която вече няма да може да се затвори, и всички сили на ватата цивилизация ще бъдат хвърлени в

една безкрайна, безсмислена война, която няма да има нито край, нито победител.

— Откъде ви е известно това?

— Сега знам всичко. Миналото и бъдещето са едно цяло и са открити в света, където се намирам. Аз направих онова, което можах. Сега и вие знаете бъдещето. Съдбата на вашия свят, както и собствената ви съдба ще зависят от решението, което ще вземете през оставащите тридесет минути. Сбогом.

Креслото вече беше празно. Човекът веднага изчезна. Още миг Ана виждаше неясните му мъгливи контури, очертаващи фигурата в скафандър, и ето че сега го нямаше... Само часовникът на малкото табло до глава та ѝ неумолимо отброяваше секундите.

Бяха ѝ необходими петнадесетина минути, за да стигне до катера. Значи имаше още време, за да размисли, да прогони привидението. Какво беше това? Кой?! Същество от друг свят, силен враг? Ами ако думите му излязат верни, тогава какво?... И по това, как трепна сърцето ѝ, тя вече знаеше, че му е повярвала и вече няма да се терзае. Такива решения човек трябва да взема веднага, без лицемерие, без жалост към себе си, та после да не се изяжда от мъка. Такива мигове човек има само веднъж в живота си. Само веднъж.

И внезапно друга страшна мисъл я накара да се вцепени: „Да загуби паметта си — та това фактически означава смърт... Смърт на собствената ѝ личност, на всичко, което ѝ принадлежи днес; онова, което ѝ е скъпо, ще бъде унищожено от забравата, дори любовта. Там, при ренитите, ще бъде друга жена и кои знае какво ще стане с нея... Може ли той да надзърне толкова далеч в бъдещето, пък и дори да е така, какво я засягаше нея, Ана?“

А минутите се изнизваха, зелените цифри на циферблата се сменяха една след друга. Оставаха само тринадесет минути, вече не можеше да стигне до катера, не биваше да се самозалъгва, всичко това бе някакво бълнуване! Плод на болното ѝ въображение! След тринадесет минути цифрите ще се мярнат за последен път — и край. Ще прозвучи командата за старт, корабните стени ще се разлюлеят от лекия тласък на изстреляния празен катер. И тя завинаги ще остане тук, в тази желязна кутия на кораба. Насаме с онова, което вече знаеше, насаме със своята съвест...

Изведнъж я озари една мисъл, която определи и постави всичко на мястото му: ако това е блънуване, халюцинация, тогава няма да има стартова команда! Катерът ще остане в хангара. В товарния сектор има само автомати, дори не трябва да дава обяснения, и тя, без да рискува, след още петнадесет минути спокойно ще се върне в каютата си!

Тя летеше по коридора така, както бягаше някога на състезания, с всички сили, без остатък, сякаш гонеше собствената си сянка... Завой, още един. Асансьорът е горе! Няма да го чака! На втория етаж има друг? Надолу по стълбата. Някой е застанал на пътя ѝ, енергетикът Съомин, не бива да спира, не бива да се задържа. Той изкрещя нещо подире ѝ — няма значение! Сега нищо не я интересуваше. Още един завой и ето я кабината на асансьора: „Девета товарна палуба“ — асансьорът потегли. Сърцето ѝ сякаш се бе качило в гърлото и биеше лудо, а може би тракаше моторът над кабината на асансьора...

Плавен тласък. Вратата се отвори и тя се озова в товарния сектор. Върху апарелите бяха подредени продълговатите пурообразни тепа на товарните ракети, наполовина потънали в херметичните стартови шлюзове. Първа, втора, четвърта, следващата е петата... Но ето че завиха сирените, замига червената светлина. Как можа да забрави! Две минути за предстартова подготовка, сега ще бъдат блокирани всички входове, всички ракетни люкове! Беше закъсняла! И вече по инерция, без да намалява скоростта, се блъсна в корпуса с огромната бяла цифра пет. Дръпна ръкохватката на люка и я завъртя по посока на часовниковата стрелка. За нейно учудване той се отвори. Когато влезе вътре, разбра какво е станало — ако в хангара има човек, блокиращите автомати не могат да се включат. Затова сега сирената зави с нова сила за последен път и спря. В полумрака тя пипнешком намери креслото на пилота и затегна коланите. Тези ракети не бяха предназначени за хора и само в случай на авария се използват като спасителни лодки, затова тук бе поставено и това кресло.

Кръвта неудържимо пулсираше в слепоочията ѝ, а мислите течеха бавно и равнодушно, сякаш всичко, което ставаше, вече не я засягаше, сякаш ставаше дума за някакъв друг, съвсем чужд човек. В края на краищата сирената още нищо не означаваше, можеше да бъде съвпадение или да изпратят друга ракета! Но дълбоко в себе си тя вече чувствуваше, че не е съвпадение, че такива съвпадения не могат да се

случат и че след няколко секунди автоматите ще изхвърлят в космоса точно тази ракета...

Току-що хрумналата мисъл не промени състоянието ѝ... Докато бягаше из хангара, тя забави старта, не знаеше с колко, може би с минута. Но и тази минута можеше да се окаже фатална и ракетата да не попадне в пукнатината... Тогава какво? Къде ще се приземи? Може би никъде? И ще обикаля вечно в пространството? Или след половин час ще види разгневените и учудени лица на своите другари в хангара на флагмана? Какво ще каже тогава на Торсон? Как ще обясни постъпката си? Но вече нищо не можеше да я изведе от вцепенението. Всички страхове, опасения и сметки се плъзгаха покрай съзнанието ѝ, а цялата тя се бе свила в малка изплашена топка и само секундите отекваха в главата ѝ, отмервани от някакъв тайнствен метроном... „Това е глупост! Няма да има старт! Ракетата ще остане в хангара!“ В същия миг вакуумните помпи шумно поеха дъх и невидимата лапа на хидравличното бутало изтласка ракетата напред.

Точно след четири минути стартиралата към флагмана товарна лодка номер пет изчезна от всички екрани.

Есхин удържа на думата си. Кордът излетя към небето и Елна остана сама. Сега стоеше пред входа на своето тайно жилище в клисурата на племето бореи. Пещерата ѝ се виждаше студена и чужда. Познатите вещи предизвикваха раздражение у нея. Обхвана я странно безразличие. „Бях длъжна да го направя — успокояваше се тя, — така трябва да постъпва една пазителка на времето. Законите на астронавтите са неотменими... Изпълних желанието на своя командир, неговата заповед, така да се каже.“ Бедата беше там, че Есхин не бе неин командир, от момента когато заграби властта на планетата и наруши устава и закона на своята родина, откакто в неравна схватка беше убит и хвърлен в Езерото на забравата нейният заварен брат. „Какво пък — строго си рече тя, — в такъв случай ще смятам, че съм изпълнила молбата на Есхин, макар че сега не ми е командир. Дори да е сгрешил и да е извършил престъпление, той е човек от моето племе и аз трябваше да удържа на думата си — това е напълно естествено. В предстоящата битка с чужденците мой дълг е да бъда на страната на племето, което ме е отгледало, възпитало и ми е дало знания и почти

неограничена мощ...“ Но къде е тази мощ? И къде е това племе? Само шепа хора, пръснати из далечните звездни системи, ето всичко, което бе останало от великата цивилизация...

Жестоката истина, сурова и безжалостна, изведнъж се изправи пред нея. Елна все още търсеше оправдание. Доводите ѝ бяха сериозни. В края на краищата тя не бе извършила предателство. Беше ли виновна, че единият искаше непременно да разгадае тайната на Ена и затова трябваше да отиде на остров Рин, а другият я молеше с цената на всичко да доведе на остров Рин ръководителя на земната експедиция. Всеки от тях получи онова, което желаше. Земният жител беше толкова наивен и доверчив... И имаше толкова добри ръце. Изведнъж почувствува нещо странно — някаква болка, неизпитвана преди, сладка и горчива едновременно. Не знаеше дори как да я назове... Само не можеше да сдържи сълзите си, сви се от тази болка, пипнешком намери пейката и се отпусна на нея. Седеше неподвижно и тихо, а по лицето ѝ, без да усеща, една след друга се търкаляха едри сълзи. Онзи човек не ѝ беше безразличен. „Но това не е възможно! — извика тя. — Той е чужденец, човек от друго племе!“ Думите ѝ прозвучаха глухо и жално. Терзанията продължиха. „Нали знаех какво го очаква. Досещах се, че не заложник му е нужен на Есхин. Пътуване към Езерото на забравата — ето какво го чака Ротанов сега! Не, Есхин няма да посмее. В края на краищата Ротанов не е първобитен дивак — неговият мозък е способен да се съпротивлява на страничното въздействие, Есхин няма да посмее да рискува, с езерото шега не бива...“ Елна обикаляше из пещерата, не можеше да си намери място. И спомените, ярки като видения, я връхлитаха един след друг... Дървените ръце на богинята се отпускат надолу, откривайки свещения плод, и той ѝ дава правото да избира, правото на решение... Ето — изхвърля я далеч от устата на змея и я заслонява с тялото си... А сега се бори с вълните, без да изпуска дори за миг безсилното ѝ тяло, без да си поема дъх. И после там, на остров Рин, когато Есхин толкова лесно се съгласи да я освободи и тя замълча, приемайки това условие, той не каза нито дума, само я погледна. През целия си живот няма да забрави този поглед.

И без да запали светлината, механично, с вяли, от пуснати движения тя затършува по масата. Търсеше шлифованото стъклено кълбо, което така учуди Ротанов, когато за първи път дойде при нея.

Стъкленото кълбо светна, изпълни се с мъгла. Тя се сгъсти в плътен сияещ облак, оформи се и ето че познатата хищна усмивка изкриви устните на човека, когото тя толкова мразеше и от когото толкова се страхуваше...

— Какво има? Разполагам с малко време.

— Есхин, трябва ми земният жител. Размислих. Върни ми го.

— А нещо друго не ти ли трябва? — Есхин задъвка устните си и на костеливото му лице сякаш някъде отвътре се появи ехидна усмивка. Като че ли надничаше в душата ѝ и тя дори потръпна от отвращение, толкова беше противна неговата досетливост. — Уви, не мога да ти помогна. И на мен ми е нужен. При това аз не променям споразуменията.

— Ти не можеш да го дадеш на езерото, много е страшно. Върни ми го.

И почувствува колко неубедително прозвуча гласът ѝ, колко явно се долавяха в него смущението и молбата. Този път Есхин дори не се усмихна.

— Това не е твоя работа. Аз ще реша какво да правя с него.

Обзе я гняв. Цялото ѝ същество беше обхванато от непозната досега ярост, а в гласа ѝ се прокраднаха метални нотки, несвойствени и непознати преди.

— Чуй ме, Есхин. Ако не го върнеш, ще те накарам да съжаляваш.

Няколко секунди той я гледаше мълчаливо.

— Явно съм избързал, не трябваше да те пускам от Рин. Но това все още може да се поправи.

Той тукати се изключи и вълната от сдържана ярост ѝ помогна да надвие отдавнашния страх от този човек. Сега поне знаеше какво да прави по-нататък. Дълбоко в паметта ѝ години наред се съхраняваха неоползотворените знания на бившата астронавка, пазителка на Хронар, жрицата на богинята Юстара. Тя бе научила много неща, за които не подозираше дори Есхин. Само на нея ѝ бяха известни тайните пътища, които водеха към острова и към неговото сърце — Хронар.

И така, значи отново ще види Ротанов... И пред нея веднага с цялата си яснота застана въпросът: „Ами по-нататък?“ Какво ще му каже, какво ще направи? Имаше един-единствен начин да победи Есхин и да освободи Ротанов. Един-единствен съмнителен и рискован

начин. Тя знаеше защо на Ротанов му е необходим остров Рин. Без нейна помощ той никога не би успял да осъществи замисленото. Той дори не криеше плановете си.

Ротанов искаше да спре, а после и да унищожи механизма, управляващ времето, който преди много години ѝ беше наредено да пази. Старите закони и правила здраво се бяха запечатали в главата ѝ, вътълпявани още с първите крачки, с първите думи на родния език... Всъщност, роден ли ѝ беше? Защо не може да научи кои са родителите ѝ? Защо скриха от нея тайната на раждането ѝ? Но нима това бе важно сега? Не си ли припомняше всички малки обиди, онова, което можеше да я разколебае, да разруши привързаността ѝ към родното племе, само за да се оправдае в собствените си очи? „Нито един чужденец не трябва да види Хронар, не трябва да знае за него. Това откритие не може да бъде използвано за интересите на други народи“ — така гласяха правилата, някои от които тя вече наруши, а останалите... При това не беше сигурна, че дори ако му принесе в дар всичко, което можеше да му даде, своята любов и потъпкания си дълг, ще успее дори на такава цена... Никой вече не можеше да предскаже до какво щеше да доведе спирането на Хронар, след като на планетата се появи Езерото на забравата.

Съмненията я изтощиха и тя отложи решаването на най-важния проблем за по-късно, като че ли това можеше да промени нещо... Главното е да го види отново и тази мисъл, която измести всичко останало, беше по-важна от всякакви разсъждения за висш дълг и отговорност. Тя не знаеше колко време ще продължи тази магия, не искаше нито да пресмята, нито да предвижда. Знаеше само, че вече лети към него, лети в този миг! Есхин не бе единственият, на когото бяха подвластни кордите, тя си имаше своя птица, за която никой не знаеше. Пазеше я, за да я използва в краен случай, който бе дошъл. Искаше да му се представи така, както изглеждат жените от неговата страна, но за съжаление не знаеше нищо за тях. И в края на краищата реши да се облече колкото може по-простичко, разпусна косите си и те се разпиляха като широка светла вълна. Силно развитият инстинкт ръководеше всяка нейна крачка, сякаш пред очите ѝ стоеше образът на някаква жена от далечното минало. Тя не знаеше нищо за Ана, но несъзнателно ѝ подражаваше. И като даде воля на внезапно обзелата я радост, тя полетя, за да се срещне с човека, когото беше виждала

толкова малко и когото обичаше така, сякаш познаваше неговия дълъг живот и вярваше в обряда, извършен в храма на Юстара, сякаш двамата бяха от една кръв, от едно племе.

А в мига, когато взе решението и кордът се издигна във въздуха, на хиляди километра отгук, отвъд бариерата на сгъстеното пространство, товарният люк на един от корабите носачи се отвори и хидравличното бутало изхвърли малка ракета, а в нея, примряла от страх, от който вече се отърсваше, имаше друга жена... Но обръчът на разкъсаното време се съедини и странните картини, родени от пробуждащата ѝ се памет, бързо преминаха в главата на онази, която сега летеше в небето на Ена към човека, който толкова дълго бе чакала.

Кордът събра крила и се стрелна надолу от огромната височина. Ушите ѝ заглъхнаха, а плътният въздушен поток развяваше косите ѝ, проникваше в дробовете ѝ, пречеше ѝ да диша. Елна затегна още по-здраво ремъците, които я прикрепяха към седлото на корда. Долу под нея се въртеше малкият като играчка остров Рин — миниатюрен пръстен от планини сред безбрежния океан. Наблюдателите веднага забелязаха непознатия корд и на височина два километра защитните батареи откриха огън. Тя знаеше, че батареите не са приспособени за атака от въздуха и защитават надеждно острова само откъм морето. Племената, обитаващи Ена, не разполагаха с летателни апарати и Есхин не се страхуваше от нападение отвън, през купола на сгъстеното пространство. Завладя я странна опияняваща радост въпреки опасността, въпреки страха, сякаш залповете на електрическите батареи бяха само фойерверк, възпламенен в нейна чест, сякаш отиваше на някакъв празник...

12.

Навярно няма нищо по-тъжно от безбрежно бурно море без платно, без педя земя. Докъдето стигаше погледът се простираше само оловносива, набраздена от вълните вода, която постепенно се губеше в мрака. Не се виждаше дори хоризонтът.

Ротанов стоеше сам на най-горната галерия. Отдавна изоставените помещения на последния етаж не се нуждаеха от охрана, оттук имаше само един изход — към морето.

Той долови веднага стъпките, но с нищо не издаде, че ги е чул. Някой крадешком се промъкваше зад гърба му. Не бяха стъпки на робот, но тук не идваше никой... Сигурно е Есхин. Човекът вече беше съвсем близо, Ротанов нямаше какво повече да чака и рязко се обърна.

Пред него стоеше Елна. Широко светло наметало загръщаше фигурата ѝ, а новата прическа толкова променяше лицето ѝ, че в първия миг не я позна и се учуди на своето вълнение:

— Ти? Откъде се взе? Как се озова тук?

Тя му отговори едва чуто, само с устни, без да откъсва очи от него, сякаш го виждаше за първи път:

— Някога бях господарка на този остров. Знам тайни, които не подозира дори Есхин... Но ти май не ми се радваш?

— Не знам — честно призна той, — беше толкова неочаквано.

Паметта никога не му бе изневерявала, а ето че сега той не можеше да каже защо лицето ѝ му се видя така познато и същевременно толкова чуждо, сякаш бе срещнал някоя непозната... А тя, без да се усмихва, сериозно и изпитателно го гледаше в очите.

— Знаеш ли защо съм тук?

Той отрицателно поклати глава.

— Странно нещо се случи с мен. Когато се разделихме и Есхин ме пусна да си вървя, струваше ми се, че няма за какво да се безпокоя, че съм изпълнила своя дълг. Ти отиде там, където искаше... Аз също изпълних своите задължения, с една дума, оставаше ми да отлетя с чиста съвест оттук. Ала не стана така. Не трябваше да се връщам, не трябва и да споделям с теб онова, което се каня да ти откроя. Но ето

че... — И тя млъкна. Той не я подкани да продължи, защото чувствуваше, че в този миг с нищо не може да ѝ помогне, единствено тя имаше право да реши какво да прави по-нататък. — Борейте казват: „Никой не може два пъти да мине по един мост, без да се върне.“ И аз не бива два пъти да вземам решение. Пък и нямаме време за умуване. Есхин знае, че съм тук. Чуваш ли свирките на охраната? След минута ще пристигнат. Да вървим.

— Но къде? Галерията има само един изход, а там са роботите.

— Да тръгваме. Ще ти покажа Хронар. Най-голямото постижение на нашата цивилизация и най-голямата ѝ тайна.

— Имаш ли право да го сториш?

— А ти как смяташ?

— Може би трябва да отида сам?

— Там не може да влезе чужд човек. Да вървим, докато не съм размислила.

Вече съвсем близо откъм завоя се чу трополене на метални подметки. Роботите от охраната не губеха време. Тя измъкна от гънките на наметалото си малък предмет, който приличаше на джобна прахосмукачка, и натисна копчето. Не се случи нищо особено, приборът само проточено зави и тозчас спря. Елна го хвана за ръката и го бутна към стената. Ротанов все още не разбираше какво иска тя, но инстинктивно се облегна на стената и почувствува, че ръката му свободно влиза в някаква лепкава маса. Тя отново го побутна — хайде! Тогава той направи крачка към стената. И тя се отвори, пусна го и тутакси се затвори отново. Елна беше вече до него и двамата се намериха в съседното помещение. По всяка вероятност това бе стая за наблюдение и подслушване. В стените уродливо се бяха впили странни механични уши, проблясваха лещи, насочени към процепите... Сега тук нямаше никой. Елна отново вдигна своята „прахосмукачка“ — всъщност молекулярен дезинтегратор, който отслабваше за известно време връзките между молекулите на което и да е вещество.

— По-бързо преминавай, иначе може да останеш зазидан в стената.

И тя отново натисна копчето, приборът пак зави и те като насън преминаваха през стените от стая в стая, мяркаха се последователно зали, коридори и складове... В една от стаите Ротанов видя слисаните физиономии на пазачите. Коридор, още един. Много дебела стена

накрая. Помисли си, че енергията в дезинтегратора няма да стигне, за да се промъкнат. Той вървеше след Елна и като напрегна всичките си сили, се хвърли напред. Стената отстъпи и двамата се озоваха в огромна зала. Беше почти празна, само в средата върху каменен постамент се виждаше огромен куб от сивкав метал. Към него от всички страни се насочваха десетки наклонени колони. По тяхното вибриране и вонящата топлина, която го лъхаше в лицето, по откъртената тук-там термоизолация той се досети, че това са енерговоди, които всяка секунда изливат в студеното метално тяло на куба реки от енергия. Те се приближиха още повече и едва сега Ротанов оцени размерите на това съоръжение. Кубът беше висок колкото двуетажна къща. Върху матовите му, мъждиво проблясващи страни не се забелязваха пукнатини или драскотини.

— Хронарът, нали?

Елна кимна и се обърна. Ротанов искаше да заобиколи куба, но тя рязко го спря.

— Не бързай. Изключих част от защитата, но тук може да има блокове, които и аз не знам. За външни хора е забранено да се разхождат из тази зала. Не се отдалечавай от мен.

— Покажи ми пулта за управление.

Елна се усмихна.

— Нашите инженери за разлика от земните не обичаха сложните устройства. Ето го пред теб.

Тя натисна малко, почти незабележимо копче и на една от стените на куба се откри тясна ниша. Виждаха се само два бутона — червен и син, — две ръкохватки и непознати скали, а по средата малък отвор. Точно него искаше да види Ротанов. Сега той мислено сравни големината на отвора и на рубиновия камък. Съвпадаха както по размери, така и по форма. Това бе мястото за ключа. Ротанов разкопча яката си, извади камъка и внимателно отстрани обковката. Сега той лежеше в дланта му студен, абсолютно безцветен, сякаш никога преди това във вътрешността му не бяха трептели тайнствените светлинки. Ротанов го подхвърли в ръката си, все едно че се прощаваше с него, и го подаде на Елна.

— Защо ми го даваш?

— Не сме дошли тук, за да се любиме на този куб. Опитай, може би ключът все пак ще проработи. Може би записаните някога

биотокове не са се изменили.

— Ако кристалната решетка на камъка е непокътната, няма да има изменения и в записа.

— А какво ще стане, ако Хронар се включи с чужд ключ?

— Не знам, никой досега не е опитвал. Възможно е защитата да влезе в действие. Или Хронар да спре...

— Нека да опитаме.

— Но ако той наистина спре, представяш ли си какво ще стане?

— Мисля, че енергията, която е необходима за поддържането на звездата в полуколапсно състояние, е няколко пъти по-голяма от онова, което може да даде това устройство.

— Равновесието е неустойчиво. Един лек тласък или незначителна промяна на някой от факторите може да доведе до катастрофа.

— Кажете ми вярно ли е, че вашите учени са умеели да предвиждат бъдещето?

— Сред нас понякога се раждаха хора, надарени с особена дарба да проникват в информационното поле на бъдещето. Това е рядък природен феномен, но няма нищо общо с науката.

— Знаеш ли, струва ми се, че познавах такъв човек. Жената, която ми подари този ключ...

— Искаш да кажеш, че е можела да предвижда бъдещето... Че е искала ние...

— Елна, трябва да се помъчим да спрем Хронар. Неговата работа нарушава естествения ход на времето и противоречи на неизвестни за нас скрити природни закони, а това почти винаги води до нещастие. Ние сме длъжни да възстановим равновесието или поне да направим опит. Рано или късно грешките трябва да се поправят...

Известно време Елна го гледеше мълчаливо и той се досети какво става в душата ѝ. Сигурно бе изпълнена с гняв и мъка, че той, чужденецът, искаше с няколко думи да заличи най-голямото постижение на нейния народ.

— Ще дойде време, когато и вие, хората, ще се сблъскате със същите проблеми, ще трябва да ги решавате и тогава...

— Ти естествено си права. Но аз съм сигурен, че не бива грубо да се намесваме в сложните закономерности на природата, ако не сме обмислили добре всички последствия... И после, защо разговаряш с

мен така, все едно че още принадлежиш към ренитската цивилизация? Оттогава на родната ви планета изминаха хилядолетия, аз бях там, когато и последният ренит я напусна. Нима сега не принадлежиш към друго племе?

— Какво искаш да кажеш?! — Тя почти крещеше.

— Ти си човек, Елна, и си моя жена... — Той се опита да хване ръката ѝ, но тя се отдръпна.

— Беше само игра. Обряд на един чужд и за двама ни народ...

— Обрядите имат онзи смисъл, който хората влагат в тях... Решавай, Елна. Не знам с колко минути разполагаме. Ето ти камъка. Единствено ти можеш да го поставиш в Хронар. Неговите защитни и изпълнителни механизми познават твоята ръка. Опитай. Разбира се, съществува риск, но той не е по-голям от риска, когато за първи път си включила тази машина... По-всяка вероятност деформираното разкъсано време ще се върне в своето нормално русло. В природата съществуват здрави сили и тя умее да лекува раните.

Сега ѝ каза всичко, почти насила постави в топлата ѝ свита длан ключа от Хронар и се извърна — не искаше да ѝ пречи в тези секунди, когато трябваше да остане сама. И едва след като изскърцаха механизмите на пулта, той отново се обърна към нея. Двете ръкохватки сега бяха поставени на нула в крайно долно положение.

— Знаеш ли какво ще стане с нас, ако времето се върне в отправната си точка, в мига, когато за първи път бе включен Хронар? Ти ще се намериш на своята планета, у дома, и вече няма да си спомняш за мен. Пък и не ще има за кого да си спомняш. Целият ми живот е следствие на болното деформирано време. — Тя не му позволи да ѝ отговори, само го погледна, сякаш за да се сбогува, разтвори пръстите си и пусна камъка в отвора.

Чу се глух, проточен звук, който приличаше на стон. Той се усили, издигна се нагоре, като отекна болезнено в ушите. По куба премина вълна от вибрации, после странното живо трептене се предаде на пода и стените. Като че ли някакъв вихър префуча през залата и направи неустойчиви, безплътни каменните стени и всичко наоколо. Но след минута звукът започна да отслабва, да преминава в по-ниски октави и някъде там се загуби, изчезна. Елна стоеше до пулта оглушена, притиснала слепоочията си с ръце.

Нещо едва доловимо се променяше в чертите ѝ, изгладиха се тъжните гънки покрай устните. Изчезнаха бръчиците в ъгълчетата на очите ѝ, леко просветляха косите ѝ, по-прозрачни станаха очите ѝ, а може би само така му се стори. Но защо това лице изведнъж му се видя до болка познато, скъпо? Защо странните картини от миналото засенчиха тази зала? Защо му се привижда онази девойка, седнала самотно край огъня в Синята гора? Ето тя с един замах запраца своята последна протонна граната в пълзящата смъртоносна гадост и го спасява... А сега я носи на ръце през Синята гора и устните му шепнат отдавна забравеното често срещано име Ана... Дали е видяла тази сцена? Дали си е спомнила това име? Кой знае. Не се помръдна от мястото си. Не се хвърли към него. Превъзмогна сама своята болка и се обърна. В машинната зала бе тихо, енерговодите не вибрираха, стрелката на единствения уред, който отбелязваше мощността на погълнатата енергия, беше неподвижна. Хронар беше спрял завинаги...

И тогава на грапавата каменна стена отсреща светна синкав овал и някъде от дълбочината изплува хищното остроносо лице на Есхин. Той злорадо се усмихваше.

— Експериментът беше доста опасен, какво ще кажеш, момиче? Но ти се справи блестящо. Четиридесет хиляди гигавата всекидневно. Хубав подарък! Ще ги насоча към дезинтеграторите, към планетарната защита. Отсега нататък нито един чужд кораб няма да припари в небето на Ена. Само ти беше способна да направиш това и само той можеше да те накара да го сториш! Отлично се справихте с отредените ви роли.

— Когато гравитацията отслабне и се изправи куполът на съгъстеното пространство, вече няма какво да спре нашия флот! — заплашително произнесе Ротанов, като неволно се наведе към осветения овал.

— Гравитацията няма да отслабне. Пространството няма да се отвори, защото времето или се променя мигновено, или не се променя никога! Вие спряхте Хронар, но планетата остана в същата точка на пространството и времето.

Есхин почти крещеше и в гласа му се долавяше такава злобна радост, че Ротанов вече не се съмняваше — всичките им усилия бяха

отишли на вятъра. Почти веднага светлината угасна и двамата останаха сами.

— Може би спирането на Хронар няма да се отрази веднага и Есхин чисто и просто ни излъга, трябва да почакаме.

Елна отрицателно поклати глава.

— Есхин каза истината. Времето се променя веднага или изобщо не се променя. Видя ли напластената прах по стените? Ако времето се бе върнало в първоначалната си точка, когато беше включен Хронар, тази зала щеше да изглежда другояче. Но всичко си остана както преди... Не го очаквах. Мислех си, че това ще бъде краят и планетата за част от секундата ще пропадне в недрата на колапсиращата звезда. Такава развръзка бе най-вероятна, но ето че не стана. Странно... От мига, в който беше включен Хронар, нечия чужда воля непрекъснато се намесва в нашите действия. Не грубо, понякога почти незабележимо. Но силите, които направлява този неизвестен за нас разум, са толкова могъщи, че не можем дори да си представим мащаба на тяхното въздействие върху заобикалящия ни свят.

— И на мен през цялото време ми се струваше, че на тази планета действуват не стихийни природни сили, а нечия враждебна воля, И все си мислех, че е някой от борейте или Есхин. Може би Езерото на забравата има нещо общо с това?

— Най-вероятно то е само следствие, само част от онова, което е проникнало тук от съседната Вселена. Между другото този разум може и да не е враждебен, Просто е чужд на целия човешки свят. Чужд на нашата Вселена. И поради тази причина е неразбираем за нас.

— Няма да е зле да се запознаем с него.

— Може би ние сме само едни мравки за тях... Впрочем един от нашите направи опит. Наричаха го Лонг. Той тръгна към Езерото на забравата и не се върна... Никой не се връща оттам. Но с него се случи нещо странно. След като изчезна, го забелязаха няколко пъти. Не точно Лонг, а някакъв светец силует, чуха и гласа му... Когато разбра, че хората се плашат от него, започна да се появява в скафандър със спуснат шлем. И то рядко, само когато назряваха събития, предвещаващи промяна в хода на времето. Казваха, че умее да предвижда бъдещето. Не знам, само смътно си спомням, че веднъж разговарях с него след като бе тръгнал към езерото.

— Може би отговорът се крие в самото езеро. Що се отнася до Лонг, май и аз съм го срещал, но тогава не знаех онова, което знам сега, и ползата от нашия разговор беше много малка.

— Есхин вече е с развързани ръце. Ние не сме му нужни повече, направихме всичко, което очакваше от нас. Хронар спря. Вярно е, че докато съм в тази зала, той не може нищо да направи. Механизмите за защита познават само мен и ако някой се опита...

Той не я изслуша докрай, не прие плахия ѝ опит да насочи разговора в друга насока.

— Ана, чуй...

— Как ме нарече?

— Извинявай, сбърках.

— Имам чувството, че това име... Като че ли някога ме наричаха така, но много отдавна, в някакво друго време, колко е странно...

Ротанов не я чуваше, погълнат от своите мисли.

— Елна, аз трябва да видя езерото. Струва ми се, че разполагаме с малко време, нещо се промени след като изключихме Хронар.

— Не допусках, че нещата ще свършат така? Че ти ще поискаш да идеш там! Това е невъзможно, не, няма да те пусна, чуваш ли?!

— Трябва да отида, Елна. Разбираш ли, че работата не е в Есхин и дори не в Хронар. Всичко е много по-сериозно. Някой заплашва границите на земната федерация и ни провокира... Предизвиква целия наш свят във всичките му времена, ренитското минало и нашето, човешко бъдеще... Аз трябва да разбера кой е той и какво иска от нас. Възможно е експериментите на ренитите по-късно да са помогнали на някого да надзърне в нашия свят. Може би още не е късно нещо да се промени, нещо да се поправи. Но най-важното е да открием какво е то. Така са устроени хората, трябва да се примириш.

— Няма да те пусна, няма! Оттам никой не се е връщал, чуваш ли, никой!

— Аз ще се върна. Обещавам ти. Познавах една земна девойка, която много прилича на теб. Живееше в един суров и жесток свят, не познаваше друг, но когато дойде нейният час, тя без колебание го предизвика. Сега ние сме длъжни да сторим същото; ако не успеем, ще дойдат други, рано или късно хората ще се справят със сполетялата ги злина. Но аз си спомням, че там, в кулата на храма, една жрица, която стана моя жена, не се съгласи да размени съдбата си и да отстъпи

тежкия си жребий на някой друг. Тогава защо се опитваш да ме спреш?
Дай ми твоя дезинтегратор. Колко енергия остана в него? Малко е. За
двама ни няма да стигне. Не напускай залата. Чакай ме тук.

13.

Някакъв човек в свръхзащитен космически скафандър седеше срещу Есхин в дълбокото кресло. Позата му бе напрегната и неестествена, но Есхин знаеше, че на онзи му е все едно каква поза ще заеме. Сребристият светофилтър на шлема скриваше лицето на непознатия и най-трудно за Есхин бе да свикне с мисълта, че под шлема няма нищо. Физическата същност на събеседника му оставаше загадка за него, но той не се опитваше да я разгадае. И бе доволен, че посещенията на странния гост не бяха толкова чести и двамата почти винаги успяваха да стигнат до споразумение.

— А какво ще стане, ако Ротанов намери пътя към езерото?

— Мен ли ме питаш за това, Лонг? Ти умееш да предвиждаш бъдещето. Аз съм само един управител на този остров.

— Не се превземай, Есхин. — В гласа на Лонг се долавяше умора и горчивина. — Не всяко бъдеще може да се предскаже. Когато изгледите за по-нататъшно развитие са равни, се получават две разклоняващи се линии. И никой не знае по кой от двата пътя ще тръгне времето. Аз съм частица от скрития в езерото разум. Малка изолирана частица и нямам власт нито над неговата воля, нито над решенията му. Този разум е почти неразбираем за мен, твърде съществени са различията... Но не за това съм дошъл тук. Подозирам, че отново си започнал недостойна игра и си нарушил нашия договор. Защо е спрял Хронар?

— Откъде да знам! Аз веднага предложих да се отървем от земните жители. Трябваше да ги ликвидираме. Още щом се появиха.

— Ако ти падне, ти всичко ще унищожиш, но не ги познаваш. Те ще дойдат отново тук. Пък и те не са виновни, че никога не се вслушваш в моите предупреждения. Нима не ти казвах, че Хронар все някога ще спре, ако не прекратиш безумните си експерименти? Нима не те предупреждавах, че чуждата болка, чуждото нещастие рано или късно ще станат твои? Нима космосът може да се превръща в заплаха за човечеството?

— Не аз спрях Хронар! И не на мен той е нужен! Каква връзка има всичко това с мен? Защо ми задаваш тези въпроси?

— Ето ти дори не ме слушаш, дори не се опитваш да ме разбереш... А Хронар вече не работи. И в двата ръкава на бъдещето твоят остров чисто и просто го няма, теб също те няма, какво ще кажеш?

— Не ме интересува твоето бъдеще. То няма да дойде. Утрешният ден не може да настъпи, преди да свърши днешният. И аз знам какво трябва да направя, за да продължи безкрайно. Хронар е спрял, но заедно с него е спряно и времето. Нима самият ти не каза, че ако това се случи, времето ще забави още повече своя ход? Не е ли така? Всички ви надхитрих.

— Безумец, има ли нещо по-страшно от един ден, който никога не свършва? Но тебе те чака друга участ, чуваш ли стъпките? Чуваш ли трополенето зад вратата? Това е твоята съдба.

— Трополенето ли? Сменя се караулът. — Есхин стана, с тежки стъпки се приближи до стърчащия наред залата триножник със стъклено кълбо и натисна копчето в основата му. Кълбото се освети, после светлината се разсея и на екрана се появи картина на празния коридор. — Странно... Къде ли се е дянала охраната?

— Не я търси, повече няма да я видиш. Не мисли за глупости, остава ти съвсем малко време. Нима не съжаляваш, че така безсмислено пропиля живота си? Донесе ли ти щастие този странен подарък, който ти предпочете?

— Измамиха ме. Най-подло ме измамиха. Този злополучен остров и побъркани работи, за такава ли власт ставаше дума? Това ли исках?

— Властта винаги си е власт. Голяма или малка, не е ли все едно! Ти изпита усещане, познато само на цезари и императори. Заповядваше и управляваше, разпореждаше се със съдбата на хората. Получи всичко, към което се стремеше!

— Измама! Чиста измама! Дори на този жалък остров аз нямах минута спокойствие! Непрекъснато си мислех, че тези каменни стени ще рухнат, че роботите рано или късно ще ме предадат, а онези, които превърнах а роби, ще поискат възмездие!

— Такава е цената. Платили са я всички тирани, всички, които са избрали този път.

Кабината спря и тълна биороботи нахълта във външната галерия. Олег изостана, никой не му обръщаше внимание, никой не издаваше заповеди, всеки действуваше съобразно заложената в него програма.

Външната галерия представляваше ниска каменна козирка, която вероятно опасваше целия остров. Зад нея имаше корниз, на който през равни разстояния бяха поставени добре смазаните и поддържани съоръжения на енергийните излъчватели. От дългите им сдвоени антени, опънати напред и надолу, ту тук, ту там се откъсваха ослепителните сини искри на изпразванията и техният грохот разтърсваше скалите.

Роботите заеха своите места до оръдията и Олег разбра, че всички резервни, бездействащи досега инсталации са открили стрелба. Островът беше опасан от непрекъснат огнен пръстен и водата долу сякаш кипеше. Не се забелязваше пряка цел. Но явно тревогата не беше обявена случайно и целта всеки момент щеше да се появи.

В далечината, преди завоя, се виждаше неподвижната фигура на пазача. Може би от това разстояние и той приемаше Олег за робот от охраната, но скъпоценните секунди се изнизваха неумолимо и Олег чувствуваше, че му остава все по-малко време да помисли, да огледа обстановката, да потърси изход. Дали да нападне робота с голи ръце? Геройски да загине пред очите на всички? Никой няма да го подкрепи, дори няма да го разберат. Пък и кой ли ще види тази безсмислена постъпка. „Нещо трябва да ви разбуди! Не може да няма някакво средство...“

И в този миг, когато беше близо до отчаянието, високо над пустия белезникав хоризонт на Ена се появи малка блестяща точка, чиито размери бързо нарастваха. По опашката от нажежени газове и по светещата леща, в която скоро се превърна точката, той разбра, че е лодка. Намерили са гориво... А може и да не са и летят насам с последните резерви, защото не са могли повече да чакат, защото точно така щеше да постъпи и той самият, ако беше на тяхно място... Олег сякаш ги видя всички изведнъж: Фролов, съсредоточен, намръщен, наведен над лостовете за управление, слабото нервно лице на Елсон, замисленото лице на Дубров, набраздено с дълбоки бръчки... Те се носеха към остров Рин с невиджана тук скорост. Но вече очакваха

лодката. Дулата на оръдията се разтресоха, изхвърляйки напред безброй огнени стрели. И той веднага разбра, че защитното поле на лодката е изключено — тя направи остър завой над острова, като се стремеше да избяга от обстрелваната зона... Ако имаха енергия, Фролов нямаше да маневрира. Само едно попадение на тези тътнещи безспирни огнени водопади можеше да унищожи лодката. Изведнъж се сети какво да направи... Роботите, които насочваха оръдията към неговите другари, действаха не по своя воля, те се подчиняваха на нечия заповед, която не можеха да не изпълнят. Трябваше да търси съвсем нов, необичаен за него път...

А през това време лодката се измъкна от поредната огнена каскада и се спусна отвесно надолу, досами океана, почти го докосна, после се изправи и отново се стрелна нагоре. И тогава Олег се приближи до едно от оръдията. Отмести с рамо пълнача, застана в общия строй, превърна се в един от онези, които насочваха към неговите другари тази летяща смърт, пое върху раменете си част от тяхната страшна работа. И след като го направи, разбра, че зад външното безразличие бият живи човешки сърца, тлее огън, неугасим и страшен. Тогава той се опита да им предаде своята мъка и отчаяние и усети, че е на прав път, вече знаеше какво да прави. Най-важното и най-трудното сега бе да не изпусне усещането за този общ вътрешен ритъм, да го раздвижи, да го засили, да го прокара през плътната пелена на забраната и болката, както веднъж вече направи със собственото си съзнание... Струваше му се, че ще му се пръсне сърцето от чудовищното, почти непосилно напрежение... Потта се лееше от него като град, той чувствуваше, че се задушаваше, съзнанието му бавно и неумолимо го напускаше... И тогава видя пред себе си живи и умни човешки очи. Някой застана в строя до него и пое върху себе си част от бремето, още някой се опитваше да помогне и ей там, малко по-нататък, срещна друг поглед, в който проблясваше мисъл, и после още един, и още един... Сякаш живи нишки се устремиха към него от всички страни и в същото време взеха да оредяват и да се отклоняват сеещите смърт мълнии, насочени към неговите другари. Огнената завеса се разкъса и в нея се появиха пролуки. Отначало едновременно, а след това почти едновременно замлъкнаха всички оръдия откъм север. И Фролов веднага се възползува от това, насочи лодката към образувалия се пробив и за броени секунди се озова отвъд линията на

огъня. После избра малко равно място и кацна на няколко метра от Олег.

— Помниш ли нощта, когато Езерото на забравата за първи път дойде при нас?

— Нищо не си спомням. Нищичко! — Есхин се извърна, за да не гледа блестящата безлика маска, която заменяше лицето на неговия събеседник. През цялото време му се струваше, че там, под металния шлем, невидимо блестят живи човешки очи, и може би защото знаеше, че под него няма нищо, илюзията му беше още по-пълна.

— Тогава бяхме много млади, Есхин! Живите сокове на живота кипяха в нас и ти не издържа на изкушението... Някой от двамата ни трябваше да стане жертва — ти избра мен и ето че сега аз съм тук, за да наблюдавам и анализирам последните ти мигове.

— Стига! Махай се! Останах без сили, вземи си обратно подаръците, само ме остави на мира!

— Не, ти се възползува напълно от тях. Удари часът на разплатата, чуваш ли виковете в коридора?

— Няма никой! Екранът е празен!

— Откъде идват тези крясъци тогава? Къде са твоите работи от охраната, Есхин? Каква е тази тълпа от разгневени хора, която се появи в края на коридора, виждаш ли? Няма кой да им прегради пътя. Няма кой да те защити в тази минута. Сега си отивам, за да те оставя лице в лице с твоята съдба. Запомних очите ти. Вече сме квит, сега нищо не ми дължиш.

И когато вратата изпраща под натиска на нападателите, креслото срещу Есхин беше празно. Фигурата на човека в скафандъра стана прозрачна и миг преди да рухне вратата, изчезна.

14.

Ана не успя да възрази, не успя да направи каквото и да било, когато Ротанов премести ръчката на уреда на максимална мощност, насочи широкия край към краката си и натисна копчето. Подът се разцепи като здраво обтегната каучукова мембрана. Отгоре още се сипеха парчета от мазилката, още не бе изчезнала фосфоресциращата светлина там, където дезинтеграторът разкъса молекулните връзки, а той вече стоеше на краката си. Падането от триметровата височина леко го зашемети, затова пък вече беше на долния етаж. Няколко секунди не мръдна от мястото си, докато свикна с полумрака. Все още се страхуваше, че Ана ще хукне след него, ще намери начин да го догони, да го спре. Но наоколо беше тихо. Намираще се в огромно празно помещение, чиито стени и таван се губеха в дрезгавината, светлината едва-едва мъждукаше от прашните тавански панели. Въпреки това той разбра, че е попаднал в машинната зала. Тук някога се е добивала такава енергия, която е била в състояние да спира и да променя времето.

Залата, която се простираше на цели километри, имаше няколко етажа. Ротанов непрекъснато правеше опити да се спусне по-надолу, защото знаеше, че само на приземния етаж може да намери път към вътрешността на острова, към неговото сърце, което създаваше черните кораби... Езерото на забравата? Странно название, странно поетично, както всички имена, които произхождаха от борейците. Той си спомни обряда в храма на Юстара, спомни си и за Елна и се усмихна, сякаш видя във вътрешността на тази зала истински огън. Съществува ли изобщо път към това митично езеро? Той се луташе между неподвижните механизми вече втори час с надеждата да намери изход или поне отговор на съмненията си, но още повече се объркваше в лабиринта от загадки, в развалините от метал, в собствените си предположения. Най-накрая умората окончателно сломи волята му. Днешният ден беше много тежък, прекалено тежък дори за неговия здрав организъм. Беше жаден, наоколо имаше застояла, заразена от остатъчна радиация вода, и когато я гледаше, жаждата още повече го

измъчваше. Тук-таме по стените гигантски охлюви излъчваха фосфоресцираща светлина, а на някои места светеха самите стени. Въпреки че дълги години не беше работила, залата все още криеше смъртна опасност. Трябваше час по-скоро да се измъкне оттук, но сега не можеше да намери обратния път. Купища от изкривен мъртъв метал и пластмаса се изпречваха пред него. Тук беше отровен дори въздухът, индикаторът отбелязваше наличие на неизвестни частици и сякаш желязно менгеме стягаше главата му и не му позволяваше да мисли, да действа.

Въпреки всичко Ротанов прекоси тази безкрайна зала, пълна с радиоактивен метал и тежки зловонни изпарения. Постепенно започнаха да се появяват и първите признаци на радиоактивно заразяване. Те бяха някак особени и настъпиха твърде бързо за една обикновена радиация. Жаждата му ставаше непоносима. Промени се и представата му за времето. И той беше принуден всяка минута да поглежда часовника си, за да не загуби чувството си за реалност. В замъгленото му съзнание се раждаха странни разкривени картини и звуци... Тик-так, тик-так... сякаш до ухото му тихо и упорито потракваше будилник. Той не го забеляза веднага. Може би защото повече приличаше на детска играчка, на механизирано пиленце и никак не подхождаше на обстановката на тази лишена от живот радиоактивна зала.

Такива играчки му купуваха, когато беше малък. Триъгълното телце, сплескано долу и широко горе, се поклащаше на тъничките си крачета, а огромните му очи, без да мигат, гледаха втренчено Ротанов и всеки път, когато пиленцето местеше крачета, се чуваше това „тик-так“.

— Здравей — каза то. — Какво правиш тук?

— Досега не съм срещал говорещи пиленца.

— Не съм пиле.

— Какво си тогава?

— Робот информатор.

— Май искаш нещо от мен?

— Изпратиха ме да те намеря и информирам.

Роботът се обърна и важно направи няколко крачки насам-натам, сложил мъничките си тъпички ръчички отзад, също като университетски преподавател пред аудитория. И по това, че прие робота без никакво учудване, като нещо нормално, Ротанов разбра, че

в главата му не всичко е наред. Вече усещаше радиацията почти физически, тя го задушаваше, пречеше му да диша, да мисли. Време беше да се махне оттук.

— Ще ми покажеш ли пътя?

— Къде искаш да отидеш?

— Търся Езерото на забравата. Знаеш ли как мога да стигна до него?

— Лошо място, но ако на всяка цена трябва...

— Придружавал ли си някого дотам?

— Да, мнозина. Понякога хората, превърнати в роботи, изпитват странна тъга и тогава поемат към езерото...

— Защо?

— То им дава енергия, в замяна прибира онези от тях, които искат да бъдат забравени. Оттам още никой не се е връщал. Това езеро е необикновено. То не убива, по-точно, убива, но не напълно... Ти няма да усещаш никаква воня, жажда или болка. Езерото ще ти даде спокойствие и няма да посегне на съзнанието ти.

— Добре, Покажи ми го.

Роботът заподскача пред него като малка сива топчица и при всяка негова крачка се чуваше нежното, успокояващо „тик-так“.

Не вървяха много, някакви си двадесетина минути, радиацията започна да отслабва, да отпуска стоманените си лапи...

Най-после роботът спря пред гранитна стена. Първата естествена каменна стена в този метален лабиринт. Навътре в една ниша се виждаше капакът на кръгъл люк със здрави стоманени ключалки, нещо подобно на кесон или преходен шлюз на кораб.

— Какво има оттатък? — с пресипнал глас попита Ротанов, но роботът не отговори, сякаш за да покаже, че въпросът е безсмислен. Той се приближи мълчаливо до люка, натисна няколко копчета и в същия миг невидимите механизми се задвижиха. Ключалките изскърцаха и капакът на люка бавно, призрачно се отмести назад и встрани, като откри дебелината си близо цял метър броня. Откъм кръглия проход го лъхна студ и влага. В плътната тъмнина нищо не се виждаше, Ротанов направи крачка напред и спря. Нещо го задържа. Подсъзнателно почувствува, че ако направи още една крачка, няма да се върне обратно. У него се пробуди придобитата с годините предпазливост, той се позабави, макар и да знаеше, че сега няма да

отстъпи и ще направи тази последна крачка... Обърна се. Роботът беше изчезнал. Само допреди миг стоеше до люка, а вече го нямаше. Сякаш потъна в земята — придружителят беше изпълнил своята задача и по-нататък всичко зависеше от самия него.

Ротанов се върна в залата, намери част от дебела метална греда, яка и сигурна, с мъка я домъкна до люка, вклини я между отвора и капака и най-после пристъпи напред. Няколко секунди стоя неподвижно сред белезникавата мъгла, без нищо да вижда, притиснал гръб към грапавата студена повърхност на камъка. Постепенно очите му се адаптираха към разсеяната външна светлина и от всички страни бавно започнаха да изплуват някакви неясни контури. Той застана на тесния каменен корниз, само две-три крачки го отделяха от стръмната урва, впрочем не много дълбока — там долу, съвсем близо, тихо се плискаше тъмна вода... Всъщност не беше вода. Онова, което приличаше на тъмно водохранилище, затворено в обръч от възвишения, не беше езеро. Отдолу, откъм ширналия се застинал мрак полъхваше леден хлад. Повърхността, която разделяше двете среди, излъчваше слаба светлина и можеше да се забележат и най-малките подробности... Но какво виждаше? Онова долу не притежаваше плътна маса, не беше течност, но не бе и пара или мъгла. А нещо по-леко, по-ефимерно и от пара.

Той видя само, че повърхността под него се вълнува — не като вода, а другояче, по-леко. По-изящни бяха отделните струи, които бликаха от глъбините на този феномен, и всяко движение предизвикваше на границата на разделянето фойерверк от светлинни отблясъци. До слуха му приглушено достигаше странна вълна от звуци в такт с ефимерното движение на светлинните картини, които се мяркаха в мрака. В мелодията се преплитаха само две-три ноти, ту проточени и тъжни, ту пронизителни и груби като вой на вятър. Сякаш долу някакъв орган изпробваше силата си. Постепенно разпокъсаните движения на тъмната маса в урвата започнаха да се подреждат, да се построяват в странен хоровод. Тъмната бездна под светлинната пелена бавно се заобръща, набъбна и се надигна в средата, сякаш там се зараждаше гигантски въртоп. Изведнъж от центъра на образуването към околните скали се стрелнаха начупените разклонения на електрически изпразвания и последвалият гръм, който прокънтя в каменната чаша, усилен и отразен от стените, оглуши Ротанов. Но това

беше само началото. След минута черният стълб в средата на езерото започна да нараства, да се изтегля все по-нагоре и да се надува като огромен аеростат, всмуквайки намиращото се под него езеро. Най-необясними за Ротанов бяха мелодичните звуци, които съпровождаха раждането на кълбото. Те несъмнено съдържаха някакъв музикален рисунък, ритъм и съвсем не приличаха на случайна комбинация от звуци. И колкото повече растеше кълбото, толкова по-грандиозно и величествено ставаше зрелището. Сега диаметърът му бе почти двеста метра, а то продължаваше да се върти. Повърхността на езерото, следвайки такта на странната музика, едва забележимо вибрираше и заедно с нея като че ли вибрираха и околните скали. Кълбото вече беше съвсем близо до човека, отделяха ги само няколко метра.

Сега Ротанов разбра всичко. Той присъствуваше на раждането на черен балон, на един от онези, чиито нападения принудиха земните колонисти да напуснат Дзета. Впрочем дали беше нападение? И дали срещите в космоса, завършили трагично за много земни кораби, бяха атака?

Пред него се въртеше и клокачеше пъстър отвън, черен и студен отвътре огромен коагулат от чужд свят — „изхвърляне на антипространство“, „черна дупка“, „гравитационен колапс“. Ние обичаме да измисляме научни наименования на необяснимото, струва ни се, че като прикриваме с тази словесна обвивка особеностите на неизвестното, ще го направим по-разбираемо и по-просто. За черните дупки сега знае всеки ученик и си мисли, че ако сам не може да си обясни какво представляват те, мъдрите брадати дядовци, измислили наименованието, много добре схващат всичко и зад словесната безмислица, зад математическата главоблъсканица са скрили проста и ясна истина, известна само на посветените.

Ротанов, един от тези посветени, отдавна беше разбрал, че същността често се подменя с формата, която не съдържа дори капчица смисъл.

„Ето откъде стартират черните кораби!“ Сега знаеше поне това.

— Ние ще запушим ненаситното ти гърло, чуваш ли! — извика той на безликата тъмна повърхност и думите му потънаха в нея без отговор. Тогава той се наведе, взе един камък, замахна и го хвърли надолу към езерото. Не чу нито плясък, нито взрив. Камъкът просто

беззвучно се стопи, пропадна, без да остави следа. Току-що го имаше, а ето че изчезна от този свят...

„Може би ние сме само едни мравки за тях“ — беше казала Елна. И като си спомни нейните думи, изведнъж го обзе гняв към безликото чудовище, което се раждаше пред очите му и което подготвяше в недрата си унищожението на човечеството.

Ротанов имаше още една батерия... Погледна индикатора на заряда. Беше се натрупала енергия, напълно достатъчна за онова, което беше намислил. Сигурно взривът ще бъде много силен и той няма да се измъкне оттук, защото никой не бе в състояние да предвиди какво ще последва след него. Щеше да остане без защитния си костюм, а без него не можеше да премине през залата, но въпреки това знаеше, че не ще позволи да се роди безнаказано още едно смъртоносно кълбо. „Индикаторът показва максимум, трябва да издърпам предпазителя, да счупя капака, после ще съединя контактите, ще изчакам разпределителният блок добре да се нагрее и ще я хвърля...“ Ръцете му вършеха механично необходимото и Ротанов се усмихна при мисълта, че сега ще накара езерото да го забележи... Трябваше така да запрати батерията, че да избухне някъде между двете среди; разбираше, че няма да има сили да я хвърли много надалеч и не ще успее да отскочи — взривната вълна тутакси ще го помете. Но си представи как неговите четири хиляди гигавата ще разкъсат на парчета обвивката на черния балон. Видя тази картина и вече не искаше да мисли за нищо друго.

Ротанов бързо се справи със задачата и без да спира, без да се колебае, замахна и запрати нагорещената батерия високо нагоре и встрани по допирателна към повърхността на балона. Тя се мярна във въздуха, почти докосна повърхността на кълбото и избухна на десетина метра от него. Странен беше този взрив. Нажежената блестяща плазма се пръсна, а сетне неочаквано забави стремителното си движение. Ротанов видя как огнените вихри, който се носеха към него, спират, променят формата си, завъртат се, като протуберанси излитат нагоре и се отклоняват встрани, сякаш нечия огромна невидима ръка закри застаналия на скалата човек. После кълбото сякаш измляска, изхвърли по посока на взрива черна непрозрачна капка и го угаси. След това повърхността на кълбото засия ослепително с цветовете на дъгата, то забави въртенето си, спря,

полюшвайки се, и бавно се насочи към човека, сякаш искаше да го разгледа по-отблизо. Но основата му изведнъж се сви, дръпна го надолу към езерото и почти веднага кълбото взе да се изпълва с малинова светлина, като същевременно се слягаше и намаляваше обема си. Всичко се повтаряше в обратен ред, удебеляваше се основата на балона, повърхността на езерото се вълнуваше и се устремяваше към него, сякаш всмукваше изхвърлената миг преди това маса. Най-после балонът окончателно изчезна, изравни се и се сля с езерото. Не остана дори малка следа, която да напомня за неотдавнашното му раждане. И тогава езерото бавно, но все по-стремително започна да настъпва към брега, да повишава нивото си, като по този начин скъсяваше малкото разстояние, което го отделяше от застаналия на корнизата човек. Ротанов долови някакъв шум. Отначало чу пронизително свистене, сякаш отгоре му връхлетя силен вятър. Това впечатление се засилваше от страшното налягане върху плещите и главата му, все едно че някой го превиваше надолу с все по-нарастваща сила. Като че ли езерото се бе разгневило от дръзкото поведение на човека и искаше да му отговори... Някъде в тъмните му недра се появиха тънки светещи линии.

В същото време свистенето премина в мелодична гама от звуци, тя привличаше вниманието на човека, парализираше волята му. Сигурно така са пели сирените в древногръцкото легендарно море. Ротанов направи крачка напред, после още една. Сега само няколко сантиметра го отделяха от урвата. Той стоеше и гледаше, без да помръдва, без да изпитва страх, защото си спомняше за ръката, която го предпази от взрива.

И тогава чу глас, тъжен и същевременно ласкав, сякаш с него разговаряше жена, и то така, както говорят с човек само веднъж в живота...

— Нима не се умори от борбата, от каменистите пътища?

— Не!

— Странно, повечето хора толкова много ценят спокойствието... Но аз мога да ти подаря и нещо друго, не само спокойствие. Моите възможности са неограничени във вашия свят, искаш ли власт? Знам, че твоето племе обича този опиум, искаш ли власт, каквато не е притежавал никой досега? Твоите сънародници ще се прекланят пред

теб, ще обожествяват твоето име, ти еднолично ще управляваш и ще се разпореждаш със съдбата на милиарди, помисли...

— Мисля. Твърде тежка е разплатата. Мнозина от онези, които се стремяха към властта, които дадоха живота си за нея, страдаха жестоко в последния си час и си отидоха с горчивото и закъсняло съжаление за извършеното престъпление.

— За каква разплата говориш?

— За безцелно пропилените години и двуличния живот наоколо, за фалшивите усмивки и лицемерното покорство, за робското ласкателство и най-последно за сетния час, когато бремето е непоносимо, когато съвестта ще те запита какво направи със себе си и с онези прекрасни мигове, които ти бяха подарени под топлото слънце? Къде са твоите приятели, човече? Къде са върховете, които си покорил, къде е жената, която си обичал? Какво ще отговоря? Нима властта не убива всичко, което изброих? Няма ли тя да иска непрекъснато да се принасят страшни жертви пред нейния олтар?

— Тогава ти предлагам несметно богатство, не искаш ли да имаш всички ценности на света?

— Предложението ти е закъсняло с цели хиляда години. Но и в далечното минало богатството е било само средство за получаване на същата тази власт, макар че най-често и то не е било достатъчно за нея. Алчността е заслепявала, карала е безумеца да се върти в затворен кръг, превръщала е човека във вечен роб на самия себе си. Тези времена отдавна са минали. Сега властта не може да се купи срещу всички съкровища на света. А онова малко, което е необходимо на човека, за да задоволи собствените си нужди, му го дават природата и обществото безплатно като слънчевата светлина и въздуха. Защо ми е твоето богатство?

— А не искаш ли младост, вечен живот?

— Човек ще се умори да живее вечно, а що се отнася до здраве и дълъг живот, всеки желае това. Но ти ще поискаш твърде висока цена за своя дар.

— Упорит си, човече, упорит и неразумен. — Гласът премина в проточено свистене и страшната тежест отново се стовари отгоре му. Върху многоцветната повърхност на езерото започнаха да се появяват странни картини. Той видя своето детство и младост, далечните светове, които беше покорил, образите на скъпи и близки хора, все

едно че гледаше отражението на собствените си мисли. Сякаш езерото жадно улавяше всяка негова мисъл, опитвайки се да вникне в дълбоката същност на неговото поведение. Нещо тъжно се появи в мелодиите, промъкващи се през свистенето, тежестта вече не го притискаше толкова и Ротанов бавно, с мъка помръдна краката си, направи крачка назад, още една и още... Гърбът му опря в камъка. Той напипа отвора с ръка, наведе се и скочи през люка. Задъхан издърпа гредата и спусна резетата. Когато подпираше капака с гредата, отново чу гласа:

— Мога да разруша тези стени само за минутка. Чуваш ли ме, човече?

— Чувам. Защо се бавиш? Обещавам ти, че ако ме пуснеш сега, аз ще те унищожа.

— Ти вече стори всичко, което е нужно, ти спря Хронар. Аз само изчаквах тази среща, за да не направиш грешка, а сега си отивам завинаги. Светът, в който разумът е осъзнал своето предназначение, е свещен. Сбогом.

Останал без сили, Ротанов се облегна на стената, по лицето му се стичаха капчици пот. Дебелите каменни стени му пречеха да види как езерото започна да спада, да се свива и да отстъпва. И как от планетата бавно се откъсна невидимият черен ръкав, който я съединяваше с колапсиращата звезда, и намалявайки непрекъснато обема си, се отдалечи към Епсилон подобно на огромен октопод, всмукващ гигантското си пипало.

Издание:

Евгений Гуляковски. Дългият изгрев на Ена

Научнофантастичен роман

Рецензент: Васил Райков

Редактор: Станимира Тенева

Художник: Борис Бранков

Художествен редактор: Йова Чолакова

Технически редактор: Спас Спасов

Коректор: Мая Халачева

Код 11/9537326231/6267-11-87

Българска. Първо издание.

Изд. №1456 Дадена за печат м. II.1987 г.

Подписана за печат м. IV.1987 г.

Излязла от печат м. VI.1987 г.

Изд. коли 15,87. Печатни коли 24,5.

УИК 19,12. Формат 32/70/100.

Цена 2, 94 лв.

Държавно издателство „Отечество“, пл. „Славейков“, 1, София

Държавна печатница „Балкан“, бул. „Ленин“, 113, София

Фотонабор ДП „Балкан“ — София

Печат в ДП „Д. Найденов“ — В. Търново

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.